13 – Knjižnica HAZU
655039
PA-101-151-17

MATOŠ
XVII

A. G. MATOŠ

Sabrana djela

BILJEŽNICE
I

Č-467
105.043

ČA-101-167
PA-101-167

ANTUN GUSTAV MATOŠ / SABRANA DJELA

Svezak XVII.

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
Razred za suvremenu književnost
Institut za književnost i teatrologiju

SABRANA DJELA
ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
(1873—1914—1973)

Uredički i izdavački odbor:

MARIJAN MATKOVIĆ, predsjednik

Članovi: NIKOLA BATUŠIĆ, SLAVKO BATUŠIĆ, SLAVKO GOLDSTEIN, VIDA FLAKER, DUBRAVKO JELČIĆ, BRANKO JURIČEVIĆ, DAVOR KAPETANIĆ, IVAN KROLO, NEDJELJKO MIHANOVIĆ, DRAGUTIN TADIJANOVIĆ, LOVRO ŽUPANOVIĆ

Tajnica odbora
VIKICA MANHALTER

Lektor
BRATOLJUB KLAIĆ

Svezak XVII.
BILJEŽNICE I—VI.

»MLADOST«, IZDAVAČKO-KNJIŽARSKO PODUZEĆE, ZAGREB
»LIBER«, IZDANJA INSTITUTA ZA ZNANOST O KNJIŽEVNOSTI

Č-467
105.043

ANTUN GUSTAV MATOŠ

BILJEŽNICE I—VI.

Uredio
DAVOR KAPETANIĆ

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA
ZNANOSTI I UMJETNOSTI
LIBER / MLADOST

ZAGREB 1973

D - 209174
KNJIŽNICA
JUGOSLAV. AKADEMIJE
ZAGREB

rev. 22

BILJEŽNICE I—VI.

BILJEŽNICA I.

[BEOGRAD, jesen 1895 — ŽENEVA, proljeće 1898.]

[1895]

(1)

[Na koricama] vatra i voda: borba

[OKO SAVE, SD XI.]

(2)

[1] The tree of knowledge is not that of life (Drvo znanja nije ujedno i drvo života). *Byron.*

[ŽIVOT FRIDRIKA NIETSZCHEA, SD IX.]

(3)

*Ut desint vires tamen est laudanda voluntas.

[PISMA »NADI«, 2, SD III; — SRPSKI MODERNISTA, SD VIII.]

(4)

Igrao se Toreli Severo. Bijaše interesantno gledati »pozorišni mjesec.« Šetao je, stao, a kada je na njega pao ogromni Gavrilovićev nos, t. j. sjena toga nosa, pohitao je i pokazao zakrpu na kulisnama... U istom se komadu zavjerenici derahu kao bijesni... [Zapis ćirilicom!]

[PISMA »NADI«, 2, SD III.]

(5)

3./XI./ p. s. u veče došao je Steva. [Zapis ćirilicom!]

(6)

[2] Que j'aime les gens qui disent ce qu'ils pensent (Voltaire).

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(7)

In magnis et voluisse sat est.

[APOLOGIJA FUTURIZMA, SD VII.]

(4) François Coppée: *Severo Torelli*, drama u pet činova.

(8)

*G. se možda na ledjima zarumenio.

(9)

9./XI. 95. »Narcis«, Rameau-ov nećak.

(10)

Gledao sam ju, ta malo te joj još ne ispade šolja iz ruke.

(11)

*O, ti žuta bojo bez mirisa!

(12)

Der wesentliche Inhalt der Angriffe des Professor Wilson bestand, in wenig mehr als der Wiederholung jener Beschuldigung, dass der junge Mann noch an intellec-
[3] tueller Unreife leide, welche jedesmal als letztes Hilfsmittel gegen einen Mann geschleudert wird, dessen Fähigkeiten Niemand bezweifelt und dessen Character über die Verläumdung erhoben ist — eine Beschuldigung, welche einem Manne wahrlich nicht wohl anstand, der in Alter — — — (Trevelyan über Macaulay).

(13)

»U Hotelu« (skica).

(14)

Nur dadurch, dass man zu Fuss zu allen Stunden in allen Winkeln herum geht, können grosse Städte wirklich mit gutem Erfolg studirt werden (Macaulay).

(15)

Vitlio sam brk s gospodinom M. — Taj je isti gospodin govoreći gestikulirao desnicom, na kojoj bijahu rastavljeni palac i kažiprst u formi okruga, potkovice ili čega drugoga...

[NEZAHVALNOST, SD I.]

(16)

[4] *Toliko sam vas ljubio, da sam od toga izgubio pamet... — No, ko ju je našao, nije se mnogo pomogao.

[INTERVIEW, SD VI.]

(9) Albert Emil Brachvogel: *Narziss*, tragedija u pet činova. — Denis Diderot: *Le Neveu de Rameau (Rameauov nećak)*. Obnovljena izvedba Brachvogelove tragedije u beogradskom Narodnom pozorištu bila je vjerojatno povodom ove (kritičke?) usporedbe s Diderotovim romanom.

(17)

*Sada ne mogu reći, da su pantalone moj ukras, — nego, da sam ja ukras mojih pantalona.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(18)

Volim debele žene. Mršave su zagrižljive... — Uzmite mirne duše mršavu. Kod vas neće imati mnogo da grize.

(19)

*Ž. je sličan brkatom jarcu.

[ŽARKO JOV. ILIJĆ, SD IV.]

(20)

Quid licet Iovi, non licet bovi.

(21)

Moje govno biće vrlo pametno. Kako i nebi? Progutao sam N-ove riječi...

(22)

Grand homme de Provence, Balzac. = La vie du bohême.

(23)

Lice Gavrilovićevo i Cvetićevo prava su suprotnost.

(24)

[5] Ribarac je Milutinoviću čestitao na mojoj kritici o Bogatom Majdanu. 22./XI. 95.

(25)

Oglas (kozerija).

(26)

Baba ugleda u vodi babu (svoju sliku) i od bijesa skoči unutra.

(22) Honoré de Balzac: *Un grande homme de province à Paris.* — Henri Murger: *Scènes de la vie du bohème.* Balzaca i Murgera Matoš spominje u PISMU »NADI«, 3 (v. SD III), kao književnike koji »opisaše kokotu . . .«, pa ovu zabilješku s naslovima njihovih romana valja razumjeti u tom kontekstu.

(24) Prema ovoj bilješci moglo bi se naslutiti da je Matoš napisao i objavio kritiku beogradske premijere komedije »Bogat Majdan« španjolskog dramatičara Rodrigueza Rubija (19. X. 1895), no takav članak nemamo registriran ni u jednoj bibliografiji Matoševa rada, a tražeći ga u novinama koje su u to vrijeme izlazile u Beogradu, nismo ga našli. Neodređen putokaz iz ove bilješke nije tako doveo ni do kakva rezultata, osim što upućuje na moguću pretpostavku da je Matoš kritiku napisao, ali je nije objavio, pa je rukopis nepovratno izgubljen. Komediju »Bogat Majdan« Matoš je usputno spomenuo u PISMU »NADI«, 2 (v. SD III), ali taj tekst ne stoji ni u kakvoj vezi s ovom bilješkom.

(27)

Ponjava gosp. N. rodiće naskoro dijete (onanira).

(28)

Gosp. Gavrilović mogao je napraviti nos... Ta za ime boga, on bi mogao napraviti — i više, nego samo nos...

(29)

Fićfirićeva smrt (Namjestili mu u snu nos, on se probudi, pogleda u ogledalo i — ubije).

(30)

U svom širokom šeširu bijaše vrlo sličan pečurci.

[SOLO—VARIJACIJE, SD II.]

(31)

Akakija, Talalej, Jermije, Jevsevije, Euplo, *prepodobni Pimen, Averkije; Kordula, Kleofas, Kirjak, Porcijunkula, Polikarpa.

(32)

U »Pobratimu« (Kalendaru 1895) u ratarevoj pjesmi stoji ovo:

— Iz daleka majku vidim
Gdje pred kućom mirno stoji
Pa sve maše preveselo:
Hajte amo voci moji.

(33)

skrkle se kuće = zbile se; izvanjac = spolja; izvanac
[6] suprt = ko je spolja; žujica = popa; *njiviti se = baniti se; čeprkati. Tada bi stari *klisio:* He, oca ti! — *Skrknuti* brci; soluf, solufi (Kajzerbart).

(34)

Homo sum, humani nihil a me alienum puto.

(35)

Već mi je dosmrdio taj život.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(36)

iskopanik = pajdaš; dokonjak = ko se ćaska, ćalov; bazdalikati; matorac; *klončati se* = *bitandjiti; *skroviti se; merati rebra; zakračunati vrata. ospičava Dora. Sve sam potrošio, ni dukat mi u djepu nije *omrcao.* [PISMA »NADI«, 11, SD III.]. trnokop = budak; po-

štenjača = tur. klancati se = skitati se. Brč = gomila puka. Obrnu se u *kovitlac*. Moja siromaština odlazi u *rastok*. *Kolijećao* se kao stablo koje povija vjetar. poturbaju se = počupaju se. *šavac = krojač. *vardanja* = bitka. iskučiti se = izkobeljati se. »Živo ko truntaš.« *Grohnuo* u godinama. O sunčevom *smiraju*. dokonjak = ko je dokon. Krmežljivo oko. U potoč za kime. **berjaknuti* = nasmješljivo viknuti. Deveti dan *pijehnu* = umre. [ČESTITKA, SD I.] osaliti = odebljati. *glota* = familija.

(37)

*Marko Car veli: Ima li išto milije od Ledina milovanja
[7] sa prebelim labudom? — a ja velim: Ima li što gadnije!
[PISMA »NADI«, 9, SD III.]

(38)

*Iz sumorne okoline kao da je došumio talas bijede, pa me odneo — — —
[NEZAHVALNOST, SD I.]

(39)

*Kada labudovi kriješte, kao da zvone zvona.

(40)

Gaudeamus! post mortem nulla voluptas.
[»SVETLE SLIKE«, SD VIII.]

(41)

rnje od nosa = nozdrve. dulak = Mundstückel.

(42)

*Koju rudu poznajete? Oficir: ciglju.
[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(43)

I to čovjeku da se brani Da mu nokti budu čisti (Puškin)
*Pametni su sad u brizi S morala nas drijemež hvata (Puškin).
[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(44)

Sokrates war doch kein Wilder, aber ich zweifle, ob er die Namen und Jahreszahlen seiner eigenen Archonten hätte hersagen können, geschweige denn die Namen der Könige von Aegypten und Babylon. (Max Müller).

(45)

U razviću strasti leži neki miris, koji se izgubi, čim se cvet potpuno otvori. (Bret Hart). [Zapis ćirilicom!]

(46)

Heine: Die Sache, für welche ein Mensch leidet, wird ihm theuer.

(47)

Pokažite me čovjeku, koji će u salonu pasti u intiman razgovor s čestitim kakim odrpancem.

(48)

[8] Kao u varoši što ćeš prije naći najvišu nego najnižu zgradu, tako ćeš i u društvu najteže naći — najvećeg budalu.

(49)

Sofokle:

Svaki od vas samo za se trpi
Niko nije dok ne umre srećan. (druga sveska)

(50)

*Ima li tragičan karakter onaj, ko nema karaktera — hulje? — —

[INTERVIEW, SD VI.]

(51)

Okrenem se u ložu: Mjesto 1 debele, 1 mršave i 3 male nule vidim — jednu veliku — — —

(52)

U salonu ćeš naći vrlo blagorodne ljude, koji bi sjedjeli za bravom, da su se rodili u bijedi i obratno vidimo u tamnici mnoge, koji bi — rodjeni u bogatstvu — proslavili kuću svoju. (Ponsard.) (Novac i čast).

(53)

*Čovječansko je na ljudima — samo ime...

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(54)

Mel in ore, verba lactis,
Fel in corde, fraus in factis.

(55)

Najnesrećniji su karakteri, u kojima je prevelika osjetljivost pomješana s oštrim realističnim osjećanjem, idealizam s realizmom... Blago si ga čistim realistama ili čistim idealistama.

(56)

[9] Zašto su guravci obično elegantno odjeveni? Svakako, ne iz sujete ili od ljubavi k odijelu, nego od straha, da ne postanu još smješniji.

(57)

*Ljubav je jaka kao smrt (Visoka pjesan)

[BOŽIĆNA PRIČA, SD I. — »DOMAĆE OGNJIŠTE«, SD VI.]

(58)

»Balsac gospodine moj bio je čovjek, koji nije nikad imao u djepu 20 franaka« (Daudet).

(59)

*Sad ste dakle bez zanimanja?
Kako se uzme. Ja sam književnik. (Gjalski)

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(60)

*Pod vencem oštrog trnja sudba mi život kreće
Za takve pute samo tek moja duša znade (Dr. Ilijć). [Zapis ćirilicom!]

[»SVETLE SLIKE«, SD VIII.]

(61)

Ja ništa više ne verujem, ništa!
Il' bolje reći: ja verujem sve. (Voj. Ilijć) [Zapis ćirilicom!]

(62)

Za mene život ništava je senka
Za mene život otrovan je cvet. (Voj. Ilijć) [Zapis ćirilicom!]

(63)

Pera Todorović 1878: »Bolje je čoveku i umreti, kad oseti svoju nemoć da služi napretku čovečanstva, no se miriti sa likujućim zlom i nasiljem, ljubiti sve ono što si pljuvao i pljuvati sve ono što si ljubio.« [Zapis ćirilicom!]

(64)

Što ima Engleska više od svih modernih država? — Vo-
[10] de. A Srbija? Ministara. Jedna i druga dakle država imaju najviše štokfiša.

(65)

*Noćno nebo sa svojim zvijezdama i oblacima izgledaše kao ogromno kandilo, oko kojega se vijaše tamnjan. [Zapis ćirilicom!]

[ČESTITKA, SD I.]

(66)

Na ulici bijaše do 100 zimskih kaputa; a meni bijaše usprkos tome ladno.

(67)

Najprije me grijaše lampa, a kada se potroši petrolej — cigareta.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(68)

Danas mi izgledahu ovi lebovi i šunke po izlozima strašno sitni.

(69)

*Da su sve babe lijepe ko' Venere, nužnici da mirišu kao mošus a pasulj da se javlja u formi kakog scherza ili adagia, — nebi trebalo poezije...

(70)

*Voltaire je jednom dobio užasnih batina od lakaja Condéovih [PISMA »NADI«, 11, SD III. — IMPROMPTU, SD XIII.]... Bože, zašto nemam lakaja, čije bi tvrde šake možda iz Žarka — napravile Voltaira!

(71)

*221. strana Macaulayeve biografije: Ein deutscher Ritter ist ein gefährlicher Nachbar im Gedränge (Macaulay).

[OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.]

(72)

[11] *Ljudi puni u glavi prazni su često pod glavom.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(73)

*Miletić polem. Grabovski.
M. vidim. A gdje je G.?

(74)

*Čitam, a neka zaljubljena mi kuvarica sve peva Alija brate rodjeni.

(75)

*A oko njezino, sjajilo je kroz raspuštenu kosu ko sunce kroz jesenje oblake...

[ČESTITKA, SD I.]

(76)

*Da su svi ljudi guravi i Apolo bi belvederski bio gurav.

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(77)

*Dunav u veče: Kao da je s neba palo zlatno ogledalo ili kao komad posrebrenog neba.

(78)

*Nad rujnim se suncem nadvio oblak kao tavna, zakrvavljena obrva.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(79)

*Na vjetru klepetaše kukuruzino lišće kao mrtvačke kosti.

[ČESTITKA, SD I.]

(80)

Čitam: Knut Hamsun: Pan, Aus den Papieren des Lieutnants Thomas Glahms.

(81)

[12] *Mesec izgledaše kao lice pokriveno srebrenim velom. [Zapis ćirilicom!]

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(82)

Rosa je pretvorila ljubičice u suzne, plave oči. [Zapis ćirilicom!]

(83)

(Pripovijest.) Svršetak: Voda zašumi a ladja se krene ostavljajući s obadvije strane dugačke tragove kao od ogromnih u vodu zabodenih krila. [PISMA »NADI«, 14, SD III.]. Ostadoh nijem stegnute od boli guše i grudiju, ne znajući, bi li plakao ili se smijao.

(84)

Zaista: ljubav je kao sladoled, što se odma u ustima rastopi.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(85)

Čestitka.

I jedva jednom, oko osam sati na Silvestrovo krenuše se put spajinskog dvorca. Čiča Martin, umirovljeni [spajinski] jabukovačkog spahiluka kočijaš, starkelja mr-
[13] godan, šutljiv i užasno strog baci se u svoju izandjalu livreju, a Ljubica nosijaše drhturajući ispod ogromnog

(85) ČESTITKA (»Brankovo kolo«, II, br. 22, str. 674—681, Sremski Karlovci, 30. V. 1896); prvopis novele.

šala svoju tanku, bijelu haljinicu, koju joj je Čiča kupio još na Brašančevo.

— Znaš li čestitku? — brecne se na nju starkelja na polasku... — Govori.

— Znam! — odšaputa ona i stane nizati blagozvučne stihove, koje Čiča za forintu kupio od seoskog poete, od pisara Cicvarića.

— — — — — — — — —

Od nas ove želje primi,
Gospodine, bog te živi!

Izgovorila, a ni zapela nije.

— Dobro je! — reče Čiča. I bez riječi prolažahu dugačkim šorom seoskim. Već je [bio pao prvi snijeg] bilo palo poprilično snijega, koji se srbrnjaše i svjetlucaše, kao da je [na nj s neba palo] padajući s neba ponio mnogo, mnogo alemske prašine s onih zvijezda. Bijaše pun mjesec, a noć prozračna, svjetla. Tek tu se i tamo medju zvijezdama, kao tamjan oko svijećica na kandelabru — rastalasiva kaki dugačak, lagan i koprenast oblak.

[14] — Je l' tata, kada se ide po snijegu, kao da hržu konji? — Šuti ludo, šta ti znaš! —

I Ljubica silom suspregne suze. Oko srca ju steglo; bijaše joj teško kao onog dana, kada je prisluškujući u crkvi seoskim torokušama načula za svog pravog oca, za jednog vlastelinskog činovnika... I lice njezine majke, lice, kako si je ona stvorila iz one stare fotografije na zidu, iskrsne joj pred očima... Lice punano, dugoljasto, s dobrim očima i nasmješljivim ustima. — Majčice, slatka majčice!...

Vene, vene srce u menika,
što mi moja ne dolazi dika! — urlaše [rulja] paorija u Majerovoj krčmi, ali ona ne razabra ništa. Nije čula ni pozdrava seoskih djevojčura, koje bazdalikahu

[15] od komšije do komšije. — Majčice, slatka majčice! — šapne cvokočući zubima i tarući šalom krišom suze... — Što smoliš! — drekne na nju čiča.

Nju stegne u grlu. Ugrize se u usnice. Najvoljela bi okrenuti se, pa pobjeći, pobjeći daleko, kako je čitala, da su drugi pobjegli... Sevilla, Sevilla, Sevilla... ta riječ, koju je ko zna u kojoj knjižici našla, stane joj titrati u mozgu... Pogleda, ne bi li se rastresla, uokolo, u svjetla okanca seoskih kuća, na ljekarnu, na općinsku kuću... Zaludu! — Sevilja, Sevilja! Sevilja! — Čudno-

vato! ta se riječ [okreće, trepti] zakačila za njezin razum, pa samo trepti, luduje, okreće se...
— Bože, kaka sam ja djevojka! — sine joj kroz glavu... [I zaista] A bijaše joj tek [14] 13 godina...
[16] Dodju do gvozdene ograde vlastelinskog zamka, a Ljubica gledaše sa čudnim trepetom, kako se kroz golo drveće parka sjaje veliki prozori... Zaradovala se, ta rodila se u toj kući s crvenim tornjićima! Učini joj se, kao da ima neko pravo, te dolazi ovamo i da u ovom silnom svjetlu i za nju gori koja svjećica... Ali na kapiji je čiča zadrži i ona moradne opet izglagoljati vascijelu čestitku.

— — — — — — — —

Od nas ove želje primi,
Gospodine, Bog te živi!

— Dobro! — rekne čiča. — Ali ako zapneš, teško si ga tebi. Do sada sam te tuk'o ja, ali danas neka te izbiju grofovi sluge ... —
[17] Ljubica stisne zube i podje spram dvorca [iz kojega se] puna bola i neiskazane gorčine, osjećajući mržnju prevarena poočima...
Oh majčice, slatka majčice!...

*
* *

Kod gospodje upraviteljice, u velikoj, toploj i bijeloj sobi sa bijelim svodovima iskupila se gotovo sva odraslija djeca vlastelinskih činovnika. Iskupiše se oko dugačkog astala grickajući kolačiće, i sigrajući se... Iz susjedne sobe dopiraše smijeh [dobroćudnog] njihovih roditelja.
Ta na samo Silvestrovo došao je prvi puta na svoje imanje novi spahija, grof N., pa je tu zgodu trebalo svečano proslaviti.
Kad je došla Ljubica sa čiča M., sva se ova rogoborna čeljad umirila... [Stadoše] Većina je djece nije poznavala, pošto je stanovala dolje u selu... Tek Alfred,
[18] upraviteljev sin, djak II. raz. gimnazije u Požegi, sav se zajapurio. Zadrhtavši pridje k njoj [i], uzme joj maramu i šal i šapne: Kako si Ljubo? — Ona ga samo pogleda.... Jesi li pročitala knjige, koje sam ti zajmio? — Jesam. Hvala.
Čiča Martin se pozdravio s upraviteljicom i otišao u drugu sobu, a Ljubici bude lakše, — kao uvijek, kada ne bijaše s njime.

»No, jesi li naučila čestitku, koju ćeš večeras govoriti g. grofu? — oh, golubice moja! — I debela upraviteljica ju stane ljubiti u obadva obraza, da su joj se blijedi i crnpurasti obrazi zajapurili kao makov cvijet... Oh draga moja, čupava Ljubice, a što ne dolaziš k nama?... Zar te ne pušta g. Martin? Zar te još uvijek toliko bije?...«

Bije! — i Ljubica gledaše u lakovane gospodjine cipele,
[19] a odjedared se zaplače, baci se kao mahnita na gojazne upraviteljičine grudi... — Ne plači zlato moje, ne plači! — tješila ju upraviteljica...

I u kutu kraj peći zarida neko, — biće A.

Ali naskoro se Ljubica umirila... Skupila je djecu oko sebe [i], pričala im bajke i njezin bi čudan, gotovo [nedjetinji] djevojački alt časkom zadrhtao nježno i turobno. Pričala im je o majci, što je molila dragog Boga, da ne da iskopati očiju njezinome djetetu... (opis) Njezina sjajna i kuštrava kosa padala bi joj preko širokih mrkih očiju, koje kroz nju svjetlomrcahu kao sunce kroz proljetne oblake... A sve je to gledao i slušao mali [A.] plavooki A., gledao joj je zarumenjelo čudnovato lišce, gledao joj je mršave žive ruke i [ustalasane] grudi, što se talasahu kao pupoljci na vjetriću. Gledao je ne znajući da gleda.

[20] ... Gledao je, kako miče rujnim usnama i kako pokatkad zatvara oči. Bijaše mu neizmjerno lagodno i slatko. A ona priča i priča, a s glasom joj se miješa kuckanje velikoga, na duvaru sata. Oh Bože, sada kanda ga je i pogledala...

[Pošto se nasitiše pričanja,] I tako im u pričanju, pjevanju i igri prolazaše ono dosadno vrijeme do 12 sati. Kako se sita nasamotovala i načamila, bijaše joj sve milo i — novo. Smijala se svemu iza glasa, govoreći A: Alaj su glupa ta djeca! Da Alfredu! — Ali kako taj A. čudno govori. Izgleda joj, da se ničega ne plaši. O, s njime se najvoli sigrati. Pa kako mu se prelijeva kosa: baš kao zlato.

— Alfrede, kada odrasteš, hoćeš li me oženiti? — za-
[21] pita ga i metne mu ruke na rame. Kaži! ta kuda bježiš! — Hoću! Šta lažeš, ja nisam htio otići!...

[I svi] Sjedoše na klupu kraj peći. Ona se jadaše na čiču Martina, ali on sada nije ništa čuo. Dječiji glasovi, kuckanje sata, lampa, rumeno lice kuvaričino, — sve se to miješalo u glavi [njegovoj] dječakovoj.

— A što me ti A. gledaš vazda u usta! — upita ga ona odjedared.
— Tako. A kakvu ti to čudnu kosu imaš, Ljubice?! — i on joj predje drhtavom rukom preko kose... Ona ga uhvati za ruku, a on [je nije izvlačio] se nije branio...
— Ljubice, daj da ti poljubim ruku. —
— Ha ha ha! nisam popa.
— A' kakvu ti to ruku imaš, — Ljubice? Rasplele se po njoj plave žilice, kao na mramorima po parku. Gle, gle! i [po] na slijepom je oku tako...
[22] — Šta je to, A., meni cijelu večer ide po glavi samo riječ Sevila, Sevila. — — To je kod mene često! — i ona zbunjeno ustane.
— Neznam! — Ostani, molim Te. — Ona ostane. Ostala djeca pozadrijemaše po divanima, a njih dvoje ćeretahu i ćeretahu. On zapitkivaše, a ona odgovaraše cvrkutajući kao ptičica poletarka, što je iz gnijezda prvi puta poletjela na prvu grančicu...

*
* *

I dodje ponoć.
Sva se ona pospana i uplašena djeca iskupila na prvom spratu u »crvenom salonu«. Ljubica, stojeći u sredini i držeći u rukama kitu kamelija drhtaše po vasci-
[23] jelom tijelu od nepojmljivog uzbuđenja... Čudnovato je čuvstvo osvojilo i što se više opirala, da ga se otrese, to se više plašila... Zadrhtaše joj noge i ruke, a ona prokleta riječ Sevilja zasjela joj u razdraženi mozak [i srce] mučeći siroto dijete...
— Šta ti je, Ljubo? — pitaše je A., ali ona ne ču ništa... U to zaškripe [jedna] ona velika, bijela vrata, a dječiji roditelji poskočiše iz kuta bodreći dječurliju... I Ljubicu mune čiča M. u ledja šapnuvši joj u uvo: — Evo g. grofa! Drž se i ne fali [mi] ti dukat. Ali ako posrneš — — Ali ona nije čula. S trepetom se zagledala u velikog i mršavog čovjeka sa šiljastim crnim brkovima [oko]. Išao je polako, milostivo se smiješio i vodio ispod ruke jednog svog prijatelja, nekog visokog činovnika iz P. Za njim se šuljao upravitelj dobara, mjestni bilježnik i
[24] još nekaka druga gospoda. Zavlada mrtva tišina. Ono nekoliko sekunada, dok je grof prilazio, učinili se Ljubici da su vječnost. Kako se čudno smiješi! Kako li

škilji očima! Kako mu se krijesi igla u okovratniku... Sevilla, Sevilla! Oh, teško meni! —
Medjutim, [on se je već približio] grof je već dočepukao. Silno je zaudarao po vinu. Uštinuo je tako silno za blijedi obraz, da malo te nije vrisnula... Otac je mune u ledja, ona podigne kitu kamelija i stane čestitati... Čisto se gušila i jedva je smagala glasa, tako ju je zabunio žacav i čudnovat pogled grofovih zelenkastih očiju... I ona obori stidljivo glavu i zboraše posmatrajući, kako se grof s požutjelim od duvana prstima si-
[25] gra sa zlatnim lancem od časovnika. Odjedared se grof glasno nasmije i stane, bacajući na Ljubicu čudne poglede, nešto šaputati u uho onome debelome gospodinu iz Požege... Ljubica [razumijevaše njemački] odjedared plane u licu kao vatra. Suze joj potekoše niz obraze, na koje je pritisla užasnuta kitu kamelija... Grof mora da je nešto užasno šapnuo! Razumije ona njemački! Osjetila je u ledja silan čiča Martinov [udarac] meranje. Malo te nije posrnula... Zašumjelo i zavrtjelo joj se u glavi. [Uši joj pisnuše. U to] Od muke je zatvorila oči i malo te nije pala. [U to] Kroz pisku u ušima čula je, kako je čiča Martin gotovo plačnim glasom progovorio:
— Oprostite Vaša milosti! Ali to je prgava gadura, kake nema u cijeloj varmedji. O, izbit ću ju ja na pasja kola!... Ljubica da uzmakne, ali osjeti, da ju je neko
[26] uhvatio za obadvije ruke. Kad pogleda, a ono se primiče nacereno, brkato lice grofovo. [Ona ga rine obadvim rukama, ali on je] On je poljubi vinskim svojim usnama, ali ona ga puna odvratnosti i gnušanja rine obadvim rukama.
— Oho! — rekne on [hrdjavo] zatežući na madjarski — ti si vrlo zločesta djevojka! — [Onda] Svima ću dati po dukat, ali tebi — ništa... I on stane dijeliti...
Čiča Martin [riknuo] [berjaknuo] klisio kao pomaman i skočio do Ljubice. Silom ga zadržavahu. — Hoću da ubijem strvinu, da je utučem — vajkao se on pomamno. Nastane gužva i galama. Sve se uskomeša... Ljubicu postidjenu uhvati smrtni strah. Kao poludjela zagleda se u izlazna vrata, a kada se odanle maknuo lakaj, odšulja se napolje... Došavši na hodnik, čuje, kako zapje-
[27] vaše djeca: Na tom mladom ljetu — — —
Zadrhtavši kod svake riječi, potrči i srne na dvorište... Učinilo joj se, da je neko za njom viknuo. Srce [će] da joj od straha iskoči... Tvrdoglava gadura! Sevilja, Se-

vilja! — grmi joj u glavi, a ona trči u svom tananom i bijelom odijelu, koje joj je čiča Martin još na brašančevo kupio...

Osvrnu se. Zaista! Neko je trčao za njom... — Ljubice, Ljubice... —

Ali ona juraše bez prestanka [parkom niz] kao bez duše sniježnim stazicama parka, a mjesec sjaji kao srebrna lubanja, a drveće u oko šuškara i klepeće kao mrtvačke...

Ljubice, Ljubice! — ječe za njom, ali zaludu, ona trči,
[28] trči, suze joj pale obraze, studeni vjetar duva, pa joj [suši] pali suze na smrznutom licu.

Već je izišla iz parka i izašla na livadu lomeći cipelicama zamrznutu koru na snijegu... Oh, majčice, slatka majčice! [plakaše.]

*
* *

Već davno se činovnici Jabukovačkog spahiluka ne proveseliše i ne prodjumbusiše kao noćas. Šta mislite, g. grof je pozvao sve, od lakaja pa do kočijaša za svoj stol! Pa ni njihove žene nije zaboravio...

I čiča je Martin ostao gore [Kod vina je] i zaboravi kod vina na Ljubicu, za koju mišljaše, da je s ostalom dječurlijom u stanu upraviteljevu...

[29] Ali, kada je zorom ne nadje ni kod kuće, vrati se i pobuni [cijelu kuću] cio dvor. Svi se uplašiše, pa i sam svijetli grof.

Onako pijani krenuše se, da nadju jadno dijete...

I nadjoše Ljubicu, na samu novu god. oko 11 časova, u polju pod parkom; jedva je izvukoše iz [neke škulje] nekog jendeka punog leda i snijega. Bijaše hladna i tvrda kao led. Uvela je, kao i one [rumene] nježne kamelije, koje je grčevito pritisla na svoju bijelu tanku haljinicu, te se rumene kao krv, što se je uhvatila oko pomodrenih usana. I oko ukočenih, pritvorenih joj se očiju uhvatio led... Franz, grofov kočijaš vucijaše je oprezno držeći je ispod pazuha.

[Čiča Martin, taj okrutni i tvrdi čičica]

Svi se zaplakaše: I isti Franz i kočijaši i lakaji i gosp. upravitelj... Samo čičica Martin, taj strogi i okrutni
[30] starkelja čupkaše bez suza, blijed i držćući svoje skrk-

nute brkove. Ali kada je Franz izvukao i jednu modru ruku, koja se grčevito držala za Ljubičinu haljinu, pa onda glavu čitavog modrog i smrznutog A., upraviteljeva sina [okrene] u somotskom odijelu, okrene se čičica poražen i ode kući. Za nekoliko dana pijehnu i on.

[1896]

(86)

Jean Brabetz, Liége 5, rue St. Jean.

(87)

*Vi govorite, da su knjige neka vrsta prijatelja! Ali kako mi je to prijatelj, koji kao da uvijek govori: brate, ala si glup — ti me ne razumiješ.

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI.]

(88)

*Blodek je umro 1874.

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(89)

Scena: Mika namiguje okom na Dobrića, govoreći pred njim protiv njega.

(90)

Izvinite me, ako ovoj kritici štogod fali. Pa nebi bilo ni čudo da joj po takoj zimi — da govorimo u figuri — otpadne nos ili uho.

(91)

[31] Raphael Mengs: Gedanken über die Schönheit und über den Geschmack in der Malerei.

(92)

Seoski poeta: Zdravo slavuju vjesniče pramaljeća!
Varoški " " buvo " "

(93)

Zarudi sunce, otac boja i bog očiju.

(94)

Zemljotres.

21./I.96.

One nesrećne godine stanovahu kod nas dva gimnazijalca. I jedan i drugi bijaše Ličanin; čuli smo od njih samih, da im rodna sela nisu ni puškomet daleko... ... Idjahu u isti razred..

I jedan i drugi [imadjaše] bijaše kršna tijela; u jednoga i drugoga bijaše široko lice i garava kosa... Upravo slični bijahu, nesrećnici, a opet su se gledali kao pas i mačka...

Stjepan Kovačić-Šokac, razbio bi po jedan put nedjeljno nos Stevi Kovačeviću, a »Vlah« bi mu od milošte razbijao glavu...

[32] Šta nije radio moj pokojni stric, umirovljen profesor, da ih pomiri! Spavao je s njima u istoj sobi, govorio im je po čitave dane, da je sloga braće amanet, koji nam ostaviše slavni Ilirci, čitao im je Preradovićevu »Braću«, — ali sve zaludu!...

Baš u oči onog užasnog potresa imađasmo goste. Poslije večere ode Stjepan i Stevan u svoju sobu, da uče... Premda je prošlo već osam dana, kako se ne pokrviše, bijahu vrlo mirni... Ili to bijaše tek zbog ono nekoliko gospojica, što [zamoliše tetku] opkoliše N...a, jednog profesora muzike, da im nešto svira...

[Tetka baš] Baš, kada se stadoše [sobom] talasati veličajni zvuci Beethovenove Es-dur sonate, otvore se vrata djačke sobe... Stjepan uhvatio Stevu, a S. S. za uši i kako plaho upadoše, prevališe stol i velečasnog

[33] gospodina N., čovjeka gojaznog, dobra i pobožna, a paroka u S... I naša kuvarica Betika, [žena] djevica besprijekorna ponašanja, a slična teleg. direku koja je baš [donijela] nosila čaj iz kujne bijaše im na putu i ona padne kao slomljena jela na grudi gurave i estetičke gdje Tkalčićke...

Napravi se lom, djumbus... Samo se čuje Steva, kako urliče:

— Da ti pokažem, kukavče, da je Dubrovnik srpski. — —

— Lažeš huljo! Kralj Bela — — —

*

* *

(94) ZEMLJOTRES (»Omladina«, I, br. 3—4, str. 21—22, Beograd, 28. I. 1896); prvopis humoreske.

Drugog sam jutra baš navlačio cipele, žaleći, što je stric otkazao stan i Stjepanu i Stevanu [i], gledajući kroz prozor... Jutro bijaše sivo [maglovito] mračno. Tanka siva magla pala je na blatnu ulicu, na vlažne krovove, na vrapčije perje i na lica rijetkih prolaznika. U to se začuje nagao zvuk, kao da je ko prstom prevukao preko kake ogromne klavijature... Vidim se-
[34] ljaka mlekadjiju, kako je [lako] iznenada poskočio, bacio sudove i prihvatio se za bravu [komšijske kuće] komšijsku i stao buljiti na nebo glupo izbečenim očima. U isto vrijeme zalaje naše kerče, tamo negdje na dvorištu tanko [i], bolno i plaho... Rastrgano jato golubova poletje na povet i naglo u maglovitu visinu. Padajući sa stolice vidim, kako se srušilo nešto ogromno kao odjak niz moj prozor... Stakla zazvečaše, stvari u sobi zatandrkaše, s tavanice pade kreč. Užasan darmar, zbrka zvukova, — a sve [je to trajalo] to prestane, dok okom treneš. — Nastane za časak mrtva tišina... Odjedared se javiše i ljudski zvuci...

— Zlato moje! — dotrči [blijeda] uzrujana i raščupana strina Pavka iz svoje sobe. Iz plavih joj očiju sve vrcaju suze. Podiže me u naručje i odnese u [drugu sobu] trpezariju. Stric Petar sjedijaše blijed kao krpa i tiskaše ubruščić... Kad me vidje, nasmije se čudnovato, suvo i dobrostivo, pa mi reče:

[35] — A znaš ti što je to bilo? Potres, dragi moj, potres je to bio!... Ali bože, da se nije štogod onim nevaljancima desilo!...

I stric potrči u djačku sobicu, a mi za njim. Kad mi unutra, a ono Stjepan zagrlio Stevu... Ljube se, a još im se od sinoć rumene uši i obrazi. Ljube se i plaču.

— Ne plači, bolani Stevane! — veli Stjepan

— Šta ću, moram, bolani Stjepane! — veli Stevan...

— Hvaljen budi Jezuš Kristuš! Kava je na stolu! — javi se na vratima kuvarica Betika, djevica besprijekorna ponašanja, a slična telegrafskom direku.

(95)

*Jovičić je pisac, o kome se neda napisati ni dobar vic. Šta ćemo, kada su mu djela vicevi. [Zapis ćirilicom!]

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(96)

*Kako su karte bile već nekoliko dana prije rasprodane, mogla je Judic obratno kopirati Cezarove riječi: — Vici, vidi, veni!

(97)

Čuo sam danas nekog pekara: »Teško li ga tebi Srbija, kada tvoji sinovi moraju nositi korpe!

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(98)

[36] *Usne joj se rujahu kao turčinak.

[PERECI, FRISKI PERECI, SD I.]

(99)

L-e: Ja bi mogao ići po sokaku popločenom ženskim tjelesima.

(100)

Ugrijana dunavska voda mirišaše kao lubenica.

(101)

*Njegova je fantazija gradila po pukotinama bijelog zida razne fantastične glave.

[PERECI, FRISKI PERECI, SD I.]

(102)

I kako je kritika (novosadska) ponizno nosila Zmaja k slavi, nije čudo, te je od javnog mišljenja dobila po ledjima kao i ponosna Rozinanta.

(103)

*Vjerujemo da je Jeftić pisao krvlju žila svojih... Ali sudeći po toj krvi onog se je dana valjda pelcovao...

[PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(104)

*Čujemo da ima vještaka, koji mogu imitirati gusku, magarca i t. d. N. je na žalost imitirao — sebe...

(105)

Ona: Vi ste sotona!
On: O, sotone su ladni?

(106)

Čitao sam u N. F. P. dr Sadgerovu kritiku patološkog momenta u Ibsenovim djelima. (24—25 p.s.)

(107)

Fascinacija je moć, koju neki očima proizvode na slabim i nervoznim individuima. Okultizam, telepatija (Hellseherei).

(106) *N.F.P.*: »Neue Freie Presse« (Nova slobodna štampa), liberalne građanske novine u Beču.

(108)

[37] *Oči, oh te lijepe njezine oči — te mrtvačke svijeće mog života.

(109)

Čitao sam Ibsena (Gespenster). Lica: Helena Alving, Oswald Alving, Pastor Manders, Tischler Engstrand, Regine Engstrand.

Oswald: Ja, ich meine nur, dass euch hier gelehrt wird zu glauben, dass die Arbeit en Fluch und eine Sündstrafe sei — und dass das Leben jämmerliches Etwas, mit dem man je früher, desto besser zu Ende kommt.

Frau Alving: Aber von solchen Dingen wollen die Menschen da nichts wissen. Ein Jammerthal, ja. Und dazu machen wir es auch ehrlich und redlich.

Oswald: Aber von solchen Dingen wollen die Menschen da draussen nichts wissen... Da draussen empfindet man das blosse Dasein als etwas so jubelnd glückliches.

. . . . . .

Manders: Das Vaterhaus ist und bleibt doch keine rechte Zufluchtstätte, der beste Aufenthalt für ein Kind.

Manders: Nein, wir wollen nur unsere Pflicht thun, Frau Alving (a la Turgenjev).

(110)

[38] *Kad se sjetim nje, osjetim plamen u očima i u srcu.

(111)

Kod dama a la Judic je prošlost reklama za budućnost, a budućnost za prošlost.. Ona ima više glasa, nego glasa. Gledajući u njezine lijepe i ispupčene crne oči, sjetismo se veristićkog komplimenta Homerovog boginji ljepote »volooka«. Da, ali ni tim komplimentom ne možemo da počastimo slavnu subretu, pošto jamačno volovi još ni u Parizu ne farbaju crnom bojom vedje... [PISMA »NADI«, 3, SD III.] Čitalac: Što, zar tako o jednoj slavnoj glumici...

Jest, tako. Prer. kaže. Tudje poštuj, a svojim se diči. Ali mi se svojim ne dičimo baš osobito, šta dakle da tudje poštujemo.

(109) Henrik Ibsen: *Gengangere (Sablasti);* bilješke i ispisi iz njemačkog prijevoda drame.

(112)

[U pozorištu malo te ne bijaše toliko ljudi, koliko ima vratara.] Broj pozorišnih gledalaca često te malo nije bio identičan s brojem vratara, biljetera i još nekolicine, koji jamačno sutradan ne ostadoše bez ručka, jer nisu kupili karte...

(113)

Humoreska: U »N« dolazi slavan, čuveni amerikanski pjevač A... i t. d. On nije ni bio u Americi, rodio se u »N«-u.

(114)

[39] *Gdja Židik je zaista slavno odigrala kokotu; o, ta ju je studija morala stajati mnogo, mnogo znoja. U Parizu kažu ima mnogo gospode, koja prave slična proučavanja. Ali pošto ta proučavanja stoje muškarce više novaca, nego znoja, to srpska kritika nije našla za nužno, da slavnu i šarmatnu umjetnicu privatno zamoli u interesu umjetnosti za kaki interview. O, nju kao kokotu u »Niniche« neće tako skoro zaboraviti naši galantni pijetlovi...

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(115)

*Kad se plaća 50 dinara, da se gdju Judic vidi iz daleka, šta tek da se plati, da je čovjek pogleda iz bliza!...

(116)

*Kaže se, da je naš vijek bolestan... A slava gdje J. ne dokazuje da je i ukus tog fin de siècle-a ojačao.

(117)

[40] *Mi u pozorištu često dvostruko uživamo: da čujemo glumca i — šaptača. Kod gdje Judic na žalost toga jedinstvenog uživanja nije bilo.

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(118)

*William Morris (universal genie: štampar, dekorativni slikar, poeta), William Watson, Kipling, Stead (novinar).

(119)

*Sapristi! U naše pozorište, koje je prazninom dočekalo pedesetgodišnjicu Jenkovu, domamilo je hiljadu željnih ušiju pedesetgodišnje pjevanje gdje J. — Premda je kao koleginica i kao žena imala pravo na svetinju

njenog lica, poljubila je N. gdju J. — u ruku. Pošto nemamo ordena nikake srpske svetice, morala se gdja J. zadovoljiti ordenom sv. Save.

[PISMA »NADI«, 3, SD III.]

(120)

Umro je Gestur Palson, najveći poet islandski.

(121)

Izeo čovjek vuka!

(122)

gargalismus: weibliche Onanie.

(123)

[41] 8./2.96. Precioza. U III. činu vidimo blizu Valencije ispod zamka Azevedovog — bukve, a kada na kraju II. čina odniješe Nigrinovu, okrenu nam onu stranu tijela svoga, koja u njezinoj glumačkoj slavi nema tako velikog udjela, kao ona druga... Gosp. D. Jovanović bijaše Don Fernando de Azevedo... [PISMA »NADI«, 6, SD III.] Svaki glumac treba da ima izrazito lice; lice g. J. izgleda kao lice stepskog Kralja Lira Turgenjevljevog: kao da se jedared začudio i lice mu tako i ostalo. [PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(124)

promanjati = viriti; veničar = boničar; *sjenovit = vidovit; *nedođija; raskoluti = izbeći (oči); *zakapa krvavim očima

(125)

1746. (Laydenska boca). 20./2. 1694. rodio se Voltaire.

(126)

[42] U »Neue Freie Presse« od 20 februara piše Max Nordau feljton o Alfredu Austinu, ovjenčanom engleskom pjesniku. Usprkos »dekadentnoj« — kako on kaže kritici, da A.A-n nije doduše pjesnik velik kao Dante, Homer i t. d., ali da je veličina kao A. de Musset, Freiligrath et c., — to stoji. Hvali englesko zdravlje u A-novim pjesmama. Hvali Engleze... Psuje Morrisa, Swinburne-a i francusku kritiku dekadentnu, koja je uzdigla slikare i kipare Puvis de Chavannes-a, Resnarda i Rodina, a na Verlaine-ovo mjesto uzdigla Stéphane-a Mallarmé-a. Nama se či-

(123) Pio Alexander Wolf: *Precioza*, drama u četiri čina.

ni, da je Nordau, kritizujući ono bolesno u modernih poeta zapao u protivan ekstrem... Izmedju njega i Lj. Nedića kao da ima sličnosti.

(127)

Jučer, 8./2. 96. rekao je Veselinović, da Shakespeare — nije ništa.

(128)

[43] *»Ja pravim veliku muziku za mali auditorij« — Keats.
[PISMA »NADI«, 4, SD III.]

(129)

Danas, 10./2.96. Igrao se R-f Gotschall-ov Pitt i Fox. Hery mjesto Hary, Fox, mjesto Fax i t.d.

(130)

*Da je Nadson pisao prije I., kazalo bi se: Eto, taj Nadson se baš okitio tudjim perjem!
[MARKO CAR: MOJE SIMPATIJE. 1897, SD VIII.]

(131)

*Da sam prijatelj komplimenata, rekao bi Vam da ste glup kao magarac.

(132)

[Boga mi, buđa mi užasno raste.]

(133)

*Ja se čudim, N-ova brada se užasno povećava. — Ja bi se čudio, da se umanjuje.
[PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(134)

*Remarquez bien que le nez ont'eté faits pour porter des lunettes; ausi avons nous des lunettes.
[PISMA »NADI«, 8, SD III.]
M. le baron de Thunder-ten Tronckh passa aupres du paravent, et, voyant cette cause et cet effel, chassa Candide du château à grands coups de pied dans le derrière.«

(135)

Stil Lj. N. nas je sjetio.
*Čitajući članak g. N. prenesosmo se u ona blažena vremena, kada se još pisaše s gušćim perom.
[PISMA »NADI«, 7, SD III.]

(136)

ćalov; Bugarin = svinja u Boci;

(137)

[44] *Nije baš ponajbolje znati ni odviše dobro svoju ulogu. Moglo bi se n. pr. dogoditi, da g. N. u vatri prvog uzbudjenja rekne:

[PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(138)

Kod francuskog se jezika najviše vide zubi.

(139)

A. pošalje B-u jedan sag u listovima: kad je tako jeftinije!

(140)

A. se nije promijenio, on nije umro, on je ostao ono, šta je bio, ne, on je avanzovao: iz maloga se ništa pretvorio u veliki ništa!

(141)

Ima 2 vrste slavnih ljudi, koji su slavni za života, i — koji su slavni kada umru. G. A. bi dobro učinio, da učini slavno djelo, da umre.

(142)

Ne ideš li ti u kafanu Bristol? Ne, otkada ja tamo idem, zove se ta kafana »K bijeloj plovci«.

(143)

*Kod N-ovih djela najviše vrijedi petrolej, po kojemu toliko mirišu. Kako je u Beogradu zavedena elektrika, možda im je vrijednost još veća.

[PISMA »NADI«, 4, SD III.]

(144)

Gledam u zraku mirijade mjehurića, tu sitnu zračnu pjenu, koja kao da pada sa plave nebeske pučine.

(145)

[45] *Ležim i gledam po pukotinama zida hiljadu fantastičnih karikatura.

[MIŠ, SD I.]

(146)

*Da je njezino srce sat, uvijek bi zadocnilo.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(147)

Sve ili ništa.

I. čin: Mirko javlja Dragici, da se zaručio...

II. čin: dolazi kući.

III. smrt Dragičina.

(148)

One večeri bijaše najljepše F. ime, onda klavir, onda njegov frak i — na posljetku njegovo sviranje.

(149)

Constantin Meunier, belgijski kipar socialista (Nordau).

(150)

Kola stenjahu.

(151)

*Komedija, kako se danas piše, nema prosto za to smisla, jer takih koncentrisanih zapleta u životu — nema.

(152)

Smijeh nije estetičan duševan momenat: mi se ne smijemo lijepome.

(153)

*Rasipati dragocjeno blago komike na koješta izgleda nam, kao da se puca topovima na buve ili komarce..

(154)

[46] Svakom čoveku je desna ruka debša.

(155)

*; denn mit der Begeisterung umzugehn erfordert ja soviel Diskretion! Jacobson, Bauchredner am Dorfe (Komoedie).

(156)

*U Francillonu svidio mi se ponajviše recept za salatu (Aneta).

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(157)

Nezna se, je li srpski književnik više srpski, nego književnik.

(156) Alexandre Dumas, Sin: *Francillon*, drama u tri čina.

(158)

N. je u svom komadu združio sve pjesničke struje: zamisao je romantična, neke su scene klasične (n. pr. u Banji), a neke realistične i t. d.

(159)

Kad umrem, zakopajte me u kontrabasu.

(160)

Apragmosyne = Unthätigkeit. Buon Retiro.
Juno Ludovici = boginja. »Niemand hat besser als Sophocles die Gesetze der Tragödie, sagen wir des menschlichen Lebens, entwickelt...«
»Ich glaube dass das Christenthum eigentlich das Erzeugnis des verzweifelten Bedürfnisses ist, den engen Kreis der moralischen Freiheit zu erweitern und die Seele von der Tyrannei der Naturgesetze zu erreten (Gregorovius, Pisma).

(161)

[47] Aristide Bruant, nadripjesnik.

[PISMA »NADI«, 4, SD III.]

(162)

Egoizam, altruizam.

(163)

*»Der Fanatismus ist gerade bei den Gebildeten zu Hause.« (M. Stirner).

[»LIMUNACIJA« NA SELU, SD VIII.]

(164)

»Das Sittliche ist nichts als der Egoismus in höherer Form: der Egoismus der Gesellschaft« (Ihering).

(165)

*Španska poslovica: Da Dios almendras al que non tiene muelas = Bog daje (onome) mandule, ko ih ne može gristi [PISMA »NADI«, 7, SD III.] (ili Tvrd je orah voćka čudnovata). [PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(166)

Danas (7./III. Miš) u I. činu imadjaše gdjica Nigrinova odijelo iz čipaka. Ne znamo, bijahu li bruseljske, tek je jasno, da ne bijahu iz fabrike Malih novina te čipke.

[O IZGUBLJENOM NOSU, SD IV.]

(165) Edouard Pailleron: *La Souris* (Miš), komedija u tri čina. — »Male novine«, beogradski dnevni list (1888—1903).

(167)

»Denn est ist die Freude, welche die Seelen adelt.« Ibsen (Rosmersholm). [STEVAN SREMAC, SD IV.]. Ibsenove su stvari više etičke, nego estetske sadržine. Njegovi ljudi nisu ljudi realni. Rosmersholm nije drama, a da je vjerojatnija, mogla bi se nazvati raspravom. Težište je u izreci (strana: 51)

(168)

[48] *Ko još nije ništa čuo o veličini Franceske, mogao je to vidjeti en miniature kod gospodje Gale. (Šta Heine piše o jednoj iz Hamburga).

[PISMA »NADI«, 7, SD III.]

(169)

»Die Menschen können sehr verschieden sein, aber die Träume sind es nicht.«

*»Wie himmelhoch ein Menschenskind seinen Thron auch haben mag, wie fest es auch die Tiare der Ausnahme, welche Genie bedeutet, um seine Stirn gelegt hat — es ist doch niemals ganz sicher davon, dass es eines Tages, wie weiland (drevni) König Nabukadnezar von der seltsamen Lust ergriffen wird, auf allen Vieren zu kriechen und mit den niederen Thieren des Feldes Gras zu fressen.« J. P. Jacobsen.

[PISMA »NADI«, 4, SD III.]

(170)

spodobiti, zapekla krv na glavi, gromila.

(171)

Lava se bjelasa, kao da je sa boginje Juno spao srebreni pas.

(172)

[49] *Nakupiće se meda ko čela za hranu.

(173)

Sven Schoslammer, švedski Židik.

(174)

Jučer, 29./III. davale se u belg. poslanstvu dvije predstave. Prošli puta davaše »Portreti markizice« (Octave Feuillet) i Embrassons nous Folleville (Labiche). — Danas, 30./III. davaše se u Pozorištu »Karlova tetka« (Bradon).

(175)

*S. je monopolisao sve što je smešno. Nama ništa ne ostaje, nego najsmešnije: S. S.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(176)

»Seit dreissig Jahren ist sie achtzehnjährige Naive ihres Theaters. Warum auch nicht! der Frühling ist noch älter, und entzückt und dennoch so oft er auftritt. Der Zauber dieser Künstlerin liegt in der rührend zarten Erscheinung, einer blüthengleichen Stimme und dem Pianissimo, welches bisher bloss auf Paganinis Instrument möglich schien.« (Puck)

(177)

[50] Pročitao sam Die Wildente.
Evo sadržaja.
Veletržac Verle živio je zlo sa svojom ženom, s kojom ima sina Grgura, koji pati od »akutne groznice pravičnosti.« Unesrećivši poručnika Ekdala, hoće da popravi svoju »pogriješku« time, što udaje Ginu, djevojku koju je obeščastio, sa njegovim (Ekdalovim) sinom Hjalmarom. ... To je okosnica drame. Pjesnik ju počinje poslije 14 godina. ... Mi vidimo društvo kod veletršca. Ima ih 13. Jedan će poginuti (Grgur). Grgur upozorava Hjalmara, poziva na blato u kome živi ... Hjalmar odlazi iz kuće. Da bi ga zadržala, Hedviga, njegova kći, nagovorena Grgurom, odlazi, da ubije divlju patku, koju su dobili na poklon od Verlea. Ubija sebe ... I tako se Verleu sudbina osvetila ... Hedviga i Grgur, umiru.
Čudnovate li dramske tehnike, gdje Verlea (starog) ni nema! i t. d.

[51] »Die Menschen sind leider so ziemlich sämtlich krank« (Ibsen, Wildente).

(178)

Nordau u Presi od 16. Aprila 96. krasno piše o Edmonu de Curelu. »L'Envers d'une Sainte« (Kehrseite einer Heiligen), Les fossiles (Okamenjeni), Gost (L'invité), Ljubav bode (L'amour brode), Figurante.

(179)

Čini drugome kako želiš da drugi tebi čini, najuzvišenija je moralna maksima.

(177) Henrik Ibsen: *Vildanden (Divlja patka)*, drama u pet činova.
(178) *Presa:* »Neue Freie Presse«.

(180)

Kapital treba da je srazmjerno razdijeljen prema koristi i vrijednosti pojedinaca u društvu.

(181)

U zlo uredjenom društvu je i moral zao: gotovo ga i nema. Danas nema morala...

(182)

Živi prirodno. A što je prirodno?

(183)

*Civilizacija je napredak u načinu uživanja, ali ne u moralu... [STEVAN SREMAC, SD IV.]

(184)

So wenig Mühe geben sich die meisten Menschen bei der Erforschung der Wahrheit und sie ergreifen lieber das erste beste dafür (Thukydides).

(185)

[52] Batutova rasprava u Vojislavljevoj spomenici dokazuje, da su srpski pjesnici medju kolegama svojim najkratkovječniji. Da, mi živimo kao u boci-sifonu ili u klimi veleučenog doktora Oksa...

(186)

Dobio sam ideju za komediju *Majales*. 1 čin: Medvjedgrad, 2 č Sljeme, 3 č piramida.

(187)

*Karlova se tetka toliko dopada, da se već čisto plašimo, ne prijevodi li kogod kakog »Tetkinog Karla«. Isprašismo ledja punicama, pa sad daj tetku! [PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(188)

*Kada je sv. Luci simvol — vo, zašto Osvitu da ne bude simvol debelovrati Arnautović?

(189)

*Nedavno smo čitali, kako je — čini nam se u Mančestru — polučio izvanredan binski efekat, pomislite: [53] pravi pravcati magarac. Mukotrpna životinjica, koja

(185) Milan Jovanović Batut: *Pjesnici i smrt.* »Vojislavljeva spomenica« (Beograd, 1895).

(187) Komedija Marie Elizabeth Braddon (Mrs. Maxwell): *Married beneath him.*

davaše plemstvu pergamenat, budalama titulu, a mnogima nasušni ljebac, došla je na pragu 20 vijeka u domovini Shakespearovoj na daske i postidjela svojim umješnim ponašanjem sve mančesterske komičare. Teško tebi, o magarče, kada istorijska ledja tvoja, koja nosijahu proroke, spadoše na šupljoglave mješine dramskih senzacionih mazala! ... Ali oni će tebe i nagraditi, napraviće te možda i za ljubavnika ili još više nešto i ti ćeš, sivi viteže, postati kolega Hamleta i t. d. (slabi komad) i drugim slavnim junacima.
U Karlovoj teci ne igra magarac, nego Dinulović. Ali poštovana Braddon mrs nije nas s tetkom možda manje namagarčila, nego onaj sa svojim magarcem!

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(190)

[54] *Već je zbog toga vrlo komotno biti budala, što budala misli tudjom glavom!

[PISMA »NADI«, 5, SD III.[

(191)

[54—55] Aishilos prikazuje Prometeja vezana za kamen jedne peštere. Dolaze Okeanide, Io (mati Herkulova) i Hermes, kome gordo govori Prometej, da će se naći jedan iz koljena Zeusova, koji će mu uzeti gospodstvo. Hermes ga opominje, da se okane drskosti, ali on je stalan. Oblaci, gromovi, tutnjava.

(192)

[55] βοσπορος (βους πορος) vodogaz (Kravin put)

(193)

Dans un de ses derniers ouvrages »L'Empire knoutogermanique et la Révolution Sociale« (Genève, 1871) le pèche évidemment contre les notions les plus vulgaires de l'histoire, et, au déclin de sa vie, il »étudiait« encore l'ouvrage si élémentaire, la »Kulturgeschichte der Menschheit« de Volb (Dragomanov o Bakuninu).

(194)

[56] *M. Aleks. Bakunin* rodio se 1814. u Primukinu, okrug toržočki, guverman tverski. Postaje oficir. Demisionira. 1835. odlazi u Moskvu (Stankević). 1836. prevodi za »Teleskop« Fichteov »Conférences sur la destination des erudits« (Abhandlung über die Bestimmung des Gelehrten). U »L'Observateur de Moscou« (redaktor

Bjelinski) brani conservativizam Hegelov. Bakunin gordošću i nadutošću vrijedja Bjelinskoga, koji kaže, da voli *»plus les idées que les hommes.« (nastavak).

(195)

1896. Umro je Leopold Rank, uz Auerbacha najbolji njemački seoski pripovjedač. On opisuje život u Böhmerwaldu.

(196)

*U Demimondu Gavrilović ne imadjaše kamašni... Nigrinova je uvijek govorila: x, y (koliko li) fronaka. A Todosićka je mucala — kao Gavrilović.

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(197)

*Moderan je čovjek kao nasljednik jednog velikog, ali prezaduženog imanja. On ne zna ni što ima, ni što duguje...

[PISMA »NADI«, 5, SD III.[

(198)

[57] Cedant arma togae!

(199)

Tamburaši i Joca Mađarević gajdaš spremaju se na krunisanje u Moskvu. [Zapis ćirilicom.]

(200)

Puvis de Chavannes vodja je slikara u salonu na Martovom polju. Jean Beraud je slikar pariskog otmjenog svijeta. Ljetos je izložio »La poussée« (der Ansturm).

(201)

πόρνος = bludnik, πόρνη = bludnica, pornografija je crtanje bludnog života.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(202)

[57—58] Im kün. Glaspalaste zu München 1895 [...]

(203)

[58] [Kada ste zavoljeli N-a, jeli ste jamačno pečene bundeve.]

(196) Alexandre Dumas, Sin: *Le Demi-monde (Polusvijet).*

(202) Popis slikara koji su izlagali na izložbi u Staklenoj palači u Münchenu 1895. (ISPUŠTENO!)

(204)

Vi volite N-a?
Svakako.
Jedete li vi rado pečene bundeve?

(205)

*Smijeh je na žalost kraći od plača.

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(206)

*Izvoditi iz Darvina etiku nije manje smiješno, nego da ko iz Hamleta stane kombinovati prirodnu kaku naučnu disciplinu.

[»LIMUNACIJA« NA SELU, SD VIII.]

(207)

[59—62] *Deutsche Lyrik von heute und morgen nach einer geschichtlichen Einleitung herausgegeben von dr Alexander Tille.* [...]

(208)

[62] U srednjem vijeku je žena: cloaca multorum diabolorum.

[»LIMUNACIJA« NA SELU, SD VIII. — BAUDELAIRE, SD IV.]

(209)

emancipacija mesa.

(210)

1859. izidje die Welt als Wille und... i (u novembru) Über den Ursprung der Arten.

(211)

Comteov pozitivizam i Huxleyev agnosticizam još nemaju zemljišta u Njemačkoj.

(212)

[62] U Tilleovoj gorespomenutoj knjizi vidimo novije faze u njemačkoj literaturi: pesimizam starih i nekih novijih i optimizam Nietzscheov...
F. Nietzsches Werke: »Die Geburt der Tragödie«, »Menschliches, Allzumenschliches«, «Morgenrothe«, »Die

(207) Iz Tilleove knjige Matoš na njemačkom i hrvatskom ispisuje podatke o razvojnom putu njemačke poezije u drugoj polovici XIX. stoljeća. Uz prijepis stihova Georga Herwegha: »Die Zeit ist die Madonna, der Poeten / Die Mater dolorosa, die gebären / Den Heilland voll; drum halt die Zeit in Ehren, / Du kannst nichts Höheres als sie vertreten« Matoš je zabilježio: »Geocentrička i antropocentrička glupost«.

fröhliche Wissenschaft« »Also sprach Zarathustra«,
[63] »Jenseits von Gut und Böse«, »Zur Genealogie der Moral«, »Der Fall Wagner«, »Götzendämmerung«, »Nietzsche contra Wagner«, »Der Antichrist«, »Gedichte«, »Schriften und Entwurfe.«

(213)

Dr. A. Tille »Von Darwin bis Nietzsche.«

(214)

Ima kod nas ljudi — koji po svojoj obrazovanosti stoje niže berberskog šegrta, pa su po »volji sudbine« postali publiciste — učitelji narodni (Marković).

(215)

*Priznajem, da kupujem Mali žurnal, — ali ne za čitanje.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(216)

Pročitao sam »Madame Villeféron jeune« (Léon de Tinseau).

(217)

[64] »Rodio sam se — bez svoje krivice« (Sv. Marković).

(218)

Iz Fliegende Blätter (za Mali Ž.): »Sie schimpfen immer über dieses Scandalblat. Ja, aber warum halten Sie es denn?« — »Nun, sonst kann ich ja nicht d'ruber schimpfen.«

(219)

Ovogodišnje slike u salonu Martova polja. [...]

(220)

[65] ...nur durch geistige und seelische Vertiefung in den Gegenstand seiner Aufgabe und in das vollständige Sich-hinein-lüngen in die gegebene Situation vermag der darstellende Künstler den Schein der Wahrheit zu erwiesen, ja die Wahrheit und die Natur selbst, ohne die Grenzen des Schönen auch nur mit einer Linie zu überschreiten zu brauchen (Presse, Sonnenthal o sebi).

(215) »Mali žurnal«, beogradski senzacionalistički dnevnik (1894—1911).

(219) Popis slikara s naslovima njihovih djela s izložbe u Parizu 1895. (ISPUŠTENO!)

(221)

»Mon cher ami, depuis vingt ans je n'ai plus d'émotion« (Coquelin).

(222)

Salvini, Rossi, Ira Aldridge, Edwin Booth, Coquelin, Mounet-Sully, Sonnenthal, Sumbatov.

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(223)

[66] *Najveći dušmanin žena je brada njihovog prvog sina.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(224)

Das Leben gleicht einem Pfennig, der hingeworfen wird und entweder auf die Kopf — oder Wappenseite zu liegen kommt. (Emerson).

(225)

*Ženio se ili ne oženio se, žalićeš (Sokrat).

[DOJMOVI SA PARISKE IZLOŽBE, XXIV, SD III.]

(226)

*Fünf oder sechs lächerliche Geschichten können ebensogut von mir wie von jedem anderen Menschen erzählt werden (Montaigne).

(227)

*»Zerschneide diese Worte und sie werden blüten« — kaže Emerson za Montaignea, a mi za N: Presijeci te riječi, i one će smrdjeti.«

[»LIMUNACIJA« NA SELU, SD VIII.]

(228)

*Grosse Männer zeichnen sich mehr durch den Umfang und die Höhe als durch seine Originalität ihres Geistes aus (Emerson).

[PISMA »NADI«, 5, SD III.]

(229)

[67] Betterton, Garrick, Kemble, Kean, Macready — sve prikazivači šekspirskih rola.

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(230)

Danas sam čitao »Presu« od 23./V. Nordau užasno šiba slikare sa izložbe na Martovu polju: Rochegrossea-a, Pelez-a, Cornet-a, Veber-a, Berouda, Trigouleta...

(231)

Cacatum non est pictum.

(232)

Kokar i Bikika (Hapaliga Rajmond i Maksim Bušeron). [Zapis ćirilicom!]

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(233)

Géricault je studirao konjske forme po stajama i trkalištima. Corot je bio kovinarski pomoćnik. Delacroix moljaše, da bi ga premjestili poslanstvu u Maroko ili Tunis, da studira farbe na Orijentu. Millet živi na selu i hoda u drvenim cipelama. [Zapis ćirilicom!]

(234)

[68] *»Vi želite slikati andjele, — a jeste li kojega vidjeli?« [Zapis ćirilicom!]

(235)

*»Realnost, moja djeco, preko toga nema ništa!« (Courbet, slikar). [Zapis ćirilicom!] (A je li Rafael vidio Sixt. madonu?)...

(236)

Od starijih su slikara slavni koloriste: Diaz, Fortuny, Regnault. [Zapis ćirilicom!]

(237)

*»Doch seien wir gerecht, es giebt Franzosen, die fremde Sprachen kennen — nämlich die Kellner« (Twain).

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(238)

»Die Wirkung des belletristischen Schrifttums auf das Leben ist eine unvergleichlich grössere als die umgekehrte« (Nordau Paradoxen).

(239)

*Riječ je tek polovina misli.

[PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(240)

Ptomaine sind Leichengift.

(241)

Unser Hirn ist nun einmal ein unvollkommenes Geräth (M. Nordau).

(242)

[69] Der Geist erschafft das, was erkennt, ebensowenig wie das körperliche Auge die Rose. (Emerson).

(243)

*Tota in minimis existit natura.

[IZ HERCEGOVINE, SD VIII.]

(244)

*Slabo koji tat izbjegne rukama pravde. A koliko li književničkih kesaroša ne umriješe sa osjećanjem poštenjaka.

(245)

*U ljubavi misli jedno, da vara drugo, — a ono i jedno i drugo vara samo sebe.

(246)

Der Titel des Buches bedeutet daher ebensowenig als der Titel des Verfassers (Heine).

[»LIMUNACIJA« NA SELU, SD VIII.]

(247)

Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas.

(248)

*Žarko je slavan, kada piše svoje kritike, ali je još slavniji, kada ih ne piše. [Zapis ćirilicom!]

(249)

[70] Jeste li vidjeli kaku veću menažeriju? Zar ne, da većina svijeta najdulje posmatra majmune. Tako je, dragi Ž. i sa majmunima u literaturi. [Zapis ćirilicom!]

(250)

*Danas ima jamačno više pametnih knjiga nego pametnih ljudi. Masa inteligencije na papiru je veća od one u živim glavama. U buduće će, nadajmo se, biti još gore.

[PISMA »NADI«, 5, SD III.]

(251)

Engleski moderni pripovjedači. Thomas Hardy opisuje n. pr. najdetaljnije klanje svinja, Georges Moore (»Easther Waters«), Margareta Woods (»Seoska trage-
[71] dija«), Arthur Morrison (»Dogadjaji iz kaljavih ulica«). »Sir Walter Besen hat seine grössten Erfolge mit seinen Bildern aus Whitechapel und Poplar errungen«

(Presse). Benson, Miss Rhoda Broughton, Norris (»Žrtva sreće«). Henry Seton Merriman je vrlo darovit i pun paradoksa. On dokazuje kostima vrijednost rase (plemstva).

(252)

Vojvoda Gramont-Caderousse i Morny (bonvivani iz režima Nap. III.). Ondašnji vrsi demimonda. Cora Pearl, Marguerite Bellengé, Baronica Paiva, gdje Musard i Jarny. —
Današnji: Mad. Otero, Liane de Pongy.

[PISMA »NADI«, 6, SD III.]

(253)

[72] »Wir glauben, dass mit dem Fortschritt der Kultur fast unvermeindlich ein Rückschritt der Poesie verbunden ist« (Macaulay).

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(254)

*Sijevnu čarobna put kao rujni sunčani trag kroz sumrak.

(255)

Po Brandesu je danas *Pinero* najbolji engleski dramski pjesnik.

(256)

*Narodni je duh optimističan. I tako je Janko — optimista.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(257)

*Medju našim piscima ima više farizeja nego književnika.

[IZ HERCEGOVINE, SD VIII.]

(258)

Guala Leist, Wehlau, Schröder gazduju danas u Africi gore nego što gazdovahu posjednici plantaža u Americi prije 50 godina.

(259)

Dum spiro, spero.

(260)

*Upravnik Lozić je samo za to otpustio jednog glumca,
[73] što je jeo u nevrijeme zelenu salatu.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(261)

Moji radovi: »San« (Moć savjesti) u »Vijencu«, »D-dur sonata« (Obzor), »Odisije« i »Strašna opklada« (Pobratim), »Junačka smrt« (Delo), »Feljton« (Dnevni list), »Nasamarili ga« (Nada), »Čestitka« (Brankovo Kolo).

(262)

Što više napreduje civilizacija, teže je odrediti zakone morala, jer sve više iščezava pojam prirodnosti (das Natürliche).

(263)

*Kritike se ne pišu zbog onih, čijih se djela tiču, nego zbog publike.

[PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(264)

*Najveći je tirjanin ono, što se definira riječju »konvencionalno« [COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]. Ima ih, koji bi voljeli bosi da idu preko onog Muhamedovog mosta, nego da dodju golijeh nogu na kako elegantno soare.

(265)

[74] D. misleći da je Diogenes jeste Diogenov okrugli stan.

(266)

N-ova bi knjiga morala dobiti ugledno mjesto u kakom medicinskom kalendaru s alfabetno poredjanim lijekovima. Naši ljekari trebali bi da ju upotrijebe u slučaju besanice.

(267)

*Ako postoji istina aksioma (rečenice): »cogito, ergo sum«, onda je N., kada je ono pisao bio pokojni.

[PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(268)

*Rutav ko vlaška šubara.«

(269)

Da Br. založiš kod vlasuljara, dobio bi više, nego da ga založiš kod Valožića.

(261) U ovom popisu objavljenih svojih radova novelu MOĆ SAVJESTI Matoš navodi pod naslovom SAN, kozeriju NIKAD VIŠE prema njezinu podnaslovu FELJTON, crticu KIP DOMOVINE LETA 188* prema prvotnom naslovu JUNAČKA SMRT, a novelu GROZNA OPKLADA pod naslovom STRAŠNA OPKLADA.

(270)

*»Na daskama, koje znače svijet« S. je one večeri bio Otelo, koji znači — dasku. [PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(271)

Ali »ko oblak grada teška« sinu zdjela puna pasulja. [NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(272)

[75] *Kako znate, u -x tom činu Ofelija poludi. A i nije čudo, kada se Hamlet derao kao tobdžijski narednik. [PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(273)

Urbino Baldi bijaše klas. filolog, slikar, matematičar, ljekar, pjesnik, govoraše 16 jezika i učaše na paduanskom univerzitetu medicinu.

(274)

La conquéte du pain — najbolje delo Kropotkinovo. [PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(275)

Brandes kaže u svojim putnim bilješkama iz Londona (u Presi), da je nedavno jedan franceski pisac, kome predložiše, da vidi oksfordski univerzitet, uskliknuo: »Vrlo lijepo! Zar Oksford ima i univerzitet?« [Zapis ćirilicom!] [MARKO CAR: MOJE SIMPATIJE, SD VIII.]

(276)

Polemišući protiv Andre Nikolića, Pera Todorović tvrdi, da reč Andreja dolazi od grčke reči *andros*. [Zapis ćirilicom!]

(277)

[76] Ich für meinen Theil möchte lieben mit Plato und Lord Bacon verdammt sein, als mit Paley und Malthus in den Himmel kommen. [IMPROMPTU, SD XIII.] — *Was ebensogut in Prosa ausgedrückt werden kann, ist in Versen langweilig und überflüssig. (Shelley). [PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(278)

U prvom činu (Nov Komad) bio je Gavrilović rdjav. [Zapis ćirilicom!] [PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(278) Don Manuel Tamayo y Baus: *Un drama nuevo (Nov komad)*.

(279)

Denn sieh! ich hasse nicht mehr so vie damals,
Eh' noch das Elend weise mich gemacht (Shelley).

(280)

*Kao što je ladja već davno otišla, a tek sada valovi zapljuskuju obale, tako se valovi revolucije dižu tek dugo poslije pojave velikih revolucionara.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(281)

Bourget je opet otkrio nekog plemenitaškog romansijera iz 50-tih godina, Aubrey d'Aurevilly-a. Stendhal, Aubrey...

(282)

Oberländer je najbolji karikaturista »Fliegende-Blättera.«

(283)

*Da N. nema mozga, odnijela bi ga šuplja glava kao balon u vazduh.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(284)

[77] Olga Bemrati. (m. pr.)

(285)

Kako to, da Nijemci imaju iz franceskog rata tako malo memoara? Da se ne stide pisati ih?

(286)

*Glup kao boljevačka tikva.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD VIII.]

(287)

*All right! Beautiful! Very splendid!

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(288)

Zanetto se zove nova Mascagnijeva opera, u kojoj je libretiziran Coppéov »Le passant«.

(289)

Norveški slikari: Haydendahl (»Adam i Eva«), Werenskiold (»L'Idiot«), Eilif Petersen est un paysagiste et peintre des moeurs, Kristian Krogh (»Distribution de pain aux pauvres«), Otto Sinding, un paysagiste (»Vue

de Lofoten«). — Švedi Thegerstroem, Nordstroem su pejsažiste, Richard Bergh (portretista), M. Zorn, Carl Lursson (»L'ordre des temps«).

(290)

Nove franceske knjige: Albert Monnist: »Souvenirs d'un Bleu«, Jules Claretie: »Brichanteau, comedien«, Édouard Delpit: »Coeur déçu«, Gustave Guesviller: »Pauvre sou-
[78] rire«, M. Regnier et La Malenne: »Justine, ma tanté« (Nouvelles), J. Marni: »Comment alles nous lâchent«, Eugène Delord: »Ames simples«. (Figaro)

(291)

Hubert von Heyden: Ruhe im Saugarten (slika)
[IZ HERCEGOVINE, SD VIII.]

(292)

Jučer, 7./IX. sam preplivao Savu. Ja ljubim tu vodu, koja miriše kao put zrele i zdrave ženske, koja me nosi na svojim kao žensko lice mekim valovima i koju kao kaku ljubavcu ostavljam s umornim udima. Nikada nije Sava bila ljepša, nego jučer. Podigla se bura baš kada sam skočio u vodu i kada sam preplivao, stane sipiti solika. Skočim u vodu, iz čije je površine tuča napravila polje sa srebrenim, mjehurastim cvijećem, nad kojim se poput vidljiva mirisa pušila bijela magla.

(293)

Jesenas se u Parizu očekuju ove knjige: Souvenirs de Arsène Houssaye, (III. tome) Thèâtre od Vacqueri-a, Unveröffentlichte Correspondenzen von Prosper Merimée, Science et morale (Berthelot). Novi romani: Amitié (Paul Hervieu), Le jardin secret (M. Prevost), Alphonse Daudet: »Soutien de famille, Le trésor d'Arlatan«, Les mères, Léon Daudet: Suzanne, Stéphan Mallarmé
[79] »Divagations« (pjesme); François Coppée: »Le coupable«, Madame Sévérine: »Au marche«, Gyp »Eux et Elle«, glazb. kritičar Adolphe Julien »Le romantisme et l'editeur Renduel«.

(294)

»22./IX. wird in Avignon ein Congress zur Wiederbelebung der provenç. Sprache unter dem Patronat des Fred. Mistral stattfinden.« (Fr. Z.)

(295)

Teorija je komadić prakse, a praksa komadić teorije.

(296)

Gerhardt Hauptmann: »Hannele«.

(297)

H. Heine je umro u Avenue Matignon 3.

(298)

Da je život poezija, ne bi bilo poezije.

[PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(299)

Brana C. na sokaku izgleda kao Hamlet. x/y. (obratno) izgledao je Hamlet kao B.C.

(300)

*Za genija je najveća uvrjeda smijeh glupana.

[SLIKAR CRNČIĆ, SD IV.]

(301)

*Tikve se najbolje razvijaju na smetištu. [IMPROMPTU, SD XIII.] Naše je pozorište dakle — smetište.

(302)

Da je živio u N., Smiles bi napisao knjigu »Hulja«.

(303)

*P. kao da je prao Heineu gaće i s onim, što je ostalo, piše svoje članke...

(304)

Za to, što u nama ima i govna, ko će uztvrditi, da je čovjek govno?

(305)

[80] Plivam. Zatvorene oči. Voda šušti kao svila. (27./VIII. 96.)

(306)

*Danas je neki »Arsenijević« u Malim N. napao »Mali žurnal« pod naslovom »Jedno novinarsko june«.

[PARIZ, 15. OŽUJKA 1901, SD III.]

(307)

Igrao je (27./VIII.) Isailović »Gringoara«. Naše je pozorište dobilo tek jednu varijaciju Gavrilovića.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD VIII.]

(306) ... *Malim N.*: »Male novine«.

(307) Théodore de Banville: *Gringoire*, drama u jednom činu.

(308)

»II. Hinternationale humoristisch-parodistiche Kunststellung des Vereins »Nachempfindende Künstler«. Dachauer Secession 1895.«

(309)

»Es geht durch die ganze Kunst eine Filiation. *Sieht man einen grossen Meister, so findet man immer, dass er das Gute seiner Vorgänger benützte und dass eben dies ihn gross machte. [PISMA »NADI«, 9, SD III.] Männer wie Rafael wachsen nicht aus den Boden. — — — Das Unglück ist in der Kunst, dass Niemand sich des Hervorgebrachten freuen, sondern jeder seinerseits selbst wieder produzieren will. (Goethe).

(310)

[81] Mundus vult decipi, ergo decipiatur.

(311)

Gabr. Marx je dobar fizičar, anatom i filozof.

(312)

Psychopatia sexualis (Kraft-Ebing).

(313)

[81—83] Slavni pejsažiste. [...]

(314)

[83] Kad je Rosini umro, pjevaše mu u čast u Parizu molitvu iz njegovog »Mozesa«, i to 100 basova uz pratnju 72 harfe.

(315)

Nove knjige: »Fünf Jahre Musik« (VII.K.) Kritiken von Ed. Hanslick.
Max Nordau: »Entartung«.

(316)

Čitao sam »La Faute de l'abbe Mouret«. Knjiga je lijepa, samo je završetak, kada kod ukopa Albininog dolazi Deziderija i viče, da se krava otelila, trivialan. Albina je upravo božanski tip prirodne djevojke. To je kao cvijet parka Paradua.

[NAZARENI, SD VIII.]

(313) Popis slikara pejsažista, portretista i religioznih slikara XIX. stoljeća s naslovima njihovih djela. (ISPUSTENO!)

(316) Émile Zola: *La Faute de l'abbé Mouret.*

(317)

[84] Zulejka Getovog »West-östlicher Divan« bijaše Mariana Jung. G. ju je upoznao 1815., dakle u svojoj 66. god. On joj je pjevao, a ona otpjevavaše. Te njezine pjesme je G. uzeo u svoju zbirku. Ona je ispjevala »Das Lied auf dem Westwind« (Schubert je komponovao).

(318)

U amerikanskom gradiću »Gaylordu« vladaju žene (F.Z.)

(319)

Jučer sam upoznao kod Ambrozija Kučeru i Finleya.

(320)

— Wie heisst dieser Diplomat?
— Sicherlich Oxenstierna.
— Wieso...
— Sehen Sie nicht den Stern — und
— und das Übrige?

(321)

Zašto žene prije ostare nego muškarci?
— Stvar koja se više upotrebljuje i prije ovešta...

(322)

[85] — ut omnes admirarentur in uno homine tantam esse dissimulitudinem tamque diversam naturam (Nepos).

(323)

*Das Publikum, im Ganzen genommen, ist nicht fähig, irgendein Talent zu beurtheilen (Goethe).

(324)

Žarko i harmonika. Žarko kao direktor putujućeg društva.

(325)

»Niemand gehört als sittlicher Mensch der Welt an« (Goethe).

(326)

*Zakon mastifikacije (žderanja).

(327)

Neznanje nalazi češće povjerenja od znanja (Darwin).

(328)

Večeras (31./VIII. — 12./IX.) daje se prvi puta »Godenove kćeri«, vodvilj komedija u 3 čina od Morica Ordonoa.

(329)

»Schiavi gli spinge per tenerci Schiavi;
Gli spinge di Croazia e di Boemme,
Come mandre a scornar nelle maremme. (Giusti)

(330)

*Morfijska štrcaljka zove se »Pravaz«-štr.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(331)

Duša amerikanskog »Theosophical Society« je Helena Petrovna Blavacki. Zastupnici su mu u Njemačkoj dr. Hübbe-Scheiden, a u Austriji dr. Franz Hartmann. Sadašnja je predsjednica gdja...

(332)

[86] Jum (Hume) i Spinoza dokazuju, da je egoizam nješto secundarno u ljudskoj prirodi.

(333)

Verlainea su zvali »bijedni Lélian« i »faunes de trottoire«. [NA OSVITU 1897, SD VIII.] Najbolji su mu radovi »Menuet, Bon Chanson, Romances sans paroles«. Poslije smrti izadjoše mu »Invectives« (rugalice) i uzvitlaše silnu prašinu.

(334)

kuskun se zove kajiš koji dolazi konju ispod repa. [Zapis ćirilicom!]

(335)

Ein amerikanischer Affe, ein Ateles, der von Branntwein betrunken wurde, wollte dann nie wieder davon trinken, war damit also klüger als mancher Mensch (Darwin).

(336)

Kod N-a mozak je rudimentaran organ.

(337)

*Oko joj je bilo tavno modro, kao vedro noćno nebo.

(338)

Lettres intimes de Joseph Mazzini.

(339)

Meine Gedanken sind meine Dirnen (Diderot).

(340)

[87] Laura Marholm, Mrs. George Egerton, Amalija Skram. Rikarda Huch.

(341)

Sredinom septembra 1896. davaše se u Burgtheatru novina »Die Athenerin« od Leona Ebermanna.

(342)

23./IX. je 50. godišnjica otkrića Neptuna (Leverrier).

(343)

(galomanija:) Ne samo, da je n.pr. Jakšić možda kao lirski pjesnik i veći i originalniji od Dime ml., nego je za nas kao srpski pjesnik sto puta važniji. A naši i najpatriotskiji su listovi puni i istinitih i lažnih anekdota iz Dimaovog života, kao da ne živi desetak drugova J., koji bi nam te franceske pačavre uštedjeti mogli.

(344)

*Smijeh nije samo pokazivanjem zubi sličan režanju psa.

[U ĆUDNIM GOSTIMA, SD I.]

(345)

Reverzija.

(346)

*Das Gehirn der Ameise ist eines der wundervollsten Stoffatome der Welt vielleicht mehr noch als das menschliche Gehirn (Darwin).

(347)

92.3. Cubikzole ist das Gehirn des Europäers.

(348)

Od svih sisavaca ima najviše instinkta dabar.

(349)

Schliesslich kam der Stein von Kreta nach Peloponnes, wo er zu den zwölf Arbeiten des Herakles gehörte (Pauzanias)

(350)

[88] *Pas sa nasmijanom fizionomijom.

(351)

Ovih je dana umro (oko 20./IX.) I.E. Millais, koji bijaše s *Holmanom Huntom* i Rossetijem prerafaelitskog udruženja. To su mu slike: »Lorenco i Izabella«, »Kristos s roditeljima u dundjerskoj radionici«, »Povratak goluba na arku Noemovu«, »Ofelija«, »Igenit«, »Spasavanje iz požara«, »Jesenje lišće«, »Duvne na grobu u manastirskoj bašti«, »Mladost Waltera Raleigha«, »Mojsije, naslonjen na Hura i Arona posmatra pobjedu Jozuinu«, »Hodočašće k sv. Pavlu«, »Sjeverozapadna pasaža«, divni »Gardista« i portrei: Gladstone, John Bright, Salisbury, Disraeli, Tennyson, Irving, slikar Hook, Kardinal Newman, vojvoda od Westminstera, marquis of Lorne. Millais je bio nasljednik Leightona na Royal-Academy.

(352)

osim = *okrom.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(353)

U jednom se smislu poezija prema istoriji odnosi kao opisna zoologija prema uporednoj anatomiji ili kao mineralogija prema hemiji.

(354)

*Svršetak priče: ———. Tama.

(355)

Po Darvinu se ljubav roditeljska opaža kod pauka i kod morskih zvijezda.

(356)

Ako je znanost za duh ljudski ono, što je za tijelo
[89] vazduh i svjetlost, onda je poezija — svjetlost i toplina — sunce.

(357)

»Wir sind daher genöthigt, die Leiden anderer zu erleichtern, damit gleichzeitig auch unsere eigenen schmerzlichen Gefühle erleichtert werden« (Darwin).

(358)

Und das wesentlichste eines Instinktes ist, dass er unabhängig von der Vernunft ausgeübt wird (Darwin).

(359)

*Ž. se zna dobro rugati, ali u humorističnim posljedicama natkrilio bi ga svaki...

(360)

Za jednu društvenu cjelinu (narod, čovječanstvo) više vrijedi jednako poimanje moralnih načela, nego različito i oprječno, ma bilo ono uzvišenije od onoga prvoga.

(361)

Vjerujem, da bi Brana mogao prikazati pušećega mladića u tami, bitku — pod snijegom ili portre — pod duvkom.

(362)

*Pojam o moralu neda se ni zamisliti bez pojma društvenosti ljudske. — Moralno je sve šta je većini društva korisno. To je objektivni putokaz moralnosti. Subjektivna je — savjest. Slabih li putokaza?!

(363)

O moralu, o najvažnijoj stvari, danas se i najmanje piše i misli.

(364)

Negiranje individualizma je manje glupo od negacije nacionalizma.

(365)

Atinjanina Malesa toliko ljubljaše metoik Timagoras,
[90] da se na njegovu želju strmoglavio sa neke pećine. Malesa tako zapeče savjest, da je i on to isto učinio. — (Po Pauzaniji).

(366)

*Po Pauzaniji bijaše najljepši grčki nadgrobni spomenik onaj, — koji je postavio neki makedonski dezerter Harpelos Ftioniki, svojoj ženi a bivšoj kurvi iz prevelike ljubavi.

(367)

πραξις = prevejanost.

(368)

*Slavni se Praksitel desio jedared kod Frine i nije joj htio odgovoriti, koji mu je najbolji kip. U to dotrči momak i javi, da njegov atelje gori. Praksitel zapre-

pašten zapita za Erosa i Satira. Frina se nasmije i kaže da je to šala, a galantni joj P. pokloni svog Erosa.
[JESENSKA IDILA, SD I.]

(369)

*»Na ulasku Propileja stajaše Hermes Propilaios, tobože od Sokrata, sina Sofroniskovog« (Prus).

(370)

Leaina je draga Aristogeitonova. Mučio ju je Hipija.

(371)

Sileni su stariji satiri.

(372)

»Diese Inseln nennen die Schiffer Satyriden; ihre Bewohner, so erzählen sie, sind ganz roth und haben Schwänzchen zwischen den Hüften fast von der Grösse der Pferdeschwänze« (Pauzanija).

(373)

[91] Grčka se Eva zove Pandora.

(374)

Zakon prilagodjivanja.

(375)

»Es giebt keine Gedanken ohne Worte, ebensowenig wie es Worte ohne Gedanken giebt« — veli krivo M. Müller, jer bi prema tome (da se ne obaziremo na životinje, koje takodjer misle) morala misao i riječ postati zajedno, kao blizanci.

(376)

*»So haben die Nachtigall und Krähe ähnlich gebildete Stimmorgane; diese werden von ersteren zu ihrem mannigfaltigen Gesang gebraucht, von letzteren aber nur zum krähen.«

(377)

Darvinov članak »Schönheitssin« u »Porijeklu čovjeka« je slab.

(378)

*Pozorište još uvijek radi. Pozorišni je orkestar možda jedinstven u svijetu. Nema frule, respective čela, a ima samo 2 kapelnika. Pošto je Jenko vrlo slab i ostario, a

Maleta još vrlo zelen, dobićemo možda trećeg dirigenta za ono 13—14 ljudi u orkestru.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(379)

*Pozorište se može nazvati zavodom za vježbanje u »kritičarskom« gadjenju.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(380)

*Guske su spasile Kapitol, a Pavlica nije spasila pozorište.

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(381)

Sv. Antonije ima svinjsku glavu, a N. ima glavu sv. Ant.

[MODERNI SIMBOL, SD XII.]

(382)

[92] I najjednostavnija i najopćenitija je misao subjektivna: dojam je njezin i forma različita prama subjektu. Jer da su naše misli iste, bilo bi nam identično i zaključivanje.

(383)

Mogu li pokvareni ljudi govoriti i osjećati moral? (Mogu).

(384)

Hamlet je tip napretka, jer »bez sumnjanja nema napretka« (Darwin).

(385)

19./IX. igrala je Milivojevićka u »Krvnoj osveti« (Dikanž) ulogu Roze. (To je u novinama pod naslovom »nesreće u svetu«.)

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(386)

*Nazarenstvo je stariji nastavak baptizma i starijeg anabaptizma. Prenesen je u Ugarsku 1839.

[NAZARENI, SD VIII.]

(387)

*Imamo kritičara, ali nemamo što da kritizujemo.

[PISMA »NADI«, 8, SD III.]

(385) Ducange (Victor Brahain): *La vendetta.*

(388)

Amerikanac Ticknor je najbolji kritičar za španjolsku literaturu.

(389)

U broju 35. Br. Kola nabubao je D. Ilijć užasne gluposti.

(390)

[93] U 37. broju B. Kola kaže B. Popović za pjesme J. Tomića: »Ako ste patriota, vi se gnušate; ako ste političar, vama je odvratno«. — Kada su B. P. kao političaru odvratne te pjesme, onda bi on morao već odavna uz toliku tankoćutnost svoju od čitanja dnevnih naših listića i praćenja naše politike dobiti najmanje živčane grčeve... Ali to »gnušanje« i ta odvratnost biće samo fraze. Ako nisu, onda se slavnom kritičaru posigurno stužilo kod njegovog sopstvenog vica o »crijevima, koja sviraju«. »Ako ste cicija, vama je žao za x dinara.« Neka nas izvine g. B. P., ali to je najvjerojatnije.

(391)

Nasljedne bolesti moralne i fizičke primaju — kako je poznato — većinom djeca od bolesnih roditelja u pojačanoj mjeri. Otac je bio n. pr. samo pijanica, a dijete postane još nešto gore. Ako se uzme, da se u Europi već od
[94] vajkada i pije i puši i pretjeruje u svim uživanjima, i da su ovi svi defekti prelazili na njihovu djecu, koja su ih ostavljala svojim potomcima s ogromnim, novim grijesima nagomilanim kamatama — onda je čudo, kako mi danas u opšte ne samo postojimo, nego kako svoje pretke u mnogome i natkriljujemo. U ljudskoj fizičkoj i moralnoj konstrukciji mora da ima neki silni reagens...

(392)

*»A umjetnost? Sa svih strana stižu tužbe na opadanje umjetnosti. Mi smo zaista daleko od velikih majstora renesanse. — — Tehnika napreduje, ali inspiracija posjećuje manje nego nekada umjetničke stvaraonice. A odakle ona, na posljetku, dolazi? Samo velika ideja može da zanese umjetnika.« (Kropotkin)

[PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(389) Ova se bilješka odnosi na članak Dragutina Ilića: *Nov tip u našoj književnosti* (»Brankovo kolo«, II/1896, 35); u tom je članku Ilić pisao o srpskom realizmu s posebnim osvrtom na satiru Stevana Sremca *Limunacija na selu*.

(393)

Čovjek medjutim nije biće, koje može živjeti samo da jede, pije i da se brine za svoje noćište (ležište). (Kropotkin)

(394)

*Ima kosu bezbojnu i rutavu kao runo crnog ovna.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(395)

[95] *»Nos ti je kao kula Livanska koja gleda prema Damasku« (pjesma nad pjesmama)

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(396)

Ovih je dana (početkom oktobra) umro William Morris.

(397)

4/X. umro je Julije Gregr, osnivalac »Narodnih listova« i jedan od glavnih inspiratora i vodja mladočeške stranke.

(398)

Nach Darwin sind die Zeugungsorgane sehr empfindlich bei jedem Wechsel der Lebenverhältnisse.

(399)

Sterilität — Impotenz.

(400)

Kod naslova upozorujemo čitaoce na štamparsku pogrješku, koja je izašla jamačno sa znanjem pjesnikovim: To nisu »pesme«.

(401)

»Šoles« zovu Čifuti neka jaja.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(402)

Danas je u (15./X.) Pressi bio od dra Handla feljton o pokojnom W. Morrisu, gdje se on ističe taj trgovac umjetničko-luksuznih stvari kao prijatelj Rossettijev.

(403)

*13./X. je Liebknecht i Molkenbuhr predložio da socijalistička skupština osudi socijalizam.

[PESME JAŠE TOMICA, SD VIII.]

(404)

[96] *De Geer priča (po Darwinu), da je gledao, kako je jedan pauk »šmirovo« oko paučice a ona ga uhvatila i pojela.

(405)

Otrovi se daju u šarenim posudama.

(406)

*Pauke privlači muzika.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(407)

R. se odlikuje tim medju našim književnicima — što ćuti.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(408)

*Kod nas već s toga drame iz aristokratskog života nemaju smisla, što ti ljudi govore njemački ili talijanski.

(409)

Branik — Dinulović (u Zavetu)

(410)

Sreća je rad i znanje. *Apsolutno je »ništa«. [STEVAN SREMAC, SD IV.]

(411)

Bezigue, piquet, whist, tarroque.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(412)

Holger Drachmann je po Brandesu najbolji noviji danski liričar. (Od starijih je najbolji Oeklem Schläger).

(413)

*Najjunačkije djelo Matavuljevog je junaka scena, kada uhvati fratra za vrat.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(414)

*»Zavet« nije drama jer nema radnje, ni pripovijetka, jer nema psihološke analize. Zavet je dramatisan uvodni članak.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(409) Simo Matavulj: *Zavet*, drama u četiri čina. (V. bilješke 413, 414, 418.)

(415)

Ein politisch Lied, ein garstig Lied. Ibsen.

(416)

*Nepravedna je satira kao Kirka: i Odiseja može da pretvori u svinju.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(417)

[97] Kako rade Ibsen i Zola?

[PESME JAŠE TOMIĆA, SD VIII. — »ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(418)

*Lica u »Zavetu« su kao figure u betlehemskoj štalici.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(419)

Ljubav nije neminovno potrebita za priplod. Ako je ona instinktivno osjećanje N-a, da samo s Y-om može da ima najbolju djecu, zašto to Y često ni ne osjeća?

(420)

Jesu li potrebne danas drame kraj romana?

(421)

*Pošto Ibrovac jamačno spada u isti pjesnički species sa Šekspirom, avonskim labudom, mogli bi ga nazvati drinskim gusakom.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(422)

*Ako su ljudi zagonetka, S-a bi mogao riješiti samo azinolog.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(423)

Gledajući N-a, žalimo, što je u njegovom ocu propao jedan talenat za karikature.

(424)

Iz kapelnika Malate bit će doboš za pjevače.

(425)

*Život je ljubavno pismo, koje piše smrt sama sebi.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(426)

*Ne čudim se, što je Jona bio 3 dana u kitu; da je kit bio 3 dana u Joni, onda bi se čudio.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(427)

*Ako je muško inteligentnije, žena je moralnija.

(428)

*Ročildova kći sa mrtvačkim licem.

(429)

[98] *Što je čovjek? Stomak sa glavom ili glava — sa stomakom.

[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(430)

U našoj poeziji dosele ne bijaše političkog snobizma.

(431)

Pročitao sam: Max Nordau »Conventionelle Lügen der modernen Culturmenschheit«. — Zaisto, jedno od najgenijalnijih djela moderne njemačke literature.

(432)

Čitam: »Wissenschaftliches System der Mimik und Physiognomik« von Dr. Theodor Piderit.

(433)

Lionardo da Vinci (u »traktatu o slikarstvu«): »Ihre kennet aus eurem Sinn wahrhaften Zorn oder andere Zuffälle der Gemüthsbewegungen, als Lachen, Weinen, Empfindung des Schmerzes, die Furcht und dergleichen nicht nach gleichem Modell machen. Es wird aber nicht
[99] undienlich sein, wenn ihr eine Schreibtafel bei euch traget, um mit einem silbernen Griffel dergleichen Bewegungen, ingleichen auch die actiones der Umstehenden und ihre Eintheilung künstlich darein zu verzeichnen. Dieses wird euch lernen, Historien zusammenzusetzen, und wenn ihr euer Büchlein voll habt, leget solches beiseits und verwahret es wohl zu eurem Vorhaben.

(434)

Hogarth i Kaulbach su slikari, koji su vanredno znali prikazati na licu svojih slika duševne emocije njihove.

(435)

*Žena je dijete sa strastima čovjeka.

(436)

Kratki dani, dugački konaci.

(437)

Reguardez Turguéneff, Karoline Kosch: sont-ce des hommes vivants. (Bakunin).

(438)

Figaro od 26./X. 96. veli kako engleska kraljica voli psiće.

(439)

Glumac modernih komada ne treba više ni da je glumac, — barem u onom smislu, kaki su bili glumci prije. Jer on danas treba realistički da prikazuje društvo, — koje je izgubilo prirodnu mimiku.

(440)

[100] Kralj je podario 3300 dinara pozorištu.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(441)

Nervus facialis. — Mimika i gestikulacija.

(442)

Danas je jedan Diogen nemoguć (n. pr. Starčević u bačvi).

(443)

*Ljepota je osjećanjem potencirana istina.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(444)

Apollo Pythius ima lice od 100 stupnjeva.

(445)

Govori, da te čujem! (Sokrates).

(446)

»Ein Vernünftiger merkt den Mann an seinen Gebärden (Jesus Sirach).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(447)

»Wen die Menschen eifriger beobachteten und studierten, von welchen äusseren Bewegungen die Leidenschaften begleitet werden, so würde es schwer sein, sie zu verstellen« (Leibnitz).

(448)

Cartesiusu u Swiftu dopadala se zrikavost. (Lichtenberg).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(449)

[100—101] Dr. Piderit citira u svom djelu ove autore, koji su se doticali ili pisali o mimici. [...]

(450)

[101] Piderit kaže, da su Šekspir, Rišlije, Gete i klasici imali niska čela.

(451)

1862. je Michaux konstruisao prvi bicikl, ali još oko god. 1800. vozilo se na biciklu. Tako je.

(452)

[102] Kod životinja kite se muškarci, kod ljudi je obratno.

(453)

Spiritizam u franceskoj literaturi javlja se u djelima Papusa, Huysmansa, d'Aurvilly-a, i Lepedana (koji se u svojim djelima potpisuje imenom asirijskog boga Sara) i Stanislava de Guaita.

(454)

Psychopatia sexualis (Krafft Ebing).

(455)

bazdalikati.

(456)

*Kod modernih je gluposti najinteresantnije to, — što nisu moderne.

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(457)

»Alltägliche Erfahrung bestätigt es, dass der Verstand längst einer Sache entsagt haben kann, wenn dass Herz noch viele Jahren für sie schlägt« (Tiofrast).

(449) Popis stručne literature o mimici, prema knjizi Theodora Piderita (v. bilješku 432). (ISPUSTENO!)

(458)

»Ihre Geistlosigkeit entfernt die Juden auf immer von den Christen« (Tiofrast).

(459)

»Gesundheit ist das edelste Gut dem sterblichen Menschen, das nächste nach diesen ist die Schönheit, das dritte Reichthum ohne Tücke, das vierte geselliger Freuden Genuss in junger Freunden Gesellschaft. (Simonides).

(460)

»Die Empfindungen und Gedanken, welche wir aus der Welt schöpfen, enthalten keine Wahrheit.« — Umgerührtheit = ataraksija; afazija = die isolirte Innerlichkeit.

(461)

Najljepše na životu je to, što može da bude siže pripovijesti.

(462)

Borota neka zapamti, da nije dosta dugačak nos, pa da budeš Gjalski.

(463)

[103] *Pisac nam je mogao na mnogo ugodniji način dokazati, da je čitao recimo Dumasa.

[PJESME MIHOVILA NIKOLICA, SD VI.]

(464)

*No što strepi laf od guske, kaži?

Nebo nema bez groma cijenu

U fukare oči od splačine.

Moje pleme snom mrtvijem spava,
Suza moja nema roditelja

Od dobra se još bježalo nije.

Al' tirjanstvu stati nogom za vrat,
Dovesti ga k poznaniju prava,
To je ljudska dužnost najsvetija.

Slabostma smo zemlji privezani

(Gorski Vijenac).

(465)

Reineke = Renard.

(466)

Evo kako (u Journal de Débats-u) stoje novčano engleski slikari: Millais je ostavio 2500000 fr., lord Leighton 1250000, sir Thomas Lawrence »samo« 400000 f., pejsažista Turner 3500000 f., l'animalier (slikar životinja) Leadsen više od 4 mil. fr., Edward Armitage 8 mil. fr. Edwin Long 2 mil., kipar sir Joseph Boehm 1 mil. 250 hilj. fr., kipar sir Francis Chantrey ostavio je Royal Society 2½ mil. franaka.

(467)

Mi, koji čujemo riku groma, ne čujemo tijek planeta. Mušica, kojoj se naš glas čini možda kao grmljavina, ne čuje — ruku topova. (????)

(468)

[104] Umjetnička djela suditi po njihovoj moralnoj vrijednosti nije manje smiješno, nego prosudjivati vrijednost moralnih načela po principima estetike. Ali svakako, ako umjetnička djela mogu da kvare, Tolstojeva »Krajc. sonata« je jamačno više svijeta pokvarila, nego Beethovenova...

(469)

Moj je prijezir tolik, da je N. zanj' odviše malen.

(470)

*Čovjek je postao nesrećan, čim je osjetio — vječnost.

(471)

*Život i čovjek se ne dadu definisati, jer su protuslovja.

(472)

*Sudeći po toj pjesmi, N. mora da je u oduševljenoj brzini zamijenio Pegaza nekom sličnom životinjom.

(473)

*Samo onaj ima odista pravo da se smije piscu kake zle knjige, ko ju je kupio.

(474)

*Oprosti, mu Bože! jer čini, što ne zna.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(475)

*Jest! Kobasica vrijedi više od Šekspira — psu!
[INTERVIEW, SD VI.]

(476)

Neka berlinska slikarica Ana Costenoble izradila je seriju simbolističkih slika pod naslovom: Das Loos des Hubes.

(477)

*Stigmata = Brandmarken. [IMPROMPTU, SD XIII.] Abulie = Unvermögen des Willens. Oniomanie = Einkaufwahnsin. Achromatopie = Die totale Unempfindlichkeit gegen Farben. [HAJDUK STANKO, SD VIII.] Puvis, Bonnard.

(478)

folie à deux. Psittacus = papiga, dakle psittacismus.

(479)

[105] Sardou je napisao dramu: »Spiritizam«.

(480)

Foleki i princesa Elvira burbonska.

(481)

Endocanibalismus. — Holman Hunt: Todesschaten.

(482)

Edouard Rod: Etudes sur le XIX siècle.

(483)

»The blessed demoizel« (Das Gottselige Fräulein) von Dante Gabriel Rossetti. — Swinburne = Diaboliker.

(484)

Quai St. Michel (simvoliste). Emile Gondran, Maurice Rollinat (Névroses), Edmond Harancourt (sada je mističar). Oni su se zvali »Hydropathes«. »Lutèce« je bio prvi list tih prvih franceskih simvolista. 1884. preseliše se u kafanu »Francois I.« Jean Moreas, Laurent Tailhade, Charles Maurice (novi simvoliste). Prvo im je ime »decadents«, koje je njekolicini ostalo, pošto je Moreas uzeo naziv simvoliste.

(485)

*Logorrhöe = die Schwatzsucht.
[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(486)

Richepin »Chanson des Gueux«, Baumbach.
[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(487)

»Revue indépendente«, »Revue contemporaine« — su listovi simvolista.

(488)

»Selbst der oberflächlichste Blick auf den Zustand der Welt zeigt uns dass wird auf allen Gebieten in voller Regression sind (Edouard Rod).

(489)

»La litératture de tout-à-l'heure« i ... Die Wissenschaft hat das Wort Geheimniss gestrichen. Mit dem gleichen Federzuge hatte sie die Worte Schönheit, Wahrheit,
[106] Freude, Menschlichkeit ausgelöscht (Charles Morice).

(490)

»Le devoir present« (Paul Desjardins) je simvolističko djelo.

(491)

Gehlen je našao »arsenwasserstoff« i otrovao se njime. Heroj. Croce Spinelli posmatra u balonu pritisak vazduha i pogiba. Ehrenberg nad poslom (2) oslijepi, Hyrthu su njegovi anatomski corrosiv. preparati lice gotovo preobrazili.

(492)

Za simbolizam a protiv znanosti pišu: Rod, Vogué, Desjardins, Paulhan, Brunetière. Jules Huret »Enquête sur l'Evolution litteraire«.

(493)

Ich kann Ihnen die geheime Bedeutung des Wortes Symbolismus nicht enthüllen, denn ich bin weder Theoretiker noch Zauberer (Remy de Gourmont).

(494)

»o simvolu: — — Es handelt sich darum, den Leuten die Erinnerung an Etwas geben, was sie nie gesehen haben (Charles Morice). Citirano za Matavulja.

(495)

*»Die Symbolisten! ... Sie wissen selbst nicht was sie sind und was sie wollen ... Sie sind Spassmacher, das

gebe ich zu, aber Spassmacher« (Jules Lemaitre). [»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.] »Platfüsse, jeder mit seiner eigenen Fahne, auf der Wort 'Reklame' steht« (Verlaine o simvolistima).

(496)

*Neznanje i osjećanje su najveće zaprjeke napretku.
[»ZAVET« SIMA MATAVULJA, SD X.]

(497)

Paul Verlaine: Choix de poésies (Paris 1891).

(498)

Verlaine buzerira Rimbauda i puca na njega.

(499)

[107] *»Mein Herz in der Noth müsste nach dem ungeheuren und zarten Mittelalter segeln, fern von unseren Tagen der fleischlichen Gesinnung und traurigen Fleisches« (Verlaine).
[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(500)

Po tome mjestu vidi se, da je K. lud. Ali te časti mu ne mogu ukazati.

(501)

»Les dieux antiques«, »L'après-midi d'un Faun« (od S. Mallarméa.)

(502)

Jedan od glavnih simvolista je Jean Moréas. Napisao je »Les Syrtes«, »Les Cantilènes«, »Le Pélerin passione«. — On je poslije tvrdio, da je simvolizam glupost, i našao je nekaki »romanizam«.

(503)

Jules Laforgue, Gustav Kahn, Francis Poictevin, Charles Vignier (najmiliji djak Verlaineov), Louis Dumur, Rene Ghil (on se sam naziva instrumentistom), Edouard Dubus, Adolphe Retté, Maurice du Plessis, Ernest Raynaud, Henry de Régnier, Arthur Rimbaud, Albert Saint Paul, Vielé-Griffin, Stuart Merill. Sve su to simvolisti.

(504)

Delepierre »Literatture des fous«. Philomnestes »Les fous litteraires«.

(505)

Instrumentista Arthur Rimbaud veli u jednom sonetu: a je crno, e bijelo, i crveno, u zeleno, o modro.

(506)

»Traité du verbe« (Rene Ghil).

[USPOMENE SIMBOLISTA, SD IX.]

Ghilu je flauta žuta, a nekome Hoffmannu kojega Goethe citira, crvena.

(507)

[108] Hugues Le Roux, »Portraits de cire«.

(508)

»Tolstois Weltanschaung, die Frucht der verzweiflungsvollen Denkbarkeit seines ganzen Lebens ist also nichts als Nebel, Unverständniss seiner eigenen Fragen und Antworten und hohler Wortschwall (mlaćenje gloginja) M. Nordau.

(509)

Kowalewski erklärt die Zweifelsucht gerade zu als eine ausschliessliche Entartungs-psychose. (Entartung 297.).

(510)

Paul Moreau: »Des aberrations du sens génésique« (Paris 1883). Krafft Ebing, »Psychopatia sexualis«.

(511)

Richard Wagner: Das Kunstwerk der Zukunft.

(512)

Der hochste Zweck des Menschen ist der künstlerische (R. Wagner).

(513)

Wagner ist ein geborener Maler (Entartung, 377).

(514)

Railway-spine = Eisenbahn — Rükenmark.

(515)

»Au Seuil du Mystère«, »Le Serpent de la genèse (de Guaita). Nikola Flumel je bio alkimista. Ernest Bose: »Ibis devoilée ou l'Egyptologie sacrée.« Nepor: »Les Ma-
[109] ges et le Secret magique!« — Peladan zove svoje romane »Etopoe«, svoje drame [nečitljivo], a njihov sadržaj »Eumolpoe«. Pisao je: »Comment on devient Mage«. Pe-

ladanu je sličan mistik Maurice Rollinat (Les Luxures) i t. d.

(516)

Čim se smrklo, Dostojevskog je hvatao grozan strah.

[NAZARENI, SD VIII.]

(517)

Maurice Maeterlinck (»mistik«)

(518)

»Ich wusste nicht, dass soviel Güte in mir ist« (Walt Whitman).

(519)

»Princesse Maleine« (Maeterlinck). M. krade iz Šekspira. »L'intruse«, »Les Aveugles«, »Les sept princesses«, »Pelleas und Melisande«, Meterlinka je digao Octave Mirbeau.

[MAETERLINCK, SD IX.]

(520)

Wir Frauen und unsere Dichter (Morholm Laura).

(521)

Conästhesie: die Empfindung unseres Leibes, Gemeingefühl.

(522)

Esquisol, Krafft Ebing, Nordau, Morel, Lombroso, Ribot, Mandsley.

[NAZARENI, SD VIII.]

(523)

Nordauov um je kao kraljevska vodica: i zlato se u njemu topi.

(524)

*Klastomanie = Zerstörungswahnsinn.

(525)

Parnasovci: Catulle Mendes, Théophile Gautier (najčišći), Th. de Banville, Baudelaire

(526)

Parnasovce je pravio nakladnik Lemerre. Naziv datira od Mandeovog almanaha (1860), s naslovom Le Parnasse contemporaine. Recueil des vers nouveaux. Parnasovci hoće formu i nečuvstvenost (impassibilité).

(527)

[110] Parnasovci: Leconte de Lisle, St. Beuve je više romantik.

(528)

Huysmans: »A rebours«.

(529)

Baudelaire: »Les fleurs du mal«.

(530)

*Kremnophobie = Abgrundscheu.

(531)

Henrik Ibsen et le théâtre contemporain (August Ehrhard).

(532)

Oswald Alving nije (po Nordauu) imao »gehirnweichung«, nego sklerozu (Gehirnnerhärtung).

(533)

August Weisman: Ueber die Vererbung.

(534)

Anxiomanie = Angstwahnsinn. Necrophilie = Vorliebe für Tod und Verwesungen, Krankheit. [NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(535)

Blasphèmes = pjesme od Richepina

(536)

»Den Diabolismus Baudelaire's pflegten besonders Villiers de l'Isle Adam und Barbey d' Aurevilly (Nordau). Villiers je pisao engleskoj kraljici da mu kao potomku slavnog malteškog maršala dade Maltu. [IMPROMPTU, SD XIII.]

(537)

»Les Diaboliques« (Barbey), »Vice suprême« (Pelladan), »L'Eve future« (Villiers).

(538)

A Rebours (Gegen den Strich von Huysmans) ist ein Buch, wo ein Muster Decadent gezeigt wird.

(532) *Osvald Alving:* lice iz Ibsenove drame *Sablasti* (v. bilješku 109).

(539)

Po Gautieru je dekadansa »das Ausgesuchte im Stil et c.

(540)

Martha (Huysmans) je veća svinjarija nego »Nana«.

(541)

Junak u »A Rebours-u« je vojvoda Jean des Esseintes.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(542)

[111] *»La bas« — je drugi roman Huysmansov. Opisuje život Gilles de Rays(a), groznog ubojice 15. stoljeća.

(543)

Maurice Barrès: »Neprijatelj zakona« je anarhistički romansijer. (Ein Pfleger des Ichs).

(544)

voyeur = Zugucker, ko voli da gleda jebanje. To su obično starci.

(545)

Englez Oskar Wilde je vodja »esteta«. Odijevao se u historijska odijela. Cvijet esteta je sunčanica, suncokret. [IMPROMPTU, SD XIII.] On n. pr. veli »Alle schlechten Gedichte gehen aus achten Gefühlen hervor«. »Man suche, Etwas zu sein, nicht Etwas zu thun«. »Es giebt keine Sünde, angenommen Dummheit«. »Ein Gedanke, der nicht gefährlich ist, ist überhaupt nicht werth, ein Gedanke zu sein«. »Das Ästhetische Steht höher als das Sittliche«.

(546)

Pisci su već za to radikalci i revolucionarci, jer nemaju u sadašnjem soc. stanju više riječi.

(547)

Robert Schellwein: Max Stirner und Friedrich Nietzsche. Erscheinungen des modernen Geistes und das Wesen des Menschen.

(540) *Nana:* roman Émila Zole.

(541) *A Rebours:* roman Joris-Karla Huysmansa.

(548)

»Gut ist Selbsbeherrschung in Allem«. »Besiege deinen Feind mit Gewalt so steigerst du seine Feindschaft; besiege ihn mit Liebe und du erntest keinen unerträglichen Schmerz«

(549)

Spisi markiza de Sade, Andrije de Nerciat (svinja).

(550)

*Aretino: Sonetti lusuriosi

(551)

Španjolac Valdes ima sliku »der Caridad von Sevilla«. U sanduku vidiš mrca sa crvima na biskupskom ornatu.

(552)

Brücke: Bruchstücke aus der Theorie der bild. Künste.

(553)

*Thomas Griffith Weinewright = Massenmörder, Maler und Schriftsteller. [NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(554)

Barbey d'A. je nosio iz rumenkaste svile šešir i mašnu. Peladan ide u žabou od čipaka i u atlasnom kaputu.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(555)

[112] alopex = lopex = pex = pix = pax = pux = fechs = =fichs = fuchs.

(556)

Paraphasia vesana = irre Querrede.

(557)

Radost, de la faire le mal pour le plaisir de la faire!

(558)

*Kod književnika-političara (Kumičić) poštujemo obično u pol. — književnika, u književniku — političara.
[NAZARENI, SD VIII.]

(559)

»Gewiss, die eigentliche Nietzsche-Bande besteht aus geborenen Verbrechern mit Willensschwächen und aus wortklangtrunkenen Einfaltspinseln« (Entartung, 391).

(555) Primjer besmislene tzv. alopex-etimologije.

(560)

Rosny: »Vamireh«. Kada je izišao Zolin roman »La Terre«, odrekli su se Zole javno: Paul Bonnetain, Rosny, L. Descaves, P. Margueritte i H. Guiches. [ZOLA I ELEMIR BOURGES, SD IX.] Ferdinand Brunetière, »Le Roman naturaliste«. Tu se Br. ruga naturalistima i kaže, da je ljubav lorda Anandalea sa nekom glumicom (od Goncourta) nevjerojatna.

(561)

*»Tranche de vie« = Komad života.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(562)

»L'Assomoir« je pisano po studiji Denisa Paulota »Le sublime«. »Une page d'amour« = Casanovas Denkwürdigkeiten. Grof Muffat je rađjen po Taineu i po »Spasenim oblacima« Tome Ottroaya. »Die Entbindungsscene« i u »La joie de vivre«, die Schilderung der Messe in »La faute de l'Abbé Mouret« sind wörtlich aus einem Lehrbuch der Geburtshilfe und einem Messbuch abgeschrieben. [NAZARENI, SD VIII]

(563)

Zola: »Pot-Bouille«. — Wählt als Helden eine Dutzendpersönlichkeit der Einfachheit ihres Alltagslebens« (Zola). Zolini Rougon-Macquarti su neka obitelj Karagan, koja je napunila medicinske anale. [NAZARENI, SD VIII.]

(564)

Koprolalie = Mistrede. [NA OSVITU 1897, SD VIII.] Argot = provincializmi etc.

(565)

*Jacques Lorrain, koji je napisao 1 roman, 1 dramu i svesku pjesama, postao je »Flickschuster«.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(566)

[113] Nordau veli, da je uzrok misticizma nestašica lažljivosti, jasnog mišljenja, savladavanja emocija i oslabljenje najviših centara mozga; uzrok egoizma (Ichsucht) su pokvareni živci osjetila, koji zlo vode, slaba centra za opa-

(562) *L'Assomoir (Jazbina), Une page d'amour, La joie de vivre i La Faute de l'abbé Mouret:* djela Emila Zole. — *Grof Muffat:* lice iz Zolina romana *Nana.*

žanje, zabludjelost naklonosti (der Triebe), iz želje za jakim utiscima i velika nadmoćnost organskih osjećanja nad uobraziljom, krivi realizam, koji ističe iz smetenih estetičkih teorija i t. d.

(567)

Jemmy Botton, Darwinov južnoamerikanac.

(568)

Petronije: »Čast kod Trimalhija«. Queveda i Mendoza su prvi realiste u Španiji. Diderot (Nezakoniti sin), Fielding, Rousseau.

(569)

Mandsley, Charcot, Magnan, Lombroso, Tonnise.

[NAZARENI, SD VIII.]

(570)

smrzlica = zima. bura je zujala. lapavica. *nevidjelica. sljegosmo u Biograd. laži-car. *čisto = gotovo. *Stjepan bio propušten i pohiren. Bio sam samo četvrti = = Bilo nas je samo 4.*proizvoljno = hotomično. Suviše mu daruje = Još mu daruje. *stravičan. *Uždio jug. *Nije nam tu stojbina. kamatnik = zajmodavac. Dojilje s gladi obezmliječene. *zajiman = uzajaman. šumom *ohujena* brda. *»Stade obećavati masne na prazne«. *umolnik. *mač vukovac. *vrijeme ju je potmastilo. *nijesmo ni žugnuli = pisnuli. *žaropek = vrućina. *utuliti žedj. *grohot = sitnež. *krvomutnica = žena koja
[114] muti rodbinsku krv. krvav junak. *debeli sat. »Bolje je povidjeti, nego li vidjeti«. vjedogonja (st.). *dobrovanje. *zagon = navala. zarok = opklada. *istreštiti = izbuljiti. *kljùsa = stupica. krknuti = pisnuti, danuti. *ližisahan = parasit. *mlade, -ta = mlad čovjek ili životinja. *njiviti = gajiti. *putir = kaléž. rastićiti se, veli se za parasitsko bilje. sugreb = mjesto, gdje su psi ili lisice greble zemlju. ostojbina je dio, koji dobija raspuštenica od muža. razlučiti = razlikovati. *pošo za njom u sustopice. *vršina = vrh od gore. *zaglibjeti. *zagrčiti. *zornjača = danica. *istraga = propast. *kosturnica. *kulje, kulja (pl.) = trbuh (s preziranjem). *naredan = = spreman, gotov. *pozamrcati = biti zatečen od mraka. *stuglina = debelo šuplje drvo. *tenac = vjedogonja. *čegrst = mala svadja.

(571)

*Slika za kritiku: Pozorište sa gigerlima i iguman Pajsije.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(572)

*»Još je preostalo srpske zemlje i hrvatske« (Ljubiša).

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(573)

Vl. Jovanović guguće.

(574)

Ibsen je napisao novu dramu: John Gabriel Borkman (bankar)

(575)

[115] »Dvije matere« (krava i žena) zove se jedna realistička slika od Segantinija.

(576)

*Ja tumačim modernu reakciju time, što današnja nauka nije dala tako jasnih moralnih pojmova kao vjera.

(577)

Tamayo: »Un drama nuevo« (»Nov komad«).

(578)

*Za kritiku: Stara borba s Turcima i nova sa — njem. kulturom.

[NA OSVITU 1897, SD VIII.]

(579)

O Crnogorcima, str. 233.

(580)

U nedjelju 8./XII. igrao je Brana u »Saćurici i šubari« Mitra Katanu.

(581)

*»Nam fuit ante Helenam mulier deterrima belli causa.«

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(582)

»Da weder das Vergnügen an musikalischen Tönen noch die Fähigkeit, sie hervorzubringen, dem Menschen bei seinen täglichen Gewohnheiten auch nur im Geringsten

(580) Ilija Okrugić Sremac: *Saćurica i šubara*, šaljiva igra u četiri čina.

von Nutzen sind, so müssen sie zu dem geheimnisvollsten Dingen gerechnet werden, womit er (...) begabt wurde« (Darwin).

(583)

In den chinesischen Jahrbüchern heisst es: »Musik hat
[116] die Macht, den Himmel zur Erde niedersteigen zu machen«.

(584)

»— — Oder sie (die Musik), lehrt uns, wie Richter sagt Dinge kennen, die wir nicht gesehen haben und auch nicht sehen werden (Spencer).

(585)

»Dugačka kosa žene njezina je slava« sv. Pavao, a mi: »Duga kosa kratka...«

(586)

20./XI. 1896. riješilo je ministarstvo prosvjete da mogu polagati maturu sa prethodnim ispitima (P. Br. 17.343).

(587)

26./XII. 96. umro je slavni Du Bois-Reymond. — U Parizu je ovih dana umrla gdja Furtado Heine.

(586) Prispjevši početkom listopada 1894. u Beograd, Matoš je odmah zamolio Ministarstvo prosvete i crkvenih poslova da mu se kao nesvršenom učeniku VII. razreda koji je »nedavno iz želje za daljnjom naobrazbom dezertirao iz austrijske vojske« dozvoli nastavak školovanja u »prvoj beogradskoj gimnaziji«. Ova Matoševa molba odbijena je već 25. listopada — »jer je vreme za upisivanje odavno prošlo«; o negativnom rješenju svoje molbe Matoš je bio usmeno obaviješten 18. studenog, i to u Upravi grada Beograda budući da Ministarstvo »nije znalo gdje molitelj stanuje«. Ovaj neuspjeh nije pokolebao Matoša; godinu i pol kasnije on je ponovno donio odluku o nastavku svoga školovanja, pa je stoga, u proljeće 1896, podnio novu molbu Ministarstvu da mu se odobri »polaganje ispita, nužnih za redovan polazak na Velikoj školi«. Nakon duže prepiske s upravom I. beogradske gimnazije, Ministarstvo donosi slijedeće rješenje (koje Matoš spominje u ovom zapisu): »Usvajajući razloge koje je navela većina profesorskog Saveta odobravam *Antoniju Matošu,* da se pusti na ispit, pošto položi ispit iz svih predmeta I—VI razreda, koje nije učio u Zagrebačkoj gimnaziji, i iz sviju predmeta VII i VIII razreda, kao privatan učenik« (usp. D. Kapetanić: *A. G. Matoš u Beogradu.* »Ljetopis JAZU 68«, str. 331—336, Zagreb, 1963). Drugi Matošev pokušaj da nastavi i završi gimnazijsko školovanje izazvan je, kako to i sam kaže, njegovom nakanom da stekne uvjete za »redovan« studij na Velikoj školi na kojoj je već školske godine 1895—1896. bio upisan kao »neredovni« student prirodno-matematičkog odsjeka Filozofskog fakulteta. O toj dosad nepoznatoj studentskoj Matoševoj epizodi svjedoči sačuvani njegov nacional:
Polgođe *I.* školske godine 1895./6.
Fakultet *filozofski*
Odsek *prirodno-matematički*
Dan prijave *4. septembra* 1895. god.

(588)

Peabody i Montyon su tipovi velikodušne darežljivosti.

(589)

K. ima i za to trbuh, da ga šuplja glava ne odnese u vazduh.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(590)

*Da Byron nije bio lord, možda ne bi ni bio pjesnik.

(591)

... Freiheit und Wahrheit — das sind die Stützen der Gesellschaft! (Ibsen)

(592)

*Il n'y a pas des terres infertiles / La terre vaut ce que vaut l'homme!

(593)

[117] *De l'audace, de l'audace et encore de l'audace! (Danton).

[ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIEKA«, SD XIII.]

(594)

Jelovnik je najslavniji poem a kelner Obren najveći pjesnik na svijetu.

PRIJAVNI LIST

neredovnog učenika Velike Škole
Ime i prezime *Antonije G. Matoš*
Ime i prezime roditelja ili tutora *Avgust Matoš*
Mesto i dan rođenja *Tovarnik (Slavonija), 13. juna 1873.*
Veroispoved *rimokatolik*
Državljanin *austrijski*
Stan *Gospodska ulica 10.*
Imovno stanje
Svedodžbe ranijeg školovanja *svedodžba VI. gim. razreda i jednog tentamena iz hemije*

Potpis prijavnika

— — — — — — — — —

dozvoljava se upis
Rektor Velike Škole
A. G. Matoš V. Bakić

— — — — — — — — — — —

(Original u Arhivu Srbije, sig. V. Š. 1895, 674. Matoševi odgovori u formularu pisani su ćirilicom, a ovdje su štampani kurzivnim slovima.)

Matošev pokušaj studija na Velikoj školi, započet tako karakteristično matoševski: zabunom se potpisuje na mjestu predviđenom za rektora, završio je kao i oba pokušaja da položi maturu — teško materijalno stanje i prilike u kojima je živio u Beogradu nagnale su ga da definitivno odbaci svaku ideju o školovanju i da krene putem škole života.

(595)

*»Što je ruha, na njemu je; a što kruha, u njemu je.«
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(596)

Vlajko Stojanović, Stevo Petrović.

(597)

Varalica sa originalnim rukopisima Simonides.

(598)

Čudnovato je, da se baš onaj rad, u kojemu smo mi kvalitativno najbolji, najmanje cijeni: rad književni!

[1897]

(599)

11./1. 97. riješile su Države Engleske i »Savezne d. am.«, da će odsele sve svoje sporove rješavati diplomatskim, sudbenim putem.

(600)

*Ovi divni dani opominju na smiješak bolesnika.

(601)

*Možda nema drame u svijetu, u kojoj se toliko kao u Ivk. sl. može istaći apetit glumaca.
[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(602)

[118] *Neki naši novinari neće da uvide, da debeo vrat, preporuka za kuvarice i ures tromijeh volova, nije predestinacija za žurnalistu (Savić).

(603)

*Kaže se, da je najbolji lijek da dugo živiš — starost. Gdja V. je taj lijek na žalost već upotrijebila.

(604)

Sv. Pavao preporučuje robovima, da budu vjerni gospodarima (Efežani VI, 5).

(601) *Ivk. sl.:* Stevan Sremac: *Ivkova slava,* dramatizacija Velja Miljković.

(605)

*Svetog Patrika hvale, da je 300 zavežljaja starih pjesmotvora dao spaliti.

(606)

*Slaveni su, kako se čini, Europu naučili obdjelavati zemlju (Kolo 51).

(607)

Opat Dagulfus je slavan svojim kradjama, brakoskvrnjenima i ubijstvima. Ubili ga u kupleraju (66 Kolo).

(608)

Properz diente als Unterlage im einen Kloster.

(609)

Tosaića i Turgenjeva spaja samo »T«.

(610)

Ćutite vi, vi, — vi, g. Kavuze! (ili Ilijću).

(611)

*O miru vredi žensko 4 govečeta.

[O ARNAUTIMA, SD VIII.]

(612)

*Kada sam sa Jankom, ko da sam na selu (opis).

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(613)

*Janko je od onih rijetkih pisaca, koji su tako interesantni, kao i njihove knjige.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(614)

[119] *Romanopisci i različiti stepen inteligencije čitalačke publike.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(615)

Što je koje društvo na nižem stepenu inteligencije, to su njegovi članovi sličniji i bezbojniji.

(616)

L'art c'est le nu.

(617)

Ljubav naših pjesnika (kasirke).

(618)

Zašto vrijedi učiti tudje jezike?
[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(619)

Prisca iuvent alios! ego me nunc denique natum Gratulor. Haec aetas moribus aptu meis (Ovid).

(620)

*Ko čita Euklida i...? A ko ne čita Homera i Sofokla? Ko će čitati... A ko neće Turgenjeva i Bajrona?
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(621)

Od danas učim dan i noć (25.I.)

(622)

*Naše je opće stanje ipak bliže općoj sreći nego apsolutnoj nesreći.

(623)

*Najjači je onaj, koji stoji sam (Ibsen)
[GOSPOĐICA VELA (AUGUSTA) NIGRINOVA, SD X.]

(624)

All' das, wovon wir bis dato leben, sind ja doch nur die Brosamen von dem grossen Revolutionstisch des vorigen Jahrhunderts... (Ibsen).

(625)

— das Einzige das ich an der Freiheit liebe, ist der Kampf für sie (Ibsen).

(626)

[120] *Vojničko fotografiranje (fotografira se samo glava).
[NAZARENI, SD VIII.]

(627)

Janko se u Stanku kanda ispucao.

(628)

»Domovina« (komedija). »Gušče pero.«

(629)

Luter je pomogao ubiti renesansu.

(627) Janko Veselinović: *Hajduk Stanko* (v. bilješke 612, 613, 640, 644, 684, 696, 707).

(630)

*»Es gehört Muth dazu, Talent zu besitzen« (Brandes o Andersenu).

(631)

Auerbach, Zola, G. Sand, Grigorović, Tordinac, Björnstjerne.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(632)

»Sublata lucerna nullum discrimen inter feminas.«

(633)

Maršal Gilles de Rays 1440. (800 djece). — Sadista Verzeni.

(634)

Marki de Sades. † 1814. (Charenton).

(635)

Leo Toxil: »La corruption«, Paris, Noiset.

(636)

*Casper: Klinische Novellen.

[NAZARENI, SD VIII.]

(637)

Coffignon: La corruption à Paris.

(638)

*Kada je već riječ o karakterima, najčudnije je to, što ima više karaktera, koji nemaju karaktera, nego karaktera.

(639)

*Stari mlekadjijski konji trube.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(640)

Nema narodnog eposa: »H.Stanko«.

(641)

[121] sumnjati se, *od jako, *hitnu se pa preskoči, *pašče, »pokoške« (obe zajedno), *rebriti se, *zuzukati, komarac.

(642)

*Glumci nisu samo po tome, što briju bradu i brkove slični ženama.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(643)

14./2. je zakopan Xavier Tanaille de Saligny.
[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(644)

*Srpstvo i Zapad; sluga i bogataš pokvaren.

(645)

*Janko mnogo ishitrava, ženira me.

(646)

Adolph Stern: »Aus dem 18 Jahrhundert; biograph. Bilder und Skizzen.«

(647)

»O heilige, gebenedeite Sünde, die du uns Jesum Chr. gegeben hast! (Greg. 19)

(648)

*Možda je teže da znaš nečitati nego čitati.
[IMPROMPTU, SD XIII; — PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(649)

M.P. nije ni — glumac.

(650)

*Nigrinova je debitirala 1882. prvi puta u ulozi Debore na slovenskom jeziku. Da pišem o njoj, morao bi imati parfima mjesto tinte. O njoj se nikada nije pisalo pristrasno, pa ni od mene neka se to ne očekuje. Znati pravu biografiju njezinu, znači biti srećan. Ona je ženski »pomozi si sam«. Biogradjani mrze već šojke. Kod N. ti je milije, da te mrzi, nego da si joj indiferentan. Katarina Hübsche. Strocijeva je uvijek više žena, a Nigrinova — djevojka.

[122] Kako se iz slike vidjeti može, bila bi vrlo velika glupost N. pitati, kada se rodila. Jenko i Nigrinova. Ona izgleda viša, nego što je u istini. Njezina je igra osjećaj u vidljivoj formi. Homer, volovi. Sve volove seoske nebi dao za jednu Nigrinovu. Gostovala je i u Pešti. Prije osam dana angažovao ju je čuveni bečki Jauner. Pametna je žena više od pametnog muškarca, a N. je genijalna žena.
[GOSPOĐICA VELA (AUGUSTA) NIGRINOVA, SD X.]

(651)

B.C. i »aušlag«. Kritičari i batine.
[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(652)

6./18. o mj. koncert Delini.

(653)

Salvini je ljepši dapače i od — Gavrilovića.

(654)

»Der Mann mit dem abgebrochenen Ohre« (About). Der Held heisst Professor Meiser, anabioza.

(655)

»Die Welt beurtheilt den Mann nach seiner Frau — und sie hat Recht.« *»In unserer Zeit macht Jedermann gute Werse — das ist aber doch noch kein Grund, sie andern vorzulesen (Pailleron). [PISMA NADI, 10, SD III.]

(656)

*pomam = jede marva. paspalj = vodenički bijel prah, *zastrug = soljanik.

(657)

»Où la chèvre est attachèe, il faut qu'elle bronte.«

(658)

[123] »De conditione opificium...« zovu se papine socijalističke enciklike.

(659)

*»Kaži mi šta jedeš, pa ću ti reći šta si.«

(660)

Telurički determinizam, zastupa Montesquieu, Buckle, Mečnikov.

(661)

»Narod« od petka (14 febr.) [Zapis ćirilicom!]

(662)

6 mil. novog novca (Vujić). Bimetalizam. Ramberger.

(663)

*Koga su zmije klale, taj se i guštera boji.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(664)

»Da die Schönheit nicht existiert, so erfand man die Kunst, und da die Güte und Herzlichkeit nicht existieren, erfand die Höflichkeit.«

(665)

Prva svjetska sila je glupost, druga hrabrost, treća pamet.

(666)

»Causeries de lundi« (St Beuve).

(667)

*Brandes je najslavniji commis voyageur evropske literature.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(668)

Hanslick piše u Presi (28./II.) o glupom obožavanju umjetnika (Paderewski).

(669)

Pročitao sam: »Die Leute auf Hemus« (Strindberg).

(670)

U Kritskom su pitanju velike sile nemoralne — zbog morala.

(671)

*Život je slučajnost, u kojoj nema slučajnosti.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(672)

*Splendid isolation = aristokratska usamljenost.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(673)

Danas, t.j. 10.marta 97. (po novom kalendaru) bio je za mene sudbonosan dan. Jovanović mi je otkazao sviranje, a Zrak je zaprosio Danicu Petrovićevu, sa kojom sutra putuje.

(674)

[124] *Da nema mase glupana, nebi bilo t.zv. »pametnih ljudi«.

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(675)

*1. i 2. marta p.s.k. davaše se u Pozorištu »U balčaku mača« (Echegaray). [Zapis ćirilicom!]

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(676)

*Angjelo grof Gubernatis u B. 13. (u dvoru!) »O položaju žene«, 15. februara (Kasina) »Narodnost i čovječanstvo«, 16. febr. na V. školi »o slav. narodima« (s osobitim obzirom na južne S.).

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(677)

Mi prodajemo Balkan za 5 para!

[ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIEKA«, SD XIII.]

(678)

Danas su nadjena 2 vola, odvedena u X-kvart i stavljena pod zakonsko isledjenje.

(679)

Journal de Débats od 15. marta o.g. donosi užasnu polemiku Fagueta protiv Brandesa.

(680)

Brandes veli, da je Kierkegaard najveći religiozni mislilac novog vijeka i da je Ibsen lokalan — kao Corneille.

(681)

»Les plaisirs du vice et les honneurs de la vertu.«

(682)

*Beše nas 5 u pozorištu, ali glumci igrahu, kao da nema nikoga.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(683)

*Zagrljaj dragin, to je meni dosta,
Sam sam ja sebi sreću skrojio,
Za raskoš ne zna kućica mi prosta.
»Ti ne budi ništa!«
Bog mi je reko, kad me stvorio (Beranže). [Zapis ćirilicom!]

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(684)

*U kritici Janka citiram Berangera.

[HAJDUK JANKO, SD VIII.]

(685)

[125] **namaganjiti ruke* = namazati; **zagatiti* vodu; *ukopistiti se; **dokonati* = odlučiti; **paperak* = perce; *zvijezdice trepernice.

(686)

Život u opšte je mixtum compositum, koji se neda formulirati.

(687)

*»Puck« — Saligny — greift hinein ins«

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(688)

3./15. marta 97. umro je Matija Valjavec.

(689)

*Wäre es nicht klüger zugestehen, dass auf dem Theater Alles möglich sei, was das Publikum nicht langweilt? (Zola).

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(690)

*Nekima je najveće načelo, — ne imati načela.

(691)

*Katkada je dobro vježbati se u ustrpljivosti. »H.S.« je vanredno sredstvo!

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(692)

*Čovj. živi samo donle, dokle dosiže njegovo sjećanje.

(693)

Ko je Volovski? To je čovjek, srpski književ. koji pisaše njem., koji ima red Franz Josifa, ženu, koja svira violinu, i crnu bradu, koja sigurno nije farbana.

(694)

*Poz. je zavod za vaspitanje stolica, fotelja i klupa.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(695)

*Oh! Ja sam bio toliko glup, da sam imao duha! Odsele ću se vladati kao »N«.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(696)

*H.S. ima samo jednu veliku mahnu: da nije hist. roman.

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(697)

*Takvog patroldjiju imaju samo pariska pozorišta: on zna francuski! Da on nije preveo neke drame?

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(698)

*Pozor. i moj djep: ima mnogo prostora, a malo penjeza.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(699)

*Nik.P. i nar.banka: iz direktora »praznine« na komesara punoće!

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(700)

[126] *Ja u smiješnom tonu govorim o ozbiljnim stvarima, a N. u ozb. tonu govori o smiješnim stvarima!

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(701)

Tantum Religio potuit suadere malorum (Lucrec).

(702)

Džafar Ibn Tafael. Preteča Darwinov. (Gedicht »Naturmensch«).

(703)

Najveći arapski naučnici: Farabi, Ibn Sina.

(704)

Dželaledin Rami je najveći mistički pjesnik svih vremena.

(705)

*Vitka kao arapski stup.

[PERECI, FRISKI PERECI, SD I.]

(706)

*Muzika je najdemokratskija umjetnost.

(707)

*Opisivanje sjećanja na Šenou u »H.S.«

[HAJDUK STANKO, SD VIII.]

(708)

15. marta 97. davaše se »Materina krv«, nap. Kosta Petrović »sekretar ministarstva«. I sekr. min. mogu napisati zlih drama! »smijati — kijati.« Radović je rekao i ovo: Gdje je tvoja dlaka, tu je moja glava i t.d.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(709)

*Ko sije vjetar, žanje oluju.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(710)

U Parizu je umro Rodolphe Salis, utemeljitelj cabareta »Chat noir«. — Anastasie = Cenzura. »Chatnoirville«. brouilleur = fauler.

(711)

*Rara avis in terris.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(712)

Napoleon je ljubio groficu Kovalevsku i imao s njom sina, potonjeg predsjednika franc. parlamenta.

(713)

*Pesme »junošskaago želanija, oslabljujuštih dušu« (Piše pop Domentijan u XIII. vijeku).

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(714)

[127] *Ona me je upravo lizala pogledom svojim.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(715)

Kapetan Webb je skočio da prepliva Niagaru i utopio se.

(716)

»Todt sind die Guten und die noch leben, taugen nichts« (Euripides).

(717)

*Aristofanes u »Žabama« veli, da se oni, koji su što ukrali od hrdjavog pjesnika Morsimosa, valjaju po blatu Aheronskom.

(718)

*Empuza u »Žabama« ima jednu nogu od gvoždja a drugu od magarećeg govna.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(719)

X ima glavu kao bog Priap.

(720)

*»Der stiergewaltige Kratinos« kaže Aristofanes za Dinulovića, a mi der stiergewaltige Stojčević.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(721)

*Čudo je, da tako suhe kritike piše Pejinović »mokri«.

(722)

*Euripidu predbacuje Aristofan, da mu je pomagao kod pisanja tragedija sluga Kefison.

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(723)

Hettner i Scherer, Haym, njem. kritičari.

(724)

*Mokri crjepovi po krovovima sjahu se kao riblje ljuske.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(725)

*nagrajsati, cunjati, *tokmak, *jadac, bazdalikati. *Pisnu oko na zelenu travu. *Ostan.

(726)

[128] Ocevi mod. impresionizma i »freilichta« su Manet (O»limpia«, Balkon«), Monet (»Bannhoffshalle«, »Stubenineres«), genijalni humor. Degas, Renoir, Raffaelli, Greuneutte. — Pissaro se talentom od svih odvojio. — Od današnjih impresionista je najznatniji Brangwyn i realiste Whistler i Sargent.

(727)

*Čovjek je parče blata, koje konkuriše Bogu.

[MARKO CAR: MOJE SIMPATIJE, SD VIII.]

(728)

*U mraku tikvice cvatu.

[PISMA »NADI«, 10, SD III.]

(729)

*I muzika je dokaz, kako je slaba ljudska riječ.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(730)

*Što je genije? Ko pita, taj ga nema.

(731)

*Imamo fin de siècle, a ponašamo se, kao da je fin du monde.

(732)

*Svjetska lit. je kao vino: što je starija, bolja je.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(733)

3. aprila o. g. 97. umro je u Beču Johannes Brahms.

(734)

*Čorbine čorbe čorba.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(735)

»Don J. zavodnik seviljski« i Kameni gost. Fray Gabriel Tellez (Tirso de Molina).

(736)

*Nebo mi se učini kao hladno, ogromno plavo oko kake ogromne životinje — vaseljene.

(737)

*»Tous les genres sont permis, hors le genre ennuyeux« (Voltaire)

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(738)

[129] *Pariz je jedina koketa na svijetu, koja kanda nikad ostarjeti neće.

[DOJMOVI S PARIŠKE IZLOŽBE, XI, SD III; — PISMO IZ PARIZA, SD XVI.]

(739)

*Grčki kralj je poslao Rikakisa u Biograd, da nauči nositi monokl. Već je 4. god. a Rika. svoje misije još ispunio nije.

(740)

X. je znao sve, samo to ne, da je genijalan.

(741)

X. je moralista od zanata.

(742)

Katkada »mangupi« pišu kavaljerski, a »kavaljeri« mangupski.

(743)

*»Un paysage est une état d'âme« (Amiel).

[KRVNI MIR, SD VIII.]

(744)

Vojislav = Loti, J. Ilijć = Hugo, Byron.

(745)

*V. izgleda kao Eskulap na izlozima starijih apoteka.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(746)

*Za njom je žuborila svila kao voda za kakom ladjom.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(747)

Léon Daudet je protivnik doktora (»Morbicoles«). Šibao ih je u kom. franc. i M. Brieux (»L'Evasion«).

(748)

*On je poput puža ostavio trag, kudgod je pošao.

(749)

*Ona me upravo lizaše pogledom svojim.

[PERECI, FRISKI PERECI, SD I.]

(750)

Da pišem komediju »1. april«.

(751)

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum
(Horaz).

(752)

*Iam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
compilasse putes, verbum non amplius addem
(Horaz).

(753)

Differtum cauponibus malignis (puno lopovskih birtaša).

(754)

X je medju slik. najveći glumac, a medju glumcima najveći slikar.

(755)

Nije bilo vjetra. Dimovi nad kućama izgledahu kao kape.

(756)

[130] Viteštvom *grudi *nabrecati.* ***Prisukao*** sam 24 god.

(757)

*Mrtvoj kobili nema lijeka. (Njeguš)

(758)

Budale i talente poznaćete po ekstremima.

(759)

»Za pravilo ludost izabraše« (Njeguš)

(760)

*Posao se proćukao = izišao na svijet.

[PERECI, FRISKI PERECI, SD I.]

*eja bi se — nebi li se (kako).

(761)

»Što je čovjek: ki slabo živinče« (Njeguš) [Zapis ćirilicom!]

(762)

»Uleće mi jedna muva u nos
Šteta će me nečesova naći.« (Njeguš) [Zapis ćirilicom!]

(763)

*čerez = preko (boga zemljom vladati), povrh = iznad

(764)

S jajima se ne biju ni prozori. (Njeguš)

(765)

»Malene su jasli za 2 hata« veli Njeg., a Sr. ih ima 4.

(766)

Dobra sablja topuz iza vrata
a kamo li glavu od kupusa (Njeguš) [Zapis ćirilicom!]

(767)

Kad blizu njih sjedim u skupštinu
ja nos držim svagda u rukama,
da ne držim, bih se izbljuvao (Njeg.). [Zapis ćirilicom!]

(768)

*Nos mu doduše nije tolik, ali se najerio kao pizanski toranj.

[PISMA »NADI«, 14, SD III. — NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(769)

Glumac Jovanović ima nješto kao Buonaroti: nos.

(770)

*Od svih slovj. naroda najvolim narod, koji ne govori nikakvim slavjanskim narječjem: Franceze.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VI, SD III; — PISMO IZ PARIZA, SD XVI.]

(771)

topruk = štikla; »Whist« = novinar Valfrey.

(772)

Oči su ti **zamaštali;* *potrpezan = ližisahan.

(773)

»Zakon mu je, što mu srce žudi« (Njeguš)

(774)

*islačati = postati slatko, **bobonjati, *valjast, *otolen* = otole

(775)

[131] »a cijeli ovi besporeci
po poretku nekome sljeduju« (Njeg.)

(776)

»budale su s očima slijepe« (Njeg.).

(777)

»plakanje je pjesma sa suzama« veli Njeg. I zaisto, što je naša pjesma, nego plač bez suza?

(778)

Stihove prave geniji, ali masa nije genije. [Zapis ćirilicom!]

(779)

Danas se u Franc. silno čitaju memoari. Ed. Rod veli, da je publikacija Marbot-ovih memoara prva u toj vrsti i t. d.

(780)

*Moderno fran. je pjesništvo »cvijeće dosade«, a naše — većinom — cvijeće gluposti.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(781)

*Miljković je u tome sličan Mounet-Sully-u, što peca ribu.

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(782)

Bijah u Pozorištu. Davaše se X. I ja sam se smijao, ali g. Glišiću i sebi, što sam za taki užitak bacio 2 dinara.

(783)

Novosadjani i Biogradjani: 1. aprila: »Lažni car Dimitrije«, a 3. apr. »Ridjokosa«.

(784)

*Od svih ženskih toaleta svidja mi se najviše ona, koja se ne vidi.

(785)

*Europa ima samo jednu varoš: Pariz. Svi su ostali gradovi karikature Pariza.

[DOJMOVI SA PARISKE IZLOŽBE, VIII, SD III.]

(786)

*Najveći mu je put bio onaj, kojega opisa Le Maistre.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(787)

*Dragicu je crkva... privukla kao otrovnica ticu.

(788)

*Draga mi medju onim bujnim cvijećem izgledaše kao uveo cvijet.

(789)

»Hamlet« (dobija šamar i riba si lice)

(790)

[132] »Wer seine Sache nur von seiner eigenen Seite kennt, der kennt wenig von ihr« (Mill).

(791)

*X je svojim sviranjem pokazao, da je N-ov koncerat težak. N-ov je koncerat možda i lijep.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(792)

*Prije će doći igla u devino uvo, nego...

(793)

Relativno nepobitne su samo matem. istine; t. j. principi, koji se odnose na ćesu.

(794)

*Sloboda je mulj revolucije.

(795)

*»Bura u tišini« (novela).

(796)

Calvin: »Što nije dužnost, grjehota je«.

(797)

Danas, na kat. uskrs 1897. izašla je lopovska stvar u »Dnevnom listu«.

(798)

*»Ehre ist Etwas, das es heute überhaupt nicht mehr giebt« (Augier).

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(799)

»Sargine: Wenn die Journalisten nicht wie die Advocaten einen Ehrenrath bilden, so ist die Presse verloren« (Augier).

(800)

*Neki Carus učinio mi je čast, te me je izgrdio.

(797) U beogradskom »Dnevnom listu« objavljen je 6. IV. 1897. pamflet na Matoša povodom njegove kritike Veselinovićeva romana *Hajduk Stanko;* taj pamflet glasi:

KRITIČAR NAŠIH DANA!

Ima jedna individua koju vrlo često viđate po kafanicama beogradskim, gde se od stola do stola pribija, ne bi li ga koji kafom ili rakijom častio. Posmatrao sam često to lice, koje vam na prvi mah uvek izmamljuje sažaljenje.

Ono se naročito pribija uz stolove naših mlađih književnika. Svi ga dobro znaju. Ko mu poklonio prsluk a ko kaput, tek svakome ima za šta da blagodari. I on je to činio u svoje vreme. Često kakav mladi književnik u krugu svojih mlađih drugova čita kakvu svoju pesmicu, ili drugi kakav rad, a ta se kafanska individua približi, netremice sluša, prekidajući ga često onim njezinim stereotipnim: *Slava mu, ala je to divno!*

Posle nekog vremena ta se individua izgubi, iščezne, nestane je. Kao da u zemlju stuče. Dugo nisam o njoj ništa čuo, dok me ne upozoriše prijatelji na nekakve »večernje diplomatske zabave«, na kojima ova naša poznata individua uvek sviraše u nekakav *kontra bas, uveseljavajući veselo i raspoloženo društvo.*

To je sve što se doskora znalo o *Antonu Gustavu Matošu — muzikantu!*

U književnome listu »Brankovo kolo«, u broju 14-om, izašao je jedan skandalozan prikaz Jankovog istoriskog romana »Hajduk Stanko«. Taj prikaz pisao je niko drugi nego glavom *Antun Gustav Matoš — muzikant!*

Često smo to ime *Matoš* nailazili na sitnim radovima, koji su štampani u mnogim sitnijim listovima. Često smo u tim radovima nalazili i po neku misao svoju, koju nam je *Matoš* ukrao, sedeći blizu našega stola i slušajući o čemu se govori. To su radovi mahom početnički i mi smo uvek izlazak njihov tumačili dobrom željom urednika, *da mladome muzikantu ne ubije volju za rad!*

Ali, pročitavši ovu njegovu skandaloznu recenziju na Jankovog »Hajduk Stanka«, koju je pisao po naročitoj želji i mislima jednog drugog nadri-pripovedača, zaključismo da je *Matoš* doista jedna individua odvratna, koja ne zaslužuje ničije sažaljenje. Taj delija misli da se to zove napisati recenziju, prikaz, kada u nekoliko redaka celim svojim muzikantskim autoritetom izjavi — da Janko nije ni *V. Hugo,* ni *Valter Skot,* ni Šeno-a — ergo da njegov »Stanko« ne samo nije istoriski roman, nego da je to najslabiji Jankov rad.

(801)

*Htio sam C pisati (caro mio).

(802)

*Henry Charrier: Der Ruf eines ehrlichen Mannes ist wie der einer ehrlichen Frau, es schadet ihm, wenn man sich für ihn schlägt (Augier).

(803)

Giboyer u Bezobraznicima dobija 4 sua za redak.

(804)

*Zašto C nije imao sa mnom sažaljenja?

(805)

*Ja sam C poznao: vidio sam ga u »Bezobraznicima«.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

Nije li to jedna drskost kakve ravne nema. On, *Matoš*, ceni da li je »Stanko« istoriska ličnost, da li prema tome Jankov roman može biti istoriski ili ne! On, Gustav zamera Janku što nema dikciju jednoga *V. Higa*, a mučno da je Higa u originalu i čitao!

Mi se ni najmanje ne čudimo drskosti ovoga Hrvata *Matoša*, koji u našoj zemlji, koja ga je nahranila i napojila i odela, grdi na onako skandalozan način srpske književnike u »Nadi« bosanskoj i dr. listovima, ali se moramo čuditi što je celo uredništvo »Brankovog kola« igralo onako kako im je Matoš svirao. Da su samo pročitali Jankovog »Hajduk Stanka«, ne bi smeli nikada dopustiti i jednome Matošu da drlja ovakve burgije.

Nego, mi ćemo se brzo vratiti na ovu stvar, pišući prikaz Jankovog dobrog romana »Hajduk Stanko«, pa ćemo tom prilikom razsvetliti uzrok ovog pravog pakosnog iscepanog Matoševog prikaza.

Carus

Brutalno napadnut, Matoš je pokušao odgovoriti — kako to pokazuje njegovo pismo uredniku »Brankovog kola« Pavlu Markoviću Adamovu:

Poštovani G. Uredniče,

U 79. broju »Dnevnog lista« izišao je povodom moje kritike na »HS« u Vašem listu banditski napad na mene, a i na »B. Kolo«, koje »je igralo, kako im muzikant M-š sviraše. — Potpisao se neki »Carus« (Janko). Poslao im »ispravku«, ali nisu je htjeli da odštampaju. Ako moj odgovor ne primi ni »Srpska Zastava«, moraću da se obratim »B. Kolu«. Odgovor je papren, — ali nije personalan. — Molim Vas, da mi odmah odgovorite.

B., 9./IV.97

Vaš
A. G. Matoš

Pregledom »Srpske zastave« i »Brankovog kola« nije se moglo pronaći da li je Matošev »ispravak« bio i objavljen; moguća je dakle pretpostavka da ga urednici nisu ni prihvatili za tisak. Tako je ovaj Matošev odgovor, vjerojatno zagubljen u rukopisu, ostao do danas nepoznat. A nepoznat je ostao i autor ovog pamfleta na Matoša, sakriven u anonimnosti svog pseudonima: *Carus*. U citiranom pismu Pavlu Markoviću Adamovu, Matoš je pretpostavio da se radi o samom Janku Veselinoviću, dok se prema pismu Jove Pantelića Janku Veselinoviću od 20. IV. 1897. može pomisliti da je autor pamfleta upravo Jova Pantelić. Dakako, to su samo pretpostavke.

(806)

*Pišem o Hugu, neznam franc. A Gjorgjević piše o financiji.

(807)

[133] *I C hoće da piše o Janku kritiku? Siroma Janko!

(808)

*A »D. l.,« to uskrsno jajce, koje se nikada usmrdjeti neće, čuvaću do groba.

(809)

*»Energische Charaktere nach grösserem Masstab sind bereits auf dem Wege zur blossen Tradition zu werden« (Mill).

(810)

*Kada mi se kaže muzikant, to je upravo tako, kao da bi neko g. Komarčića zvao nekundjijom i t. d.

(811)

Kralj grdi mir, ovaj ... i t. d. Sluga bije kera.

(812)

Pejinović. Rakila. *Udri ga po preosveštenom cvetu!

(813)

»Le loisir, — après la pain, — voila le but suprême« (Kropotkine).

(814)

Ermete Zacconi je danas najveći glumac — verista.

(815)

*Tu l'as voulu, George Dandin!

(816)

Mazivno slikarstvo (sastavljanje bojad. kamenja).

(817)

*Ad vocem! — pozdravite djecu. Nemam je. Onda pozdravite onu, koju ćete imati.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(818)

Početkom aprila 97 dobio je Kosta Simić orden (takovski krst V. step.)

(819)

božem = tokorse, minuti, usjednu na gotove konje, što se nabrecuješ.

(820)

Popovi u svojim svilenim odeždama šuštahu kao zmije.

(821)

*Andrija Jendrašinec, mali poeta hrvatski, ide u II. razred osnovne škole.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(822)

Početkom aprila se strašno juri po Sremu i Sl. narod
[134] radi socijalizma. Selo Morinci su gnijezdo pokreta. Tu su vojnici dočekali vojnike pucnjavom.

(823)

dobiti **prekonosicu; *uvedrio se* = omršavio; *prepodobio se kao preblagi Jevrem; To će biti kad na vrbi grožđje; *izmigoljiti, utrapi* nješto u džepove. *stojke* = stojeći, *zavarčiti,* da pokupe buve po apsu (nasoliti). Šta je *grmalju?* Šta si ovamo *grmačio?*

(824)

»Delo« za Mart 97. »Živko Svetac« (P. S. M.). Lijepa stvar!

(825)

*Da umrem, nebi umro, jer nisam ni živio.

(826)

Dao sam »Lasti« crticu »Materina ljubav«.

(827)

*Najveći put, koji je Glišić napravio, opisao je već Xavier de Maistre.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(828)

Vi, vi — inkarnirana teorijo antidarvinska!

(826) Kao i u slučaju prikaza premijere »Bogatog Majdana« (v. zapis 24), ni ovaj trag iz BILJEŽNICE nije doveo do otkrića nepoznate Matoševe crtice MATERINA LJUBAV. Detaljnim pregledom IV. godišta dječjeg časopisa »Lasta« (1897), gdje bi se crtica prema ovom zapisu morala nalaziti, ništa nije nađeno, »što upućuje na pretpostavku da je Matoš dao *Lasti* svoju crticu, ali je urednik nije štampao. Ova pretpostavka povlači za sobom nagađanje da je Matoš rezignirao da kasnije negdje drugdje objavi *Materinu ljubav*« (Vida Flaker: *Izvještaj o dodatnom traganju za Matoševim radom u Beogradu.* »Ljetopis JAZU«, 72, str. 473).

(829)

*Od inata nema goreg zanata.

(830)

hitnuti u šake, *jaranili* smo se

(831)

Vi prezirete svijet. Dobro. A što pišete?

(832)

Sjetio sam se 3 slavna zagr. nosa.

(833)

*Leptir je krstario kao komadić šarena vazduha.

[PERECI, FRIŠKI PERECI, SD I.]

(834)

Taknulo ga u srce: zabolila ga neka milina.

(835)

*Dobio je mnogo jela i malo ljubavi

(836)

San. Grožđje. »Bura u tišini«

(837)

*U srećnim životnim prilikama imati fantazije, to je nesreća, ali u nesrećnim je sreća.

(838)

*Svaka nesreća u životu ostavlja u duši tanak trag.

(839)

[135] *Žabe kreketuše kreketahu kao kreketaljke, a one druge kao milijun sitnih doboša.

(840)

*Gledao sam večernjaču i sjajila se tako, da mi se činilo, e ide nekud napred.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(841)

Neki *Rulic* je bio predsjednik komisije, koja je za Bachove ere u Zagrebu ispitivala stare advokate. Kugler iz Osijeka obrijao se àlà Kaiserbart, samo da bi mogao proći.

(842)

*Od ljudi, koji dobro pišu, svakako su interesantniji oni, koji malo znaju, od onih, koji su učeni.

(843)

Od fanatika su opasniji oni, koji imaju sklonost, da dobiju crven nos, od onih, koji imaju sklonost da puštaju trbuh.

(844)

*Na svjetlost nalijeću najviše mušice.

(845)

*Cibus, onus et virga asino.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(846)

*Mnogo sanjariti je možda škodljivije nego mnogo spavati.

(847)

Bos. vila, br. 6 »Smrt« (Jadni Mihjudine!).

(848)

»Skromno je uživanje najviše, što je dato ljudima.«

(849)

— — »Doch soll ein Fremder stets
Der Art des Landes fügsam sich erweisen« (Medea 2 (Aufzug 1 Aufritt).

ὦ πατρίς, ὡς σου κάρτα νῦν μνείαν ἔχω.
(O Vaterland, wie denk' ich Deiner jetzt!)

»Von aller Menschenkrankheit ist die grösste Schamlosigkeit« (Euripides)

(850)

Tako vam brkova. Der Chor in der gr. Tr. ist die Stimmung im Theater, die ideale Zuhörerschaft.

(851)

[136] — — Doch über Mitleid
Und Ueberlegung mächtig siegt der Zorn (Medea).

Ta sentencija silno smeta u burnoj sceni, gdje se Medeja dijeli od djece.

(852)

— Sind die N. Orthodoksen? — Mir scheint's; aber das weiss ich gewiss, dass sie Ochsen sind.«

(853)

5. maja 97. bijaše se u Parizu zapalio bazar, velika koliba, koju je sagradio Michel Heine, a u kojoj je francuska aristokracija prodavala stvari u korist sirotinje. Nekoliko stotina ljudi izgori, medju njima i vojvotkinja d'Alençon, sestra austr. carice.

(854)

Umro je (maj?) vojvoda d'Aumale, najmladji i najgenijalniji od sinova Luja Filipa i ostavio je svoj divni, umjetninama natrpani dvorac Chantilly Institut-u de Fr. Umro je na svom dobru u Siciliji, a potresen viješću o smrti vojvodk. Alençon.

(855)

*Svijet se dijeli u 5 vrsta: rude, biline, životinje, ljude i Hrvate.

(856)

Un habile homme = čovjek vješt: Macher; [PISMA »NADI«, 11, SD III.] montante; un écrivain ci-devant.

(857)

U »Cosm.« kaže Lemaitre za S. Bernhardt da je Europejka, za gdju Bartet da je Francuskinja, za Réjane — Pariskinja.

(858)

*Kako to, da ima zala društvenih i političkih, za koje svi moćniji i obrazovaniji ljudi znadu, da su zlo, pa da ipak postoje, premda su svi protiv njih?

[GOSPODA SELJACI, SD VIII. — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XVI, SD III.]

(859)

*Nije u »Z.« ni ogodinio = bio god. dana. *»Ko ne ide
[137] dalje od tora, ne zna više od vola.« *_klupoder_, A »_svici_« mu pred očima lete = »_svitak_«. »_Gurokanje_« svinja, _Porimio se_ = pokatoličio se; *_Žoljav_ = kršljav, pa samo _hače_, Odjeven ko _djetlić_; *pripuz = _uljez, bekrijati_, *_zejtunli_ boja; *_gradobitna_ godina = u kojoj bije grad.

(860)

*Politika je gotovo jedan oblik Sudbine.

(861)

*Od svih ljudi držao je njega (N-a) za velikog knj. samo N.

(862)

*Ljudi se dijele u 3 dijela: koji imaju ideja, koji misle, da imaju ideja i koji nemaju ideja.

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI.]

(863)

2. maja udari me Lj. Stanojević. — Na Gjurgjev dan bio je kralj na Cetinju. U isto vrijeme bijaše Franjo Josip u Petrogradu.

(864)

Tako se kajao, kao nepromišljeni samoubojica u posljednjem času.

(865)

*10. maja u pozorištu premijera »Termidora«. 8. maja Isajlović kao Šajlok.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(866)

*Dok jednome ne smrkne, drugom ne svane.

(867)

*11. maja otkriće Pančićeva spomenika. — U »Termidoru« u II. činu na krevetu kruna.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(863) U pismu Kosti Hörmannu iz Beograda 8. (20) maja 1897. Matoš kaže: »U petak, 2./14. o. m. navalio je na mene sa leđa Lj. Stanojević, atlet i jedan od najjačih ljudi u Srbiji, — i to sa leđa ... Ja sam tražio svjedoke, da mu ih pošaljem, — ali niko od braće mi ni te ljubavi nije htio učiniti. Što mogu da im radim? Da se smijem i da bilježim na svoj raboš«. (Do tog napadaja došlo je najvjerojatnije zbog članka o Ljubi Stanojeviću koji je Matoš objavio u sarajevskoj »Nadi« od 1. V. 1897.) Matoš se doista smijao i bilježio, kako to pokazuju njegova PISMA »NADI«, 11. i 14. (SD III), a zatim i feljton KNJIŽEVNOST I BATINE (SD III) u kojem je napisao: »U novije vrijeme čula se i jeka od batina i ćušaka, ali obično ih primahu ili davahu naši literati drugog reda. I autoru ovih redaka dogodila se slična neprilika. Jedan beogradski atletski glumac udario ga u kafani odostrag kišobranom po glavi, zbog nepoćudne kritike. To je moj Ritterschlag za službu sv. Duhu i žalim, da mi ga tako neviteški poklonio viteški pelivan, g. Ljuba Stanojević«.

(865) Victorien Sardou: *Thermidor*, drama u četiri čina.

(868)

»Seljaci ne poznavaju patriotske mržnje; nju imaju odabrani staleži« (Maupassant)

(869)

Victrix causa diis placuit, sed victa Catoni (Lucan).

(870)

*17. maja 97. koncerat Žarka Savića i »b. p. d.«

(871)

Pobjegao sam koncem kat. augusta 1894., i došao u Biograd početkom oktobra i. g.

(872)

Čitam »Ueber Gelehrsamkeit und Gelehrte« i nalazim
[138] iste misli, koje sam razvio na jednom mjestu u »Nadi«.

(873)

An ounce of a man own wit is worth a tun of other people's (Eine Unze eigenen Geistes ist so viel werth, wie Zweitausend Pfund von andrer Leute ihrem) (Sterne: Tristram Shandy)

(874)

»Der deutsche Gelehrte ist aber auch zu arm, um redlich und ehrenhaft sein zu können.« Schopen.

(875)

Moderni realizam je naturalizam neprirodnosti.

(876)

»Schreibenwerthes schreibt nur wer ganz allein der Sache wegen schreibt (Schopenhauer)

(877)

*Honra y provecho no caben en un saco. Novac i poštenje ne pristaju u jednu vreću.

[OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.]

(871) Krajem lipnja 1894, poslije 8-mjesečnog služenja vojnog roka u Kutjevu, Matoš je bio poslan u vojnu Potkivačku školu u Zagrebu, odakle je krajem kolovoza dezertirao u Srbiju. Putem je najprije dospio u Šabac, a poslije jednomjesečnog skitanja po Slavoniji biva uhapšen u Mitrovici kao vojni bjegunac i zatvoren u pretrovaradinsku tvrđavu iz koje je koncem rujna pobjegao i, preko Novog Sada i Pančeva, početkom listopada prispio u Beograd.

(872) Arthur Schopenhauer: *Ueber Gelehrtsamkeit und Gelehrte.*

(878)

Wie gelehrt wäre nicht Mancher, wenn der Alles das wüsste, was in seinen eigenen Büchern steht! (Schop.)

(879)

Prema jednom Nordauu svi su (kako mi se čini) današnji franceski kritičari »bezspolni« i bezlični.

(880)

Inventis aliquid addere facile est.

(881)

*»Die schlechtesten sind aber die gestohlenen Titel (Ueber schrifst. und Stil. Schopenhauer). [PISMA »NADI«, 13, SD III.] — »Junak našeg d.«: denn sie sind erstlich ein Plagiat und zweitens der bündigste Beweis des alertotalsten Mangel an Originalität: denn wer deren nicht genug hat, seinem Buch einen neuen Titel zu ersinnen, wird noch viel weniger ihm einen neuen Inhalt zu geben fähig sein.

»Die Satire soll — — bloss mit abstracten — — Werthen oder — — Grössen operiren, und an lebendigen Menschen darf man sie so wenig, wie die Anatomie, ausüben; bei Strafe seiner Haut und seines Lebens nicht sicher zu sein (Schopenhauer).

Nirgend ist mehr Unredlichkeit, als in der Literatur: das sagte schon Goethe (Schop.)

(882)

[139] Rousseau (u predgovoru »Nove Heloise«): »Tout honnête homme doit avouer les livres qu'il poublie.«

(883)

Našao sam 2 bivša robijaša za Saviće. »Nećemo da kaljamo ruke«!

(883) Nakon Carusova pamfleta (v. zapis 797) započela je hajka na Matoša u kojoj su naročito sudjelovali braća Savići, vlasnici beogradskog bulvarskog lista »Mali žurnal«; ne mogavši na njihove napadaje odgovoriti preko tiska — bilo mu je, naime, onemogućeno objavljivanje u Beogradu — Matoš se morao zadovoljiti ovakvim iskazom prezira prema svojim neprijateljima. Kasnije, iz Ženeve, u PISMU »NADI« 14 (SD III) napisao je: »*Carus* u *Dnevnom listu*, braća Savići, muskulozni umjetnik Ljuba Stanojević —! i opet ostadoh živ«, a u ODGOVORU NA UPITE »NOVOGA VIJEKA« (SD XIII): »Ima i podlaca, koji imaju bistrije političke poglede od mnogog Pasarića, ima hulja, koje mogu ljubiti svoj dom kao smrznuto blato zraku jarkog sunašca, pogotovo, ako je ta sinja kukavica duže vremena tavorila u bratskoj Srbiji, gutajući članke kao *Kritičar naših dana*, primajući od jednog Savića imenom Petka — (beogradskog Jaška) — preko novina nazive brat Hrvat, austrijski špijun i insulte od povrijeđenih književničkih i glumačkih burazera na javnim mjestima . . .« (O Matoševu odnosu prema »Malom žurnalu« v. zapise 918, 921, 953.)

(884)

'Οδυσσεύς οὔτις = Mr. Nobody (Herr Niemand).

[MARKO CAR: MOJE SIMPATIJE, SD VIII.]

(885)

*Ich meines Theils würde eben so gern einer Spielbank, oder einem Bordell vorstehen, als so einer anonymen Recensentenhöhle (M. Ž.) (Schopenhauer)

(886)

scribendi recte sapere est et principium et fons.

(887)

*Qui parlent beaucoup ne disent jamais rien. (Boileau)

[KRVNI MIR, SD VIII.]

(888)

*style empesé = gravitetičan, i t. d.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(889)

*Le secret pour etre ennuyeux, c'est de tout dire.

[KRVNI MIR, SD VIII.]

(890)

Homo, natus de muliere, brevi vivit tempore, repletur multis miseriis, qui, tanquam flos, egreditur et conteritur, et fugit velut umbra (Hiob)

(891)

soll doch Plato den Eingang seiner Republik sieben Mal verschieden modificirt, abgefasst haben. (Parerga, Paralip. 575.)

(892)

Sienkiewicz brani bolje Poljsku od Košćiuška.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(893)

»Njihovi (balkan. naroda) načini polemisanja uzvisili su se do klasicizma u grdnjama i klevetanju, izvrtanju fakata i obmanjivanja prostog sveta« — — Piroćanac. [Zapis ćirilicom!]

(894)

Osman Azis misli, Ćorović osjeća. — Piroć. brošira 50 str. (za Gospodu Seljake)

(894) Tadija Kostić: *Gospoda Seljaci;* o Kostićevoj pripovijesti Matoš je pisao u sarajevskoj »Nadi« (v. SD VIII).

(895)

τὸ γὰρ ε'ὐ μεταφέρειν τὸ ὅμοιον θεώρειν ἐστίν (Ἀριστότ).

(896)

*Prirodne su nauke zapisnik duela izmedju prometejskog crva čovjeka i prirode.

(897)

*Taceat mulier in ecclesia.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(898)

[140] L'art lui même n'est il pas condamné à disparaître devant la science! (Eugène Müntz, Cosm. 97, maj)

(899)

Koncem maja 97. svršeni su u Hrvatskoj izbori. Hrvatska se opozicija lijepo držala. Ni jedan Srbin nije izabran od opozicije, a 24 su na vladinoj strani. Sramota!

(900)

*Ima kritičara, koji se odnose prama piscima kao pekari prama testu. Tih je manje. Današnji su franceski krit. (kako mi se čini) testo slabih književnika.

[MARKO CAR: MOJE SIMPATIJE, SD VIII.]

(901)

U »N. Fr. Pr.« (koncem maja 97.) piše opet Nordau o ovogodišnjoj izložbi na Martovu polju. Najviše mu se svidja »Krist na krstu« (Eugène Carrière). Od ostalih slikara se najviše ističe Fritz Thaulov, za koga N. veli, da je slikarstvu otkrio vodu i genijalni Leempoels (»prijatelji«, »obitelj«, »portre samog sebe«, »sudbina« i t.d.).

(902)

Čitao sam »die alten Hagestolzen« (Sardou). Siže je isti kao u »Rasipniku ocu« (Dumas)

(903)

Kroz cijelog Hajnea Vas neugodno dojima borba vjere i filozofije, a kroz Turgenjeva boj umjetnosti i fabrike.

(904)

*Balthasar Denner = slikar realista.

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(905)

Protagonista, Deuteragonista, Tritagonista. Phaidriaden heissen die 2 himmelragenden Felsen, an welche der Tempel zu Delphi angelehnt ist.

(906)

Daničić et c. trebali bi da su na rubu Kalimegdana, da čuju kaludjersko pjevanje iz Fruške

(907)

Ullrich von Wilamowitz-Moellendorf tvrdi, da samo
[141] onaj može da dobro prevodi sa stranog na svoj materinji jezik, ko umije i obratno. On je to i sam s uspjehom radio.

(908)

Listova Joche das Vieh; denn heut von strotzender Grippe Mass mit bekränzter Stirn stehen der fleissige Stier.

(909)

*Nije se uzalud Amor rodio — medju ovcama.

(910)

Quid superbit homo? cuius conceptio culpa,
Nasci poena, labor vita, necesse mori!

(911)

22. maja (po srpskom) umro je u Zagrebu Paja Jovanović, urednik »Srbobrana«, a 18. istog mj. (po srpskom) Ilija Okrugić, »Sremac«.

(912)

Velle non discitur (Seneca)

(913)

**otrsiti* koga = otarasiti se od koga. — da jedan drugoga **krkače* nosi = na ledjima; *u *zaklad* = u rem. *volovi se vežu za rogove, a ljudi za jezik. *često se **navrtala* = dolazila. *čopljem = brstim. *moguće* ima u Vrčeviću 146. *gardelin = Stieglitz. *Kecun i Mrgud. *riljati = trljati, *zendjil = imućan; *spice = koštice. krava **mumi.* *bumbareći (tur.) = čestito ti

(914)

(Μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες...
... (Ad Corinthios Cap XII 29)

(915)

7/juna 25/maja — afera Odavić.

(916)

Ova gazdarica Rakila drži svoju mater u sobi kraj nužnika. Horribile dictu.

(917)

Razum je put, koji vodi iz onoga, što se zove Ništa u prirodu.

(918)

*»Mali« se »Ž« zbog toga toliko kupuje, jer svaki misli, da ga u tom broju grde i hoće da vidi.

(919)

[142] 29. maja (10 juna 97.) svrših »Pereci — —« (Brankovo kolo)

(920)

30. maja / 11 juna u Pozorištu Trilby (roman od du Mauriera). [PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(921)

nagvaždanja »M. Ž.«

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(922)

Armuth und Sklawerei sind also nur zwei Formen, fasst möchte man sagen zwei Namen, derselben Sache (Schopenhauer).

(923)

ὡς ἑν σοφὸν βούλευμα τὰς πολλῶν χείρας νικᾶ
(Eur. Antiop) = ut vel unum sapiens consilium multorum manum opus superat = snaga klade valja, pamet caruje.

(924)

*Artes moliunt mores. [STEVAN SREMAC, SD IV; — POD FLORENTINSKIM ŠEŠIROM, SD XI.]

(925)

*point de ralliement — veza (koja ih drži).

(926)

*Bankiri, lakeji i kočijaši imaju isti izgled. — Kosta Marinković, cuker Nikolu, sat, koji izbija uvijek 11 sati.

(927)

»Zašto se nisam ubio? — ideja za satiru.

(928)

Pollet-Leduc je slavni franc. istorijski arhitekt, on je renovirao najstariji franc. istor. grad.

(929)

dodje *vakat* = vrijeme; **nalet* ga bilo; **vrša* = je ona korpa sapletena iz kanafa, kojom se hvata riba. — **vrijež* = stabljike, koje se penju (od loze, tikve); *olijepi o* = pade o; došao sam načeoni*kom* = kao načeonik; **šalavrdati* = benetati; **šajtan* = djavo; **vratolomiti;* *o Gjurgjev *dnevi; proždiralo* = ono, što se na mjehu meće u usta; nog*a* = gen. plurala; **medjer; povidjeti* = kazati, izdati; *lepušina* = kukur. slama; *komušati;* **domuz* = prase; **živuljast* = živahan; gusle *trumbe-*
[143] *caju; prijevaran* = ko vara; vire 2 **krpe* slanine. *Ko srećniji, taj i pametniji. **iskovrčao* oči = izbečio, *čapra* = koža. **na pošjed* = u posjete. **poćernici* = ljudi od poćere. **karamlačina* = strašna noć. *spice* od šljiva = koštice. zemlja **neuzradjena.* **udjesti* konac u iglu. **vrljokast* = vrljook. **brektati* na k. = derati se n.k. **čipčija* = kmet. reče **krnjezubački.* **mukteševina* = ono, što je mukte. **iskoreči* oči = izbeči. * *stelja* = vinski kamen.

(930)

11./ juna 97. umrije Šarlota Volter.

(931)

13. juna 97. atentat na Faure-a. Priredila ga jamačno policija.

(932)

15. juna skočio u more Barney Barnato. Ko zna, šta je bio. Jongleur, kelner. Kao milijunar je često prisustvovao kao akter glum. predstavama, »Er fiel auf durch einen tänzelnden Schritt.«

(933)

Chrockford — jedan od najvećih lond. kockara.

(934)

Fleet-Street, Ludgate-Hill, Cheapside, King-William--Street, Borough (!).

(935)

Aleks. filozof Apion — prvi antisemita. Cionizam — ideja stranke, koja hoće čiv. državu.

(936)

*Država je gromobran ljudskih urodjenih i atavističkih podlosti.

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(937)

Šteta, da se ljudi sa velikom fantazijom najčešće gube u egoističkim kombinacijama i tlapnjama.

(938)

Barney se Barnato rodio se u Whitechapelu od jevrejskih roditelja (J. d. Débats).

(939)

Noću izmedju 16. i 17. juna 97. umro je Sebastian Kneipp. Rodio se 1821. u Stephansriedu (Bav.). Do 21. god. bijaše tkač i orač.

(940)

[144] *Lijenost je gotovo uvijek zarazna bolest. Ima ljudi i krajeva, u kojima ju možete dobiti.

(941)

»Presa« (19./4. juni 97), Mark Twain je u nevolji, a New York Herald je raspisao za nj supskripciju.

(942)

Ljubimci kralj. Viktorije: Sir Charles Gray, Ponsolby i — (osobito) Disraeli-Beaconsfield

(943)

Journal des Débats: kaže, da je Leo XII napisao u Horacijevoj maniri pjesmu.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, IX, SD III. — STEVAN SREMAC, SD IV.]

(944)

Iz Bogovićeva »Frankopana«:

»Ali neka! — ta i to me tješi,
Kad pomislim: neće viek tudjinu
Robovati taj moj narod, no će
I svoj biti, kada vrijeme dodje,

Uskrsnut će tada svi junaci
Roda našeg iz grobova svojih,
Hrabreć divno unučad si na boj
Ne za drugog, ko što prije bješe,
Već za dom svoj i slobodu svetu.«

»Čvrsti kosti za opaki gosti!«

»Uzori se katkad — prem je čudo
Pretvoriti mogu baš u život« — —

»Gvoždje lieči bolest tu najbolje,
Kad ju drugo izliječit ne može,«

»Samouk sam dakle, ak što znadem,
Po ljudima učio sam sviet taj
A po zviezdah sveto bogoslovlje.«

[145] »Ta sudbina baš priliči često
Silnom vihru, koj dolinom duva,
Gorom pako ljulja strahovito,
Koj izčupa i obori hraste,
Dočim grmlje i šikare nizke
Il' tanane i gibive hvoje
Slabog drvca ili cvieća štedi...« (poznata stvar)

(945)

*Bogatstvo je već stoga bolje od siromaštva, jer bogataš može živjeti siromaški, a siromah ne može živjeti bogataški.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(946)

*Većina političara je tutor djece, koju ne poznaje.

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(947)

*Od svih objektivacija ljudskog razuma politika je najkonzervativnija, jer su ljudi zbog svoje kese — konservativni.

(948)

*Polit. je najplodnija njiva za satiru (Juvenal, Gogolj).

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(949)

*Kada vidite iz historije, kako se od Perikla i Augusta pa do danas u jezgri slabo izmijeniše opće ustanove društva, morate se ražaliti na spori napredak čovječanstva.

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(950)

*U barometru ljudskog života je tragika 80° komike, a komika 10 tragičnosti.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III. — GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(951)

*Suštinu čovječanstva ne mijenjaju Columbi, nego Sokrati.

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(952)

*To je lice bilo tako pospano, da ste morali zijevati, tek što ste se malo u nj zagledali.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(953)

*23./11. juna 97. oko 6 sati u veče dobio Savić Boža užasne batine od Gavrilovića i Mil. Petrovića.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(954)

Sigbjörn Obstfelder (Das Kreuz). Vrlo ga hvali Brandes.

(955)

[146] *Baba je držala u krilu mačku za rep, potežući ju »laže li X...«

(956)

*Fijaker »Porculan«.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(957)

*S oboom profaniše neki šuster kalimegd. veče.

(958)

Početkom jula 97. umro Meilhac (Vojvotkinja Gerolstein).

(959)

vieu jeu = stara lit. moda

(960)

Dr. Sanarelli je pronašao bacillus žute groznice.

(961)

*Pjesnici nikad ne ostare, — jer se rode starci.

(962)

*Blaziranost je gladna presićenost.

[DOJMOVI SA PARISKE IZLOŽBE, XIII, SD III.]

(963)

*Već sama je satira dokazom, da nemože biti poezije bez tendencije.

(964)

Neki mladić Marconi, činovnik telegr. u Italiji, na putu je, da pronadje s Englezom Preece-om telegraf »elektr. jeke«.

(965)

4. jula 97. »Narodni posl.!« Mita od vike statisterije nije čuo šaptača.

(966)

*Nikada se ne navikavajmo — na navike.

(967)

Kosa joj mirisaše kao hartiju, kada se malacko zapali.

(968)

*Revolucionari su kao šećer u vodi: njih društvo uništava, ali postaje od njih sladje.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(969)

[147] Ich habe wahre Tantusqualen erlitten.

(970)

*Trissotin — stihoklepac

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(971)

Aćim Aćimić — bezvoljno biće u Dostojevskovim »Zapiscima«.

(972)

*Čelo mu bijaše naborano kao u novorodjena djeteta.

[NEZAHVALNOST?, SD I.]

(973)

Kraljica Viktorija vlada od svijeh evropskijeh vladara nad najviše ljudi, a kralj A. nad najviše — buva.

(974)

[13./25. jula grozno me uvrijedi Sremac.]

(975)

*Posrnuo je, kao konj kada posrne na ulici!

(965) Branislav Nušić: *Narodni poslanik*, komedija u tri čina.

(976)

*Čovjek je epigram, kojega priroda baca u »koš«, tek što ga je napisala.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(977)

*Djeca su tendencija ljubavi, ali mi ne ljubimo — zbog buduće »djece«, nego zbog ljepote.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(978)

1. (po novom) augusta svrših skicu »Nezahvalnost?«

(979)

1. augusta (p.n.k.) producirao se kod Kolarca Dragoljub Mihajlović sa nekim Petrovićem.

[PISMA »NADI«, 11, SD III.]

(980)

15. br. Nade: »Ne možemo imati romana ni iz današnjeg društvenog života; a to s toga, što za histor. roman valja imati detaljne histor. gradje, a za onaj drugi razvijen društveni život. (Pejinović). To je laž.

(981)

[148] Noge mu bijahu tako tanke i slabe da je izgledalo, kao da ga ne nose kosti, nego lepršavi pantaloni.

(982)

... quamquam ridentem dicere verum quid vetat? (Horac.)

(983)

Nasib olsun = nek se ispuni molba.

(984)

*Kome šunka, tome šuška.

(985)

*Oko vrata nosaše — manšetu.

[OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III. — PRVA PJESMA, SD II.]

(986)

Tri leta pile šareno Tebe sam pusto gledao, Na tebe jagnje maleno Mnogo sam ašik postao. Od tija pusti meraci Ne pijem vino, raćija, I hodam kroz ti sokaci I pejem kako bekrija. Tri leta moma malena Faća me tuga golema. (Kara sevdah, Drag. Ilijć).

(987)

*Tazbije = brojanice.

(988)

...ein scharfer Trab und eine gemächliche Beweisführung seien zwei Bedingungen, die sich ebenso miteinander vertrugen wie Witz und Urtheilskraft (T. Shandy)

(989)

U »Narodnim novinama« (br. 179 i 180 od 97.) izašla je moja skica »Nezahvalnost«.

(990)

Gdje nema budala, nema ni genija.

(991)

Holge Rode, mlad danski pjesnik, napisa 2 drame: »Königssöhne«, »Sommerwächen«, Pjesme: Weisse Blüthen. »Unberührt von der Welt wie Maeterlinck« = kaže za njega Brandes.

(992)

[149] *povijarac = put koji savija.

(993)

Početkom augusta igra Milojević kod Kolarca. — 2. augusta koncerat »Stankovića«. — 8. augusta »debrecinsko pjevačko društvo«. Kapelnik mu se zove Steinacker.

(994)

*Mod. veliki talijanski glumci i glumice: Salvini, Novelli (Škrtac i Tartif), Oreste Zacconi i Ando; Tina di Lorenzo, Virgina Marini.

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(995)

8. augusta (po kat.) ubija u kupatilu Santa Agueda anarhista Michele Angiolitto ministra predsjednika, konzerv. Antonija Canovasa del Castillo.

(996)

*Iz pozorišta je otpušteno 14 članova, medju njima: Malata, Gavrilovićka, Dinulovićka, Rajkovićka, Jovanović, Stojićević.

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(997)

Paul Jones je Amerikanac, koji je go izišao iz jednog londonskog kluba da proputuje svijet.

(998)

Jean Dampt je danas najveći franc. kipar. Kraj njega se lijepo ističe Alexandre Charpentier.

(999)

[150] Neka Ljubinkova knjiga i pasji dani. Nervozne čitaoce molim da ne čitaju te recenzije.

(1000)

Stoji 30 para = čaša p. i kifla. Pisac je jamačno više zaslužio.

(1001)

Newstead Abbey: Byron. Abbotsford (Walter Scott). Byr. pas Bratwain. Scottov Campt. — »Ode an den Westwind« = Schelley's Meisterwek. Pjesnik se Laudon bije u Španiji (Jakšić). Grattan, Moore i t.d. često ručaju kod Gjorgja IV. — Polovinu »Wodstocka« napisa Scott za 4 dana. (Lope de Vega).

(1002)

*U Španiji držahu u srednjem vijeku ticu »Camao«, koja pogiba, kada je žena nevjerna.

[CAMAO, SD I.]

(1003)

Ustani, jer je sloboda sladja od hljeba, ljepša od sunca (Dostojevski).

(1004)

1897. (od 7./IX. do 13/o.m. p.n.k.) bijaše Leo kod mene.

(1005)

Kletva neka bude — oproštaj (Byron)

(1006)

»Tam o'Shanter« (Burns). — Highland-Mary (Hochlands-Marie) = Mary Campbell, koja je služila kao mljekarica na zamku Colesfieldu.

(1007)

[151] »Er war lahm
Wie alle grossen Engel der gefallen«
kaže Alfred Meissner za Byrona.

(1008)

Judith Gautier, ljubeznica V. Hugoa i R. Wagnera.

(1009)

Presa (2. sept. — Brandes) kaže, da je Robert de Montesquiou Huysmansov des Esseintes u »A rebours«.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1010)

[151—152] Naši velikani iz 15. i 16. vijeka: [...]

(1011)

[152] Clovio »il mirmecide«. [STEVAN SREMAC, SD IV.]

(1012)

1895. izišla je u Americi knjiga sa naslovom: »Pushing to the frond...« »Da se ugurate u prvi red ili uspjeh protiv teškoća: knjiga za inspiraciju i za bodrenje svih, koji se žele u svijetu podići.« Pisac je Orison Swett Marden iz Bostona. Knjiga je primljena u Am. sa velikim zanosom, te su ju mnogi usporedjivali sa najvećim djelima te vrste. O ljubavi prema bližnjemu i t.d. u njoj nema ni govora.
»Ne čekajte na zgodan momenat; stvarajte ga.« — »Zašto voljeti: To je pitanje tog vijeka.« — *Prvi je uslov uspjeha: biti životinja prvog reda.*

(1013)

Uvijek, kada čitam, osvaja me neki nemir, — žurba.

(1014)

*Ebionizam (ebionim = siromah) = moralna nauka u korist sirotinje. [PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(1015)

*Tatabići = humor. za stjenice.
[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1016)

*Gamaliel = učitelj sv. Pavla.

(1017)

[153] 21./IX. 97 svršio sam satiru »Iluzija«, koju poslah »Nar. novinama«.

(1010) Ispisi s imenima hrvatskih umjetnika i književnika. (ISPUŠTENO!)

(1017) I ovaj Matošev zapis upućuje na jedan dosad nepoznati njegov rad; međutim pregledavši prema ovoj indikaciji zagrebačke »Narodne novine« iz 1897, nije se mogla naći satira ILUZIJA (usp. Dragutin Tadijanović: *Napomene*, SD II).

(1018)

*Germanicus plorat. (Tac. Lib. I. cap. 49)

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1019)

Sa g. se Stefanovićkom niško pozorište (uživam, da pozorište apsolutno nije muškog spola) neće mnogo koristiti.

(1020)

»Prepuni se mješina grijeha, puče kolan svečevoj kobili« (Njeguš) [Zapis ćirilicom!]

(1021)

»Crna Gora pri kraju devetnajestog vijeka.« Napisao Marko i I. Backović. Smiljevo, štamparija Pere Todorovića 1895. cena 1. din. [...]

(1022)

*gurbet. *Oni ko dijeli, sebe ne izdijeli.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1023)

[154] [Nastavak ispisa iz knjige M. i I. Backovića: *Crna Gora pri kraju devetnajestog vijeka.*] [...]

(1024)

Moja novela »Pereci, friški pereci« izašla je u 35, 36, 37 i 38 broju »Brankova k.« (1897)

(1025)

Vrat mu k'o u Bošnjaka.

(1026)

11. oktobra 97. prvi puta Nušićeva »Prva parnica«. 10 monologa. Neprirodan zaplet i t.d.

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(1027)

*Udovica = podgrijan kupus. (Sa slaninom ili bez).

[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(1028)

*Lijepa jesen kao proljeće, koje ima sušicu.

(1029)

*trapovjesan = iznuren. *povijarac.

(1030)

Grof Sologub »Histor. dvajuh kaljača.«

(1031)

Nekoga n.pr. blamiram, kada mu sa kaputa u društvu ko' bajagi skinem stjenicu.

(1032)

[155] *Uši mu stajahu prema glavi kao ušice prema loncu.
[IGLASTO ČELJADE, SD I.]

(1033)

Svi smo pošteni, — ali nema kaputa.

(1034)

*Sreća ima, nesreća nema granice

(1035)

*bilmez, *ćeperan = živuljast, *u vrtolac = kovitlac.

(1036)

*Ar. Böcklin je sličan Jovi Ilijću.
[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1037)

*11. okt. — pala vlada, Jelena Kličkova, »Prva parn.«
[PISMA »NADI«, 12, SD III.]

(1038)

Tada dune ćorava Angjelija, ode u *bestrv = nedodjiju. *kužanj = mlaz.

(1039)

Gavrin Đoka. [Zapis ćirilicom!]

(1040)

*29./XI. 97 = Marinkovićeva 25 god. — 30. Koncerat u institutu. 3./XII. Koncerat Malatin.

1.) Mendelson: Ruj Blas

2 a.) Wagner List: Marš iz Tanhajzera.

2 b.) Šopen: Poloneza.

3.) Marinković: »Narodne p. iz Vojvodine« (mješ. hor Obilića)

4.) Godeffroy: Vilinske pjesme
Moskovski: Serenada
} harfa

5.) Kreutzer: Noćna pjesma, za kvartet (član. srps. jevr. pjev. društ.)

6.) Maskanji: Intermezo
Malata: Vilinski prsten
} harfa i kvintet

7.) Beethoven: Mondschein sonate

8.) Marinković »V. kolo« (muški hor Obilića)

9.) Händel »Largo«

10.) Kremer »Polka« Za muš. hor.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1041)

»Pariska sirot.«, »Jovanka od Arka«, »Krvni mir« (9./XII.)

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1042)

[156] *»Ja, das Schrecklichste auf Erden Ist der Kampf mit Ungeziefer, Dem Gestank als Waffe dient — Das Duell mit einer Wanze.« (Heine)

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1043)

On je samo zato bio smiješan, jer je izbjegavao — smiješnost.

(1044)

*Ja ne volim debelih knjiga i debelih žena.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

(1045)

*... Aplaudiralo se. Za premijeru dosta malo, za »K.m.« dosta mnogo.

[PISMA »NADI«, 13, SD III.]

[1898]

(1046)

Noću, izmedju 4./5. januara 98. (po novom) napao me na Bulevaru Ljubinkov sin.

(1045) *K. m.: Krvni mir* Svetozara Ćorovića.

(1046) *Ljubinkov sin:* vjerojatno sin Ljube Stanojevića, ranijeg Matoševa napadača (v. zapis 863).

(1047)

2./14. januara u ½8 sati izjutra otputovah iz Biograda. 3./14. u isto vrijeme stigoh u Beč. Tkalčićevi. Danica. 22./I. (po novom) dodjoh u Muenchen (1898). 21., 20. i 19. bijah u Kaumbergu. Slatka Dragica, Slatka Hedviga, divna g. Šarićka, Lampe, Kosić, Juro i Ivo, baron Ljubibratić i t. d.

(1048)

Das eine Litteratur nichts in Debatte bringt, heisst, dass sie im Begriffe steht, alle Bedeutung zu verlieren (Brandes)

(1049)

[157] 7./II. 1898. pisahu mi Pacher i Kisić, da su voljni izdati moje pripovijesti.

(1050)

*Toliko bi trebalo da ima stilova, koliko ima prijedmeta, koji se opisuju.

[SLIKE I PRIPOVETKE JAŠE TOMIĆA, SD VIII. — Dr. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(1051)

*Utjerati jarcu rogove u tikvu. [OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.] *Debeo ko' šaran. — *Korablokrušenije. »Nadimljena« (patvorena) rakija. *Pojutarje. *Razuzuriti se. »Nehtjedoše svijet pojedoše.« Psuje ko Magjar.

(1052)

»Er (Sénancour) blieb vollständig von seinen Zeitgenossen übersehen und wurde zu seinen Lebzeiten nicht gewürdigt, obwohl er zu seinem Unglück einzig und allein von seiner Feder zu Leben gezwungen war« (Brandes)

(1047) U sukobu s beogradskom sredinom i književnim krugovima, u teškoj životnoj situaciji (»Ja sam bojkotiran i ništa u Biogradu ne mogu da zaradim i moram prvom prilikom da se odovud udaljim« — kaže u pismu Kosti Hörmannu krajem lipnja 1897), Matoš je, primivši 300 kruna predujma od »Nade«, napustio Beograd i otputovao iz Pančeva vlakom preko Budimpešte u Beč. U Beču je proveo četiri dana, a zatim je otišao u Kaumberg, u trodnevni posjet svom ujaku Ferdinandu Schamsu. Kao vojni bjegunac nije se zbog svoga ilegalnog položaja smio dulje zadržati u Beču, pa je otputovao u München; kasnije mu je otac pisao da ga je u Beču neki drug izdao (v. zapis 1117).

(1049) Odnosi se na prvu knjigu Matoševih pripovijesti koju je pod naslovom IVERJE izdala i štampala u svibnju 1899. Izdavačka knjižarnica Pachera i Kisića u Mostaru.

(1053)

Charles Nodier: »Le peintre de Saltzbourg«.

(1054)

Umjetnost za vrijeme Louisa XIV: slikari: *Poussin i *Lesueur; arhitekte: *Mansart i Perrault; baštovan *Le Nôtre.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1055)

Da ne bude u Taineu mnogo circul. vitiosusa?

(1056)

Anne Marie Germaine Necker. Henry von Lebensei (junak u »Delphine«) je Benjamin Constant.

(1057)

Zola izbavljuje kao nekada Voltaire (Jean Calas u Tuluzi i t. d.).

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1058)

»John Bull« je roman Swiftova prijatelja Arbuthnota.

(1059)

[158] *A šta da reknem za ostale njegove pripovijesti? Autor je svakako više sagriješio, jer ih je sačinjavao, od mene, koji sam ih čitao.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1060)

*Duša valja, — ali; *zagatiti vodu, »a perfect gentleman«

(1061)

»Jacques« i »Lukrecija Floriani« prvi su romani George Sandove.

(1062)

W. H. Wackenroder, tako reći preteča njem. romantizma (»Herzensergiessungen eines Kunstliebendes Klosterbruders«). Umro je mlad kao i Novalis.

(1063)

Pod imenom Joseph Delorm opisao je St. Beuve sam sebe.

(1063) Zapis se odnosi na knjigu autobiografskih pjesama Charlesa Sainte-Beuvea: *Vie, poésies et pensées de Joseph Delorme.*

(1064)

*Muzika nas uči »osjećati osjećanje« (Wackenroder). [PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1065)

Brandes (na 157. str. u Haupstr.) govori o romanticima. To bi se dalo primijeniti i na simvoliste.

(1066)

Tieckov se tip zove slikar Sternbald.

(1067)

*Biti dosadan, to je teže, nego biti glup. [SLIKE I PRIPOVETKE JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(1068)

*Nije sve pripovetka, u čemu se nješto pripoveda. [SLIKE I PRIPOVETKE JAŠE TOMIĆA, SD VIII.]

(1069)

Die Beschreibung des »Schlosses des Elends« in Th. Gautier »Capitaine Fracasse« = Achim v. Arnimovom nekom opisu (»Propali dvori«).

(1070)

Immermannov je »Oberhof« prva njem. seoska priča.

(1071)

Heinrich von Kleist je najbolji pjesnik njem. romantič.

(1072)

Metternich je metnuo pod svoju sliku: »Nur kein Pathos«.

(1073)

[159] Fanny Elsler = ideal Gentzov, *Lola Montez ideal kr. Ludwiga I. bav. [OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.]

(1074)

Genije nije samo ogledalo svoga vijeka. On je kao platina, koja prima električne iskre, pa sjaji.

(1075)

Cicije: Plautov Euclion, Molière: Harpagon; le père Grandet (Balzac). Père Goriot je Balzacov Oedip.

(1065) Georg Brandes: *Hövedströminger i det 19e Aarhundredes europoeiske Literatur.*

(1076)

*Oni se hrane produktima svog Dalaj Lame

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1077)

Delille i njegovi pristalice htjedoše da metnu u lijep stil najdosadnije stvari.

(1078)

*Cournand napisa pjesmu o stilu.

(1079)

*Mjesec virnu kroz oblak kao žeravka kroz pepeo.

(1080)

*A što da kažem za N-a? Nemam (mjere za male stvari)

(1081)

Chateaubriand: Les beautés de la réligion chrétienne.

(1082)

De gustibus non est disp.

(1083)

24./II. 98 u 9 1/3 s. otputovao iz Münchena. Café Maximil. Pschorr-Bürgerbräu, etc. Kojen, Gjoka Stazić, Jovan Jovanović, Ernest Heumer, Boža Marković, Gojko Stanojević (Dud), Keti kod »Elite« i t. d. [OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.] München, Kaufering, Buchloe, Lindau, Bodensee, Romanshorn, Frauenfeld, Winterthur, Zürich, Aarau, Olten, Bern, Freiburg, Lausanne, Geneve. Poljakinja Marija iz Cafe du Parc. Nikola Petrović (oženjen, bibliograf). Jovan Antić. Pensionat, Ruskinje. Jova... [PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(1084)

[160] U politici više vrijedi konsekvencija od osvjedočenja.

(1085)

*Atropin daje usnama sjaj.

[OD MÜNCHENA DO ŽENEVE, SD III.]

(1083) Poslije jednomjesečnog boravka (22. I. — 22. II) Matoš je, saznavši da Bavarska izručuje vojne bjegunce Austriji, morao napustiti München, gdje se zapravo mislio »zadržati duže vremena i upisati na filozofski fakultet« (pismo Kosti Hörmannu), i otputovao je u Švicarsku, u Ženevu.

(1086)

Naše će stoljeće budućima izgledati romantično.

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(1087)

Romanović, Aulić, Pavlekovićka (Stepnička), Košutov sekretar Aulić.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(1088)

4./III. bio prvi puta u Franceskoj (St. Julien).

(1089)

*Narod je rosa, koja orosi i kosa koja pokosi.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1090)

*Idem velle atque idem nolle, ea demum firma amicitia est.

(1091)

Ženevsko jez. sa labudovima i galebima.

(1092)

*Knjiga utiče na njega više nego ljudi.

[PJESME MIHOVILA NIKOLICA, SD VI. — JOVAN DUČIĆ, PJESME, SD VIII.]

(1093)

Danas (8/III. 98) dobih od Tkalčićevih pismo, da su juče otišli u Pariz i 10. for. od Spire Brusine.

(1094)

La littèrature de ce siècle a été d'abord romantique, puis réaliste. Elle souffre aujourd'hui de ne savoir ni ce qu'elle est, ni ce qu'elle veut être. (Rene Doumic).

(1095)

Édouard Rod: »Course à la mort«, »Idées morales du temps present«, »Vie de Michel Teissier«. Rod nema osjećanja umjetnosti. On je čist moralista. Prvo mu je djelo Palmyre Veulard, a *posvećeno je Zoli. [PISMO
[161] IZ FERNEYA, SD III.] »Intuitivizam«, »Le sens de la vie« (djelo), »Les trois coeurs«. (La) Sacrifiée, Vie privée de Michel Teissier, Seconde vie de Michel Teissier, (le) Silence.

(1096)

Indiferentizam. Hrvatska »zdrava krv«?

(1097)

Boul, najbolji glumac ženevski, sasvijem je sličan Bakiću.

(1098)

Prvi roman I. H. Rosny-a je »Nell Hora«. R. ne pravi reklame. »Le Bilatéral« (opisuje anarhiste, soc. i t.d. u Parizu). »Marc Fane« je varijacija Bilatérala. »Immolation« — étude de paysans. »Termite« — étude des moeurs litteraires. Ta je knjiga najodvratnija. »Vamireh« — roman préhistorique. »Daniel Valgraive«, »L'Imperieuse Bonté«, »l'Idompté«, »le Renoveau«, »l'autre femme«. Daniel Valgraive čuje, da će za godinu dana umrijeti i nastoji, da što više dobra učini. To je dobra knjiga. Tu je Rosny stojik. Jezik mu ne valja ništa. (Doumic).

(1099)

Annunzio: »Il Piacere« (l'Enfant de Volupté), »L'Innocente« (= »l'Intrus«), »Trionfo della Morte«. Te su tri
[162] knjige: »romans de la rose«. Ta tri romana opisuju radost. Protivno opisuju: »les Vierges aux rochers«, »La Grâce«, »L'Annonciation«. U novelama bijaše djak Maupassantov. »La Huche« (der Brodkasten), »Un martyr«, »Les sequins« (cekini). Velika novela »Episcopo et Cie«. U psihol. imitira Bourgeta. Imitira Baudelairea i ruski evangjelizam (l'Intrus je pun tolstoizma). Giovanni de Scordio je Platon Karatajev. U filos. je An. Nietzscheovac, u slik. prerafaelit, u muzici Wagnerovac.

(1100)

»Ne mora li svaki čar da prestane, dirne li ga filozofija hladnim rukama?« (Keats)

(1101)

*Pročitao sam Ilijćeve »Pastire«. Divna stvar. Ljubinko i Milan pogibaju u košiji zbog Ruže.

[PARIZ, 15. OŽUJKA 1901, SD III.]

(1102)

*»Ta poživjet jedan za drugoga I umrijet jedan za drugoga Ima l' veće radosti u Boga?« (J. Ilijć.)

[PARIZ, 15. OŽUJKA 1901, SD III.]

(1103)

Ako se pak ufaš bane u pomoć nimsku
Viruj Nimcu, da znaš, k'o suncu zimsku (Sirena Mora Jadranskoga).

(1104)

**cvrkutni* luzi. surma = crna boja, kojom Biogr. i Sa-
[163] rajevke mažu obrve i trepavice. telad *muče.* *vjetrić duje, listom poljuljuje. **Uzavrjela* bleka jaganjaca. **ugič* = ovan. strugnuti. **halaknuše* psi. *dohakati* glavi. [*plandovati.* **zamotrljo čalmu.* **kijamet.* **zazvrnjaše* ko čele. **svela* trepavice. *oči *zumbulaste.* jarac stade **vrekati.* *tice vrevom uzavrješe. **raskariti* se na koga. **nikom poniknula.* **natrapati* na koga. *zora *zaplavi.* **izvi se* (ode) u gorske visine. *tornjati se.

(1105)

Paul *Hervieu.* Prva mu je stvar »Diogène le chien«. Romani: »Flirt«, »Peints par eux-mêmes«. Tu je distingiran pisac: opisuje eleg. društvo.

(1106)

»Les décadents du Christianisme: la Philosophie du XXe siecle«. Hagiografija u romanu. Napisao Albin Valabrègue, jedan od autora »Durand i Duranda«. Tu brani vjeru. Romans de la grâce »Soers Vatard« i »En ménage« (od koga?) »En route« (Huysmans). H-s je priveo publici sv. Daniela Areopagitu, Bonaventuru, Huga i Richarda od St. Victora, Tomu Akvinca, Bernarda, Angjela de Foligno, dva Eckarta, Taulera, Susoa, Danila od Chartreuxa, Hildegardu, Katarinu iz Gê-
[164] nesa i Siene, Gertrudu i Mehtildu i sv. Magd. de Pozzi. Izučavao je Ruysbroecka čudotvorca (L'admirable) kojega je preveo Hells i kojega je potmastio (obscurci) Maeterlinck. H-sov je stil grozno dosadan. Glavni je junak u »En route« Durtal. U »Làbas« je magija. Jules Bois je napisao knjigu »Les petits Religions de Paris«, »Trait'e de l'amour de Dieu« (Huysmans) »L'Imitation« (H-s). St. Beuveov junak Amayry (u »Volupté«) je sličan Durtalu.

Barbey d'Aurevilly (Kršć.): »Diaboliques«, »Prêtre marié«, Robert de Montesquiou. Péladan Joséphin. Rodenbach slavi duvne. Francis Poictevin.

(1107)

Georges Rodenbach. Rodio se u Brugesu. »Art en exil« (roman). »Bruges la morte.« »Règne du silence« (verzovi).

(1108)

Govoreći o hrv. lit., Lorković je učinio krivo Gjalskomu u »Br. kolu« (98).

(1109)

[165] Najveći su dućani na svijetu (bazari): Spiers & Pond (London), Stewart (N. York), Louvre (Pariz) i Wertheim (Berlin).

(1110)

14./III. 98. uzajmio violončelo. Po svoj ću ga prilici kupiti.

(1111)

11./III. 98. izišao u »Nar. novinama« feljton: »Od Minhena do Ženeve« (Glavni utisci).

(1112)

Dživo Bunić (za crne oči): O vesele moje tmine, U kijeh duša moja uživa, O razbludne me mrkline, S kijeh mi bio danak siva.«

(1113)

*Zorko lijepa, ka dostoja
Mjesto u srcu mom najviše,
S tebe žive, s tebe moja
Uzdišući duša izdiše:
Jer pod suncem ma najveća
Ti si rados, slava i sreća.

Ignj. Gjorgjić.

(1114)

*Dinar je gospodar svakojzi ljepoti
Žena će za dinar svaku stvar podati.

Držić

[JESENSKA IDILA, SD I.]

(1108) Odnosi se na panoramski članak Ivana Lorkovića: *Pogled na hrvatsku književnost u godini 1897* (»Brankovo kolo«, 1898), u kome je, uz ostalo, prikazan i književni rad Ks. Š. Đalskog. (Usp. BILJEŽNICA X/7.)

(1115)

Tamniče, ne vidiš zled svoju pod nebi
Ti svima zavidiš, a nitko vik tebi.
D. Ranjina

(1116)

Dž. Bunić:

*Budi nam spomena: ljudska su godišta
Vihar, plam i sjena, san, magla i ništa.
[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1117)

[166] Otac mi piše, da me je u Beču neki drug izdao. (pismo od 11./III.98)

(1118)

*kragujac = soko. imela = parasit na drvu. *krunica = bouquet. vrgnuti. *zatraviti ili traviti koga. *ajme = jaoh. bahat = lupa od noga. *baština = zemlja, miljak. *belav = belaj. *biljisati. *blazniti = mamiti. bljusti (bljudem) čuvati, stražiti. boljalim se = žalim se. *vavoljiti = valjati u ustima. *vapiti. *vjenčac. vuhven, vuhovit = prevarljiv. gnjila = ilovača. *grimiz. *gusa = hajdučka četa, hajdukovanje. *dreselje = = strah. *žimi majka (živa mi m.) *zamjera = odličnost, ljepota. *zatočnik. *zlediti =vrjedjati. *zlica = = nev. žena. *izdvoriti = dvoreći isprositi. *isprazan. jasprica. *lada = draga, ljubovca. *lačan = gladan. *laštjeti se (= štim se). *lužanin = ko žive u lugu. *navrći = baciti na koga. *naljep — nalip = neka otrovna trava. *nebavac = nesrećnik, jadnik. *neharan.
[167] *nice (—čice) *ognjilo = kresivo. * opretiljeti = odebljati. *općiti = vičnu biti, obično nješto činiti. *otajan. *otolen. *ohoditi = obilaziti. *parjati = ostaviti. *pečal. pjenez. *poklisar. *pospjeh = hitnja. potratiti. *pravoduh = pravedan. *pržina = pijesak. *prisvenuti = =nestati, poginuti. *prozorni = jutrenji, koji biva u prozorju. *proštiti = pročitati. *razlik = različan. skup *na čemu* = lakom. skupac = tvrdica. *slovem = na glasu sam. *spražiti = sažeći. *stinuti (-nem) smrznuti. *usilan -ona -ono = silan. *har (hari) = ljubav, milina, ljepota. *hvoja. *hinac (hinca) = varalica. hrabar (gen. hrabra) zaručnik, muž. cavtjeti. *caklen *cijeć = zbog. *crničica = crnomanjasta žena. *čelebija = mladi gosp. *čestit = srećan. *šturak = cvrčak.

(1119)

Liebknecht (Cosmopolis N° 25) veli, da je čovjek od prirode vrijedan (?).

(1120)

[168] Maurice Barrès: »Du sang, de la volupté et de la mort«. »Un homme libre«, »Jardin de Bérénice«. Kod B. su okoline »états d'âme«. Opisuje najviše Španiju. Obožava energiju kao i Stendhal, Bourget, Merimée, Taine.

(1121)

Henri Lavedan: »Prince d'Aurce«. Komedija, šiba aristokrate. To je un homme d'ésprit. »Sire«, »la Haute«, »Petites Fêtes«, »Nocturnes«, »le nouveau jeu«, »leur coeur«. L. pisaše (u la Vie parisiene) »Une histoire naturelle du fêtard nouveau jeu«. (»Une famille«, prva L. stvar)

(1122)

Le comte Robert de Montesquiou Fezensac: »Les Chauves souris« et »le Chef des odeurs suaves«.
Njegovi stihovi:
*Phlox, Mélacocarpus, Pentsemon, Ixia, Agavé, Schizannthus, Thlaspi, Collinsia, Epacris, Ixora, Brachicome, Rhodante, Centrenthus, Areca, Tegetes, Muscaris, Messenbrianthemum et Stratiopteris, Arthurium, Rhapis, Arecas et Limoathe, Cocos etc.
Umjetnost Kirin-Kocho-Konaicha (japanska).

[169] *»Obscurcissez« — rekao je taj retor svojim djacima.

(1123)

Maurice *Maeterlinck*. »Primiše« ga u Fr. 93. Zove se Dubois (?). Za njega kaže Doumic: »... son oeuvre est bien à lui; c'est l'oeuvre d'un poète, — d'un poète qui se trompe.« A Dežman? C'est un poete qui trompe. »Princesse Maleine« — imitacija Hamleta. »L'intruse« (uljez) i »Les Aveugles« — po E. Poëu. »Sept princeses«, »Pelléas et Mélisande« = »L'Ecòle des femmes dans un cadre d'un opéra de Wagner.«

(1124)

Fin-de-siecliste čine mi se kao oni starmali u šaljivim listovima, u Fliegende Blätter.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(1125)

Flirt.

(1126)

»Portraits du prochain siècle.« Tu su slike i kratke biografije 141. (cent quarante-et-un). Evo neke: Edmond Barthélemy, Adolphe Retté, Edmond Consturier, Ivan Gilkin, Ludovic Hamilo, Mario Varvara, Louis Pilate de Brinn Gaubart.

(1127)

[170] Mercure de France, Revue blanche, Reveil, Mystiques, Isolés.

(1128)

D. se kupo i ukrali mu odijelo.

(1129)

Kada se čovjek zove Jovanović. Neki J. napravio u Zürichu dijete, brat djevojke nepoznavajući ga došao u Ž. i uhvatio ni kriva ni dužna Slobodana.

(1130)

16./III. prvi put u Ferneyu. Jezuiti i opatice. Išao sam u potpunom smislu riječi stopama Voltaireovim.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1131)

*Bolje je o ozb. stvarima pisati smiješno, nego o smiješnim ozbiljno. *Nauka će učiniti čovjeka besmrtnim.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1132)

*Oblaci ko oranje. *Divna neva vrba jadikovka.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1133)

Od sutra (18/III.) radim kao rob. — Nisam radio (18.).

(1134)

Šuma de la Batie. Vrsi planina: zamrznuta pjena.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1135)

*pametar = ko šta pamti. *nanos = ono crno, što se vremenom hvata za kamen. *učmao i blijed. *ujezeriti se. *vulaju se psi. *osioni = lijeni. *čerga. *zbjeg. najzad. *dužnost sproću koga.

(1136)

Nijemci i Francezi = Goethe, Schop. i Kant i Voltaire. Danas: *Bourget* i *Nordau,* Brunetière i Brandes.

(1137)

*Kunatoriti, *krakat.

(1138)

*Seoba naroda i djaci. Ja sam Hun.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1139)

[171] [Milić (Pomenik): Gde je sad pijaca, tu je veliko groblje; po njemu pasu nekolike krave.]

(1140)

*Pavle Solarić: Nevježestvo i zabluždenije jesu zla duše v prizrenji volje i sija zla treba otklanjati so svakim usilovenijem.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(1141)

Gaj se rodio 8. jula 09, umro 20. aprila 72.

(1142)

Gjuragj Križanić rodj. 1617. u Lipničkoj u Hrvatskoj od Križanića Nebljuških. Htio je da stvori jezik za sve Slavjane. »Gramatičko iskazanje ob ruskom jeziku«, popa Jurka Križanića, prozvanjem Srbljanina... Pisao v Sibiri lita 7174 = 1666. Htio je da sjedini obje crkve. Bijaše zagrebački kanonik.

(1143)

Vladika Njeguš rodio se 1. novembra 12. u Njegušima, a umro na Cetinju 19. oktobra 1851. Djela: Pustinjak cetinjski, Lijek jarosti Turske, Ogledalo srpsko, Luča Mikrokozma, Gorski vijenac, Tri dana u Trstu, Kula Gjurišića i Čardak Aleksića, Lažni car Šćepan Mali, Slobodijada, Pjesma o Čengiću, Lirske nježne i ljub. pjesme (pred smrt uništio), Lirske pjesme, Vladičina razna pisma. Istor. Crne Gore (na francuskom). Zovu ga vladika Rade.

(1144)

[171—172] *Peripetija.* [...] *Katharsis.* [...]

(1144) Zapis na njemačkom s definicijama termina *peripetija* i *katarza.* (ISPUŠTENO!)

(1145)

[172] Dobih ideju za dramu: »Bura u tišini«. Stari Tkalčić pronevjeri. Stojanović dolazi iznenada. Dragica odbija prosca. Dvoboj izmedju njega i Stojanovića. Prilike su takove, da se Stoj. kao poštenjak mora da zaruči. Ali tom prilikom kaže Dragici, kako je on — živ mrtvac, Mefistofeles u ljudskom liku i t. d. Ona to tumači tako, kao da on nje ne ljubi, pa je uzima samo za to, da bi je spasao. Ona se ubija. Posljednji čin: Stoj. dolazi. Pravi se hladan. Sjeda klaviru, svira neki valcer a onda instinktivno svira Schubertov-Heineov »Am Meer«. Iznenada skoči njenom tijelu — napne revolver i — poludi. Uzme u ruke njenu lutku — tableau, exodus.

(1146)

[173] * *Svjerovati* = dočekati ono čemu se nadaš. **ražaliti se.* *On *zapali* (ražljuti se) i ode. **kulučar* = ko kuluči. *»nepreklonimi« karakter. **omraza.* **izukrštan, unakrsan.* **Kesedžija.* **nabusito.* **podušje* = dan za dušu ubijenoga.

(1147)

Karagjorgie rođ. 1752. u selu Viševcima pod planinom Golubicom, na desnoj strani Raše. Jelena iz Maloševa mu je žena. Dao je ubiti oca. + u Radovanjskom lugu od ruke Vujice Vulićevića. Objesio brata Marinka.

(1148)

*istraga = propast. grize nokte = nečista savjest ili brige. *bećari i samovoljnici. *zvrčilo me nješto po nosu (= zvrčka). *posopke = naosob.

(1149)

Junačka smrt — »Delo« 95, knj. VII, str. 412.

(1150)

Do podne radim svoj posao.
" 4 s. prevodim franc.
" 7 " muzika.
u veče rad... i sanje.

(1145) BURA U TIŠINI objavljena je u »Nadi« 1901, ali ne kao drama, nego kao pripovijetka, i to sa posve drugačijim sadržajem (SD I). Međutim, ova ideja nije ostala bez realizacije: Matoš ju je s nekim promjenama unio u novelu PRVA PJESMA (SD II). Naslov »Bura u tišini« javljao se Matošu već ranije.

(1151)

Kapetan Giorgie (Jorgać) drugi muž Čučuk Stanin. Pošto su heterijske čete razbijene, zatvori se u manastiru Seku (sjev. Moldavija), gdje zapali barut. i umre ko Singjelić.

(1152)

[174] Kip domovine [vu] leta 188*
1. [prestravljena.] usplahirena.
Bijaše vedro jutro.
3 plamenog
4 fukara
5 odvula na sve strane
6 zabrave vrata kućna i dućanska.
7. Nedem, Joškec, kaj mi moreju [ti] Ja nis' niš kriva.
8 osta
9 razgovara.
10 Pogačić
11 Krvav potok
12 Tek
13 požali što ne ode. I [diže pogled] baci oči na Kip
14. I podiže

[KIP DOMOVINE LETA 188*, SD I.]

(1153)

[175] Kad al dodje moja jadna gazdarica, pa mi reče, da ju je Vaše Blagorodije izvoljelo nagovoriti i reći joj ovo po prilici: — Vi i vaš ste gazda trice, koje ja mogu kupiti i t. d.... Ja vas, g. Ž., doduše znam ko vrlo ratoborna čovjeka; ali da bi jedna nepoznata starica mogla toliko uskomešati Vaše hrabro palilulsko srce, to nisam mislio. A što se tiče kupovanja, napravili ste kronološku pogrješku. Danas se, moj lijepi gospodine, više ne kupuju ljudi... Premda, Vi još ni Cice isplatili niste... Možda joj i dugujete... A možda dugujete i kome drugome, n. pr. g. Pavloviću...

[176] A možda i još kome...
[Htjeli ste se pohvaliti svojim kapitalom, htjeli ste me kupiti.]

No, Vi htjedoste jamačno napraviti jedan historijski vic... Za 120 dinara može napraviti kaki dosjetljivac

(1152) Priređujući za izdanje u IVERJU novu redakciju svoje crtice objavljene 1895. pod naslovom JUNAČKA SMRT (v. zapise 1149), Matoš u ovom zapisu mijenja njezin naslov u KIP DOMOVINE LETA 188* i daje strukturne natuknice za njezinu novu i definitivnu redakciju (SD I).

120 viceva. Ali veliko je pitanje, bi li se ja dao kupiti za tu sumu.

Toliko razjašnjenja radi. Vi ste me obrukali pred mojom gazdaricom, vjerujući možda Savi, da nisam platio... Ali ja po mogućnosti sve plaćam, pa i Vama, ako štogod dugujem...

U ovo ozbiljno, prazničko vrijeme ja to ne smatram za nikaku »aferu«; poklade bile bi mnogo zgodnije...

Sluga sam ponizan.

— — —

(1153) Koncept Matoševa pisma Žarku Iliću. Ovaj koncept kronološki se veže za Matošev beogradski boravak, iako je pisan na kraju BILJEŽNICE, a naslovnik pisma može se utvrditi prema inicijalu Ž. i imenu sobarice obitelji Ilić — Cice.

BILJEŽNICA II.

»MISLI I UTISCI«

[ŽENEVA, proljeće 1898 — ljeto 1899.]

[1898]

(1)

[1] *Que j'aime les gens, qui disent ce qu'ils pensent! (Voltaire).

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(2)

G. se zarumenio, ali — na ledjima.

(3)

Oj vi žuta bojo bez mirisa!

(4)

Vidio sam g. R. na njegovu boku.

(5)

*Sada nijesu pantaloni moj ukras, nego sam ja njihov.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(6)

Quid licet Jovi, non licet . . .

(7)

Kako to, da složni i mnogobrojni proletarijat ne može da nahudi kapitalizmu? Ili nije složan i mnogobrojan, ili gubi odmah snagu, čim vidi zlatnu krv svog dušmanina.

(8)

Nur dadurch, dass man zu Fuss zu allen Stunden in alle Winkeln herumgeht, können grosse Städte wirklich mit gutem Erfolg studiert werden (Macaulay).

(9)

Oči ko fildžan.

(10)

*Ivica. *Spandjati se.

(11)

Ima knjiga bez pravoga početka, bez prave sredine, bez pravoga konca, i — bez jednoga, drugoga i trećega.

(12)

Tako je darovit, da zavidi glupacima.

[MIS, SD I.]

(13)

Najveća mi je utjeha, kada se sjetim, da koja nježna duša kradom uzdahne čitajući moje stvari.

(14)

Hoće li čovjek toliko savladati prirodu, da bude besmrtan — sicuti deus?

(15)

Slabo ima knjiga, u kojima je čovjek onako ocrtan kaki je. U većini je ili bog ili životinja.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(16)

*Većina su obrazovanih Europejaca abnormalni ljudi.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(17)

Lijenost je kroničan katar duše, koji se neda izliječiti.

(18)

*Svaki je osjećajan čovjek u dubini duše konservativac, jer osjećanje pripada više prošlosti nego budućnosti.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

19)

[2] »Vetrovi su njega u Dunav odnesli« (Antić).

(20)

*I refleksija je jedna forma boli.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(21)

*Čovjek je mrvica sa bož. gozbe.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(22)

*Većina je ljudi dušmanin sam sebi.
[MIŠ, SD I.]

(23)

Ljepota je ustavljena prolaznost.

(24)

Pjesnik može da stvori tip, koji još nije bitisao.

(25)

*»Prefinjen« ukus — nije više ukus.
[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(26)

»J'ai connu des Anglais, qui, à force de vivre éloignés des leurs pays, avaient cessé d'être Anglais, mais à travers toutes les éducations, sous tous les cieux, les Slaves conservent intact le tempérament de leur race«. (T. d. Wyzeva)

(27)

*Zla ti riba bez hljeba. [PISMO IZ FERNEYA, SD III.] *Mućni pa prospi. *Otužno. *Grbav ko' djerma. Alaj ste bristri.

(28)

*Ljudima poslije 10000 god. neće se mnogo razlikovati naš fin de siècle od Homera.
[MIŠ, SD I.]

(29)

*Život je sjenka od sjenke. [PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(30)

*Samo općeljudska, kozmopolitska civilizacija ne može propasti. [PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(31)

Alarih bi mogao da živi kao mi, ali ne obratno.

(32)

Grčka kultura nije propala zbog toga, što je bila bolesna, nego što je bila usamljena kao genije medju budalama.

(33)

Nordau je u glavnome isto, što i Tolstoj, samo što je puniji protuslovja.

(34)

*Bijaše vjekova kljakavih, krvavih, ćoravih, veselih, tužnih; XIX je — lud.

(35)

Tiranija fukare, moba, već je zato blaža od tiranije kakog Napoleona ili Nikole II., jer fukara nema individualnosti, — volje i karaktera.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(36)

Napredak nije jedna stalna forma sreće (kao n. pr. ljubav), zbog toga i ne zadovoljuje.

(37)

[3] *»Obliti privatorum, publica curate« stajalo je na ulazu dubrovačkog veljeg Vieća.

[PARIZ, 15. OŽUJKA 1901, SD III; — KUĆA, SD III.]

(38)

Nikola Bunić-Vučićević (umro u silistrijskoj tavnici) i Marojica Kabožić(-ga) = najveći rodoljupci dubrovački. — Miho Pracat bogataš (njegovo pismo Karlu V). *Marin Getaldić = učitelj Dekartov. *Gjuro Baljivi = najčuveniji ljekar svog vremena. *Anselmo Bandur, veliki arheolog i numizmatičar, prvi od stranaca član franc. akademije.

[ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIEKA«, SD XIII.]

(39)

Po svom sam osvjedočenju naučni idealista, po temperamentu indiferentista i epikurejac.

(40)

*Ko će imati bolji stomak: ko bifla fiziologiju dan i noć da ga ne pokvari ili onaj, koji po vas dan pliva, jaši i gimnastikuje?

[MIŠ, SD I.]

(41)

*povjesma. bluditi se = maziti se. rasturi se društvo. selo Vražogranac. momci *povedu ljesu* (kolo). *sušina = = suvarci, suvo granje. na (dan) sv. Todora. vopros i otvjet = pitanje i odgovor. *nasnova = plan; u Vukovu rječniku ima glagol *nasnovati*, ali u Primorju živi riječ nasnova (VII knj. »Dela«). *prigrevica. *padina.

(42)

*Jedna unca ljubavi vrijedi više nego kilogram pameti.

(43)

Pristalice »N.m.« kaže, da priznaju sve, što je hrvatsko — dakle i hrv. državno pravo?

(44)

*Antares = sjajna neka zvijezda.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(45)

*Shakespeare nebi ni razumio sve rasprave o njemu napisane.

(46)

*Krieg führt der Witz auf ewig mit dem »Schönen«.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(47)

[4] Minne (= meinan = Gedenken).

(48)

Ich war immer der Meinung, dass man in der Liebe besitzen müsse (Heine an Lewald)

(49)

Zadjeo sam jaglac i ljubičicu: pored mržnje nadu.

(50)

*Da su meni i Auliću Čifuti dali one milione, spasili bi Dreyfussa.

(51)

*Moje je srce pozornica, a misli i osjećanja kao glumci.

(52)

A: vi nijeste konsekventni! Držite li da je prirodno u toj vrućini nositi hlače? N: nije... (i stane ih već otkapčati).

(53)

O Volt. neću ništa novo da reknem — to ostavljam našim kritičarima.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(54)

*džebrak. *vrtoglavac. *vampir. nə pasja kola.

(55)

*Kada sam išao u Ferney — groznica

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(56)

Ja imam medju Hrv. najmanje prijatelja.

(57)

Nad glavom čujem bose nožice.

(58)

Heine an Ch. Goethe: Je n'auris jamais cru qu'on nomme allemands soient une race si ennuyante et malicieuse en même temps.

(59)

*bar. Rothschild ima rjedje biljke nego g. Aug. Matoš.

(60)

Volt. je ateista, pa opet nije taki podlac kao nosioci moderne nauke, koji paktiraju...

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(61)

*Brunetière: Bankrotstvo nauke, Vogüe o Goetheu, Faguet o Voltaireu. [PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(62)

Polemika protiv nar. misli. Lorković i t. d.

(63)

Znate, naš najveći pjesnik je Kranjčević.

(64)

[4—5] »*Heinrich Heine als Dichter und Mensch.*« Beiträge zu seiner Charakteristik von Dr. Max Nietzki. Berlin 1895.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III; — PARIS, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(65)

[5] Puškins Novellen: Der Schuss, Das Edelfräulein als Bauernmädchen, *Pique Dame, Der Leichenbesorger, Per Postmeister,* Der Mohr Peters des Gr., Der Schneesturm. U njima se vide tragovi docnijeg Gogolja i osobito Turgenjeva.

(64) Max Nietzki: *Heinrich Heine als Dichter und Mensch;* citati na njemačkom i ispisi u obliku natuknica s podacima iz Heineove biografije, pjesničkih izvora i književnog rada uopće. (ISPUŠTENO!)

(66)

Poë: Das verrätherische Herz = divna psihol. studija. Die Maske des rothen Todes = fantazija. Der Untergang des Hauses Usher. Der Maelstrom. Die Mordthaten in der Rue Morgue. Der entwendete Brief. Eine Kurze Unterredung mit einer Mumie. *Der Mann der Menge.* Die Augengläser oder Liebe auf den ersten Blick.

(67)

U Ferneyu vidjeh Ličanina. Ne zna, čija je to kuća.

(68)

Čovjek je više dijete prošlosti, nego sadašnjosti.

(69)

»Poznavanjem prijedmeta nepotmaštena kritika.«

(70)

*Englezi imaju najbolje konje i pjesnike, — uspinjača.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(71)

*Jedno ženevsko zvono zvoni kao »devica«. Ko da vidim A. Matoša.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(72)

*Aluzija na caricu u Terzitetu.

(73)

Tassos Grundsatz: »Erlaubt ist, was gefällt.«

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(74)

*»Moral insanity«

[MIŠ, SD I.]

(75)

*Eritis sicut Deus scientes bonum et malum.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(76)

*Voltaire je ponajljepši cvijet 4. proljeća ljudskog duha.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(77)

*Književnici u glavnome nemaju karaktera.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(78)

*Voltaire i Aretinac (»flagellum tyrannorum«)

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(79)

*Raspravljam o pesimizmu i optimizmu.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(80)

*Ona zadrhta kao voda pred kišom.

(81)

»ama nesciri.«

*»Rimarum plenissimus.«

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(82)

[6] Odricati se drž. prava — to je kao odricanje oca, — samo za to, jer je imao dugova.

(83)

*Rugala se sova sjenici, da ima debelu glavu.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(84)

Buffon i Corneille su i kritičari.

(85)

Zola i Voltaire. Volt. je prvi gospon medju književnicima.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(86)

*»Il est doux de n'être pas honni dans son pays«. (Voltaire)

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(87)

*Voltaire je imao kao i Hajne dobar nos za poeziju katoličanstva.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(88)

*Vidim nećaka Rameauovog i Manon Lescaut i Gil Blasa.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(88) Denis Diderot: *Le Neveu de Rameau.* — Prévost: *Histoire du chevalier des Grieux et de Manon Lescaut.* — Le sage: *L'Histoire de Gil Blas de Santillane.*

(89)

*Vicevi sa njegovim imenom.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(90)

*Ferney je sličan kakom zagorskom zaseoku. — *V. bijaše cicija kao Rossini, Rembrandt... *V. i njegovi kolege Fleischer i Petko Savić. *Da se metne na terazije cijela Hrv. 18 vijeka i V., taj bi sitni čičica pretegnuo.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(91)

*Cipele ki dečji grobovi. [PISMO IZ FERNEYA, SD III. — NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(92)

U Nordaua ima suprotnosti.

(93)

Vitium hominis, natura pecoris (Sv. Augustin)

(94)

Meni ljepota zamjenjuje religiju.

(95)

Obožavam Ludviga II.

(96)

*Ako nar. stranka zastupa i ideje nar., onda je glupa.

(97)

Heine je počeo u 15. god. pisati dobre verzove.

(98)

Pravi bi izraz za Rembrandta bio »luminista«, kako ga je nazvao Fromentin. [DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VII, SD III.]

(99)

Jurek Zagorec, Petrica Kerempuh. Opis smaka svijeta. »Sunčani prah.« Svršavam sa: Ništa je apsolutno. Ali sir i vino u F. je dobro i jeftino. Prsne zemljin trbuh.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(100)

*Heine je profitirao od Wilh. Müllera, Brentana i A. W. Schlegela. Od Goethea opisuje bolje ljubavnu čežnju. [PARIS, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(101)

Naš karakter: Biogradjani kad lumpuju, daju si svirati Beethovenov Trauermarsch.

(102)

»Allen Gewalten — zum Trutz sich erhalten.«

(103)

Voltaira bi mogao X nositi u zubima.

(104

Već komičar Magnes je pisao stvari sa naslovima »Tice«, »Žabe«, »Komarci«. Aristofanove se drame mogu smatrati kolektivnim produktom.

(105)

*Žabe žvaču: švaba, švaba.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(106)

*Fanfaron des vices = ko se fali pogrješkama.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(107)

[7] *Moto kod feljtona o Voltaireu: So...

[BILJEŽNICA I, SD XVII. — PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(108)

*Volt. svira na flauti mrtvačku pjesmu svome društvu.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(109)

*Buckle o Volt.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(110)

*Jeste li vidjeli bogate Čifute u elegantnim banjama. Jeste li ih vidjeli, kako sa tovarom nakita imitiraju u toaleti onoga visokorodnog, kneževskog dandya, koji je slučajno u istom kupalištu? Hoće da silom budu »nobel«. Taki je i Nordau. I on se »prči« sa zlatom svog pozitivnog znanja. I on hoće da bude »vornehm« — ono, što mu najviše manjka.

(111)

*Narod — nije demokratičan. (Antisemitizam i t. d.)

(112)

*Kuhschnappel, Flachsenfingen (komische deutsche Städte von Jean Paul).

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(113)

Ima 2 vrsti velikih pisaca: jedni se ne čitaju, ali su originalniji, a drugi se čitaju.

(114)

*Volt. je Taine, Renan i t. d. u jednoj osobi.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(115)

Kurelac kod Strossmayera (»naturalia non sunt turpia«)

(116)

*A ljudski će rod biti kao prašak od praška medju mrvicama.

(117)

*Faust spada u XVIII vijek: u njemu fali riječ sloboda.

(118)

*Ja bih volio, da je Byron ostao živ.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(119)

*Goethe i Bacon Verulamski. Volt. i Aretinac. Goetheima-Kolumbima ne treba toliko privatnog karaktera, kao Voltaireima i Börneima. *Nitko nije ono što hoće, nego što mora da bude! Goethe ne piše patriotskih pjesama, — aluzija na Harambašića. Zašto je Shelley tako nepoznat. Sastavite Goethea i Shelleya i onda ćete tek imati tip stoljeća. *Goetheova su djela harmonična na račun njegove lične disharmonije. Gdje je dodirna tačka izmedju morala i umjetnosti? *Volt. je moderniji od Goet. i mi ga ne čitamo, jer su njegove maksime već
[8] prešle u našu krv. *Goetheova je umjetnost nakalemljena, neprirodna: kao stupovi bečkog rajhsrata za vrijeme mutnog jesenjeg dana. Drvo, koje je Volt. zasadio. *Zadjenuh za šešir njegov list. *Nauka je do danas dala više oružja reakciji nego liberalizam. *Volter je bio duhovitiji i od samog Pere Tod., »biogradskog Aristofana«, kako ga je nazvao zadarski S-t Beuve. *U

Volt. štalu bi trebala vlada da metne kipove nekih njegovih protivnika. — *U ostalom ovo će mi vino i sir V. platiti.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(120)

*Nema istine — samo je ljepota.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(121)

La vie a Paris. Jules Claretie 96.
Slavan model Sarah Broson, koju je na konju isklesao Jules Lefebvre pod imenom *Lady Godiva,* a Lucien Duncet ju pastelirao. U Kom. Fr. je Volt. statua od Houdona. Sully je rekao caru u pozorištu: »C'est du Nord maintenant que nos vient l'espérance!«

(122)

Austrija je prva Srbiji priznala pravo, da se samostalno konstituiše. (862)

(123)

Solness je možda sam Ibsen.

(124)

*Kod proljeća nije uvijek zanimljivo to, što je proljeće, nego zbog toga, jer smo svakog proljeća stariji.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(125)

Željo za slobodom i srećom — gorka misli, koja se pretvaraš u slatku čežnju — tvoje je ime Rousseau.

(126)

16./IV. 97. dade mi cvieće gdjica Jeannette Ricon. 21./IV. fotografiju.

(127)

Što više odmičem u budućnost, *najvrjednije je u sadašnjosti — prošlost.

[PISMO IZ FERNEYA, SD III.]

(128)

M-elle R. p. a. Madame Rava. S. Luca. 4090. Venise.

(129)

U Indiferentisti nema poezije.

(123) *Solness:* lice iz drame Henrika Ibsena: *Bygmester Solness.*

(130)

*Kad sa iskustva gorkom tečnošću Ožučen život htede propasti, [IMPROMPTU, SD XIII.] *Skupivši duha snagu posljednju Umoran padoh u ovaj lug. [PISMA »NADI«, 14, SD III.] (Jakšić)

(131)

22./IV. 98. zaratiše se Španija i Amerika.

(132)

*hatar (sviet), *djuture, pisma, tane

(133)

Nek crkne paša! I gadna vojska sile njegove Neka u smradu kuge Istočne, Srčući otrov gada sopstvenog, Što ga po tesnom gradu prostire, U grčevima mučnim izgine — — Jakšić.

(134)

[9] *Svaka kišna kapljica zabila se je u srce njegovo (miš)
[MIŠ, SD I.]

(135)

*Sam na svetu, samac bez pomoći,
Sam se verem po crnojzi noći
I uzdišem u teškojzi zloći,
Kad će krajnji — kad će časak doći? (Jakšić)
[MIŠ, SD I.]

(136)

Osmeh (Jakš.)

Volim slušat morskijeh talasa
Strahovitu, smrtonosnu jeku
I noževa krvožednu seku,
I lajanje nesnošljivih pasa;

*Volim čuti groma lelek pusti,
I urlanje lavova svirepo:
Nego osmeh umereni lepo
S čovečijih tankih slušat usti.
[STENDHAL, SD III.]

More davi, strašno lav ujeda,
Sablja seče, grmeć grom obara, —
Al toliko pokora ne stvara
Kao osmeh čovečijeg jeda.

(137)

razuri baštu = uništi. *arajstvo = sreća. »Siroče« divna pjesma. *plužiti = plug. J-ć je često »schwülstig«.

(138)

*alvundandara = smiešan uzvik. *bakočenje = nemirno ponašanje. *bednast = glupan. *benevreci = čakšire. berija = uzvik. *beskaran = samovoljan. *bjelojužina = jak južni vjetar. *brbati = pipajući tražiti. *bukara = bokal. *burača = kožni sud za vino. *viganj = kovačnica. višak = zemljan okrugao sud za rakiju. *vunjač = ovce. *vučija = sud za vodu. *golopuzast = goloputast, golobrad. grohot = zemlja puna kamena. *dvize, dvizak ili dviska = 2-godišnja ovca ili ovan. *povija = obručast naslon na stolici. podjevojčar = muško dijete, koje se rodi poslie sestara. pokovalac = čovjek, koji dovodi konja na potkivanje. pokoljenik = vrsta ubrusa. pomesti = kaže se za mećavu: Pomete! smrzosmo se. pomljelac = pomeljar. *popasni = Popasno doba, vrijeme u ljetnje dane, kad zahladi, a stoka izlazi na pašu. popločati = krov i t. d. porubati = rubiti. *potkutnjica = njiva ispod kuće.
[10] na prezuru = svake druge ure, časa. *preti se = prepirati se. *poruke = štogod srednje ruke. *pržun = = tamnica. *prkelati = govoriti talijanski. promaha = = otvor na čakširama. pronjar = prnjavorac, čovjek, koji životari na manastirskom. prtenilo = svako tkanje osim vunenoga. *pudalina = utvara, duh. *pudara = koliba za pudara. pura = kačamak, mamaljuga. pustina = valjano debelo ćebe. *razdarušan = darežljiv. *u razmet = razmetnuti se kud koji. *rakno = sukno domaće. rakanac. račac = bolovi u želucu. svita = čoha. *sijer = bijel pa sivkast (oči). *slatkohran = ko slatko jede. *sodžbina = što se da potkazivaču. splata = splav, u kome se prevoze konji. *sugraniti se = šenuti. — *suklata = šašavac. poljubiti se u *sumit* = poljubiti se u nakrst u obraze. *suhorica = suha tvrda batina. *tabačiti = gaziti. *tavulin = sto. tvorilo = kalup u kome se daje oblik siru. teliš = osobito. torni = ovčarski pas i t. d. *tratina. *treska = šamar. trpežnjak = salveta. *trupački = = smjesta. *tutuš = sitan čovjek. *Doći na (pravu) ćud = popraviti se. ubao = jama kao bunar. *ulještvo = kad se muž uvali u ženinu kuću. crvaljika =

[11] = puška kao zardjala (u rugu). *čučur = sitan čovjek. *čegović si = čiji si? čest = gusta šuma, česta. čuklja = kvaka, kuka. *šestan = spretan, lijepoga stasa. škadjati = naplaćivati dug. šklopac = prišt, plik. škrilja = zaoštreni komad kamena. *šljepić = zatvor. štica = daska. štramac = dušek. *mirnjačina = humor. za miran čovj. zagajena ograda = gaj sa ogradom. Svinja za posjek. mrkadina = humor. za odijelo. prihvatljiv č. = lopov. *lastvovati. sašta = zbog čega. na koga si se *vrga*. *ni brigeša. *živolazan = živuljast. *vrsnik = vršnjak. *možulj = trag od tučnjave. *sunčev smiraj. *jednogrlice = kao jednim grlom. povija = obručast naslon na stolici. bačva *bere* 60 hl. *ljuštiti jaja, rakiju. *oblaporan. plahta = ponjava. *galijot = mangup. srećice ti. ćukiti = poljubiti, cmoknuti. *ukočanjiti se = odrveniti. sušnjarak = suvarak. stari kulješa = st. trbonja. brda, *zagajena* lozom. varaunke = = perlinke. sedlanik i tovaran (konj). madjupnica = = zgrada za mlijeko i družinu. *klapčić = dečko. *»Nova neva svaka je valjana.« podjemči svojom dušom. *Reče s malom dušom = malodušno. oglav = ular.

[12] *čačurak = patuljak. *potenčio se = postao tenac. *prosočiti = izdati. *ako si kapac = ako možeš. *teškovoljan = *mamuran i t. d. *goluždrav. *mrmoljiti. *očapre nam = zdipe nam. *ustravica = mali strah. *prekovodjanin. *jeglenisati = bančiti. iznebuha. *zorno momče. *ajinin = tolvaj. *oprho = inadžijski. *povileniti se. *najezda. štrecajući pri svakom koraku. *pustodjak. *ako je još duhat (ima duše). prigradak. *uvati ga protezavica. *noge mu presižu čakšire = duže su od čak. *čajati = čekajući očajavati. *pizma. *užljebilo mi se u mozgu = ukorjenilo mi se. *potavnila u licu ko zemlja. *zaominuše brdo. *tavoliz = čankoliz. *izmećar. skorice = dem. od skoro. *na sredokraći izmedju 2 varoši. *tešto = ako, neka. *nedotupavan. škembe.

(139)

Pročitah »Bakonju fra Brne, njegovo djakovanje i postrig«. Izvrsna stvar. Fale slike i gdješto kompozicija.

(140)

*labrnja = gubica. *kâm da mu je. *gurbet; kuskun, gulanfer. *ćuskija, *bulazniti.

(141)

[13] Kolika snaga narodnog života u Bakonji! Tu si ljudi čiste stomak, gutajući djuleta!

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(142)

*P. ima od svih srpskih pj. najdužu kosu i najduži jezik.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(143)

*Rijetke su knjige i žene, koje mogu da vas zanimaju vascijelog života.

(144)

Stendhal: Promenades dans Rome. Lapidaran stil i mnogo duhovitosti. *»...les gens un peu délicats ont ce malheur bien grand au dix-neuvieme siècle: quand ils aperçoivent de l'exageration, leur âme n'est plus disposée qu'à inventer de l'ironie.«

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

*»Quod non fecerunt barbari fecere Barberini.«

[Dr. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

*Biskup Bandello pisaše novele iz XVI vijeka, koje se St. vrlo svidjaju.

[STENDHAL, SD III.]

*»Le sabre tue l'esprit.«

»Mlin« je najbolja slika Cl. Lorrainea (u palati Doria).

*»L'être qui brave public est peut-être celui, qui s'en occupe le plus.«

[STENDHAL, SD III.]

*»Engleski je karakter želja za svladavanjem zaprjeka.

*»...et je nierai pas non plus que quelque savant Allemand n'ait de l'esprit.«

[STENDHAL, SD III.]

(145)

[13—14] Aristoteles: *Poetika.* [...]

(146)

[14] U 9 br. Nade (98) referiše neki Etienne o Schillerovom Fijesku.

(147)

*Radić kaže u »N. dobu« (98) da nema pravog političara bez kršć. osvjedočenja.

[ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIEKA«, SD XIII.]

(145) Kraći citati o biti i vrstama komedije iz njemačkog prijevoda Aristotelove *Poetike.* (ISPUŠTENO!)

(148)

Willibald Alexis (Häring se zvao).

(149)

*»Kiki.« Prvi sam puta ručao sa konjem. S magarcima dosta. Vila. Izlazi — kreten. Da kažem da je glup, napravio bi mu compliment. Švajc. je hotel Europe.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(150)

Goethe: *Ueber Kunst und Alterthum:* Wie es uns mit schönen geliebten Personen ergeht, die uns immer mit neuen Reiz überraschen, so oft wir sie in einem anderen Kleid unvermuthet erblicken, so war es auch mir zu
[15] Muthe als ich die bekannten und anerkannten Serbischen Gedichte in englischer Sprache wieder las.

(151)

*La Guzla (Merimée)

(152)

*Molièreov Misanthrope je načinio na Goetha tragičan utisak.

(153)

[15—19] Roscoe: *Lorenz von Medici.* Aus dem Englischen übersetzt von Kurt Sprengel. [...]

[MIS, SD I; — SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III; — STENDHAL, SD III.]

(154)

[19] *Alpe = kamenito srce Europe. [PISMA »NADI«, 14, SD III.] Vrabac jedijaše iz Jovine ruke.

(155)

U aprilu 98. penzionira ban Gjalskoga zbog priče Život neke Ekselencije (ako se ne varam u naslovu).

(156)

Hippocratis Aphorismi et Prognostica. Aureliopoli. Apud Petrum & Jacobum Chouet. MDCXXV.

*»Si omentum ceciderit, necesse est ut putrescat.«

[ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIEKA«, SD XIII.]

(153) William Roscoe: *Life of Lorenzo de Medici.* Ispisi u obliku parafraza i prijevoda na hrvatski s građom podataka o Lorenzu Mediciju, njegovu životu i djelovanju, pa talijanskoj kulturi i umjetnosti u XV. stoljeću. (ISPUŠTENO!)

(157)

Lehrbuch der Psychiatrie. Dr. R. von Krafft-Ebing. Stutgart 1879.

(158)

**De morbo democratico, nova insaniae forma.* Carolus Theod. Groddeck, Gedanensis, Berolini 1850. [...]

(159)

*Michel Angelu razbi nos neki Torregiano.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(160)

[20] Ovdje *bezbeli* živi vezir — reče sam sebi. Što je to, Bogo *voljeni?* *Pomrčina. *Proštac — prošće. Odvedoše ga u **mutvak,* da ije. Moram *dlanati i *ledjati, da zaradim koru. **popišmaniti se.* **Oslavi* proljeće. Šenica poče vlatati. *šulovrtna glava = glupa. *ajnak = šega. *manisati = manišem = *nalazim manu. *duhopiriti — *koporiti — kopariti = zadnje disanje prije smrti. A momčadija podcikuje i *brojeniše* u kolu.

(161)

U Americi nema tica kukavica.

(162)

»Bos. Vila« broj 5 zove Miljkovića »genijalnim, ali i napaćenim čovjekom«. Pisac »Jabuke«, »Kralj. Marka i Arapina« — i genijalan, da ne govorim o napaćenosti. [Zapis ćirilicom!]

(163)

Nove metle uvijek dobro čiste. [Zapis ćirilicom!]

(164)

»Promjena u sudbini« (Bos. V.) Posmrtna priča Gončarova. Junak = Habarov.

(165)

Talijani demonstriraju pred poštom (11./V.) [Zapis ćirilicom!]

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(158) Ispis na njemačkom iz Groddeckova djela obuhvaća opsežniji citat iz autobiografije Johanna Petera Franka. (ISPUŠTENO!)

(166)

»Rodno selo.« Danas mi je rođendan i t. d. [Zapis ćirilicom!]

(167)

*Ne da Bog i ovaca i novaca.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(168)

[20—21] U »Die Zukunft« (br. 24. 95) je Brandesov članak »Shakespeares Geldgeschäfte«. [...]

[STENDHAL, SD III.]

(169

[21] *»Ohne Musik wäre mir das Leben ein Irrthum.« (Nietzsche u pismu Brandesu?)

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(170)

*U izlogu: lav sa Zolinom glavom.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(171)

Jova zna, koga je uzela Hugova kći, sa kim je pobjegla i t. d. Bijedno.

(172)

Goethe je u tome velik, što svaki sujet izsiše.

(173)

*J. je idealista, jer drži, da se tu ne mora znati ništa pozitivno.

(174)

»Kraljev pitomac.«

(175)

Goethe:

»Alle Freiheits-Apostel sie waren mir immer zuwider:
Willkür suchte doch nur Jeder am Ende für sich.«

(176)

»Nur aus vollendeter Kraft blicket die Anmuth hervor« Goethe.

(168) Ispis na hrvatskom s podacima o novčanim transakcijama Shakespeareovim. (ISPUŠTENO!)

(177)

D. Iunii Iuvenalis Aquinatis sexdecim Satirae. N. E. Lemaire. Parisiis MDCCCXXXII.

Audi,
Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.
Intolerabilius nihil est, quam femina dives.

(178)

[21—23] *Der vortrefflichen florentinischen Mahlers Lionardo de Vinci höchtsnützlicher Tractat von der Mahlerey.* Übers.: Joh. Georg Böhme. Nürnberg 1747. [...]

[IMPROMPTU, SD XIII. — STENDHAL, SD III.]

(179)

[23] »Als uns die aventiure gicht,
Von Chölne noch von Mastricht,
Dechein seiltere entwurfen baz
Denn' als er ufem *orse* saz.« (Parcival: stih 4705)

(180)

Hrastovi rastu polako.

(181)

[23—25] *Ueber Hubert und Johann von Eyck.* Von dr. Gustav Fr. Waagen. Breslau 822. [...]

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(182)

[25] Resnard je danas od najpoznatijih impresionista u Parizu.

(183)

[26] *Promenades dans Rome.* 1893. (Calman Lévy)

*Biskup Bandello je pisao novele, za koje misli Stendhal, da su izvrsne.

[STENDHAL, SD III.]

*»Le sabre tue l'esprit.«
»Mlin«, najbolja slika Kloda Lorena (Lorraine) je u palais Doria.
*»L'être qui brave le public est peut-être celui, qui s'en occupe le plus.«

[STENDHAL, SD III.]

(178) Iz njemačkog prijevoda djela *Tratatto della pittura* Leonarda da Vincija Matoš na hrvatskom citira nekoliko njegovih misli o slikarstvu i ekscerpira biografske podatke iz uvodne studije. (ISPUŠTENO!)

(181) Ispisi, u obliku parafraza na hrvatskom, s građom podataka o slikarskoj tehnici J. van Eycka i njegovu utjecaju na evropsko slikarstvo. (ISPUŠTENO!)

*»... et je nierai pas non plus que quelque savant Allemand n'ait de l'esprit.«

[STENDHAL, SD III.]

(184)

*Ja sam trebao da se rodim u renesansi.

(185)

*Ženama imponuje najviše ono, čega najmanje imaju: žilavost i stalnost.

(186)

*»Credo, quia absurdum« (sv. Augustin).

(187)

Herder je bio prvi, koji je pod domovinom shvatio cijelu Njemačku.

(188)

okalajisati, *zarovašiti, *lopoč, *promećuran, *žmirak i treset u ritu, *izmaši na kraj šume, *krov ražov. *paklenjača = pakleno stvorenje, duša. skrtiše štap = slomiše. ćilit = lokot. *uzovnici = gosti. * dvorištem se rakolje
[27] kokoši. *ranče moje. parovnjak. inoča. *kudljiv. *nju krv pošikala. *bugariti. *ustobočila snop. *nisam oran za piće. *pohodjani = koji dolaze u pohode (većinom bolesniku). *okošt. *smok i prismok. *bušak = nizak čovjek. *zakoceni se od smijeha.

(189)

*I vraga će na ledu potkovati.
*Brez stara panja nema ni ognjišta.

(190)

Žemlja se razgojala. pregršt. iz ledine krenula trava. *trula suvara = panj. *babino uvo (ko karmin na panju) *krvavi zalogaj = neka tičica. * oplijenila mi srce i dušu. *prekoramio sjekiru. putrani (?) opanci. *otrsiti posao. sa poštenja svim se *pripe na srce. prednjak = = ko prednjači. *pratar = fratar. douškivati = špijunirati. grcnuti = gucnuti. Budi prav, ti si lav / Budi kriv — nijesi živ. *lakomac. *zagonačke poleti na konja. *u zmijama kamen sadoviti. Ivo *žaloviti. ručkonoša = ko nosi ručak. kuk. *vrtologa = vrtoglavac. *Teško vezu po debelu bezu. ko' zgranat = *ko zgranut. *otarak = peškir. *raspučio košulju na prsima. štrlji = strši. teško

[28] zrnje i sječeno gvoždje. *nad njom se jalovili oblaci. *Zavijaju psi ko da kobe nevolju. Djakovo = rimski grad Certis. *potleušica. U D. se skrcali begovi. Pa koliko ih je! *Zadušili — ravnicu. donio na uprte. da skucka koju paru. pusta *mladjarija. Sto igala evo sam *s rupe skočio* — pa se savre (zagega se u kuku), rilji i odskoči pa se ustrmio, da dočeka takmaca. *mekota = kao neka rudina. Ljuta je to *nabodica. *mâmom se pomamiše. *razvrže se pazar. *Brada mu se strunila do zlatne dječerme. glavom mu *suče oblak. *omašite je dobe = u godinama. *zapraši bura po lugu. *što naumi ne odumi. Dosadu *razbija lovom i teferićem. *straći pare. savr'o se = prignuo. *Na jedno su tkani brdo. *šapor = šapat. ne htjedoh nikome *utrunuti (na žao učiniti). oko(l) = ta(o)bor. *Baš si zagustio. poslije šuma ostadoše odlomine. proplanak. *prosjek = (prosječen) put kroz šumu. Nebi guje za rep izvuko. Niz brda *stočile se *uvale. *roče se hajduci. *osojno mj. = hladovito mj. Il se skuči, pa se požapke provere. *Zapraštili mu se obrazi od prinaglice. svrvili se u crkvu. *soptjeti. psi ga raskosali. *ognjarica = vatrica. guštik = gusta šuma. *dozori = = sazri. *Tvoje su riječi odoljen mojoj boli.

[29] *Zadavorio, odmazdio. tokâ i ilikâ (gen. pl.) *Niesam naučio, da od kape gajde pravim. *vršaj = vršidba. *prokšija, *bakovit krajišnik. *maličak. Mnogi zavalio šanac (pao u šanac). supijan. pa ga kučih nožem. neće nam ovraniti obraza. nabacaju se doskočicom. *strugne vjetar. *utuli vatru. *spočitujem *brčno pero. *mršav ko korizma. ugljen *cvrlji u luli. *pogodi, ko da si uvračala. ishitrim = hitro mislim. *harči blago očinsko. dotrapali Krajišnici. *potajak, gdje krije blago. Iskopa rupu, saspe zemlju na blago, koje potapa tvrdo i *pobusa* ledinom. kokice. Sknadio blago = sakrio. zaklipi za sobom mlin = klipom ga zatvori. kokičar. požapke puzi. prezati. ne *ševrdaj = šeprtlji. *djisi = = djipi. da nas ne *zabuše = nanjuše, iznenade. *muzgava voda. šikarje. *topac = utopljenik. *dumača = = zbjeg. Omara pritisla zemlju, *žmirci igraju zrakom. Baš ti se *dovezo* srca, nebi tvrdje ni rodjeni brat. *Od tebe vrag već ušur uzeo. *pozelenio ko gušter. pred gradom se *uzvrpa, uskomeša. ukinuti s nogu. *suvotrt = okošt. *Misliš: dovati sa neba taranu. Ovako su *glavinjali i *tumarali. Nek vas voda nosi. *svjetlica =

= Irrlicht. došo mi haber, a od njega ni habera (glasa). *Sudjenu ne uteče. *podrobno izbrajati. *mironos. varjača (kohlefl). »dojeo sam pogaču. pratljača. *zoran ko ljeljen. *ustrijemi se na nj'.

(191)

*Alpe su čadorje djinskog taobora (okola)
[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(192)

[30] *Na nebu srebroniču zvijezde. [PISMA »NADI«, 14, SD III.]

Pričaš mi Markove konake. *Brada mu se raskošljala. *Telut od handjara: gvoždje. Kvile = kvrge. prtina = = snijeg. sorile (srušile) se kule. *Nekad bilo, sad se spominjalo. [NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(193)

»Hajduk S.« je vrlo sličan po svemu »Djakovačkom spasovdanu« Tordinčevu. Opisi, pa vodeničar i t. d.

(194)

Slavonski hajduci: Fr. Ilinić, Kovačević, Luka Senjčević, *braća Lapsanovići.

(195)

*šiprag. *remeta = pustinjak (r = eremita). imamo su čime *otraćiti (opremiti). kulin = kulen. *skliktalo se oko njega malo i veliko. pjesme su *odalice = odaju. kočac = svinjac, kotac. osta K. hladujući = u grobu. *zaklisio kose, ko da ga ko olizo. skroman i *tijačak. *trobozan = ograda pred oltarom. *vijoglavka = naivna djevojka. *napirlitan. *čirak = Leuchter. (dostu) mrsa i *izobilja. sinija. Bijaše mu, ko da ga preskoči zec. *svisnuti i presvisnuti.

(196)

Tordinčeve Odabrane crtice i Pripovijesti. Nekopano, nekovano blago (divno), Vukodlak, Crkvenjak, Pismo (divno), Selska ludjakinja, Ružini grijesi, Crkveni god, Čarobna škrinjica, Brat Adam (divno), Kožuh, Djakovački spasovdan (bolji od Hajduk-Stanka).

(197)

19. maja 98. umro Gladstone.

(198)

Čikalov: M. Č.

(199)

*Sloboda nije mulj revolucije

(200)

4./6.98. Angjelika i Lucija.

(201)

istočnik = ozidano vrelo.

(202)

U slik. se ne cijeni »trompe-l'oeil«.

(203)

»Igapo« — šume oko Amazona.

(204)

*Planina se utajala ko grob
*Ja se ukipio na stolici
*Nisu s raskida (= hoće)
Dopuzi *pobauljke = (četveronoški?)
šašljike = kukuruzovo lisje.

(205)

[31] Rue de Beaux Arts 4 Hotel de Nice 25

(206)

Leo Berg: Der Naturalismus. Zur Psychologie der modernen Kunst, München 92.
Revolucije k prirodnoj reakciji pobuđuju ponajviše ljudi, pokvareni kulturom. III. pjevanje Childe Harolda je vrhunac osjećanja čežnje za prirodom. »Emanzipation des Fleisches«, »Freie Liebe«, freie Wahlumarmung. Zola je najveći u »La faute de l'abbe Mouret« Jonas Lie: Hellscher. »Bei Wagner ist germanisch und naturalistisch fast gleichbedeutend.« Žena je uvijek simvol prirode. *Lessing je kudio Werthera.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(207)

Dr. Benno Diederich: *Emile Zola.* (Vrlo slaba stvar).

(208)

*razmnijili se oblaci (valovi).

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(209)

*Kao što je dva sastavljeno od jedan, tako se altruizam neda pojmiti bez egoizma.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(210)

Kod Z je ono na glavi vrijednije od onoga u glavi.

[PISMA »NADI«, 14, SD III.]

(211)

Gabriel Mourey: *Les Salons anglais 1898.* (Cosmopolis 98. Tome X). [...]

(212)

fable convenue = preživjela stvar.

(213)

Kako to, da u prirodi nema ništa idealno u potpunom smislu riječi?

(214)

*I bolest je prirodna.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(215)

[32] [Gabriel Mourey: *Les Salons anglais de 1898.* — Nastavak ispisa.] [...]

(216)

Richard M. Meyer: *Zur Entwicklungsgeschichte des Tagesbuchs* (Cosmop. 98). [...]

[STENDHAL, SD III.]

(217)

[33] *Lord Byron. Gespräche mit Lord Byron.* Ein Tagebuch e. c. Thomas Edwin.

(218)

*škembe, čirež, *vnušiti, vrutak, pohezija.

(219)

[33—34] *Notes sur L'Angleterre,* par H. Taine. (72) [...]

(211) Natuknice o slikarima, kiparima i njihovim djelima s izložbe u Londonu 1898. (ISPUŠTENO!)

(216) Podaci o povijesnom razvoju dnevnika kao književne vrste s imenima autora i naslovima njihovih djela. (ISPUŠTENO!)

(219) Ispisi s podacima o engleskim slikarima (Gainsborough, Reynolds, Malready, Hunt) i općim citatom o engleskoj poeziji. (ISPUŠTENO!)

(220)

[34] *Lord Byron.* Eine Autobiographie in Tagebüchern und Briefen. Von Eduard Engel. Bei Bruns in Minden.

(221)

*fable convenue = preživjela stvar.

[BILJEŽNICA II, 212.]

(222)

*J. ima kosu kao Daudet, pogačaste noge kao ....., apetit kao Matoš, a talenat kao J.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(223)

*Ant. »put u Srbiju« i Macabeov put u Genovu.

(224)

*Englezi imaju veće pisce, Francezi veću literaturu.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VI, SD III.]

(225)

[35] Danas je najpoznatiji Hrvat Štrosmajer, a Srbin — kralj Milan.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(226)

*U Ž. je nazanimljivije lice pismonoša.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(227)

*Dežman Sin. Dežman se otac samo time odlikovao, što bijaše prijatelj Fr. Markovića.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(228)

Ako je istina, da su u svakome — dva čovjeka, onda je u Jovi Jeftić i Cuker-Nikola.

(229)

Sremčev je humor »Treibhaushumor«.

(230)

*Pisac: kurva.

(231)

*Montaigne u essayima: »Ja proučavam sam sebe više nego ikoji drugi prijedmet; to je moja metafizika, to je moja fizika«.

[STENDHAL, SD III.]

(232)

Temeljne hipoteze raznih eksaktnih disciplina često su u oprjeci.

(233)

*»Je suis moy mesme la matière de mon livre« (Montaigne).

[STENDHAL, SD III.]

(234)

Kao što se zakoni prirode mogu primijeniti na čovjeka, tako se istine, koje dobijamo studirajući sami sebe, mogu primijeniti na prirodu. Volja = sila. Ja = materija (supstancija). Razum = prirodni zakon, odnos izmedju subj. i objekta, sile i materije, fenomena i suštine, = Bog, vječna ljepota i harmonija.

(235)

*Sa te pomisli kaplje na razum kao balzam vječne mladosti.

(236)

*Na X-ovoj koži napisah svoje knjiž. plem. pismo.

(237)

*zališan = suvišan. poživinčiti. potka = materija za tkanje. *tevabija. *rizničar, *čelnik, *peharnik i t. d. *prianjati *kome.* *tkivo. *koban. vrati se u dvor u **nedoumici.* *na uranku. *udari u kuknjavu. idi pravce.
[36] hefte dana = nedjelju dana. *obosti konja. *oružja svake ruke. *litica. *plamenjak = kao plamen. *dreždim (am) = teško čekam. vračbina. *višnjikast. dugo hodaše u sampas (?) = *lutaše. loza naraste i *ojedri. *otresito momče. *raga = kljuverina. *dubodolina. *oblekoli me (stade me napastovati:) daj mi košulju. *većil (?) pašin = doglavnik, laskavac. *Dako* doznam = = možda... vjetar kozomor. *zrenik. postojbina. čokotići pustiše **lastare* (?). lipsati. *izbarabariti se = izjednačiti se. *ćilibar ili jantar. fildiš = slonova kost. *utoli gnjev. *bočiti se. *bauk. kuplja = roba, trgovina. moći od pomoći. *skrlet. *suton. kotva = anker. *zelentar = čudotvorna riba. *sklenica = staklenka. petlja = uzao kao zamka ♀. *žgadija = gadovi ili slično. puščan domet. *ogrizine.

(238)

Vilina knjiga. Tu je Matavulj preradio 4 bajke vrlo dobro.

(239)

18./VI.98. primih od Pachera i Kisića 30 for. kao honorar za moju knjigu. 19./VI. na prikaz od iste knjižare ova djela: »*Iz moje domovine*« (1898) (Sv. Ćorović), »*Spomenica* pedesetgodišnjice hercegovačke franjevačke države« (O. Fra Radoslav Glavaš, franjevac.)
[37] »*Svetle slike* iz prvih dana hrišćanstva.« Knjiga treća D. Ilijć. 1897. »*Bujukderska Venera.*« Mustafa Rešid. Sa turskog Hasan-Fehmi Nametak. 98.

[NOVA IZDANJA KNJIŽARE PAHERA I KISIĆA U MOSTARU, SD VIII.]

(240)

*19./VI. dogadjaj u kupalištu. Šteta, što ne bijaše sa mnom zatvorena nijedna dama...

[OKO SAVE, SD XI.]

(241)

Turski i ini izrazi: dȁgara = mangala. *ekmečija = = pekar. *razrahatljis'o = razveselio. *uhasuljeno = = uredjeno. *akšam = prvi mrak. *jarabi — za Boga. *ocaparim = odfikarim. *avaz = glas. *ćeif = ćef, volja. *halal = prosto. opusti sve činije (opustjeti u prijelaz. značenju). *pomagljavina = zapomaganje. *rahmetli = pokojni. *šejtan = djavo. mezar = grob. *šućur Alahu = hvala A. **groznica* = muham. djev. prave od sitnog bisera male grane i to zovu gr. burundžuk = tanko platno. (u)reziliti = vrijedjati. *sabahile = zorom. *jarabi = za Boga. *bumbul = slavuj. *jacija = 2 sata po prvom mraku. *šandud = dud iz

(239) Zapis se odnosi na prvu Matoševu knjigu IVERJE koja je svibnja 1899. objavljena u izdanju knjižarnice Pachera i Kisića u Mostaru (v. zapise: 534, 661, 674, 688 BILJEŽNICA I, zapis 1049).

(240) Petnaest godina kasnije, 1913, Matoš je u feljtonu OKO SAVE (SD XI) ovako opisao taj događaj: »U Ženevi jedared osjetih plivačku slavu Leandra i Byrona. Kupao sam se naime u jezeru, u kupalištu tik do mosta i električne tvornice, zaboravivši u divnoj, prozirnoj vodi nada sve. Kad se obukoh, ne mogoh napolje! Bijaše praznik, kada se u podne tamo kupališta zatvaraju. Kupalište, četvorina od kabine, nije samo zaključano, već je, kako vidim kroz rupu, dignut i mostić, što nas spaja sa mostom preko Rone! Što sam znao činiti: vikao sam za pomoć, koja napokon stiže iz električne fabrike. Most se zacrnio svijetom što mi kao strancu, kao Englezu dovikuje šaljive primjedbe. Ljestvama se popeh na krov uz urnebesno klicanje kalvinske fakinaže, ljestvama siđoh u čamac i za dva dana nađoh cijelu pripovijest sa slikama u listu — Gugusse et Polite (Gugusse je deminutiv od Gustav!), ženevskim Koprivama.« (V. zapis 262.)

Šama. *tunuz = duboki fes. *kapidžik = vrata s 1 krilom *muhurlejisana = zapečaćena. *dreždim = čekam. *djunah = grjehota. maksuz = naročito. *sahadile = zbogom (pošao). *ćosati = ašikovati (most. izr.).
[38] *imšala = ako Bog da. *dunjah = svijet. halka = zvečak. saulišem = smirim. *dertli = na muci. dunjaluk = zemlja. *džehenem = pakao. Alah versun = da B-g da. *mufliz = mufljuz = golać. *od bender godine = = davnih g. *udjuz = lijep. kolajluk = lahkoumnost, lahkoća. *tevećelija = sulud. *tabijata = narav (temperam.) *ureziliti = naružiti. *kȍlaj = lahko. ćeskin = žestoko. *ahbab = jaran, pobratim. kabil = moguće. *većil = punomoćnik. *hajirsuznica = nesrećnica. *ama = = (herc.) ali. *rz = obraz. *na namu = na glasu. *halališ = oprostiš. kijametli = užasno. *hasta sam = slaba sam. hećim = ljekar. Muhamedanke nose žute čizme. sermija = imetak. »Pošlje mi je sve pjevalo.« Donese na *dagari* žeravice. sabajle = zorom. halalosum = praštam. podiže mandal (na vratima). tamoker (didino). *obojica ste mi *muteber* = milo. na mostar. *bišću = polju (?) stali mejdandžije. *nagrajsati. sahija = glasnik ili ulak (?). vjeruješ u stuha i vukodlaka.

(242)

*bura zaošijava talase
*slistio 1000 franaka
[39] račvasto drvo
*tišma = gužva
*obisnu mu oko nogu

(243)

18./VI. Brasseur.

(244)

*Discours de 17. aout 1885: ... »Nous sommes prêts à vivre quand tout le monde ne parle plus que de mourir. Le groupe humain auquel nous ressemblons le plus, et qui nous comprend le mieux, ce sont les Slaves; car ils sont dans une position analogue à la nôtre, neufs dans la vie et antiques à la fois« (Renan).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(245)

*pohasila = pobunila. *presaldumi u Njemačku. *s nekolika svoja momka. *odumiti = ne htjeti više. *djoja = bajagi. poturiti = zabaciti. *pizma = »pik«.

*dotežao mi rad. *šićar = »profit«. *ajluk = plaća. *bezjak = zvekan. djubek = (t.) srce. *zabitan. zduhačiti = osobitu neku silu pokazivati kako i tančinu ukusa i znanja. *jaramaz (tur.) = pogan, nevaljalac. *medjudnevice = ono ljetnje vrijeme, što je od Vel. do Male Gospojine. *mula ili mola = književ., koji je gotov hodžom postati. pića = piće. *porajiti = rajom učiniti. sum = naum, namjer. *tomruci = klade (po tavnicama). *ćitab = knjiga. *ćelepir = pljačka, gra-
[40] bež. handrak (srp.) = guštara ili česta. *čamogladija = = prozdorčad (to se može reći tur. vojniku). *Šam = = (tur.) Sirija. *šupalj ispod ušiju = veli se za onoga, na kojega se podozrijeva.

(246)

J. se potpisuje »Div«.

(247)

Noću izmedju 28./29. juna 98. vatra u mom susjedstvu.

(248)

J. Lemaitre: Contemporains.

(249)

[40—41] *Edouard Rod: Études sur le XIX siècle.* [...]
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(250)

[41] *oblaci = uzdasi. Mjesečina = duša.

(251)

*X. nije tako glup, da ima talenta
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(252)

*Na svakom mjestu, gdje malo duže boravimo, ostavljamo dijelak svoje sreće i duše.

(253)

*U nekim krajevima čovjek djeluje više na prirodu, nego ona na njega.

(254)

[42] *alat (turska riječ) = crven konj. *beškot (turska riječ) = Zwieback. binjiš (turska riječ) = kabanica. boščaluk = gaće, košulja i čarape. »vajat = klijet.

(249) Ekscerpti u prijevodu na hrvatski iz studija o Leopardiju i engleskom prerafaelitizmu. (ISPUŠTENO!)

*vilovan = vilovit. dječerma (turska riječ) = prsluk. *zatočnik. kajsar (turska riječ) = ružične boje koža. kalem = trska, kojom T. pišu. kondir. *krhat (turska riječ) = bio hat. *lale = dvorjani. lever (turska riječ) = onaj, ko od cara ima platu. mizdrak (turska riječ) = koplje. mindjuše = obodci, djindjuve. *moma. *neven = žuto cvijeće. *okniven = rothgefarbt. paloš = mač. *pašmage = kao papuče, die Schuhe. saraor = radin. trupina = panj. uzun (turska riječ) = = dugonja. ukosnice = lančići potkićeni parama i t. d. koje žene nose u kosi, *unkaš = prednji dio na sedlu. *utva = vodena tica malo poveća od patke. Po ledjima bijela, po trbuhu žuta ko zlato. učkur (turska riječ) = = gaćnik. *polza = korist. *sablja šamijanka = kovana u Šamu. *ševtelija (turska riječ) = breskva. *jagluk = maramica krajem izvezena. vrućina i omorina. strnjika i patrljica = ostatak žita i kukuruza na polju. rucelj na plugu. *progala = svjetlo na zapadu ili istoku (inter tenebras). *brzojez = brz na jeziku. merkam curu. X se zakovrnu = umre iznenada. *dodje duša u nos. *oči se ustaklajisale. *ćâk = rdjav glas. marva
[43] u potesu. prstima *čimka* rese na pojasu. zajmi ovce = = zagna. direk. dikin brk, ivanjsko cvijeće, *bosilje, nevesilje, kaloper, trator, ljubidrag, *zumbul i karamfil (u prolj.). raspljovi se ko žaba. *napopasti je neka vatra. on *badoljaše = *posrtaše. najlak = polako. psi *parnuše. odbi pse. vile i *vjetrenjaci. *dohakati = glave doći. ćulava = žena bez perčina. *zašara očima. (jesenja) ravnodnevica. *puhor = pepeo. *zelembać. sprežnik = ko spreže. *ključiti = malacko udariti. svetnjak = krijesnica. *pusnica = pusta žena. *nosovi od opanaka = vrsi. tkač i tkalja. *bogoraditi. nosio se *dikli = kicoški. *sunce se spušta na zaranke. *»Do podne mrzi na se, od podne na cio svijet«. [IMPROMPTU, SD XIII.] *čistunac. *zaćorio = posta ćorav. *»Kada je mraz, onda su miš i mačka zajedno.« mrasav od krasti. *onesvjesnuti. *džukela. takum = = Mundstück, dulak. *»I oko i čelo, Sve vam braćo veselo.« [IMPROMPTU, SD XIII] *Dobro jutro za sva jutra (poslj. put). *paučljiv = pun paučine. *nosila ga u njedarca. *popastiti se = požuriti se. vučje vijalište.
[44] murećep (turska riječ) = mastilo. *zaladje = hladovina. *probrdje. *ondolen je ovce najavio pod stari grad. *prionula mu oko srca zmija. *zapučiti = zakopčati. *gaca u vodu. *ostavih ju ludu mladu. Tuži kao kuka-

vica i *previja kao lastavica. *puti nedohodi. obiknuti = naviknuti. hudo ime hudovica. *crnom bulom zabulana = zapečaćena. *zalac = zlica, (malin). *požućelo srce. *»Jedno drago i to na daleko.« *»Oj na ove duge noći Ko ne ljubi crne oči, Ne pade mu san na oči, Već mu pade jad na srce!« [ŽENEVA, 16. rujna 1898, SD III.] *Smiljana. *»I sunce će u oblake zaći A ja vjerom prevrnuti neću.« Svedoše mladence. *Karamfil miriši kao duša Omerova. cmilje = smilje. *s = zbog. *»Niti znade na čem žito rodi Na čem žito, na čem rujno vino.« crpem. falila se *Falisava. mam i pomam od mamiti i pomamiti. tud se dala staza. *čemerika svrhu čovika. horo = kolo. terzijan = pero za udaranje u tamburu. »Muška glava i šušnjata grana«. *»Sinoć sunce igrajući zadje A jutroske potmolo izadje.«
[45] [IMPROMPTU, SD XIII.] *cmiliti = cv... istavila se vrata. perunikom bijele lice djevojke. (cvijeće:) *selen, *trandovilje, mala i velika kadiva. *varica = šenica. vučina = vuč. koža. guska *ševeljajka. nećkati se. *egave noge. *šušoljiti. *ulak = glasnik. (Vasa Krstić-Ljubisav) »Kanda ga je krava otelila, Magarica pupak odrezala, A kobila mlekom zadojila.« [IMPROMPTU, SD XIII.] tica ševrljuga.

(255)

5./VII (98) u veče, 6. i 7 (do podne) bijah kod Jurice u Aix les Bains.

(256)

*Jezero je — kao plavo oko.

(257)

6./VII. 98 Helena Belli - Kosa

(258)

*Čovjek je suza prirode, duša je uzdah prirode. — Cvijeće su srokovi izmedju mrtve i žive prirode — života i smrti.

(259)

*Ima ih, koji se liječe — od novca

(260)

*Refleksi svjetiljaka izgledahu kao zlatni stupovi ogromnog mosta.

(261)

*Hans Hansen trio, equilibristes trapèze tournant, Miss Ida Fuller, danseuse lumineuse, Tony Nelson, athletic balancing marvel, La comptesse de X et ses lions. (17./VII.98).

(262)

*Plehanov, Ismolovski, osvijetljena fontana. Letučie listki (Krilati listići) = organ Kropotkinov.
*cunjati, *vilovati, *čmavati, kajafa, *litija, Dum Ivo »Potporučnik Mikica« (Miljkovićeva »drama«)
Da znam fr., napisao bi dramu: Fr. u Hrv. (nijema lica)
U »Nar. misli« piše esej o Aškercu neki Mine Mefisto.
*Jovo Gj. Kovačević (B. kolo)

[46] *Glupi bugarski djaci. Štrajk.
*Intel. čovjek ne živi, on počinje živjeti.
*Stanujem više od gr. kralja.
*Svakim je danom sve manje zanimljivo putovati. (Kako se prije putovalo)

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

Dodjoh u Guguss et Polyt.
*Meni je jasna samo 1 strana života: Smiješna.
*Ne čujete pijetla.
*Što ne idemo po toj vrućini goli? Založio bih stvari.
*Kuhači su najbolji dokaz, da smo daleko odmakli od životinja, koje jedu prijesnu hranu.
*Karakter ima samo onda vrijednost, kada se — prodaje.
*Poslah sliku iz Ž. Tamo iza drveta sam ja.
*Lažem Fr. za Hrvatsku. U A. l. B. vidim ćurana. U Hrv. ima više buha nego u Fr. Učinit ću poklon fr. muzeju stjenicom, uspomenom biogr.
*Šta me se tiče, da li je kosmos atom u bubuljici na nosu vaseljenskog magareta ili odsjev duha božijega.
*Jezero je zeleno kao Nadine korice, večeri ugodne kao »N« honorari, a konobari duhoviti kao sadržina »Nadinog« koša.
*Za hrvatskim guskama čeznem više nego za pjesmama Milke Pogačić.
*Nositi pišivog lonca.
*Život je put iz Ništovaca u Ništince.
*Andra Gligorijević i Boža (»Mama, ja se bojim«)
*Niansa je sve.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

*Najteže je eksperimentirati sa samim sobom.
*Naša je duša — slijep bog.
Božja plahtica.
*Pobijeliš kao džigerica.
Murdarluk, matori keša
*Ja sam hrv. poslanik, a G hrv. konsul.
Kod nas je pogrješka, da mnogi, koji umiju možda da čitaju, misle da umiju da pišu.

[47] »Roždanik sa sanovnikom i trepetnikom.«
*iskopati dom = uništiti
*ambiz = ponor
*I život je nianca.

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD XIII.]

*Ima smješnosti, kojima se ne smijemo.
noćnik
*Konj g. X. je najzanimljivija osoba dana.
*»Ja bosiljak sijem, meni pelen niče.«

[IMPROMPTU, SD XIII.]

*črezvičajno dobro = vrlo d.
»Kako sam se nadala, dobro sam se još i udala.«
*stranoprijemen = gostoprimljiv. *nadjikati = narasti.
*komadara = rdjava rakija.
*Ugodnije je gladovati u Parizu, nego u Biogradu.

[PARISKA KRONIKA, SD V.]

opunak (u tijelu) = pun. *zadrta delija. peškeš = dar, poklon. kalabaluk = mnogo. *prvomračje. »opuči hodati po sobi = stade. *Snebivati se. *drži ga u ježevim rukavicama. *prugar = feder na kolima.

Više sela zelena livada,
Na livadi šarena postelja
Na postelji plavo momče spava.
Otud idu tri mlade djevojke,
Jedna veli: ajd da ga budimo,
Druga veli: ajd da ga ljubimo,
Treća veli: Nek ga, nek spava.

(Srp. nar. melodije, Prilog »Prosv. Gl.« Vlade Gjorgjevića)

*zavoranj = što veže prednji kraj kola sa straž.
*Od soc. pati najviše — srednji stališ.
*bljunuše suze. onako ispod žita. *pućiti se = prćiti se pričat bugar. crkve = neki članovi
R. je *s* malo nauke = malo učio.

obaška = ekstra. *usrdno = svojski. *nemaćnik = ko nema. *prlji sunce = peče. okanica. *što ševrdaš. treba skunatoriti miraza.

[48] *otverzi usta svoja = otvori. *Voli sjenicu u rukama nego ždrala u oblacima. [IMPROMPTU, SD XIII.] *Ni luk jeo ni lukom mirisao. *bozbole = bezbrižno. *povoditi se = teturati.

(263)

Na djeistviteljnoi službje = Istinska služba. Izvrstna stvar. Potapenko se rodio 1856.

(264)

[48—55] *Musée Rath à Gèneve. Renseigments sur les Beaux* Arts à Genève. Par J. J. Rigaud. [. . .]

(265)

[55] Fizionomije vjekova.

(266)

*J. je učinio veliku pogrješku: rodio se u Hrvatskoj.

(267)

»Post tenebras lux«
(Kako se zove onaj ministar komunistički?)

[56] *Širaske ruže.
Što ste se podurjavili = pobjesnili.
*Bi će gaće, ali kaće. [IMPROMPTU, SD XIII.] *Golać.* *Pogibalac. *Bunja. *razbašili se = razurili se. *raspude = rastjeraju. ž. ep = panski strah. *Primječanije = opaska.

(268)

*Bene vixit qui bene latuit (Glücklich der im Verborgenen lebte — Descartes)
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(269)

*I Pierre Bayle je učio u Ženevi.

(270)

Civitas solis (Toma Campanella). Utopija. I Verulam je napisao slično djelo.

(264) Popis slikara s naslovima njihovih djela izloženih u stalnoj postavi Muzeja Rath u Ženevi. (ISPUŠTENO!)

(271)

*»Ich kenne keine grössere Qual als die, nicht austdrücken zu können *as ich in meinem Inneren fühle, — geschweige denn, das Entgegensetzte von dem, was ich denke, aussprechen zu müssen« (Keppler.)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(272)

*I Johannes Althusius, utemeljitelj teorije prirodnog prava, učaše po svoj prilici u Ženevi. Njega je studirao i Rousseau. 1579. bijaše u Ženevi Giordano Bruno. Bakunin.

(273)

Eh bench' il fin bramato non, non consegua,
En' tanto studio l'alma si dilegua,
Basta che sia si nobilmente accesa =

Selbst wenn das erstrebte Ziel nicht erreicht wird, und selbst wenn die Seele sich durch das heftige Trachten verzehrt, ist es ihr genug dass ein so edles Feuer in ihr entflammt ist (G. Bruno)

(274)

*»Anima tota in toto et quolibet totius parte« (G. Bruno)

[[MODERNI SIMBOLI, SD XI.]

*— »Ihm ziemt's die Welt im Innern zu bewegen« (Goethe)

(275)

»Paulatim eruditur vulgus« (Hobbes »De Homine«)

(276)

*X je sretan samo kad je nesrećan

(277)

*»J'ai fureur d'aimer. Mon coeur si faible est fou . . .« (Verlaine)

(278)

[57] Leibnitz = Löve nix = Glaube Nichts (im Plattdeutschen)

(279)

Leibnitzov simbol bijaše spirala sa natpisom: *»Inclinata resurget« (Sie beugt sich um zu Steigen)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(280)

Swift je ovako predstavio filozofa G. Berkeleya Earlu of Berkeley: »Milorde, evo mladića iz vaše obitelji. Uvjeravam Vaše gospodstvo, da služi na mnogo veću čast Vama, što ste njemu rod, nego njemu, što je rod vama.«

(281)

*Srlja ko guska u maglu
U cik zore
Ž. univ. = sramota [Zapis ćirilicom!]

(282)

»Novi viek«, Tečaj III, Broj 2 (98), Braća Petar i Mato Ostojići: »Matošev čudan stil odgovara podpuno ulozi rušitelja, koju on vrši u kritici. I zbilja M. se svidja samo onda, kad napada. Jadan ti je onaj, koga se on doveže! Ironičnim početkom, naobrazbom, neoborivim dokazima, pa najzad odlučnim i nemilosrdnim udarcem na kraju razprave, ubije ga za uviek. Onako i valja postupati s kojekakvim nametnicima na književnom stablu . . .«

(283)

Jede ga neka *iznutrica.
Komarac se boji orahovine.

(284)

Išibani teškim iskustvom, prestajemo danas, t.j. 30./VII. 98 da smo kockari. A. G. Matoš. Juraj Tkalčić, zajeben za mnogo frančića.

(285)

*30. jula 98 † Bismarck.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(286)

*Madem. Lefevre.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(287)

*Gora izgledaše kao tup nož.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(288)

Émile Montegut: Poètes et artistes de l'Italie. Paris 1881

(289)

[58] *»Le coucher de la mariée« — Pantomime en 1 acte (M. Gilbert), Mlle E. Lefevre i njene gaćice. Glumac Monrose = Mon père. Bar americain, »De«. Široki kreveti. Ja najviše volim početak jeseni, titule »de« i kožn. pov. knjiž.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(290)

Souvenirs d'Allemagne. Ger. de Nerval »Le Rhin a Strassbourg et la mer à Bordeaux sont deux grands erreurs du Parisien sédentaire« ...
*»La vieille Allemagne? la terre de Goethe et de Schiller, le pays d'Hoffmann; la viêlle Allemagne notre mere à tous! ... Teutonia! ...«

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(291)

Francois Villon: *»Faute d'argent, c'est douleur sans pareille.«

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Croupier: *» Le jeux son faites«, Rien ne va plus, Marquez le jeu. [ŽENEVA, 16. RUJNA 1898. SD III.] Veliki vojvoda hesenski je donio svako veče 2000 fl. pa je ili gubio ili dobio. *Tri trake Jupitrove strijele,* Leo Burckart (drama).

(292)

*Mt. Revard — kao mravinjak.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(293)

*Putovati znači gubiti iluzije.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(294)

Eureka (par Edgar Poe. Traduit par Charles Baudelaire). Mare tenebrarum, — océan fort bien décrit par Ptolemée Hephestion, le géographe nabien.

(295)

Nouvelles études critiques. F. Brunetierè. La société précieuse au dixseptième siècle. Fléchier učaše govorništvo kod nekog sieura de Riche-Source.
»La société précieuse au XVII siècle«. Biskup Fléchier je jedan od glavnijeh u tome društvu. »L'abbé Galiani«. Tu tumači, zašto je neka osrednja Galianijeva rasprava

došla do glasa. »Les salons de Diderot«. Diderot nije velik kritičar. O kritici plast. umjetnosti nije imao ni pojma. Ta je njegova kritika upravo štetna. »Sujet« u slikama. »Le théatre de Revolution«

(296)

[59] *10 for = 500 zemljičaka!

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Nećete vidjeti svoja koljena
N. pr. g. Mošinski nije genije.
Dajte se obrezati. Vi ste, kako vidim, bijesni i neće škoditi, da vam se malo pusti krv. Nudjam mu, da ga pokazujem u panorami. *On ima osim privlačive spoljašnjosti i dobrog odijela i druge krasne umne sposobnosti. Penzija Gjalskoga. *Ganc ajnfah. Božji čovječe.

(297)

Le roman naturaliste par Ferdinand Brunetière. Nouvelle edition. Paris 1892. [...]

(298)

*...A moja duša treperi kao taj list. — Žak Šmuges.

(299)

Improvizator u Petit C. [ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(300)

»Mlad, darovit književnik moli kakovo bilo mjesto kod kojih novina ili u pisarni, da ne propane od glada...« »Obzor« 1898, broj 178

(301)

Onaj nadripjesnik sličan je Španiću.
Bolestna za 9 mjes. Svilenije gaćice.

(302)

[59—61] *Oeuvres de P. L. Courier* publiées en trois volumes et précédées d'une preface par F. Sarcey. Paris. Librairie des Bibliophiles MDCCC — LCCCII. [...]

(297) U nastavku Matoš je ispisao naslove poglavlja Brunetièreove knjige. (ISPUŠTENO!)

(300) V. zapis 730.

(302) Ekscerpti u obliku citata na francuskom i parafraza na hrvatskom iz eseja Armanda Carrela o životu i djelu P. L. Couriera i Sarceyeva predgovora ovom izdanju (v. zapis 309. i 317.). (ISPUŠTENO!)

(303)

[61] ...Ah, i u A l B-u ima stjenica! (Početak i svršetak feljtona).

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(304)

»Aucun roman russe n'est compose«. (Brun. u gornjoj knjizi)

(305)

20./VIII. u veče došao g. Ant. Matić i ostao do sjutra u veče. Vrlo nas je obavezao. (dr Dragutin Neumann). »Čulić.«

(306)

*U Savoji nema stjenica, ali ima Savojaca.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(307)

Immune nefas! Schmidt.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(308)

Prvi veliki roman G. Eliot izišao je 1859 (»Adam Bede«). Šarlota Bronte umre prije 3 god., Thackeray i Dickens još življahu. »Silas Marner«, »Vodenica na Flosi« (Po Brunetieru) Engl. naturalizam ljubi, fr. ne ljubi svoj prosti sujet. Richardson, Fielding. G. Eliot hvaljahu da je jedina iza Shakespearea znala kako govore seljaci. »Scènes de la vie cléricale« — prvo djelo G. Eliotove. »Middlemarch«, »Daniel Deronda« — malo dosadna djela.

(309)

[61—62] Čitam izvrstne Paul-Louis Courierove pamflete (»šaponijerski vinogradar).

(310)

[62] *L'avenir de la science.* Pensées de 1848. par Ernest Renan. Knjiga je moderna, premda je malo zastarjela. Pisana pod njem. utiskom.

(311)

»Legenda o sv. Julianu Gostoprimcu« (Flaubert).

(312)

*Čovjek je pamflet, koji božanstvo napisa samome sebi.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(313)

*Ako se tu ne pomagarčim, neću nikada: tako mi očiju, ako danas ne ručasmo magarećeg mesa!
Prije je više doživio, ko je putovao od Zagreba do Krapine, nego ja. Kako bi danas izgledao lord Byron.
Lišće pada...
Kupališta su travestija na ladanje. Iluzija putovanja.
Francuz je škrtac, Tartif i ženskaroš.
2 struje u fr. duhu (kao u engl. politici).

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

*Nema evolucije. Samo ima promjene.
*»Le reste ne vaut pas l'honneur d'etre nomme.« (Stih)

[PJESME MIHOVILA NIKOLICA, SD VI.]

(314)

»conturbavi graecam gentem.«

(315)

»Chacun baise en tremblant la main qui nous enchaîne...«

(316)

Htjedosmo spavati pod kioskom. *Popovi. Revard mravinjak. *De Maistre (Chamounnix), Beyle. *Noć izgleda kao dan koji sanjari.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(317)

[63] En cherchant la gloire, nous trouvons la mort. (P. L. Courier, Lettres écrites d'Italie). *»Il aime mieux un titre qu'un nom. Pauvre homme!« (veli za Bonaparta, kada se proglasuje carem).

(318)

Le Pélerinage de Childe-Harold. Trad. fr. de E. Cathelineau. 1897. [...]

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(319)

*Byron stanovaše na Leman u vili Diodatti. U Lausanni Mickijević, Gibbon. Shelley i Byron. »Hodočastnik Harold«. Kćeri Paphosa (drolje). —

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III; — COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(318) Ispisi sa citatima iz 3 pjevanja francuskog prijevoda Byronova *Childe Harold's Pilgrimage*. (ISPUSTENO!)

Mlad sam. Živi se, da se ljubi... Što bi bilo s mojom djecom (drastičan opis).

[64] *Ova septembarska noć izgleda kao dan, koji sanjari o smrti, snom blijedim i srebrenim

*Od Solomona do Stjepka Španića, od Hafisa do...

[IMPROMPTU, SD XIII.]

*U vagonu Savojac s majmunom. Majmun hrani čovjeka!

(320)

Le journalisme par Eugèn Dabief. Paris (Hachette) 1892 (Bibliothèque des merveilles). [...]

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, X, SD III.]

(321)

[65] *»Dvije stvari odlikuju Gale: da birano besjede i da se dobro biju« (Cato).

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

»Gaye science.«

(322)

*Chateaubriand hvali Homera, što je boju špilja usporedio sa jorgovanom (lila). Renan ne sumnja, da to nije po stihu... γλαφύροισι πόσιν λελαιομένη citiram napamet).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(323)

*Heine (»Zur Geschichte der neueren schönen Literatur in D.«, Paris 1846) veli: »Ich habe nie Mängel darin sehen können, wie jene Kritiker, die mit ihren feingeschliffenen Augengläsern auch die Flecken im Mond bemerkt haben, — die scharfsichtigen Leute! was sie für *Flecken* ansehen, das sind *blühende Wälder*, silberne Ströme, erhabene Berge, lachende Thäler...«

Kako se vidi, brat Harry nije baš imao mnogo dunsta o astronomiji.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(324)

Histoire de la Presse politique i Bibliographie de la Presse od Eug. Hatina valja nabaviti.

(320) Ispisi u prijevodu na hrvatski s podacima o povijesti novinstva (v. zapis 325). (ISPUŠTENO!)

(325)

[65—66] (Le journalisme. E. Dabief:). [...]

[IMPROMPTU,SD XIII; — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, X, SD III.]

(326)

[66] »Denn in der Literatur, wie in den Wäldern der nordamerikanischen Wilden, werden die Väter von den Sönen todtgeschlagen, sobald sie alt und schwach geworden« (Heine)

(327)

Georg se Brandes toliko kočoperi sa svojom povješću europske reakcije i romantizma, a opet je Heine taj materijal mnogo jednostavnije i elegantnije svladao.

(328)

*Heine priča o hanoverskom labudu, koji je doletio iz Afrike sa strijelom u grudima...

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

Pričam dopisniku o našim prilikama (Zagorka).

(329)

[66—67] *De suicide.* N. Ebrard. Avignon 1870. Knjiga je pisana sasvim nenaučno i u natražnjačkom duhu. Ima dobrih citata. [...]

(330)

[67] tour d'esprit. *taedium vitae

(331)

Šaptač i N ukrali 150 f.

(332)

*Jablanovi = ugašene baklje. *Zvijezde = grozdovi.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.[

(333)

*Na Hinkovića pravi Beethoven — veseo dojam! (Nada).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(334)

*Bijaše mi, kao onome, ko se svezanim nogama baca u rijeku, a u padanju se kaje.

(329) U nastavku Matoš je ispisao desetak citata o samoubojstvu, smrti i kriminalu. (ISPUŠTENO!)

(335)

2./IX. 98 i opet sam gladovao cijeli dan. Ako to dulje potraje — —

(336)

11. sept. »Villa d. F.« Sarah Bern.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(337)

[67—69] *Thorwaldsen. Sa vie et son oeuvre. Par Eugène Plon.* [...]

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(338)

[69] *oblaci = vinovo lišće, *Bismarck = Lessing sa mačem.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(339)

[69—70] *Études d'histoire et de critique dramatique* par Gustave Larroumet. Paris Librairie Hachette et Cie 1892. [...]

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(340)

[70] 6./VII. 98 pješke sa Juricom iz A. l. B. 7. Annecy (gore: Tournette, Parmelan, popovi, prosjaci) 8. u Carouge. Spavali kod Eme. 9. našli stan, 10. *Leonor Goldschmied pisac novele »Die Auferstehung«. Istoga dana u 1 sat 40 min., ranio anarhist Luccheni kraljicu. Umrla oko 3 s. Ja bolestan.

[ŽENEVA, 16. RUJNA 1898, SD III.]

(341)

Les Comediens hors la loi, par Gaston Mangres, 1887. O antagonizmu morala i umjetnosti govori Constant Martha u *la Délicatesse dans l'art.*

(342)

pampero = jak vjetar kraj obale južnoameričke (pampas)
gaucho. mateh = vrsta južnoamer. čaja. Argentina — Buenos Ayr. Mendoza. Kondor.

(337) Ekscerpti na hrvatskom i francuskom s podacima o Thorwaldsenovu životu i djelu. (ISPUŠTENO!)

(339) Zapis obuhvaća naslove poglavlja knjige i nekoliko citata Voltaireovih misli o Corneilleu i Shakespeareu. (ISPUŠTENO!)

(343)

*Zwar sind sie an das Beste nicht gewöhnt,
Allein sie haben schrecklich viel gelesen. (Faust)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(344)

27./IX 98 reče Gjoka, da ga je život napravio huljom.

(345)

[71] Puritanski moral je moral gaća i košulje.

(346)

[71—74] *Les maîtres d'autrefois* (Eugène Fromentin). Belgique-Hollande. Paris 1876. [. . .]

[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III.]

(347)

[73] Plehanovu daju velike četkaste obrve izgled sovuljage.

(348)

[74] Daškjević — pobjegao iz Sibirije. Kuzma — pobjegao iz Kijevske tamnice.

(349)

26. rujna u veče otputovao Jurica u München sa 38 fr., koje mu je sakupila plemenita gdjica Wieniawska Davidow. Milovanović.

(350)

*On ju ljubljaše kao blato koje se suši sunčanu zraku.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(351)

27. našla mi je stan gdjica Wieniawska. 28. me nahrani gosp. Majevski. Divan čovjek.

(352)

Paris: *Les temps nouveaux.* 140, rue Mouffetard 140. Pierre Kropotkine: *La morale anarchiste;* De même auteur: *L'esprit de revolte, Le salariat.*
*Hamon; Les hommes et les théories de l'anarchie

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(346) Ispisi, u obliku citata na francuskom i parafraza i natuknica na hrvatskom, o holandskom slikarstvu, a napose o Rubensu, Teniersu, Rembrandtu, Ruysdaelu i Halsu. (ISPUŠTENO!)

Barbottia: Bakounin. Kropot.: L'anarchie, son idéal. I. Grave: La société future. Hamon: Psychologie du militaire professionel. Reclus: Evolut. et revolut.

(353)

Guyau — utemeljitelj anarh. morala. Bentham, J. S. Mill, Černjiševski.

(354)

29. okt. 98 upoznah se s Kalantarovim, umj. na violini. Piše pripovijesti. Ima Verfolgungswahnssin; jezuita. Sličan je Jurmiću.

(355)

»C'est encore un anarchiste sans le savoir« veli Kropotkin za Ibsena (»La mor. anarch.«)

(356)

[75] »le devoir n'est autre chose qu'une surabondance de vie qui demande à s'exercer, à se donner, c'est eu même temps le sentiment d'une puissance« (Guyau)

(357)

»Pouvoir agir, c'est devoir agir« (Kropot.)

(358)

Bakunin, Seb. Faure, Jean Grave, Guyau, Klemenčič (Delavski list), Kropotkin, Lum, Malatesta, Malato, Merlino, Methofer, Milano (Edoardo), Molinari, Mort, Palmirs, Parsons, Reclus, Spies, Stepnjak, Carpentier, Bruno Wille.

(359)

31. sept. 98. upoznah se sa Stjepanom pl. Garkim na preporuku gdjice Wieniawske. Dao mi rublja. Hoću li znati biti zahvalan tolikim ljudima?

(360)

Arne Garborg: *Der Frieden* (Trad. Marie Herzfeld). Dosadna knjiga.

(361)

Knut Hamsun: *An des Reiches Pfosten.* Schauspiel in vier Aufzügen. Übers. Marie Herzfeld. 1895. *Ivor Kareno* (glavno lice). Sujet — tragedija pisaca s osvjedočenjem.
*»Nein, Geist, das ist nicht Fleiss. Geist ist ein Funke, ist Gott.«

(362)

Esquisse d'une morale sans obligation ni sanction par M. Guyau, Paris 1893.

(363)

*Paderewsky živi u (Moržu) Morgesu sa nekom divnom gdjom Gorski.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Aulić mi reče, da onaj komunistički ministar bijaše vlasuljar.

Garki mi reče, da je po njegovom sudu najbolji poljski pisac Stanislav Przybyszewski. Piše i njemački. (»Vigilien«, »Satanskinder«, »An Bord«.)

(364)

[76] Iz Guyauove knjige. [...]

(365)

*Životinje lišene mozga ipak ujedaju, ko ih štipa.

[CAMAO, SD I.]

(366)

*Knut Hamsun: *Mysterien.* Treba da čitam: »Neu-Land«, »Redacteur Lynge«, »Der Hunger«.

(367)

*»Mensch, dein Name ist Esel« (Knut Hamsun)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(368)

*Da je sreća beskrajna, čovjek bi čeznuo za nesrećom.

(369)

[77] Ona kada govori, kao da hoće da zaplače.

(370)

»Ich bin ein Denker, der nicht denken gelernt hat« (Knut Hamsun)

(371)

*»Ima li što strašnije, nego kada se 2 slijepca biju na život i smrt?«

[U ČUDNIM GOSTIMA, SD I.]

(364) Iz Guyauove knjige (v. zapis 362), Matoš ispisuje podatke o drugim autorovim djelima, zatim o stručnoj literaturi o moralu i nekoliko aforizama. (ISPUŠTENO!)

(372)

*Ima čudnovata neugodnost, kada u ugodnoj knjizi fali list.

[CAMAO, SD I.]

(373)

*»Mit Björnsons Dichtung verglichen ist zum Beispiel Ibsens Dichtung die reine mechanische Bureauarbeit.« (Knut Hamsun). [IMPROMPTU, SD XIII.] Junak »Misterija« zove se Johann Nagel. Skače u more za prstenom, čudotvornim prst., koji kupi u Pireju. Izvrstan roman.

(374)

Primih pismo od Dr. Brešćenskoga pod datumom 27/9 98. Nema, veli, novaca. Dr. Miletić pisao 1/X 98

(375)

Nekakva se Ratkovićeva otrovala zbog Freudenreicha. Da ne zaboravim: *Šviglin i Jernejcova.

[CAMAO, SD I.]

(376)

porabariti se. križac. presetan = nesvjestan. *proplamak = lucidum intervallum. *opojavio se = osvijestio se. zaguljene pameti = lud. contra. razgaljen. nedotupavko. neopazivost. *omiljavica. *omama. suvrtan, šuvrtan, padav, smušen. Indi. ševrdati. *sprdati se. luša = lula. Dobro *spekao = smislio. *sevap je tu pomoći = lijepo je. *Em — em. Keša. Svi povrnu u kuću.

(377)

»Albinum delectavit polypus Agnae« (Horacije: dopada se molja Agi)

(378)

*Vidio je plave kolobare, kao kada pritisnu trepavice.

[U ĆUDNIM GOSTIMA, SD I.]

(379)

Geteova mati vrijedi više od Kovalevske i t. d.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXIV, SD III.]

(380)

Moj je komšija neki Isaac Liechtenstein. Žena mu danas plače, da me srce boli. Isaac putuje na liječenje u Alžir, jer ima tuberkulozu.

[INTIMNE MISLI I IMPRESIJE, SD X.]

(381)

[78] *Björnson: »Seljačke novele«.* (»Thrond«, »Eine gefährliche Freierei«, »Der Vater«, »Aus dem Stifte Bergen, »Ein fröhlicher Bursch«) *»Arne«.*

(382)

*Nebo bijaše mutno, tvrdo i žalostno kao uzdah, koji se smrznuo.

[U ĆUDNIM GOSTIMA, SD I.]

(383)

Björnstjerne Björnson: *Die Neuvermahlten.*
Aug. Strindberg: *Der Vater.*

(384)

Aug. Strindberg: *Am offenen See.* (Axel Borg) »Du glaubst nicht ans Vaterunser? — Nein, nicht mehr als an die Märchen; aber es thut doch wohl — —«

(385)

*Kugla u svjetioniku.

[U ĆUDNIM GOSTIMA, SD I.]

(386)

11./X 98 primih od dra Miletića pomoć od 50 franaka i uzeh nov stan. 14./X pisah grofu Normanu.

(387)

Jean Grave: L'Individu et la société. Paris, Stock éd. 1897.

(388)

smetovi, nameti i zameti. uobliti se. smrznuti i *otuđeni prsti. reže *stud(en).* grezav i prhenjav snijeg. puckolenje i popuckivanje. *muškać = muško. Njemu to **prvina.* naljegoše preko gumna. posalicano = ugladjeno. alak = vika. pižun = kameni zidić s obje strane ispred vrata, služi kao sjednik s naslonom uz kućni zid. izvanjac = ko je izvana. kantun = ćoše. *krtola = = krumpir. klas = klip. rumentin = kukuruz. pun punišat = puncat. Kožu je *probojcem* probadala i šila. cklen = staklen. u njoj slame za *polog* kokošaka. *čiviluk (za vješanje haljina i t. d.). pirun = viljuška. ožičnjak = gdje stoje ožice (kašike). tucanj = Mörser. pljat = tanjir. kašun = velik sanduk sa zaklopcem.
[79] noćivati. *Fala Bogu na njegovu daru. *od male šake = = od malena. sjedničari = koji su u sjednici. ispojati.

Ima li u vas *nepominika = gjavola. *čojak (crnog.). banda = strana. sustigli se, kao da su svi u 1 dan rodjeni. zadiju govor. *Dlake im debljale, *trnci ih hvatali. *prizrelo mi se. utvorila joj se pred očima = prividjela. zadrigo.

(389)

Julijana Cantily, rodjena Enger — Vrazova Ljubica. Vraz je tip kajk. barda.

(390)

[79—80] *Georg Voigt: Die Wiederbelebung des klassischen Alterthums,* Berlin 1880. [...]

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — IMPROMPTU, SD XIII. — PARIZ, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(391)

[80] Sa gledišta njihovog odnosa na život odnosi se znanost prema umjetnosti kao sredstvo prema cilju.
*I za istinsko uživanje treba snage.

[STENDHAL, SD III.]

(392)

Revue Des deux Mondes 1897.
René Doumic: *La poesie de Henri Heine.* Heineu su srodni Th. *Gautier, Banville,* Gérard de *Nerval.* »...C'est un des éléments qui ont imprimé la poésie de *Baudelaire* son caractère voluptueux et maladif; de l'imitation de Baudelaire toute une école est sortie qui s'est continuée, de décadence en décadence, jusqu'aux représentans du récent décadentisme — —«
J. Lemaître, polemišući sa Brandesom: *»...Un critique prétendu européen n'arrivera jamais qu'a porter, sur les oeuvres particulières des écrivains étrangers à
[81] son pays, des jugements sans finesse, à la fois outrés et incomplets. M. George Brandes est un critique européen...« [IMPROMPTU, SD XIII.]
J. Bertrand: *Hoëné Wronsky.* Taj W. bijaše oficirom u Rusiji. Njem. je poriekla. Dolazi u F. Piše »L'essence de l'absolu«. Bavi se matematikom. Nalazi (kao Klerić) perpetuum mobile. Polu genije, polu varalica.

(390) Ispisi, pretežno na hrvatskom, o Petrarki. (ISPUŠTENO!)

(392) Ekscerpti i natuknice na hrvatskom o životu i djelima E. A. Poea (ISPUŠTENO!)

[81—83] Arvède Barine *(Essais de la litterature pathologique): Edgar Poe.* [...] [IMPROMPTU, SD XIII. — PISCI I PISCI, SD XV.]

[83] »*Metamorfoze*«, roman i autobiografija najvećeg holandskog pisca *Couperusa.*

Peter Nansen je jedan od najuplivnijih romansijera moderne Danske. Nije simbolista. Obradjuje tip »Uebermenscha«.

Joseph Texte vrlo lijepo opisuje, kako je njem. romantika djelovala na francusku. *Philarete Charles prevodi: (ich) heisse Magister, (ich) heisse Doctor gar = Je suis le professeur, je suis le docteur Gar. — *Stendhal govori 1823, da cijela Njemačka »fremissait et pleurait-aux tragédies de l'immortel Schiller«!

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Još u XVIII. vijeku stvorio je modernu komediju, koja se pripisuje Augieur i Dumasu, *Nivelle de la Chaussée. Une apothéose du naturalisme* (René Doumic). Tu se pisac obara na neku knjigu, gdje se slavi Zola. **Natur. nema dobrih verzova, drame ni kritičara.* [IMPROMPTU, SD XIII.] Rodenbach crta mrtve gradove, Huysmans drevne katedrale, Rosny — predhistorijsko doba (kao Bret Hart).

Sada je Zola »reprezentant javne savjesti« (navodni znak nije od Doumica).

(393)

»D'abord, sans le passé, il n'y a pas de poésie« (René Doumic). Vara se.

(394)

[84] *»L'art est la reproduction de ce que les sens perçoivent dans la Nature« (E. Poe)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(395)

Kako se opisuje piščeva originalnost, onaj »plus«?

[GOSPODA SELJACI, SD VIII.]

(396)

Guyau definiše: »Le beau est une perception ou une action qui stimule la vie et produit le plaisir par la conscience *rapide* de cette stimulation generale.«

Kant: »Lijepo je objekat zadovoljivanja, koje je desinteressée« (Kritik der Urtheilskraft).

(393) Ispisi u obliku natuknica na hrvatskom o različitim kritičkim orijentacijama i njihovim glavnim predstavnicima. (ISPUSTENO!) (V. zapis 404.)

(397)

Mi imamo čisto narodnu romantiku (Botić, Martić, Mažuranić, Alaupović), romantiku, nastalu pod germanskim utiskom. Najčišći su romantici, t. j. u najčišćem pojmu te riječi, Dubrovčani.

(398)

*Što govori zagrebački »dekadent« da je borba secesijonista borba — protiv naturalizma! I nat. je — secesija. I naturalizam je borba protiv forme.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(399)

*Baudelaire, Thomas Quincey. Przybyszewsky hvali vrlo Feliciena Ropsa.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Andr. Chénier i Tresić. Tr. nije rudimenat. Za nj ne treba mikrometra.

(400)

[84—85] *La critique scientifique* par Émile *Hennequin.* Paris 1881 (Perrin et Cie) [...].

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(401)

[85] Tresić je djak Carduccijev, kako mi se čini.

(402)

22. okt. 98. u sal. Konservatorije Tereza Carreno — divnu koncert-etidu od *Mac-Dowella. 29. i 31. okt. Češki Kvartet u Salonu »Reformacije«

(403)

*»Novo doba« (1898, str. 401) Polemišući sa mnom, ovako govori: »U zadnjem broju našega lista izjavismo, da nećemo više polemizovati sa Novim Vijekom. Da dokažemo, da smo imali pravo, kad smo tako odlučili, donosimo ove retke iz N. V., da vide čitatelji, može li se sa *ovakim* listom polemizovati:

(»Tu se citira najjače mjesto mog pamfleta):«

Mislimo, da nijednom *poštenom* čovjeku ne treba komentara na ove rijetke.

Za Barčića vele (399) *»nema u njega odlučnosti, pronicavosti na pravom mjestu i u pravo vrijeme.«

(403) Polemički napad objavljen u »Novom dobu« odnosi se na Matošev tekst ODGOVOR GOSP. A. G. MATOŠA NA UPITE »NOVOGA VIJEKA« (SD XIII).

[86] »Zaći medju narod bez predsuda, razvijati njegove sposobnosti, osobito gospodarske, umjesto, da mu nametnemo svoje ideje osobito stranačke, svaćati politiku i političku opoziciju kao sveukupnost cijeloga života, i prirodni zahtjev narodnog organizma, to je, ponavljamo, naše obilježje i naš radikalizam.«
»...nastojimo i nastojat ćemo iz svih sila, da se od svih ostalih narodnih stranaka (pravaške, neodvisne, radikalne, liberalne, narodne i t. d.) što manje udaljujemo na svim poljima *zbiljskoga rada, kulturnoga i gospodarskoga,* dakako to neodvisi i t. d. (400)
»tolika raznolikost svaćanja u pojedinim pitanjima i medju najbližim članovima našega pokreta.«
»Tko nas pita što smo sagradili i što smo stvorili, neka se sjeti, da je prvi i najvažniji posao, pa i prva i najpreča dužnost da svaki sam sebe sagradi moralno i učini čovjekom socijalno.« (400)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(404)

[86—87] *La crit. scient.* (Henn.) (Nastavak:) [...]

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(405)

[88] Swinburne je Hugov djak.

(406)

*Aug. Thierry je prvi konfuzno ustvrdio, da ličnost ne igra nikakve uloge u razvitku civ. (Buckle, Tolstoj, naturaliste)
Genije nije samo rezultanta nepozn. sila.

(407)

*G. Brandes pisaše: danski, engleski, njem., franc., ruski, poljski.

(408)

Blowitz od »Timesa«.

(409)

Djela Meriméea, Flaub., Leconte de l'Islea, Parnasovaca: bez pišč. emocije.

(410)

*Vi pitate, zašto se ne svidja svima Venera Med., a ja Vas pitam, zašto se svima ne svidja Newton i Kant.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(411)

Taineova aplikacija teorije nasljedjivanja, selekcije i milieua.

(412)

Hrvatskog nac. karaktera nema. (Nac. karakt. nema uopće)

(413)

Poea je prva Franceska priznala velikim.

(414)

Hennequin izvrstno polemiše protiv Taineu.

(415)

*Narodi mogu postići sve, samo ime ne, ako ga izgube.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(416)

Ohnet je vrlo popularan: ko Zola.

(417)

»Pilgrim's Progress« je popularan u XVII. vieku u Engleskoj (Bunyan) kao Béranger u F.

(418)

*Zašto soc. demokrac., a, radikalizam, — nema pjesnika (Ada Negri . . ?) »Novo doba« nema stila.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

*retrospectif = zurückblickend.

(419)

[88—91] *Litteratur und Kultur des Neunzehnten Jahrhunderts.* In ihrer Entwicklung dargestellt von *Dr. I. I. Honegger.* Leipzig 1865. [. . .]
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(420)

[91] Kako bi bilo, da se feudalizam sa socijalistima spoji protiv lib. buržoazije.

(421)

Tresić i trešnje. Propada li poezija?

(419) Zapis obuhvaća uglavnom popis najznatnijih književnika, slikara, filozofa i znanstvenih i kulturnih radnika XIX. stoljeća. (ISPUSTENO!)

(422)

Kuzma Plakovski, Lebedeva — 23./X 98 dala me izgrditi Wiegnawska po Davidovu, jer jo je Pavlekovićka »prevela« pasus mog pisma, gdje o njoj govorim.

(423)

[92] **Bakunin:* (manifest ruskoj mladeži) »Rappelez vous bien, frères, que la jeunesse lettrée ne doit être ni le maître, ni le protecteur, ni le bienfaiteur du peuple, mais seulement l'accoucher de son émancipation spontanée, l'unisseur et l'organisateur des efforts et de toutes les forces populaires« (Kao u »N. dobu«).

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(424)

Grundzüge der Aesthetik. Diktate aus den Vorlesungen von Hermann *Lotze.* Leipzig 1888. [...]

(425)

[92—96] *Les problèmes de l'esthétique contemporaine* par M. Guyau. Paris 1884.

[...]

Na 86. str. G. govori kao i ja na kraju rasprave o Voltaireu. Dakle: srodan duh.

[...]

150 str.: to je mjesto »digo«, kako mi se čini Brandes.

[IMPROMPTU, SD XIII. — DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII. — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, I, SD III. — STENDHAL, SD III.]

(426)

[96—98] *Hellas* Lyrische Dichtungen aus dem hell. Alterthum. In neuen metrisschen Übersetz. von *Carl Bruch* Breslau 1879. [...]

(427)

[98] *Studien zu Lukrez und Epikur* verfasst und graphirt von Fr. *Borkemueller.* Stade 1877.

(424) Zapis sadrži citat Kantove definicije lijepog i matematičku formulu tzv. zlatnog reza. (ISPUŠTENO!)

(425) Citati o odnosu morala i umjetnosti, humanizmu poezije i o estetskom senzibilitetu; uz autorove misli Matoš citira i estetske sentencije Spencera, Hugoa, Musseta itd. (ISPUŠTENO!)

(426) Citati pojedinih stihova Anakreonta, Pindara, Simonidesa i dr. (ISPUŠTENO!)

(428)

[98—99] *Nietzsche: Jenseits von Gut und Böse. Zur Genealogie der Moral.* Von Friedrich *Nietzsche.* Leipzig 1895.
[...]
Pod dušekom Platonovog odra našao se — Aristofanes. (Tresić i Nietzsche.) N. antidemokrat.
[...]
N. je pun protuslovlja, kada se stavlja u opoziciju sa anarhizmom. Nijesu li i an. »jenseits von Gut und Böse«? i t. d.

[IMPROMPTU, SD XIII. — COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — STENDHAL, SD III.]

(429)

[99] Missklang fällt früher auf als Einklang. Znanost je i danas sluškinja poezije. *Ona privlači moju dušu kao svjetla mjesečina crno more. Sve procvati još jedared, pošto umre: *cvijet smrti.

(430)

(Les romans de la rose) *G. D'Annunzio: L'enfant de la volupté.* Preveo: G. Herelle. Par. 1895. Svagdje je isti, volupt. ton, a pošto je roman dugačak, postaju vječne ljubav. scene jednolične. D'A. je više »učen« nego originalan. Divan stil. Junak se romana zove Andrija Sperelli.

(431)

[100] 24/X 98. umro Puvis de Chavannes.
Koncem oktobra 98 primih 5 for. od Ćulića i 5 for. od Boroše. Tek sada, pošto sam ih potrošio, vidim, kako dobro djelo učiniše.

(432)

*Lijepo je sve, što u nama pobudjuje intenzivnije osjećanje života.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(433)

Titi Petronii arbitri satyricon quae supersunt cum integrum doctorum commentariis et notis Trajecti ad Rhenum apud Guilielmum Van de Water C|C|CCIX
Titus Petronius Arbiter
»Primus in orbe deos fecit timor« (Arb)

(428) Ekscerpti i natuknice na njemačkom i hrvatskom različita sadržaja. (ISPUŠTENO!)

(434)

[100—104] *L'art au point de vue sociologique* par *M. Guyau.* P. 1889.

[...]

Na milanskoj katedrali ima 11000 statua — više nego kose na glavi kakva biskupa. [...]

Nordau je i od G. krao [...]

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — IMPROMPTU, SD XIII. — SLIKE I PRIPOVETKE JAŠE TOMIĆA, SD VIII. — PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI. — DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII. — STENDHAL, SD III. — BAUDELAIRE, SD IV. — STEVAN SREMAC, SD IV.]

(435)

[104] Ueber allen Gipfeln
Ist Ruh;
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch;
Die Vogelein schweigen im Walde
Warte nur, balde
Ruhest du auch

(436)

* — — Liest doch nur Jeder
Aus dem Buch sich heraus,
Goethe

(437)

*Taine veli, da je teže napisati 6 dobrih stihova, nego dobiti bitku.

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI.]

(438)

*Oči mu se zapalile kao u konja iza košije.

[IGLASTO ĆELJADE, SD I.]

(439)

Novinarstvo bi možda moglo da u Rusiji nadomjesti parlamentarizam.

(440)

»Im Leben ist nichts Gegenwart« (Byron)

(434) Citati Guyauovih stavova o sociologiji umjetnosti i naturalizmu te u djelu navedenih citata iz djela Byrona, Tainea, Scherera, Gautiera, Verlainea, Flauberta, Baudelairea i Richepina (Blasphèmes). (ISPUŠTENO!)

(441)

Moj junak u drami upliće katkada franc. fraze u govor.

(442)

*Oko 12. s. krče crijeva u biblioteci.

(443)

*Ljubav je tačka, gdje prestaju, gdje se stapaju egoizam i altruizam.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(444)

*Pjesnik je Eolova harfa svog rada.

(445)

Zakoni evolucije imadjahu dotle upliva, dok čovjek bijaše u životinjskom stanju, u pasivnom et. Danas, kad je č., tako reći, stao da utiče na prirodu, ti zakoni se ne mogu primijeniti na njega.

(446)

Annunzio i Tresić. Neki u Tr. vide samo — žalac. Da nema danas T., trebalo bi ga stvoriti. — *Prva europ. životinja, koja je došla u Ameriku, bijaše — buva. I naši mladi Kolumbi donose same stjenice. *Ima bilja, koje raste samo u domovini. Naši me krit. podsjećaju na stih: »Und als die Kastraten sangen...«

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(447)

*Ne mogu da gledam, kada žene jedu.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — CAMAO SD I.]

(448)

Mod. č. je Tantalus.

(449)

[105] *I led peče.

(450)

Ima samo sadašnjost i budućnost, *sadašnjosti nema. Život je nješto »izmedju redaka«.

[CAMAO, SD I.]

(451)

*I »europeiziranje« naše literature može da pomogne procesu našeg nar. raspadanja.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(452)

Ima pjesama, koje potsjećaju na noćni petrolej. X-ove potsjećaju — na pasulj.

(453)

Das Privatleben der Römer von *Joachim Marquardt.* Leipzig 1886. [...]

(454)

Moj junak jede ležeći, na rimsku.

(455)

[106] *Barbey d'Aurevilly, Les poètes* MDCCCXCIII.

Literatura je »cette reine exilée« (112)

*»Être Byronien, ce n'est être d'une École: c'est être d'une race.«

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

»car les ouvriers, les rois de ce temps, — — sont montés jusque dans la Poésie«.

»Il faut toujours, pour faire un grand poète, du passé sur le coeur et sur la pensée« (319)

(456)

Eduard v. Hartmann: Moderne Probleme, Leipzig 86. I on je protiv emancipacije. Njemački fanatik. »Magyarisirung mit Dampfbetrieb« (100)

»Die natürliche Hafenstadt dieser südwestslawischen Ländergruppe ist Triest, das ebensowenig eine deutsche wie eine italienische, sondern eine slawische Stadt ist« (102). To je sve u izvrstnom i divnom članku: »Der Rückgang des Deutschthums.«

U Nj., Eng. i Franc. štampa se svake godine 30.000 novih djela. Die jährliche Bücherproduction Deutschlands ist grösser als die En. und F-s zusammengenommen.

(457)

F. Hémon: Etudes littéraires et morales. P-s 1896.

Corneille čita požudno »Comedias nuevas« (od šp. autora Castro-a)

(452) Kraći ispisi na hrvatskom o Pindaru, Aristofanu i Euripidu. (ISPUŠTENO!)

(453) Ekscerpti i natuknice na njemačkom i hrvatskom o privatnom životu Rimljana. (ISPUŠTENO!)

(458)

Histoire de la littérature anglaise par *H. Taine* Paris 1863.

(459)

*Uvenulo se cvijeće objesilo kao uvenule glavice mrtve dječice.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(460)

*Meni se čini, da Darwin nije n. pr. taki genije kao Schopenhauer ili Kant, jer su mu premise već bile dane.

[MILETA JAKŠIĆ, SD VIII. — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XIV, SD III.]

(461)

[107] *Gesammelte Aufsätze* zur klass. Litteratur alter und neuer Zeit von *Adolf Schoell.* Berlin 1884. [...]

(462)

H. Hettner: *Geschichte der engl. Litteratur* (im XVIII. J.). [...]

[STENDHAL, SD III.]

(463)

[108—109] *Götzen-Dämmerung oder wie man mit dem Hammer philosophiert* von *Fr. Nietzsche.* [...]

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — IMPROMPTU, SD XIII. — DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII. — STENDHAL, SD III.]

(464)

[109—113] *Lord Byron jugé par les témoins de sa vie.* [...]

*(Mi doduše vidimo misao samo učinak materije, ali zašto da ne možemo zaključivati i obratno?) [...]

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(462) Ispisi anegdotske građe o Cromwellu, Lockeu i Goldsmithu. (ISPUŠTENO!)

(463) Citati Nietzscheovih misli o tragediji, crkvi, čovjeku, Njemačkoj, Zoli, moralizmu u umjetnosti, Dostojevskom, Macchiavelliju i o realitetu u umjetnosti. (ISPUŠTENO!)

(464) Citati na francuskom i u hrvatskom prijevodu s građom podataka o Byronovu životu i djelima. (ISPUŠTENO!)

(465)

[113] *Niotkale ni ćuha. *On tašulaše medju njima dosta brzo. Trljiše = skočiše. *magjupac = budala. poklič. *čojak. Šušne ili bušne. Ospu kamenjem. Osvanu i *objutri se. *Podje u potragu = da traži. Od tuge nema niko koristi do *nečastivoga. Te *kubac u jedan skolj = skoč! Platićeš mi ovo, *krošnjava rabota. *Razbebunio se = razbebio se. *Zvjera očima. Baba *se spanjila u jedan kut. Pop ga jedva sabi, da sjedne. lasat = vlasast. Okozila se koza. Nigdje joj ne nahodi traga. Pod njim izvisio javor. bupi ko vreća. Pripučio se = primaknuo se. Ne trmiznu se = maknu se. Nenad štuc muc, jedva promuca. prekloni se = pokloni se. Bez patiska = bez prestanka. *jednogrlice. *jadi mu ga znali: *Dočajao. *Trlabuk = gužva. Stima = čast. *Gladac led. *Jedrilje sionih galija. Sobolovina. *Posmijučke. Sve opucka do mrve. *mrmoriti. *Nedaj Bože, koliko se trpit može. *Razbadrio se. Poputan vjetar. vituljače. *Golostuba šuma. Žene, vlasi i orasi ne muče nego buče. *Zalud brci, kad nije pameti. *Duša mu se u kostima tresa. *Užagri očima. Izlukaviti. *Liznu iz kuce = šmugnu. Zlo ga *smelo. Palavorda. Zdimi ga med oči. Ne mrcini ruke = kaljaj. *Omeo se, kao pas u raži. *Snubi Jelu. *Orajene oči. Zrni se šenica. Ravnicu zapučaju brda. Suze joj *se licem sustižu. *Ko suviše vjeruje, brzo dovjeruje. Bog te čuvao od nenadne i nevidovne. Čete austr. kupljavine. U zatvorena usta ne ulaze muhe. smorac = vjetar s mora. *More *navraskano lahorom. Zazuban im je = na zubu im je. Oprćio ustne. *Prirepina. *Crn mu kolač u torbu uvalio. *Stao na 15 god. *Praznovi. Što ima bit jesenas, neka bude večeras. Te ovamo te onamo. Utrenik. Uhat i okat. Obrkala šenica. Izbio ga do sv. ulja. Potuljeni. Pravi *kraponja. 213, 478. Nebo *zadušili oblaci.

(466)

[114] *U 251. br. »Obzora« (»Uz album Bukovcu«):
»Više puta mi bilo, te me stala grabiti neka tuga — —
»Baš zato neću i ne mogu misliti, da ih imadoh (?) samo u prošlosti — *u budućnost da mi ih ne bi više donašala?*« (Gjalski)
» — to mu je kist. I s njim sliče — i sliče — —« (Pilar)
»Njuškao sam po onijem atelieru . . .« (Dežman)
I Sašu Isaković, — književnika!

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(467)

*»Obzor« 98 br. 255:
»A što da rečemo o dru Tresiću? Njegov najnoviji doživljaj (?)... daje posvema pravo mladom Slovačiću, kad mu negira, da je pjesnik, kad ne nalazi u njem ni čuvstva ni smisla za više ciljeve, nego tek bogatu frazu...
Moramo iskreno priznati, da smo se tiradama i frazama Tresićevim dali zavesti i kojiput mislili, da je pravi pjesnik, makar pun fraza kao šipak koštica, ali sada vidimo, da se prevarismo... a Ti muzo pjesme i knjige, ti si lišena toga nevjernog i tebe nedostojnog sluge!«
(-a.)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(468)

*Oh, kake su to knjige, koje kao da ti sve šapću: Janko, alaj si glup, ti me ne razumiješ!

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI.]

(469)

*Don Micheletto — krvnik Cesara Borgije; Sebastian Pinzon — njegov otrovnik (Giftmischer)
Župnik Arlotto — facezie (15. stolj.) i ferarski Hofnarr Gonnella. »uomo piacevole« i buffone u Fiorenzi.

(470)

[114—115] **Taine: Hist. d. l. litt. anglaise.* [...]*

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(471)

[115—116] Henry Beyle: *Journal* (1804—1812) Poublié par Casimir *Striyenski* et François *de Nion.* Paris 1888. [...]

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III. — STENDHAL, SD III.]

(472)

[116—117] *Dürers Briefe, Tagebücher und Reime nebst einem Anhange von Zeitschriften an und für Dürer* übersetzt und... von Moritz *Thausing.* Wien 1872. [...]

(470) Ispisi u obliku parafraza na hrvatskom s podacima o Byronu, Swiftu i Shakespeareu. (ISPUŠTENO!)

(471) Citati i parafraze iz ženevskog dijela Stendhalova dnevnika i njegovih zapisa o Mirabeauu i Chateaubriandu. (ISPUŠTENO!)

(472) Citati s podacima o životu i djelima Albrechta Dürera. (ISPUŠTENO!)

(473)

[117—118] Galerija »Des offices« (Uffizzi) u Fiorenzi. [...]

(474)

[118] *Bruseljski muzej:* La chute des anges rebelles (Jeron. Bosch) = vrlo fant. slika.
Lucas Cranach: Portrait doctora Scheusinga.
Adam i Eva od braće Van Eyck — grozno ćoškasta Eva.
Laura Dianti = metresa u Ferari. Divan portr. Tizianov u Louvreu.

(475)

Honoré Daumier, C. I. Travies (umire bijedno u mansardi), Henry Monnier, Charles Philippon, Daumier, Pigal, Grandville, Gavarni — mod. franc. karikaturiste.

(476)

*Još nikada ne vidjeh više srebra nego danas po vrsima i oblacima planinskijem! A dan je bio mračan i turoban, a sivim se zrakom razlijevaše zvono drevne katedrale.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(477)

Meni su simpatičnije drolje, kurve, nego vrsta »emancipovanih« žena.

(478)

*Šija mu je tako debela, tako se nadula, da se čini, sada će iskipjeti i curkom iscuriti na jaku.

[IGLASTO ĆELJADE, SD I.]

(479)

Ja ne mogu ljubiti, jer nema žene, koja mi nije smiješna, t. j. u kojoj ne vidim karikature. Dragica mi nije jedina smiješna, jer je beskrajno nesrećna. Kod mene dakle ljubav proizlazi iz... samilosti.
W-ska me grozno grdi. Pljucka, kada govori o meni. Ona me stoga mrzi, jer osjeća, kako mi je smiješna. No, de facto, ona mi nije više smiješna: ona mi je odvratna. Nastojat ću, da joj i to dokažem. Poslat ću joj: 1.) stakleno oko, 2.) instrumenat za ubrizgavanje,
[119] koji bi mogao zamijeniti običnu lojanu svijeću 3.) Précieuses od Molièra.

(473) Ispisi iz kataloga galerije. (ISPUŠTENO!)

(480)

J. Grand — Carteret: *Le Moeurs et la Caricature en Allemagne* e. c. Paris 85.

(481)

[119—121] *Histoire d. l. Caricature antique par Champfleury.* Paris 1879. [...]

[IMPROMPTU, SD XIII. — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VIII i XXIV, SD III.]

(482)

[121] *Moral je navika.
Rusija je kao prezadužen čovjek, koji baš zbog toga — ne plaća dugove.
An Mary in Himmel — *Maria Trevićeva.

[JOVAN DUČIĆ: PESME, SD VIII.]

Medicinu nije učio, jer su klupe odviše uzane. Kemiju i t. d.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

*Zašto ne čitate tu knjigu?
Jer je odviše debela.
Gospodjo, vi kao da se instinktivno bojite od svega, što je debelo.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

*Emancipacija: Zašto žene ne služe u vojsci? Kako su sujetne, sve bi htjele — u kanonire.

[PARIZ, 11. NOVEMBRA 1902, SD III.]

Obzoraši su Gibelini: Dante bijaše Gibelin.

(483)

Pjesnici su ganglije u nar. životu.

(484)

*Kališ mi pripovjedaše o vječnom nekom putniku.
Sunce pade na Juru, a ja padoh na J. grudi. — *Putovati to je bježati od sama sebe.

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(485)

Aiunt multum legendum esse, non multa. (Plinius)

(481) Ekscerpti s podacima o razvitku karikature u antici, s citatima iz antičke satiričke književnosti; u nastavku zapisa ekscerpti iz Champfleuryjeve knjige *Histoire d. l. Caricature au moyen age et sous le renaissance.* (ISPUŠTENO!)

(486)

Nik. Lenau (Auf eine holändische Landschaft«):
*»Die Natur, Herbstnebel spinnend
Scheint am Rocken eingeschlafen.«

[COLOGNY, DECEMBRA 1898, SD III.]

(487)

[121—122] *Friedrich Nietzsche: Die Geburt der Tragödie* (Dritte Aufl.). [...]

[STENDHAL, SD III.]

(488)

[122] »Diese Krone des Lachenden, diese Rosenkranz-Krone: euch, meine Brüder, werfe ich diese Krone zu! Das Lachen sprach ich heilig: ihr höheren Menschen, lernt mir — lachen!« (Zarathustra)

(489)

*Refleksija ubija i moral.

[PJESME MIHOVILA NIKOLIĆA, SD VI.]

(490)

Nietzsche je čist epikurejac.

(491)

*Neki su pjesnici kao krijesnice: ne uzimajte ih u ruke.

(492)

*Moja misao pade kao ranjeni orao.

(493)

Obzor 253 (98): Dr. Franjo Rački, tjerajući svoju politiku — — izgubio je svaki izgled, da bude biskupom ili nadbiskupom, a za volju svoga rada u domovini, odklonio je sjajnu ponudu, da bude katoličkim metropolitom i nadbiskupom u Rusiji...

[IMPROMPTU, SD XIII.]

Zbog Franka su odsudjivani: Tuškan, Jakševac, Folnegović i Pasarić.

(487) Citati s Nietzscheovim mislima o odnosu tragedije i života, o Sokratovu i Platonovu stavu prema tragediji i o uzajamnosti komičnog i tragičnog. (ISPUSTENO!)

(494)

*Negacija je pesimizma isto tako apsurdna kao negacija slučaja: negacija optimizma kao negacija logičnosti u prirodi. Jenseits von Gut und Böse — apsurdno kao ono dvoje.

(495)

*N. me pogleda kao zmija medju cvijećem.

(496)

Nesreća je tako dugo snošljiva, dok počiva na iluziji.

(497)

*Emancipirane žene su manje smiješne, nego muškarci, koji bi htjeli biti ženama.

(498)

*Katalozi i kritike nisu isto.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(499)

Darwin je ubio Platona?
Byron veći od Darwina, originalniji.

(500)

*Zrelost nije stoga strašna, jer je zrelost, — nego jer je prijelaz u trulost.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(501)

Što je individuum manje individuum, to je idealniji.

(502)

[123] Platon je pjesnik, koji posta filozofom, Nietzsche je filozof, koji posta pjesnikom, Schopenhauer je i pjesnik i filozof.

(503)

Najeo se i veli: »Es regt sich nun die Menschenliebe . . .« (Faust)

(504)

Prijedmet ljepote u opće kao simbol života.

(505)

Moj junak piše knjigu o emancip. »ego«-a

(506)

Smijeh na sprovodima i tragedijama.

(507)

*Pavle Lagarić — omen et nomen.

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(508)

*»Nada« 98 str. 362: »Današnji junak nije izgubio samo koturne s nogu... on neće da traži zadovoljstvo u borbi za čast ili makar u samom patriotskom zanosu, jer odviše je proživio, odviše je naučio biti egoista...« »U njem se javlja bolesna, beznadna struna, *koja* ne vjeruje ni u što trajno — —«

(509)

Niemand über sich zu erkennen ist mehr werth als die ganze Erde zu beherrschen« (Kraljica Kristina) Ona »ljubi satire«, Pasquino ju zanima.
cumulativna moć = zajedno sa kime (u prot.: privativna moć)

(510)

Der Selbstmord. Ein Kapitel aus der Moralstatistik von *Heinrich Morselli.* Leipzig 1881.

(511)

Le Désespérés et les déserteurs de la Vie. Julliard. Paris, Genève 1897.
Kontrabasista Bottesine i Švajcarski plaćenici se od tuge ubijaju, kada čuju pjesmu: Ranz-des-vaches.
Nostalgija.
I Cardanus umire od gladi, jer proreče svoju smrt.
Slikar franc. kub. *Gros skače u Seinu, jer je neki »glupi« kritičar našao neke pogrješke u njegovim slikama. [CAMAO, SD I.]
Meloman = za muzikom.

(512)

21./XII 98 čuo sam D'Alberta. Jedan Schubertov Impromptu i Carneval Schumannov i Beethovenovu neku sonatu sviraše božanski.

(513)

U N. V. (98) izašlo: Iz moje bilježnice.

(513) Odnosi se na novelu U ČUDNIM GOSTIMA (SD I) koja je prvotno objavljena pod naslovom IZ MOJE BILJEŽNICE.

(514)

[124] *Razglabati o moralu je možda isto tako štetno moralu, kao razglabati o ljubavi — ljubavi.

(515)

Klincura. pokle. uštapio se. *palac = filoksera. raz, razina = niveau. začudno. zacopo se. *zaslavi = zazvoni. mrsi (mrvi) kroz zube. *zaojkam, -š, -a = viknem oj! položito mjesto. *dvogrle = dvojnice. badra = lonac u Boci. čanjak = tanjir. popić = popac. *krupni zub = kr. stoka. putilo = čime se putaju konji. *pustopašice. sučelice. Kadulja i ružmarin (na moru). Nismo od juče (= znamo se, držimo riječ). oputina = putanja. Pogibe ko od šale (Cippico). Bugnu vratima. berekinče = derle, fakinče. »Sve što mačka koti, miše lovi.« *huncut. *izvjedljiv. čeljad. kostriet. Nastrg = ešak. *igalo.

(516)

Neki pl. Bioch napisa ogromnu i divnu knjigu protiv rata, koju je posvetio ruskom caru.

(517)

*Čovjek je pamflet, koji Bog napisa sam na sebe.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(518)

Dnevnike pišu sujetnici i egoiste.

(519)

Medović (Prilaz 38)

(520)

Artes molliunt mores. Nije istina, jer je bol. umj. plod bol. društva, a ne obratno. Ali može li se tu govoriti o uzroku i posljedici?

(521)

Zašto Čifuti ne propadaju? (Narodi ne propadaju).

(522)

*Nordau — vo u ružičnjaku.
[IMPROMPTU, SD XIII.]

(523)

*Lice zlotvora u oku njegove mrtve žrtve.
[STENDHAL, SD III.]

(524)

*Taceat mulier in theatro (Schop.)

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(525)

*Europa i vo (E. mogu prevariti samo prevariti — volovi)

(526)

*Ako je teže podnositi viceve, nego ih praviti — onda —

[IMPROMPTU, SD XIII.]

(527)

Gosp. to je podlo! — Gospodjo, Vi se odviše strogo sudite!

(528)

*Božićnje priče: Smrt psu, [BOŽIĆNA PRIČA, SD I.] Isukrst.

(529)

X krade mlijeka

(530)

Svjetlo, koje umire, boli.

(531)

*Ima smioni izraz slijepca ili mrtvaca.

(532)

[125] Bibl. je memorija čovječ.

[1899]

(533)

Prilog »Obzoru« br. 296 (98): *Štovatelj Voltaira u hrvatskoj književnosti.* Upozorujemo naše čitatelje na uvodni članak »Kat. lista« u broju 51. od 22. prosinca, gdje se čita upravo temeljna lekcija A. G. Matošu, koji je u pismu iz Ferneya, štampanom u književnoj smotri »Novi viek«, izjavio, da je za njega Voltaire »od duhova prvaka ponajzanimljiviji i ponajsimpatičniji.«

Da obrazloži svoje simpatisanje s Voltaireom, taj njegov štovatelj saobćuje medju inim najodvratnije crte toga u istinu demonskog individualiteta, o kojem je slavni de Maistre, koji ga je dobro poznavao, rekao, da je *personifikacija svih sedam glavnih grieha.* A. G. Matoš može simpatisati, s kim mu je drago, jer najposlije svako bira sebi uzornika prema svomu ukusu, ali čim on svoje simpatiziranje iznese u književnom časopisu na javu, podpada ono javno kritici. Energični prosvjed »Kat. lista« proti iznašanju ovakovih simpatija na javu opravdan je ne samo s vjerskog već i s patriotskog i moralnog gledišta, te i mi taj prosvjed doslovce podpisujemo i upozorujemo naročito našu omladinu na antidot otrovu, kojim ga je A. G. Matoš u svom sastavku ponudio. Prije nekoliko godina, kada su Voltairijanci slavili u Parizu Voltairovu stogodišnjicu, pročitao je dr. Kosta Vojnović pred omladinom na zagrebačkom sveučilištu zbirku izreka, sastavljenih iz Voltairovih djela, te iznieo živu sliku toga
[126] majmun-veleuma, kako je Viktor Hugo nazvao Voltaira. Čestita naša omladina zgrozila se je, što imade ljudi, koji se zagrievaju za Voltaira. Mislimo, da govorimo iz duše rodoljubnih Hrvata, prosvjedujući protiv sastavku, gdje se izriče simpatisanje sa huliteljem onoga, što je čestitom hrvatskom rodoljubu ipak najmilije i najsvetije.« [OBZOR I VOLTAIRE, SD XII. – IMPROMPTU, SD XIII.]

(534)

Jamačno zbog napadaja u »Obzoru«, primih 2./I. 99. prvi štampani tabak »Iverja«, koji mi vrati g. Neumann.

(535)

Upoznah Norvežanina g. Ivara Döruma. Sprovedosmo prekrasno novo ljeto 99. Sličan je ujaku Ferdinandu. On je gotovo tip »Dušmanina narodnog«. Otac mu bijaše posjednikom... — Sestre Antoaneta i Eliza Winkler. Baron i farmer.

(536)

U hrvat. je seces. = konservativna.

(537)

Imam ideju za 3 božićnje priče: *Muzikant, *Djak i pseto, Uskrsnula...

(538)

Ideja za Bakalinovu kaćiperku.

(539)

Ivo mi piše, da je

(540)

Holger Drachmann: Novellen.

(541)

Gerard Keller: Drei Novellen. Dem holländischen nacherzählt. Adolf Glaser. Der Herr Geheimrath.

(542)

Elsen Schalet. Meschuge geworden.

(543)

Pismo iz drugog svijeta.

(544)

*marifetluk, bašaluk, mice = verige. *kidisati. kostrieši se. I kad bi mu počem došla zapoviest = da se desi, pa da dodje z. *pokle = pošto. *hrdjelj. rutavac.

(545)

1898. ubilo se u Zagrebu 24 osobe. — Šviglin i Jernejcova (97)

(546)

Vacher je 53. žrtva krvnika Deiblera.

(547)

Gedichte von Jens Peter Jacobsen. Aus. d.d. üb. Robert F. Arnold. Leipzig. Georg Hein. Meyer 1897.

»Denn all meine Rosen küsst' ich zu tot,
Dieweil ich deiner gedacht.«

»Denn wir gehen zu Grab
Wie ein Lächeln, ersterbend
Im seligen Kuss.«

Poezija botanike. Voj. Ilijć.

Nennt dich meine Gedanke,
So röthet sich meine Wange,

Jacobsen je pesimista.

Griechenland (pjesma)

*Glühende Nacht
Wille ist Wachs in deiner weichen Hand,
»Doch still und ruhig steht sie auf dem Söller,
Hat kein Wort, kein Seufzen, keine Klage,

Hebt sich dunkel ab vom dunklem Himmel
Wie ein Schwert durchs Herz der Nacht.«
Slika neke žene.

[127] *»Der Hahn erhebt den Kopf zur Kraht,
»Hat den Tag schon im Schnabel
»Irrtest du je in dunklen Wäldern
»Kennst du Pan?

Im Garten des Serails.
Die Rose senkt ihr Köpfchen, schwer / Von Thau und Duft, / Und die Pinien schwanken still und matt / In schwüler Luft. / Der Quelle flüssiges Silber schleicht / / Halbschlafend in Flusses Bett, / Gen Himmel weist den Muselmanen / Das schlanke Minaret, / Und der Halbmond steigt empor und zieht / Still übers Meer, / / Und küsst die Blumen, die kleinen, all / Und der Rosen und Lilien Heer / Im Garten des Serails, / Im Garten des Serails. (Spätestens April 1870)
Od tih je pjesama srcu teško kao od mirisa ljiljana.
»Die Sorge rinnt, der Kummer rinnt aus rothen Rosen.« »Wie der Himmel im Süden, der Schnee in des Frostes Reich, so ist sie rein.«
... »Keine Somerrose ist röther,
»als ihr Auge schwarz ist...
»Wohl Tausend Wünsche Strichen hinaus
»Frühmorgens auf mutigen Schwingen,
»Ob wund jetzt zurück und flügellahm
»Die seufzenden Winde zu bringen?
»Marine« = Mornarica = tu se na kraju spominju Meerfrauen.
»Irmelin Rose,
»Irmelin Sonne,
»Irmelin alles, was schön war.«
»Den Träumen ein Hoch!«
»Nach Ewigkeit begehrst du vergebens;
»Der Name, die That ist die Summe des Lebens.
»Licht übers Land
»Das ist's, war wir gewollt.

(548)

*Pas sa čičkom u repu.
*Nebo — ko pogled nevinog djeteta.
*Pas hvata svoj rep.
*Slika hajdukova u oku mrtve žrtve.

[STENDHAL, SD III.]

Osjećanje iza bala, štampanog članka i t d.
I ćuran ima lijepo perje, ali ćuran ostaje ćuran. — Pierrot. — Kalisch moralista.

(549)

Henry Lavedan: Le nouveau jeu.

(550)

*Gdje je stil 2. pol. XIX. vieka? Umj. originalnost? Ja bi htio biti ko novac: svi ga grde, a svi ga vole.
Smijači nisu uvijek konservativci.
Slikar Wilh. Difenbach u Beču u ekstravag. odielu.
Učenici: kolica.
Stečaj (Rasprodaja)

(551)

Ideja za humoresku (Iz m.b.) hoću da ubijem druga.

(552)

[128] *Lechers Rede.* Leipzig 1897.

(553)

D'Aurevilly: En mon coeur la haine abonde / J'en regorge à tout propos / Depuis que je hais les sots / Je hais presque tout le monde...

(554)

Chateaubriandu je Auvergne »najljepši kraj na svijetu.«

(555)

*»L'artiste a deux pays: le sien et puis la Suisse« (V. Hugo).

(556)

N. je čudan dečko. Kada je zle volje, ne ide mu se na nužnik, nego sere u papir u sobi. Kada ga jadna gazdarica ljubazno opomenula, uzima punu hartiju i zalijepi djubre o strop. Bijaše i u Americi. Pitao je, veli, nekog policemana, gdje su cure, a taj ga htjede ubiti budžom, te se debeli N. spasio jedva jedvice mikljanjem. Voli da priča o sranju. Tako, veli, da ga je na putu u Bruselj zamolio neki gosp., da gleda kroz prozor 10 minuta... U jednom ženevskom pansionu posrala mu se neka Armenka pred vrata... Ako mu se još ne poseru u usta, evo moje... guzice!

(557)

mamut-industrija (ogromna), plesati na jajima. lažitorba. D-m pisaše u Christianie-Intelligentssedler (radik. list.)
Sa psih. gledišta pravi je trag. karakter, koji ne pojima smiješno, a komički k., koji ne pojima tragično. cujka. dažd.

(558)

14. jan. svirah na bugarskoj večeri.
U 1. br. Stršena me napadoše: Španić. *Kud svi Turci, tud i ćelavi Mujo.
*Bijaše glup i mršav ko hrt.

[BOŽIĆNA PRIČA, SD I.]

X. neka mi ne daje rog za svieću. Svieću neka zapali svojoj pameti, a rogom neka okiti svoju umnu i ako rogatu glavu, prema onoj: do tri puta...
Lucija Dietz, moja cura. Jordanova Veselina, Antoaneta Winkler.
Gdje laž ruča, tamo ne večera.
nepodobština.
*Ko ide po ružama, okrvari noge.

[CAMAO, SD I.]

(559)

Karikaturista Gavarni bijaše u posljednje vrijeme izvrstan matematičar.

(560)

Th. Gautier (Les contemp.) pravo veli, da nema ništa žalostnije nego bohemien sa sniježnom kosom.

(561)

N. piše protiv mene, jer zna, da mu ne mogu isprašiti tura...

(562)

Svaki pjesnik ima svoje carstvo. Š. je kralj glupana. X u arkadama na Mirogoju: »Lepi dečki« (Šćepko)

(563)

Govori se po Zagrebu, da će Knez C. G. i Brdah imenovati g. Fleischera crnog. konzulom, Šćep. Špan. crnog. dvorskim pjesnikom, Amruša dvorskim magom i konjušnikom, a Pas. dvorskom budalom.

(564)

[129] *Buchenberger: Agrarwesen.* Kleine Ausgabe.

(565)

Svetonius: Vitae. »u Cezaru ima više nego jedan Marije« (Sulla) Mummius.

(566)

On se ogrnuo kožom Obzora, ali ispod pergamenta ipak upoznasmo lavska ušesa pjesnika Immortella. On voli žene, ali mene više zanima, vole li žene Adonisa Šćepka, Š. Šp. Šp. ima Volt. glavu, t.j. izvanjac.

(567)

gospodske ruke = svake ruke. *bezočnik = bezobraznik. *zanovjetalo. *naduši se smijati = navali. pobegena = = propenta. Najpotle = najzad. pašćice = iverje. naručnije = zgodnije. Kovrljak = peča. muškić. *plitica = pladanj. *kunjati u nedogled. tustice (masline). smušenost. ćumez. Proljetno me zavelo sunce.

(568)

Die historische Entwickelung des Anarchismus (Internationale Bibliothek New York, Juni 1890).

(569)

*vrkoč = kicoš. bašovati. na zator. bardak. načnimo ga. *reče okosito. na tlehu = na tlu. *klokočati = kipjeti. što je pod zapretkom tinjala. gnjat. *objutrilo. glibava zemlja. štedite, da doteče. uljeze u kuću. rukovodja. Nego (na početku izreke). zableknuo se = zabezeknuo se. gazdarština = imanje. *Zgoljan Hrvat. *jurve = već. ogluhnulo sve, kao da su uši tudjim maslom pomazane, hora je.

(570)

[130] *Cinna* (Corneille). Les bien fuits ne font toujours ce que tu penses.

(571)

Što se zevzečio = zevzek.

(572)

*... Erstens ist er gar kein Mann, sondern Beamter... (Turgenjev)

(573)

Katolički pripoviedači: Hendrik Conscience, Fernan Caballero, Georgine Fullerton, Hahn-Hahn, Bolanden, Wisemann (»Fabiola«)

(574)

Lemaitre: La patrie sera pour nous religion (Figaro 20. januara 99)

(575)

*Smisao u njem. izreci kao mrtvac u misirskim lijesovima. [STENDHAL, SD III.]

(576)

Hamlet — um, Don Quijotte — volja.

(577)

»Nouveau Jeu« — Pik Jovo na novo.

(578)

Shakespeare obradi samo jednu vrstu Hamleta. H. je njegov čovjek aktivnog temperamenta, jake volje, ali skeptičnog razuma. Druga bi vrsta bila: slaba volja, ali odlučan razum. simotamonikamovanje.

(579)

Dugačka sumnja ubija duh (Stai)

(580)

Ima Talijana, koji su za partikularizam.

(581)

29./I. 99 imadjah sa drom Rudlowom od Frankfurter Z-ga interwiew sa Kapčevom, poticateljem mać. kongresa u Ženevi. Kapčev je na mene učinio utisak političkog zelenaša i varalice. I take ljude brani »Obzor«!

(582)

*Teže je pisati dobro o nepoznatim stvarima, nego o poznatim (dobar žurnalista) [STENDHAL, SD III.]

(583)

Turgenjevu imponuje vrlo utilitarizam i to je jedina pogrješka njegove tendencije. Ako Turgenjev obćijaše sa Taineom, možda je i to od uzroka.

(584)

Dörum veli, da ga moja posljednja crtica — Božićna priča — podsjeća na norveškog pisca *Dybfesta, koji se utopio zbog toga, što se kompromitovao, gledajući kako se utaplja jedan njegov prijatelj. [CAMAO, SD I.]

(585)

Vidi u nožu smiješak *(»Ni za što«).*
*Iglast čovjek. Nosi okovratnik, jaku gore, veliki koraci. Ne znaš, šali li se ili ozbiljno govori. Crna kosa nad bijelim čelom, kao tinta na hartiji. Ne ide iz Hrvatske. Izgleda, kao da mu kosa strši iz lubanje kao iz proderanog naslonjača. strmoglavio.

[IGLASTO ĆELJADE, SD I.]

(586)

Turgenjev — obožavalac volje.

(587)

...ah! le Science
allons donc, allez donc, c'est nos cercueils
Naïfs ou non — —

(588)

Redevenez Français d'autrefois
Fils d'Eglise, et dignes de vos perès!
Ce siècle est un tel ciel tragique où les naufrages
Semblent écrits d'avance... (Sagessé)

Verlaine pjeva Napoleonu, jezuit.

(589)

*Izmedju pyrrhonizma i vjere nema mosta.

[STENDHAL, SD III.]

(590)

Poganstvo je očajnost, Kršć. nada.

(591)

[131] 17. siečnja 99. umro je Vasa Pelagić.
Nositi sove u Atenu. Alaj ste bristri.
*Na muci se poznaju junaci.
Gjuro Zrinjski protestant.

(592)

Berliner Polizei und Verbrecherthum, von Paul Lindenberg.

(593)

Imam kožu g. Španića. Želite ju? Ibler: Da je zec, još kako tako. Da je mačka — hajde de. Da je pacov — možda bi se i tu dalo štogod učiniti. Ali Španićeva?

(594)

džumbus, *ćaknut, osti (za ribe), navraskano more, ovolišno — tolišno, *glavaju ko pomamljeni, kučkovita mjesta (ušća rijeke, pržinaste obale i morske močvare), jestojka, *u pamik zore, raskorlate pse, *smantati = = smožditi, *šalabaza ko pijan, ortačiti, jatak, pitati koga = tražiti, moliti, sagonak istočnjaka, *orhota = = kiklop, grdosija; raskukorila kose; skomljavina = = lom. *sampas = brč (pobjesnjelih jaraca), nebo se nad njim *zdušilo, trubljavina valova, *lotinja i strava; spopala dušu neka *skarešnost, neka sumnja; količnost; tlama (bol) želudca; na more pade krasna milovina; nadazrijele se; čunj; nasukali se; *ršum = *urnebes i sl.; *orljavina gromova; krkore gromovi; *pijavičina (oni stupovi vode za bure); *mlohav(ac); *vesak = glasak; slika = prilika; oljoljo se; duplica = duplonka; zapijehati se = zaduvati se; *klanci jadikovci; gjisne u vodu; trnjača = elektr. riba; *zvirla = zuri; prisedla se = preskoči. Kako su trulu nagodu još bršljivijom (pišljiv) učinili, *petljanije. *lucprda. »Dok pamet dodje, vrijeme prodje.« »Psi odoše, štenci ostadoše.« Tko se jednom opeče, na hladno puše. *rogoboriti. gnjida. režati. skladno. *pedepsati. *Černomerec.*

(595)

U Beču se neka sluškinja krajem siječnja 99. otrovala 20-ti puta.

(596)

Venus calva = ćelava Venus.

[»DOMAĆE OGNJIŠTE«, SD VI.]

(597)

Kod Grka znači posao i bol isto (riječ jedna). Po Hesiodu je posao sin Ereba i noći.

(598)

*O, fiel ich doch in den Garten,
Wo die Blumen meiner harrten,
Wo ich mir oft gewünschet hab'
Ein reinliches Sterben, ein duftiges Grab. (Heine)

[IGLASTO ĆELJADE, SD I.]

(599)

Obzoraši su židovi, t.j. teokrati.

(600)

Pavić veli, da nam treba još 16000 puč. učitelja.

(601)

Hrvatska od 36 mil. svojih dohodaka prima samo 8 mil.!

(602)

[132] frkću konji. žlica. huškati. crno omrčeno lice. *hodkar. *čamiti. brlog. osoviti se. prikrp(in)a. *otajstvo. oprovrgnuti. u supor = za inat. *črčkar. odlučiti zle od dobrih. lokati. ona životinja na kojoj slanina raste. uzobijestila. *rači mi se. čaverljati. 282 str. prošundrivanje = kriomčarenje. razmadjarivati. narencati. živalj. milionac. zduha = *žgadija. derimrcina. tucipas. *krotak. čovječuljak. jagmiti. vabiti. *vrtoglavati. Savodravlje. u supor = usuprot. naseći = nataknuti. *občinjati. priljepak. *zator. breme. hudoba. uzvratice = obratno. *strmoglaviti. svojakati. žugati. prelica = koja prede. seč = odjeljak. ispetljati se. *obuzročilo ga = = reklo, da je uzrokom. tudjica = tudjina. *samoglavac = vieux garçon. grne narod. *sablazan. oskvrnjen. *omehkoputiti. gnjusan. uzvratno = obratno. omraziti. pastiriti. raštrkljati se. navlastice. navlaš. skot. jariti protiv = buniti. hrdjelj. znalac. načiniše pustinju. *upercaše se = uhvatiše maglu. čret = treset, ća do Zagreba. žica = pleme. rači mi se. selište. prebjeg. raža i pali. trativo = municija. za njim *klapa. nakot. *leventa. *klatež. leglo. obiknuti. svojakar. porenuti. vrtlog. doklatiti se. *prosukan = hitar, prefrigan. predavci = oni, koji iz zap. crkve odoše u istočnu. obreći = = obećati. turski zaleg = tabor. grusti mi se. *rukovet junaka. sulja = rulja. zatezati = zavlačiti. potežčice naroda. probitak = hasna, fajda. pouzdanik. *šara očima. *otajstven. natucati. počovječiti se. pomnjivo. kruliti(enje) = urlanje. popi *promernjauču. reva(ti). sikiricom razrežu mu glavu. ražnjav. zasijeca u III pitanje. dati na odabir = da odaberemo. *dokonjaci, dokonjačtvo = paresseux, paresse, *rogoboran.

(603)

Zna se, da i geniji imaju »slabe momente«, a lude — genijalne. Šteta, te je Š. genije, koji piše samo u — budalastim momentima.

(604)

Verlaine:

— Pauvre âme, c'est cela!
Mais revenu des passions,
Un peu méfiant des »usages«,
A vos civilisations
Préfére les paysages.

Suis je ne trop tôt ou
trop tard?
Qu'est-ce que je fais en ce monde?
O vous tous, ma peine est profonde;
Priez pour le pauvre Gaspard! (Hauser)

Je suis un berceau
Qu'une main balance
Au creux d'un caveau:
Silence, silence!

Triste corps! Combien faible et
combien puni!

Tout à l'heure déferlait
L'onde, roulée en volutes,
*De cloéhes comme des flûtes
Dans le ciel comme du lait.

Slavi provinciju, sv. Tereziju.

Travaille, vieux soleil, pour le pain et le vin,
Nourris l'homme du lait de la terre et lui donne
L'honnête verre où rit un peu d'oubli divin.

(605)

[133] *Starč:* Jer nije moguće da se narod ubije za makar kakvu platju.

*Da bi ih platjali Hervati, oni bi bili i Hervati.
Miloš veliki

Protestantizam diza narodnosti.

*Gerk se davao na tergovanje, na piskaranje, na čaverljanje, na domišljanje, na struganje kamena, na svirale; na svašto, samo ne na obradjivanje zemlje ili na drugi posao, dostojan čoveka rodjena za štogod boljega.

Gerčtina ne podnosi slobodu, nego ili razuzdanost ili sužanjstvo. Str. 147. još jače protiv Grka. 148 protiv kršćanstva. (i 153). 214

*na strani Magiarah biaše um i pravo i zato snaga (god. 48)

Nikada nebiasmo, kako se kaže, pobožnjak na glasu.
[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III.]

*ter svetgor narod hervatski dade novo pokolenje koje će obnoviti i učverstit njegovu sreću, slavu i veličinu; narod hervatski kroz i uz svoje sinove i prijatelje okupit će se na suncu, koje se radja za unesrećene narode.
[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

Kneževina Serbia (Hrvatska br. 29 1871) je remekdjelo u svakom pogledu.

(606)

St. Dumas više od 250 romana, memoira i putopisa, 25 volumes de drames et de comédies.

(607)

Wordsworth, Coleridge = lakiste. Alexandre Vinet rodjen u Lausanne 1797, umro u Clarensu 1847.

(608)

Michelet mrzi popove užasno.

(609)

Claude Monet — slikar pleinairista.

(610)

Rod je rodjen u Nyonu 1857 (*intuitivista).

(611)

*guljar = ko guli. daće = štibre (i patarice). hustiti: hrustiti. svojski. nut = evo. bajati. malešan. parbe. probitačno. odmagati. omraziti. vrtlog. govnovalj. *darovnik = darivalac. kopile. izvjetrilo = ispušilo se. filjarke. Smetnje. hudoban. zijati. kostrušenje. *zvirlati = = zuriti. pal, gnev, srčba. zamišljaj = plan. pogodan. hodkar. blezga. zasukan = glup, imaginé. barkanje. razrožan = razlik. meči (meka). *bezdušje. *pedepsa. zjalo propasti. razuzlati *klupko. scijenim. trijebiti. gnjilež. Bilo mu kao jajetu niz tavan. haran = zahvalan. kopititi se. *mlitavac. pomnja. *inokosan. na jedno brdo tkan. *Španija plati likovo ovog rata. ljaga.

(612)

Laissez dire, laissez-vous blâmer, condamner, emprisonner, laissez-vous pendre, mais publiez votre pensée (P. L. Courier)

(613)

Suleau — pamfletista revolucije.

(614)

Julien Vincent — Loti.

(615)

Eugène Rambert rodjen u Clarensu 1830 † u Lausanni 1886 (Les alpes suisses)

(616)

Leibnitz proklinjaše Franc. i ljubljaše Njemačku.

(617)

*Sursum corda! Ronsard grdi Rabelaisa, Corneille ne razumi nikad Racinea.

(618)

Lemaitre, France, Desjardins — impresioniste. — Vogüé — inicijator neokršćanstva.

(619)

Elise église
bedeau = *klisar (bedak)

(620)

[134] 4. ili 5. veljače dobijam od Gjoke Ekslebenlije pismo da je u Bukureštu! Sveca li mu gulanferskog, taj baš putuje!

(621)

Iz franc. hrestomatije (XIX vijek.)
Charles Hubert Millevoye = piše u duhu klasičnom kao Chénier. Il composa aussi des poèmes chevaleresques. On je elegijski preteča Chateaubriandov.
Charles-Julien Lioult de Chènedollé. Didaktičan, Docnije romantičan.
Charles Loyson. Prijelaz izmedju Millevoyea i Lamartinea.
Pierre Lebrun. Preteča Hugov.
Casimir Delavigne. »Messéniennes«. Preteča romant. pozorišta Komično njegovo pozor.
Pierre Jean de Béranger.

»En France, reklo se nekada, tout finit par les chansons.«

Lamartine (Alphonse de)
Victor Hugo: La libre Helvetie

»Non, rien, n'est mort ici. Tout grandit, et s'en vante,

L'Helvetie est sacrée, et la Suisse est vivante;
Ces monts sont des héros et de religieux;
Cette nappe de neige aux plis prodigieux
D'où jaillit, lorsqu'en mai la tiède brise ondoie,
Toute une floraison folle d'air et de joie,
Et d'où sortent des lacs et des flots murmurants,
N'est la linceuil de rien, excepte des tyrans.
Gloire aux monts!

Alfred de Vigny. Alfred de Musset. Charles Augustin Sainte-Beuve. Kao pjesnik sličan engleskim lakistama. *Theophile Gautier. Auguste Barbier.* Izvrstan satiričar. Velik liričar. *Marceline Desbordes Valmore.* Glumica.

[135] *Brizeux Auguste.* Pjesnik provincije i sela. Pjeva Bretagnu.

Auguste Lacaussade. Romantik drugog reda. Melankoličan. Slika svoje rodno tropsko mjesto: otok Bourbon.
Posljednji romantici i preteče Parnasovaca:

Victor de Laprade: »*Psyche*«, »*Odes et poèmes* modernes.« *Louis Bouilhet* = realista. *Charles Baudelaire:* »J'ai peur du sommeil comme on a peur d'un grand tron«, *Théodore de Banville:* »Pelivanske (funambulesques) ode.«

Parnasovci:
1866. kod Lemerrea: »Parnasse contemporain.«
Leconte de Lisle = chef de l'école, »Poèmas antiques«. Pesimista kao Alfred de Vigny. Prezire kršćanstvo.
José Maria de Heredia = najveći umjetnik škole.
Sully Prudhomme. M-me Ackermann (Louise Choquet) Fr. Coppée. Ne poznaje klasika, nije filozof. *Eugène Manuel.* Moderan, intiman, idealista, sentimentalan. *Leon Dierx.* Rodjen na otoku Bourbonu i sličan Leconteu de L., *Edouard Grenier. André Lemoyne. Armand Sylvestre. Joséphin Soulary* = parnasovac provincije. *Albert Mérat* = parnasovski akvarelista. André Theuriet = franc. theolozi.

Posljednji Parnasovci = (iza 1870., kada se javlja simb.) *Jean Lahor* (docteur Henri Cazalis), Budista, djak Lecontea de Lislea. *Anatole France* (Thibaut) = = neohelenista. *P. Bourget* = sličan S. Prudhommeu. Profitira od Musseta, Baudelairea, Sully-Prudhommea : osobito Shelleya. (»Vaises tendresses). *Auguste Dorchain,* djak Sully Pru-a. J. Lemaître

Novoromantici:
Jean Richepin, Maurice Rollinat = naturalista i baudelaireovac. *Jean Aicard* = optimista. *Edmond Haraucourt* = u posljednje vrijeme novokršćanin. *Maurice Bouchor.* Od mat. posta spiritualista (»L'Aurore«), »Les symboles«, Théâtre des Marionettes« (misterije pozoriš.) On je danas možda najveći franc. lirik. *Henri de Bornier* dobar dram. autor (»Fille de Roland«) *Ed. Rostand.*

[136]

Symbolistes, décadents, vers-libristes:
Arthur Rimbaud pronadje boju samoglasnika; René Ghil pronadje poetsku instrumentaciju. Verlaine mijenja verzifikaciju. Nasljednici pronalaze vers polymorphe (polypodies). Danas ostadoše samo naturiste, koji štuju slobodan stih.
Verlaine sličan po životu Villonu (XV. vijek):

»Il pleure dans mon coeur Comme il pleut sur la ville,
Quelle est cette langueur Qui pénètre mon coeur?
O bruit doux de la pluie Par terre et sur les toits!
Pour un coeur qui s'ennuie O le chant de la pluie!
Il pleure sans raison Dans ce coeur qui s'écoeure.
Quoi! nulle trahison? Ce deuil est sans raison
C'est bien de la pire peine De ne savoir pourquoi,
Sans amour et sans haine, Mon coeur a tant de peine!

Mallarmé. Henri de Régnier: ima inspiracije. Najbolji simbolista. *Gustave Kahn:* inventeur du vers libre. *Fernand Gregh* (rodjen 1875) = le premier poète á tendences modernistes, qui ait été couronné par l'Académie. *Jean Moréas. Francis Viélé Griffin.* (rodjen u Virginiji.) Naturista, otac ideorealističke tendencije. *Francis Jammes. Henri Ghéon:* on kao i Jammes učenik Griffinov. (rodjen je 1875)

[137]

Belgijanci:
André van Hasselt (ideje ko u Francuskoj do 1830.)
Vatere Gille: najbolji parnasovac.
E. Rodenbach = mistik.
Emile Verhaeren. Najbolji i najoriginalniji b. pjesnik. Bijaše naturalista, sada je simbolista.

Švajcarci:
Jean-Jacques Prochadt (né a Crête, cant. d. Genève) mort à Lausanne 1864. Suh imitator Berangera i fabulista.

Frédéric Mounerou. Najbolji švaj. romantik. Ubio se u 24. god. (1837.) u Goettingenu. Ste Beuve veli, da je genijalan.

Juste Olivier. Rođen u Eysins-u (Vaud) 1807, umro u Ženevi 1876. Pjeva Švicar., kanton Vaud. U pjesmi »Le Léman« je refrain:

»O bleu Léman, toujours grand, toujours beau,
Que sur ta rive au moins j'aie un tombeau«.

Etienne Eggis. U Fribourgu 1830, u Berlinu 67. Bohemien i romantik. Veli:

»Sachons vivre isolés au milieu des humains;
N'allons pas, à genoux, sur le bord des chemins
Mendier aux passants l'aumône d'une larme;
Que l'hymne sanglotant de nos sombres ennuis
Ne verse ses accords qu'au silence des nuits;
Ayons dans le combat le silence pour arme!
[138] Oublions l'homme pour nous souvenir de Dieu,
Ne devançons jamais le moment de l'adieu,
Méprisons la pitié que la foule sait feindre.
Si les douleurs sans nom rongent nos coeurs ardents,
Souffrons et sourions; n'ayons pour confidents
Nul ami, nulle femme, et mourons sans nous plaindre.

Mme de Pressensé (Elise-Francoise du Plessis) rođ. u Yverdonu 1826. Pod utjecajem franc. romantizma i Vinetovog protest. kršćanstva.

Marc Monnier (Fiorence 1829, Ženeva 1885) Sličan Banvilleu. Njegov »Théatre des Marionnettes« (polit. satira), Prevodi iz Fausta i Ariosta.

Iz pjesme *A Genève:*

Triste vent du nord, quand vient la froidure,
Mon coeur est pareil au hal val épuisé,
Aux bois sans chansons, aux prés sans verdure;
Tu me l'as flêtri, tu me l'as brisé.
Quand les fleurs s'en vont et les hirondelles
Qu'entraine la-bas ton souffle vainqueur,
Au pays natal emporte avec elles,
Au pays natal emporte mon coeur!

[139] *Eugène Rambert* (Clarens 1830, Lausanne 1886) Prozaički autor (»Alpes Suisses«). Kao lirik pjes. nacionalan.

Mme Melley (Mélanie Rachat) † Lausanne 1896.

Edouard Tavan (rodjen u Ženevi 1842) Jedan od najbolj. reprezentanata parnasovaca u Š.

Philippe Godet (rodj. u Neuchâtelu 1850) Najbolji prozaik u Švajc. Ironičan. »Que voulez vous? Je suis bourgeois«.
Alexandre Egli (rođ. u Ženevi 1852)
Alice de Chambrier. Premda umrla u 21. god. (Neuchatel 1882) napisa 15 000 stihova = valjan pjesnik.
Ernest Bussy (Lausanne 1864—86) = parnasovac, stojik.
Henri Warnery (rodj. u Lausannei). Vrlo sličan Sully Prudhommeu. »Sur l'Alpe« = izvrstna pjesma.
Virgile Rossel autor proz.: Histoire littéraire de la Suisse romande. Izvrstan pravnik, kritičar literaran i lir. pjesnik. Rodjen u Tramelan 1858. (Jura bernois)
Charles Fuster iz Yverdona.
Adolphe Ribeaux 1864 u Bevaix (Neuchât.)
Jules Carrara. »La Lyre« = Revue bleue hvali (Maxime Gaucher)
Isabelle Kaiser (Beckenried, Unterwald)
Louis Duchosal (Gen 62.) Sličan Verlaineu.
Mathais Morhardt (Plainpalais 1863) = simbolista.

(622)

[140] Student Berger, sin bivšeg varšavskog bogataša, prodaje — novine!

(623)

Gulanferi mi ne pišu. *Ne vjerujem, da će me i oni zaboraviti.*

(624)

*iznebuši se = zadivi se. *Netremice gleda = da ne trene. Krupnije ovce odlučivahu = odabirahu, vrcem = = pravcem, ravno. *bezočnik = bezobraznik. dokrajčiti. (okositi se na koga) = okašali se na njih. utuviti. Kimni se. Aja = jok. *mlitavost. osoriti se. *kostrušiti se. * bogovjetni dan. Đerđelez Alija, obladao mir, iskamči koju paru, munu u avliju, *Dohvatio bi se, valah, u božje čizme, pa još pri piću; mlakonja, ošuti na svaku; došlo do gusta; ustuknu od nje; šarampov = opkop

(625)

*Ledenjaci tokom godina bacaju niz rebra sve blato, kosti i t. d. (Djevica).

(626)

*Zlotvorova slika u oku žrtve.

[STENDHAL, SD III.]

(627)

Pik Jovo na novo.

(628)

okokućad. konji: *brnjaš, brnja = bijele boje po glavi; čakar = na kom ima svake boje; *gjogat, gjogatuša = = bijele dlake; kulješ = golema trbuha; alat = izmedju crvenkaste i žutkaste šare; krhat = dobar, ali star hat; kulaš = lugaste boje; malin = malen konj; mrkalj = mrke boje; putalj — putalja = putasto po nogama; rigjan, rigjanuša; sivalj; zekan — zeka = izmiješane crne i bijele boje.
Blago cara Radovana. gospar. ukajišariti.

(629)

Danas, 7./III. 99 bijah drugi puta sa Karolinom, Čumanjskim, Zervalovićem i Staniševskovima. Bijasmo u pozorištu. Davaše Thaïs (Comedie lyrique en 3 acts et 7 tableaux, poème de Louis Gallet, musique de Massenet). Roman je od An. Francea, najsimpatičnijeg duha u dan. Franc., muzika je divna. Sentein (bas), Mme Demours... Ali ostavimo to. Ja ljubim, ljubim Karolinu, ja sam propao.

(630)

8./III. za uvijek se posvadjao sa Pavlekovićkom, jer sam ustvrdio, da su svi hrv. činovnici — pa i njen otac — već kao takovi hulje. To mi je milo, jer je ona vriedna kćerka g. Stepničke i žena pl. Pajcekovića.

(631)

*Julien Sorel — Emil Girardin.

(632)

*U biblioteci čovjek sa pljuvačnicom pod kaputom.

(633)

*Tartiferija je mogućnost živjeti sa jačim: snaga slaboga.

(634)

[141] Da si se *izkopestio,* zovući ga, nebi se odazvao. netom se ugaćio. poćudan mi. mačije *blizne.* Ostao pri svojoj ko Grga o korizmi.
Iz N. Vieka (Don I. U.): pripašaj = pojas. sise = majko. Bilo *oljuto* vrieme, led *ugrizao.* otresi tri puta uši-

cama sjekire po bakalaru. *Kusasta* košulja (kratka). *tukac = ćuran. ćako = ćaćo. izadri se = izdere se. *upeče* nogu na vatru kao lovno pseto (primakne). zametnu se sjekirom i u šumu. Ni car mu do koljena. prilagati badnjak. čadjavica = čadj.puška. gornjak = = planinac. Tako se zvali *pivči i korači, zasukuje i razmeće* po kući. Nigdje oblaka ni oblačića kolik gargaša za žive oči. Vedrina, da bi mogo zvona salivati. *razjarena* vatra. zaklinio vrata. *Odkinuo prvi san, pa se probudi. Uze kabanicu *s perde. Odklipa* u crkvu. *Slize* iz crkve. Spiri vatru u mrtvarici. Sveza konope za *belenčuk* (u tornju). odgamizati kući. *rakijam se. **Nit ćiri nit viri.* Zeru *niže* = malo niže. Plete kotac ko i otac (konservat.) Zdrav kao drenova *stržen*, tvrd kao jelova vrž. djevenica = kobasica. Iz komšiluka povrvilo i *osukalo* se. crlika se = cereka se. Božićati se = željeti si sreć. božić. Kumpuran = koporan. *šamatorje = cintor. *progrušao = prisijedio. krmez-peškir. vezilja = koja veze. Po košulji udario vunenu *guću*, a po gući širitli crvena ječerma. Pod vratom su 2 zlatne ploče *zapinjače*. Ječermu pripasao *pulijancem pripašajem*. Nož bjelopasac. Male *sepetlije* puške. Opanci načinjeni, prepleteni, obsukani. To su *brčniji* ljubili. *halalio* se s ovim svietom (umro). Svak ga je žalio, jer se nikom zlim nije *zajao*. Bilo mu ko preturu (dobro). *tuzgav je = zamazan. *Neočešljan, kao da mu je na glavi badnja večer. *Osukana* ljudina.

(635)

[142] *Eksotični: Louis Fréchette* (Canada) Pjesnik patriota. *Hélène Vacaresco.* (1867).

(636)

Noću izmedjuu 17. i 18. marta. Jutros putuje Antoanetta, 15. o. mj. na plesu joj obećah, da ću ju pratiti. Ispunit ću riječ. Treba da bdijem do zore, jer ću inače zaspati. Pošto mi je dosadno čitati, razgoravat ću sam sa sobom. I tako se već dugo ne ispovjedih sam sebi. Dnevnika ne vodim, jer mi se to čini neoprostiva vrsta koketerije (ako je dnevnik iskren.) Sinoć u 10. s. umre Faure. Iz novinarskih izvještaja vidim, da bijaše glupan. *XIX vijeku dosadiše talenti. [STENDHAL, SD III.] Odista: glupan je amizantniji i »daje živjeti«.

Vrlo mi je rdjavo. Ne mogu da živim ko hrv. žurnalista, to manje, što sam odviše savjestan, a da budem

Massenarbeiter. Spremam za Nadu essay o Amielu i Stendhalu, najkurioznijim dusima ovog vijeka. Stendhal je tipičan čovjek, jer je znao u sebi da spoji *Don Juana, aktivnog čovjeka i sanjara-pisca. [STENDHAL, SD III.] On je klasičan, jer kao klasici življaše zbog pisanja a ne pisaše za život.

Osjećam u sebi snagu, da se ubijem. Zašto dakle to ne učinim? Jer ne vjerujem, jer mi je žao ostaviti jedinu životnu nasladu, koju mogu potpuno osjećati: misliti. *Misao i bol pretvara u nasladu.

[STENDHAL, SD III.]

Pisah Jurici, da mi nadje mjesto u Bukureštu. Kako to, da volim gulanfere? Što imamo slično? Oni nisu
[143] refleksivni, — ni najmanje, a kod mene i entuzijazam izvire iz refleksije ili se u nju pretvara. Gulanferi imaju genijalan temperamenat — to je ono. Oni možda misle, da ih volim zbog D. Ne. Ja volim D. zbog njih, jer osjećam, da je i ona gulanfer. Temperamenat je nješto instinktivno, »neizrecivo«. I ona ima nješto duboko — duboko. Privlači me kao smrt. U njenoj prisutnosti igram konvencionalnog dečka. Čim bi zavirio u njenu dušu, privukla bi me kao ponor i ja bi propao, jer sam strastven. Osim toga nikada ne ljubljah. D. je prva i posljednja. Samo zbog nje htio bih biti bogat. Kako to, da ju dobro poznajem, premda nikada s njome ne govorah? Već iz toga vidim, da je Šrepl glupan, te ju je napustio. Za nju je to sreća, jer bi bila još nesrećnija kao njegova žena. (hehehe!) Ona ga ljubljaše, jer kao gulanferica obožava talenat: jer se varaše, da i brat Milivoj ima talenta. Sirotica, ona sada spava i ni u snu ne misli, da na nju mislim. Fakat, da ju ne mogu usrećiti, t. j. dati joj mnogo novaca i reći joj: Gdjice, evo vam novaca i gledajte da se udate — najhladnijim tonom, ubija me više nego sve ino. Bio bih srećan, da se uda za drugoga, samo da je srećna. Njena mi je mati antipatična, jer mi se čini, da mi podmeće niske motive. Ona se vara, jer ja i gulanferi imamo nješto donkihotski plemenito. Mi smo plemeniti i onda, kad smo hulje. Tako bih ja mogao zbog Šarlote postati — i huljom, Huljom Šarlotovićem.

Kako to, da me ne raduje pisanje kao prije? Jer prezirem našu publiku.

(637)

[144] *Laž je dokaz — slobodne volje.

[STENDHAL, SD III.]

(638)

Kod nijednog se pisca ne vidi, kao kod Stendhala, ona mjera, kojom elita sudi društvo.

(639)

*On toliko čita, da nema vremena da misli.
*Nadotegao se (velik je) ko prestupna godina. *izlaptane (oveštale) haljine, ko da su ih vuci iskajišili. *Dobar ko kruh, priupen, *usrdan. Svakome je metla i lopata. boleču se njim = tjeraju šegu. Maskario se = šalio. *To su, bane, grdne rane. *progniezdori se = protegne, na tenane. *naoposum = zasebno. razkusuriti se = svršiti. *nadimlje se. *progalamio. *prinemagaj se. *umrlik = smrtan. *inačiji = drukčiji. Mokar ko pijevac. Kapelan razvezuje duše pokojnika. pobir = novac, koji selo daje crkvi *(lukno)*. ševaratica = kolibica. *U sto zlih časa. sivljavine = oblaci. Zvoni ko grlom u jagode. krupa = tuča. pokopište = = groblje. Nit tiče, nit miče. Ni pjevanja, **ni gigoćanja.* *Ježuri (= jeza) me spopali. Na me *protezavica i zijavica. *Trgla krv (navalila). Veći šušak = strah. *Pozobat će ga crni mrak. Smrzao se na konju ko *mosur*. oživo = živahno, živo. Oparen kašu hladi. *neutaživa žedja. **dotične* šume = koje se dotiču, blizke. Ni kiseo ni veseo. Kalauz ni te ni ove, već — —. Vrtim se na konju ko mrav na panju. *Vitlam očima. Konj djisa
[145] u ražanj kao bijesan. Stulih se (šćućurih). *Ni crne ni bijele jedan drugomu. mrcvarati. Pjevci ne pridušuju pjevati (prestaju). Djeca se krtože po posteljah. nugala = uglova. srkuca = dim, od srče. **Izdreči* oči ko varen zec, navalio ko vlah kocem, pa mu ne da ni jezikom zametnuti ni ukazati bijele zube. Daruj ga sa 15 batina. Aman (milost). *namriskali* obraz. objeručni prsti. Mećava ulihala (grdna). progaliti se = razvedriti. Svako jutro crnje osvićalo. Pojate. Koze *kvekeću*. **oblagdanjenje*. Todore, to gore. *zimski čič*. Ni gladan ga se pas ne bi mašio. Živi o stoci (od). Propadosmo ko principova gazeta. Mogu *dokrušiti = stignuti sa kruhom. Na *omeč* = na bolje. Potoci *prošopljaše* = kada se topi na njima led. Truli starci i starice. *Kržljava i smitljiva djeca. *Bili i bitisali! Posukao se = pružio se (niz kuća). Pred kućom se *nabubuljila* gomila. *zavjetarje. *Mašklin* i motika. Jure ko ovce na *solilo*. *Smrtimice za poso prionuo. Načinjaju opanke. Udarila u krpljačinu (da krpa). Ele svojski svak prihvatio ko za

očevu bradu. *plećaš = plećat čovj. zamašit = omašan. očadjela knjiga. mladjarac = mladić. psost = psovka. obodi ga pogledom. *U se dušu. Cvala Ti! Sve cvalo i *skladovalo. mejaši = medje. drhću gaće = boji se. pržina s crkve = malter. dobrovoljan = dobre volje. Dosti — prosti. junak zaplotnjak.

(640)

11./3. u veče i opet Karolina. Bože moj!

(641)

Ante Polić, Schams, Dragica, Boroša, Frank, Miletić, don Pave kanonik Zanki, don Antun kanonik Liepopili. L. P. Relja. Tereza Špitaler.

(642)

[146] *Karolina Hristkijević.*
Stendhal nije pjesnik, jer ne ljubi. —
2 vrste eneržije: odricanje i poniranje. Kontrast: um i eneržija.

(643)

15./III. 99 svirah na soareju ruske kolonije. Gospodjica Seifert. Demonstracija u pozorištu. Fedja i Aleksandra Osmolovski. Vinogradov. Römer.

(644)

*»Zbog kratkoće ovog referata... ne možemo se upustiti u detaljno ispitivanje vrijednosti čitavog sistema — —« (Boško P-ć, Nada 99. str. 48)

(645)

Petrarca — otac subjektivizma.
*Sainte Beuve se vara, kada veli, da ne valja naslov Le rouge et le Noir.

[STENDHAL, SD III.]

(646)

*Francuski je talenat više literaran, nego pjesnički. Svi su franceski pjesnici pjesnici literati, obrazovani ljudi. Burnsa i Veselinovića nema. — Ima toliko 2x2=4 koliko ima ljudi.

[STENDHAL, SD III. — MILETA JAKŠIĆ, SD VIII.]

*Pod diplomatskom ironijom grije vrela duša kao uvenule dojke mlade kaludjerice pod nemilosrdnom daskom.

(647)

*plakavac = duh udavljenog djeteta. *stuha* = čovjek koji nagazi na vražju večeru. vanitas = taština. *ljubovati. čvaraju* u lobanju = čaraju. *Mora se radja u crvenoj košulji. *obdan, *obnoć.* dijete *svene* i umre. *navraća* vodu na svoj mlin. **kamenica* = vještica, čiji duh lijeće u obliku mušice. *stakne* vatru. *naže* u bijeg. ne povidi me = ne izdaj. *bûka* (bukača) = avet, kojom se djeca plaše. Isto tako. *Karangjoloz. udarljiv* = ko oće da udara. **vrlja* amo tamo. **Kučibaba* = djetinje strašilo, stanuje u dubokim vodama. *filipiti* = kidati izdanke. **utrenik. *niokale.* zaturen = zanemaren.

(648)

[146—147] *Vigilien,* von Stanislaw Przybyszewski. Berlin, S. Fischer Verlag, 1895. [...]

(649)

[147] *Sunce — hostija, traci kao monstrancija. trepće očima. Kosa joj miri na šeboj.

(650)

meteriz = obrana. *polovne krvi. *provoditi se. *sučelice. strmoglav(ce). listom. mutikaša.

(651)

Uskrs 99. — vrlo žalostan. Plamen na visovima.

(652)

Tresić:

*Ko ptica, što pod krilo svija glavu
Oluju kada sluti, tako duša
U čudnu neku zavija se bol,
Što srcu ne da mira, krv ledeni,
Kad neku skoru tešku sluti kob.

(653)

*tucak = ko se potuca. obosio sam. dični Sl.

(654)

Eugenie Grandet (Balzac).

(655)

**iskopistio* se od smijeha. *zabrzada* = poštrcana. *trk* popu = skoč. *nacavlila* = riečima navalila. *ko Vlah kocem. naprdaljke* — brbljarije. *parja se popa* = mane se. *Ko izgovedana vučetina.* mogla bi zubima govno

(648) Citati na njemačkom iz općeg sadržaja romana. (ISPUŠTENO!)

ožuljati. **gniezdarila se.* okašaju se = okositi se. *rajnog* muža = pokojnog. ovremenit = vremešan. **naćulio.* novci se bliznili i tronjili = bivali 2-struki i 3--struki. priupen = milostiv. **zadrečio* se u zemlju. **živkariti* = životariti. *medjer.* napršče = dijete na prsima. ukopište = groblje. čeznuo i *veremio (synonima). odža na munari *kuiše.* očan = naočit. ušivao se = stidio. u privežnju = svezana (psa). lâv = lavež. raskajišiti = rasjeći. Psetenja = psi. zumbao = ogrebo, ujeo. rega = od žezni. usmitili = navalili. *Izrepio se na ledinu (rep.) moždjen i krjepak. doliže = dovuče se. *zgrušio = pritisnuo. *zaćihućio = zadrijemao. *o njoj* se zabavlja. mrčiti hartiju. ošaknuli = istjerali. Ni stražno ni lovno = ni za str. ni za lov. Tko s vragom do podne tikve sadi, o podne mu se o tikvu pucaju.
[148] prkljaš = natežeš, *dangubiš. prorupi = navali. upeo se pred njim. u što god okrćao = latio se. pozlobili ga i Turci i Vlasi. u stožernu se zemlju kreše mašklin = = budak. *Don Ilija Ujević,* parok u Krstaticama kraj Imotskoga.

(656)

*Ubio bih se, da mi se smrt ne čini isto tako glupa kao i život.

[CAMAO, SD I.]

(657)

14./V. 99 Danas bio u cirkusu Remy. Jedna jahačica imadjaše divne noge. Od Hörmana još nema odgovora. Ako mi odbije essay o Stendhalu, t. j. ako mi ne pošlje 100 for., postadoh u Ženevi impossible. Već 1 i ½ mjeseca nemam ni soua, t. j. dobih samo 10 for. Nemogu da odgovorim ni mome Ivici, a za Juricu ni ne znam gdje je. A Dragica? Ovih dana mi je gdjica Stavi-ski čitala svoje radove. Radove! Da sam čestito ručo, usrobi se od muke!

(658)

*Tako je sudba nâd pokidala
S drveta moga ledenom rukom
Al' duša ipak nije odala
Svoj bol ni suzom niti jaukom ... Mil. Jakšić.

[PARIZ, 15. OŽUJKA 1901, SD III.]

(659)

*Jede ko mlada lasta.
Neki knjiž. kao dreser, neki kao cirkuski konji.
Knjiž.: salamander.

(660)

*narogušiti, vrježˇ, smijkita = što veze u venčiće ispod ikone. *bućma kose = struk. razgali vedje. bukću oči od zadovoljstva. fijoka = pretinac. otoič. razlabaviti. *moj nebore! krviti se.

(661)

21. svibnja 99. dobih moju knjigu Iverje.

(662)

Najbolji mi je prijatelj u Ženevi Aleksandar Zlatanov, divan dečko.

(663)

πᾶσι θαρρούνως ὁμιλεῖν = sich Allem anzupassen (Aristipp.). Theodoros, Aristippov učenik: je ateist. Hegesias Πεισιθάνατος = pesimist škole.
πραότης = »Toleranz« (skept. princip.)

(664)

*Život je ništa izmedju dva ništa.

(665)

18. maja 99. otvoren u Haagu Kongres mira. Istoga mjeseca umro Francisque Sarcey. U Biogradu umro ovog proljeća moj znanac, književnik Ilija Vukićević.

(666)

[149] *ùtoma = odma. *krpelj = klop. svaki u boga dan. povjetarac *galiče* morsko lice. *ćaskati. ponekad. *podozriv = ko je u sumnji; na koga se sumnja. **na pomol* Dubrovnika. gramziv. čamprage = šape. *moreplovac. udesiti. vjera i Bog! *otragu nekoliko godina = nazad. *žarki zvjezdan = sunce. *zadužbina. skorojević = parvenu. čivitasto more. ubataliti = pokvariti. *toplo igalo Meljina. čepljem = stupam. obilaština. obdan. *pitomina. *kozlac = d. Bock. lovor i ćiperiz u Boci. prijem = doček, primanje. dakće vo. maleno *gupče — dijete. *samotok vino. zamučio na moru = steko. *arslan = lav. konačiti. popadasmo *ničice. šemlučiti = = lumpati. njorac = gnjurac. u više navrataka = više puta. s koljena na koljeno. *stravične vrleti. rači mi se jesti. agava raste po brijegu nasumce do po 2 metra u visinu. na tlehu = tlu.

(667)

Marko Car: *Niz rodno Primorje.* Slike i utisci s Jadrana. U Most. 99. Tresićeva je knjiga bolja.

(668)

21. maja Karolina Hristkijević. — Danas je 23. maj, a Hörman mi još ni ne odgovori za essai o S-lu. Ako bude kao ono s rukopisom o Voltaireu, ne znam odista, što da počnem!

(669)

*Koža joj mirisaše kao jezero u pramaljeće.

**Den Himmel überlassen wir*
Den Engeln und den Spatzen (Heine)

(670)

[149—150] *Die grössten Geister über die höchsten Fragen.* Aussprüche und Charakterzüge erster, nicht-theologischen Autoritäten des 19-Jahrhunderts. Zusammengestellt von Dr. phil. *A. Engel,* Mathemat. in Zürich. Zweite Aufl. [...]

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, IX, SD III.]

(671)

[150] Luče mjesec iz vode.

(672)

Danas (25/V 99) proživjeh tako karakterističan dan, da ću ga zabilježiti, — to prije, da mi prodje vrijeme, jer nemam duvana. — Spavah do 9 s. Budim se strahom: bojim se novog dana, novih muka. Do 10 sati ležim
[151] u krevetu kao krpa: bez volje da ustanem. Ustavši popijem čašu mlijeka. Tražim sir, koji ostavih za današnji ručak od sinoćnje večere, ali — mačka dodje kroz prozor, pa ga smota dok sam spavao! O ručku danas dakle ni govora. Do 12 i ½ bijah sa drom Rudlovom. Vidjeh dragu Karolinu, koja mi ljupko odzdravi. Mjesto ručka gledam sprovod nekakog Vaultiera. U 4 sata odoh gdji Osmolovski, koja mi srećom — kao vazda — ponudi kruha, maslaca i čaja. Sa Fjedjom idem g-djici S. Feodorode, a ona me zadrži, ostanem. Pričam joj svoju ljubav sa Karolinom, ona se zanima sve više i više, a i — ja. Ima divne ruke i divno tijelo. Ja pričam

(670) Popis umjetnika, znanstvenika, političara i velikih ličnosti XIX. stoljeća koji su bili religiozni. (ISPUŠTENO!)

o Dragici, gulanferima (Ivicu već voli), Danici. Ona je vrlo iskrena. Ja sam osim Feodora jedini, koji — ju posjećuje. Dodje Isarsonova, a ja odoh... Nikada ne bijah gladniji i nikada ne bijah srećniji sa ženama... Oh, Hörman mi ništa ne odgovara. Što ću, što ću da počnem, ako mi propadnu tih 200 fran. za koje toliko radijah i kojima se toliko nadah? Ili zar su molitve moje majke uzaludne, zar nema Boga ni u najvećim
[152] nevoljama? Hoću li moći umrijeti kao Zeno? Ne bojim se smrti, ne. Bojim se sjene, koju bi bacila na ime moje. *Ne žalim život, nego žalim ono, što bi još mogao stvoriti. [CAMAO, SD I.] Ne žalim sebe, nego žalim ljude, koji me možda u ovaj čas još vole: Mariju, Danicu i Mil. Matoš, Ivicu, Juricu, Dragicu, Karolinu, a — možda i Pavlekovićku.

(673)

*Lijep, butrast, zamašit momak. Bio zor na oči (feš). *Mitio istom četrdesetu. ljude(ta) (gen. sred. rod). obišen = pokunjen. Privirio se preko letava. Tumbarao se i snubao kao vrtoglava ovca. Mitiše i tri godine = prodjoše. Omršao i ošćurio (oslabio). *Dolazio na brazdu = popravljao se. Nisu lje nikad. Komšilučari. T. sjedi na prikladu. *Posrpio se = zgurio. *Uzrakoljili se i *užamorili ko vrapci na kupini. Vehlo i uvehlo, *čezlo i iščezlo. *Mrka kapa, zli biljezi (zla prilika). Živina ne umi reć, ali umi leć. Kolik bi u oko ulio. Gnjilavica = = vrsta zemlje (ilovača). Goveda se *zadahtila. Konji vrknu, kad im muha u nozdrve udje. Posude za vodu: kabli, dižve, bukare, krbe. *Sunce se okatilo na vilingorju. Bili se i nakomice i ožimice. Krndiš = rusvaj.

(674)

U Novom Vieku (1899, str. 538—539) piše Tresić za Iverje: »Čitatelji »N. Vieka« poznaju A. G. Matoša, po
[153] njegovim duhovitim razpravam, kojima je skoro svaki broj okićen. A. G. Matoš je najbolji današnji hrvatski humorista. Njegov osebujni stil začinjen je najveselijom šalom, ali žali bože kadkada i odveć ljutom koprivom satire. Ne oprašta nikomu: grize, dere, sieče, bocka, čeprlja, žicne, uštipne, kao pas, guja, jakrep, stršen, osa, komar i buha. Nema tako visoke glave, kojoj nebi šmiljak vlasi ogulio, ni tako uzvisita nosa, na koji njegove mušice ne bi doletile. Ne oprašta nikomu. Sav mu je sviet neprijatelj, a on cielomu svietu, pa se osvećuje gdje može. načitan je silno, a ima dobro pamćenje.

Nije učenjak, jer se nije zadubio u nikakav predmet ljudskoga znanja kako valja, niti je mogao, jer nije imao prigode, niti su mu okolnosti odisejskog života dozvolile, ali onako trkimice, svuda je malo zavirio, čalabrknuo iz svake znanosti i umjetnosti, pa se u sve razumije. Duhovit i oštrouman od naravi, uoštrio je um još bolje na patnjama života, koje nije lako opisati u par redaka, kad bi za to trebalo roman, o kojem bi svi filistri rekli, da je Münchausenska maštanija. Najbolje se je usavršio u glazbi, jer mu je ćaća orguljaš kod Sv. Marka u Zagrebu, pa naučio svoju djecu svoje umjeće, a ovaj sin postao pravi majstor na cellu. Gimnaziju izučio, a ne doučio, pa postao samouk, ali sa-
[154] mouk, kakvi su riedki. Vojnički bjegunac, koji je skočio sa neke tvrdjave, s koje bi i vrag nogu slomio, kroz zviždanje taneta umako u Srbiju i bio nekoliko godina u Biogradu, gdjè upoznao Srbe, a i jezik dosta obogatio, pa mu kadkad malo i preveć po srbštini miriši. Od tuda je pisao kritike za sarajevsku »Nadu«, te mi je umah upao u oči s njegova biesna sarkazma, koji do kostiju grize. Odmah sam ga stao snubiti za suradnika »N. Vieka« i on se lijepo odazvao, te pomagao perušati naše mlade slavosrbe, ljuće nego i sam Šegvić ili ja, pače kadkada i preljuto. Koga je pustio na miru u svojem »Impromptu«? Ujeo je svakoga, gdje ga je samo zubima dohvatiti mogao. Ali eto neka ujeda dok mu se smijemo, samo neka kadkada ne grize tako da jadnik pod njegovim zubima mora jaukati. Sve je na njega biesno. Mladi slavosrbi bruse pera u potaji, da mu se osvete, pa će sada svi na njega, kad je izdao »Iverje«. Groze se, štekću podmuklo. Mislim da ih se Matoš ni malo ne boji, jer u njega ima više i uma i humora i književničkog znanja nego u njih svih skupa. Poslie Starče-
[155] vićevih »Pisama Magjarolaca« i njegovih pjesničkih davorija, nije bilo kod nas duhovitije a ni oštrije satire od Matoševe. Matoš je pravo Starčevićevo djače, koje drži učitelja ne samo za najvećeg našeg političara, nego i književnika. Najveća je mana Matoševa, što se odviše razmeće svojom načitanošću, pa ga ljudi koji nisu vrlo načitani ne mogu razumievati. Starčević je velik satirik, kojega može svako razumiti, jer za uspjeh ne treba um nego naravna duhovitost i neobična mašta u izmišljavanju komičnih pointa, te poznavanje ljudi i narodnoga duha. U tom pogledu bi morao Matoš bolje nastojati da se približi Starčeviću.

Matoš piše i novele i crtice, kao što su ove koje oglasujemo, i kojima je glavna karakteristika osebujan stil, lijep jezik i duhovitost. U kritici je silno pronicav, ali preoštar i zato katkad nepravedan, neka vrst hrvatskog Baretti-a sa volterijanskom duhovitošću i kinizmom. Ugrizo bi do potrebe i rodjenog otca; tako mu je ovaj čalarni sviet ojadio srce. Sada gladuje u Genèvi u Švi-
[156] carskoj, spremajuć se na put u Pariz, da je novaca. Ovom velikom talentu moralo bi se posvetiti iz domovine mnogo veću pažnju, te ne pustiti da skapava od glada i od jada. Tko može neka pomogne, učinit će zadužbinu narodu.

(675)

Aprila 99. umre Pailleron Edouard (»Le monde où l'on s'ennuie«, »Le souris«, Les Cabotins, Faux Ménages, Hélène, Le départ, L'etincelle, Le monde où l'on s'amuse.

(676)

Jeanette Ricon, Mme Schubert, Mme Pavlekovitsch, Dragica Tkalčić, Melle Gerardet, Melle Seifert, *Karolina H.*, Katarina Reškovac-Radaković.

(677)

À propos de S. S. Kranjčević:

Eto, što znači biti psetancem odlična gazde!
Najlakše k cilju podvita repa! —
Pitoma njuško, cjeluješ petu, al se i za te
Mirisno peče masna kobasa!
I ja sam, evo, krjeposti vašoj savio pjesmu,
Polažem lovor preda Vas,
Slab je to darak, jestive više volite stvari,
Odlike više praktične vrsti!
Ipak vam — ne hteć uditi daljem napretku vašem —
U uho nešto šapnuti moram:
Sve mi se čini, da ste — u glavnom — svojom metodom,
Kastore, malko sl'jedili — (ljude!) = Kastora (u Gospodskom Kastoru).

(678)

[157] 25./V. 99. prvi puta svirao kod gdjice i gdje Ame Droz.

(679)

U maju 99 umro Emilio Castellar.

(680)

29. V. pripovijedao gdjici Seifert jednu svoju novelu, a ona plakaše.

(681)

Bana *čami* obilaze. Roče se. Svojta.

... Svima, svima:
Zulumćaru, ubojici,
Prošteno je svima, svima —
Samo nije izdajici.

(682)

I danas sam bio kod Line S-t. Dobra i lijepa gospodjica. Docnije došla Isarsohnova.

(683)

Danas (4/VI 99) upecao novu curu: Olgu Beck. Vrlo lijepa, confessionslos. Oteh ju prijatelju Meyeru, koji bijaše tako lud, te me predstavi.

(684)

5/VI. upoznao gdjice Kutuzove. Otac — načelnik Harkova. Bombardirao ih paradoksima. Da je novaca, reisiro bih.

(685)

Danas, 3./VI. bijaše i opet grozan, koban dan! Već mjesec dana čekam 200 for. aconto za essai o Stendhalu. Jutros dodje odgovor, a mjesto novaca pismo Hörmanovo, kojim mi javlja, da će mi poslati 50 for. i to tek onda, pošto dobije priznanicu. Hulja!

(686)

U jednom broju Agr. Tagblatta štampala je P-ćka Kalischev članak (»Zur Frage des Frauenstudiums«) pod svojim imenom. Ismijaću ju: dosadila mi.

(687)

[158] U 11. broju Nade (99) izišao je povoljan referat o Iverju od Iv. Krnica.

(688)

*Početkom lipnja božuri modri ko vedro nebo.

[CAMAO, SD I.]

(689)

Samo naivni mogu da vjeruju, da je starina bila aristokratskija od sadašnjosti: obratno! *Rothschild se razlikuje više od modernog proletera, nego Perikles od svog roba, e. c.

(690)

*Was mich nicht umbringt, mach mich stärker. (Nietzsche)

(691)

*Treba bura, pa da nam duša bude kao duga.
*Vrhunac životne filozofije i finog epikurejstva: i u bolovima nalaziti naslade.
*Jeste li čuli zvijezde kako pjevaju i zvukove kako zvjezdoniču? [CAMAO, SD I.]
*Kosa — boja ko u pauka, smedja. Oči — kao 2 modra insekta. [CAMAO, SD I.]
Fatzke — berlinski fićfirić. [CAMAO, SD I.]
*Prava hulja kao stjenica; zasmrdi tek kada ga ubiješ. [NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]
*Kada bijah kraj nje, obuzimaše me neka topla umornost, kao da duva proljetnak.
*Nosijaše me neko nejasno, ali lahko osjećanje: — kao kada ćarlija vjetar kroz granje.

(692)

T. z. svjetske dame razlikuju se od našijeh, te su brutalnije.

(693)

Upoznah gdjicu Timofejevu. Svira klavir, pjeva i uči sciences sociales. Ona je i ljubezna i lijepa. Mnogo!

(694)

*Zasili se niz polje. šura = ženin brat. dželep = horda. teferic = das Lusthaus. Zelen ili miloduh = zeleno cvijeće. *sapi = Hinterbeine. *mula = der Gelehrte. narukvice = grivne = alali = bezenluci. obodci = mindjuše. kuburlija = pištolj, što se nosi o unkašu. zelena kada = cvijet. ibrišim tkanica = od prepredene svile
[159] izatkan kao pojas. *joldaš = drug. kavad = ženska dugačka haljina. zastava = mjesto na dnu stola prema

začelju. bakračlija i uzendjija = der Steigbügel. beškota, hljeba bijeloga. *paspalj = na šljivic-e. jalov(ica) komidba (kukuruz). *stojni Beograd. uprosnik = pros(il)ac. knjiga ga je dopanula. *začinjati pjesme. *sunce ističe. brijeme = vrijeme.

*»Da donese sunca u nedrima
U rukavcu sjajne mesečine.«

[CAMAO, SD I.]

dobri došli = dobro. *gizdava djevojko. žimi moja glava = živa mi. *rabar = prosilac, dragi. stari dugovječnjaci. *zazor = sramota. mlaćenica = kao surutka. trapiti vinograd = raditi. kràtošija = vrsta crnog grožđja. na othodu = odlasku. *garofan = ran i rumen cvijet. *perje = lišće. na dohodu = dolasku. vojni = = ženik, mladoženja. *žut ko dunja. ugoveti = ugoditi. merdžan jabuka. *šušti vjetar ko da zbore ljiljani tijo tijacko. *neve = nevo (vocativ). *mlada neve. *dažd. svojta. *obrosjela = puna rose. *božjak = sirotan. nisi raja dostojala. *poništi = poruži.

*Da se bijem i prebijam
Od nemila do nedraga
Kao voda o bregove. — —
Već se bijem i prebijam
*Od drveta do drveta,
Od kamena do kamena,
Od nemila do nedraga,
Kao voda o bregove. — —

*zdravljica se nanosili. *odoljan trava. bimber = grožđje. stiman u družinu. *grana od oblaka. poplužnjula = poskliznula. hojdoše = odoše, ulak = glasnik.

*Kan da s' suncem kose plela
A mjesecu dvore mela.

[160] *Osu se nebo zvijezdama. *moba. sanak me zove. *šikala se barka = plovila. *Ubilo te moje uzdisanje. pobedljiva majka, pa će reći da si m' umorila. odaženem njemu na oranje. mljezinica = mezimica.

(695)

Najveća je pogrješka romana, što je roman, t. j. dugačak.

(696)

Danas, 13./VI, na moj imendan i rodjendan, još ne dobih novaca ni od kuće ni od svinje Hörmana. Došao je Dučić. Sličan Zraku. Okanović mi Svetislav dao divno odijelo. Sutra putuje Lina Seifert.

(697)

Sinoć, u zoru, 17—18/VI vidjeh u jednom lupanaru, kako jedna kurvetina ogromnih forama, grize nokte, crne i gadne radničke nokte, svome švaljeru.

(698)

Gorski car. Roman. Nap. Svetislav P. Ranković u B-u 1897 (zadruga).

(699)

*Kamenje u vodopadu kao zubi u ustima pobijesnjele.

(700)

*orlovati. potrica = poljski kvar. i nesretni = svaki. »jerbo su i onako domorodci moji svi pivači i od naravi pisnici, sva svoja junačka učinjena dila u pismah pivaju i u uspomeni drže«. »Primi ju (knjigu) dobrovoljno, kako sam ti ju i ja dobrovoljno pisao; drži se njome i zdrav budi.« crljen(ko). pecara = gdje se peče rakija. brvno. potre led. rasap kuće. Radjanje sunca zove »nasladjiva i čudnovata komedija«. Bura = tragedija. M. A. Relkovića Satir. 1857. U Osieku Drag. Lehman.

(701)

hasna i hair. *zaludnica = *zaludan poso. skuhati poparu. rabota. pohara. *ispitljiv pogled. *trabunjati. usekne sveću. obrlatiti. vatrenjača = paromlin. srljati. zacijelo. zvocati = brbljati. ledina. *Na belom hlebu = pred
[161] smrt, burek. *pobabio se = posto baba. *ojadjeniče moj! *behar = cvijeće na drveću. srezala duge košulje. *čestar = šumica. cerić. crkvena **medenica* = zvonce. jektenija. karlica mleka. kutlača = sud. zasede u sovre. trenice = daske. ćemane. vrljike = kolje. ucoljah kurjaka. vreknu (jure i t. d.). grebenati. vrbuje družinu. *zbrčkana lica. paksijan = tvrdoglavac. stvarnost. *poganac. prokazati = izdati. vrg = za piće posuda. odujmi = uzme. noge *klecahu i *povijahu se. vermati = štovati. petljali me. ćumez. truckati. istanjio se. *razgaljuje dušu. bučje = bukve. jednačit = jednolik. potes = dolina. zapurenjačio (purenjak = klip) = zaklipio. mâl = gazdaluk. šibljak. senzal(iti). vrdati. *pusnik. nakusurati. uzgred. patiti stoku. postepence. reduše reduju. *omorina. umivati. zausti da vikne. *zatišje. perilo. luženo rublje. (lug = pepeo e. c.) *zametnu šalu.

*pozan. djernu okom. kroz = donekle. priseban. glo-
žjak = lužić. *vajkati se. šumarak. otpadnik. od muke,
a ne od zaludnice. ne drobi(eljaj). *Jesi li se umorio,
bane? pozadružna = lijepa, zgodna. buranija. *gara-
bilj = puška. ako danas, *počem*, dodje... *zloćudno.
ne izbija iz kuće. ševarice = granje. ortačina. prižel-
kuje. *bludni sin Josip. zaranci = veče. bez predi-
ha = na dušak. maznem ga. zajaziti. puščani grlić.
odujmi = prestane. prisjeti se. *potulji se. argatujem.
*zakrlepiti = zalijepiti. vidokrug. tomruci. reziliš =
= omalovažavati. zaklinoše = udari klin. *kresne okom.
*mučenica = rakija. *kidisati. bulumenta. dolijati.
štrbnu malo trave. zapečena krv. duje = (naduje). žmu-
[162] riti. šturo granje. kitina hladovita (granje s lišćem).
*čajir. svojta. *tunjez = *klincov, glupan. cijelu *bogo-
vetnu noć. prznica. požarnik = vatrogasac. špag = džep.
Snijeg za jednu *sudlanicu* napadao. usiljavati se. *pe-
lengiri. *Sve mi izgledaše *neverica.* *uzete su mi ruke.
cagrije = korice. put za uši. *osorljiv. *Izdrači se na
nju. Uvija se = laska, ispričava se. Ne *popuj mi. Majka
*kopni iz dana u dan = slabi. Puno *trina* (?) i pepela
od duvana. Ide u raskorak. *inokosan = samcit. izo-
bliči = izgrdi. *Udje neka pomama u ljude. *Ostav' se
pasjaluka. Sve više *iznemaže* i jednu noć lijepo da
zakovrne. *povodeći se = teturajući. familijaz = škol-
ski podvornik. postidan sam = stidim se. zagrcnuli
se = stanje prije plača. *Obnevidio. jedan po jedan
gazda = i te kaki gazda. *mutljaju se = muvaju se.
brigaju brigu. prepone = preprjeka. *cvijelite mi di-
jete. *giga* nogama, sjedeći na krevetu. *Pokunjio se. še-
šir s crvenom *trakom. naokriške = šuljajući se ili
slično. kupusara = šalabahter. Debeo ko puce. popu
na muštuluk = podvorenje. *zavrati se = nasloni se.
otkos. podbočio se na *kosište.* *zgeba = nikogović, ku-
kavelj. *pušćul = resa na fesu. *krndelj = posprdno
za pištolj. **Zajaprili* se obrazi. Svijet se *vrzma*, gura.
Čvari se pečenje. Prdaljka na gajdama. vojnik staja-
ćak = u stalnom kadru. trgovci luče svinje. kevilj =
= dečko. mosur = cijev za piće. ar = staja. *uporno
gleda. *Namćor = tvrdoglavac. okorna riječ (koriti).
[163] vrgom zahiće vodu. šat = možda. kova na bunaru.
» — Priroda! — reče on zamišljeno. — Da! toj sam
se misli i sam poklonio! Velika je to knjiga! Ko nju
čita, taj se bliži bogu!

Da, ali pop ne zna od koliko se ruku može čitati ta knjiga.« (Školska ikona)

(702)

27/VI. vidio u Bastionima iznenada Helenu B. Govorah s njom. *U mom srcu zapjevaše stari slavulji. [CAMAO, SD I.]

(703)

*Violončelo kao pjevajući mrtvac.
[CAMAO, SD I.]

(704)

*Da se Goethe ne rodi, Fausta ne bi bilo; zakon gravitacije bi postojao da se ne rodi Newton.
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XIV, SD III; — MILETA JAKŠIĆ, SD VIII.]

(705)

*Sunce na istok, a jaki Bog u pomoć.
[CAMAO, SD I.]

(706)

*Sinu joj oči, a mene sprži grom.
[CAMAO, SD I.]

Šeboj. Maslačak.
*Orlići na pećini iza pramena magle.
[CAMAO, SD I.]

*Osjećanje umornosti, poništenosti, kada se stupa u grad sa planine.
[CAMAO, SD I.]

(707)

Les débuts d'un homme de lettres (Alph. Daudet). de Rochefort-Lucay, le père de notré Roch, écrivit des pièces et se fit vaudevilliste. »L'homme qui a mange devient meilleur.«

(708)

Srpski Pregled — 1895. Premda izidje samo 9 brojeva, mogu reći, da je to najbolji, od meni poznatih, naših listova. Nediću je Zmaj formalno isto, što je, po sadržaju, Šapčanin.

(709)

Ivan Vajda, genijalni magj. pjesnik.

(710)

Bog. Atanacković: Dva idola. Refleksije o groblju à là Turgenjev. Spominje Riberu mjesto Goje, kako mi se čini. [Zapis ćirilicom!]

(711)

[164] I opet zadjoh u očajnu katastrofu! Da ju opišem, ne možda zbog toga, te bi ju ikada mogao zaboraviti, nego da se spomenen imena i datuma. Još se jesenas, kod Davidova, upoznam sa Hungerbühlerom iz Siona. Činjaše mi se: glup, ali dobar. Iščeznu, a proljetos ga opet sastanem. Pošto mu umre gazdarica, spavaše od straha noć kod mene, a ja drugu kod njega. Pošto ne htjede ostati u sobi pored pokojničine, zamolim Mme Pasteur, da mu da onu pored moje za nekoliko noći. 3 noći ovako spavaše, a jednog ponedjeljka ga na moje oči uapsilo izmedju 12 i 1 s. pored Rhone. Bijah bez krajcare i smatrajući ga prijateljem, založim njegovu Zither, t. j. zamolim Vladisavljevića, te mi to učini. No Vlad. izvadi citru i založi ju za 15 fran. na drugom mjestu... Hungerbühler dodje, navaljuje i dan i noć: daj pa daj, a mi nemamo ni soua da jedemo, a kamo li 15 fr... Hung. tuži. Tražila me i policija. Sinoć, 5 jula 99 odlučih da se ubijem, ako dodje da se osramotim. Jutros mi stigne 10 for., a na couponu piše don Ilija Ujević iz Krstatice:
»Milo moje! Eto ti jabuke s moga kitnoga Zagorja. Poznate su mi tvoje novčane oskudice u Ženevi (nečitljivo)... i pošteno srdce. — Zasada to, pa opet će se brat brata sjetit. Na uzdarje čekaću Iverje. Ne zdvajaj, brajo mili! Ljubi te u tudjini, Krstatice Imotske 27/6 99 tvoj Don Ilija Ujević.« — oh ima, ima još duše, još živi stari Bog! To me tako tješi, te se ne bojim sjutrašnjeg dana, jer H. *neće* citru bez policije.

(712)

[165] Narodne posl. iz *Crne Gore:* (Luča, 1899) Ako je malo mlijeka, ema je blizu rijeka. Ako ne umije reći, ma umije leći. Ako je pozno, ali je skozno. Bolji se pita. Bez starca nema udarca. Bog je rani i pozni. Bjelogrla selu mila. Visi o muci ko torba o kuci. Valja baba prase, navalja ga nase. *Golotinja grdotinja. Duvan plaća, a ide bez gaća. *Duh se vije, a života nije. [CAMAO, SD I.] Dok nekome ne bude kuku, ne bi nekome blago. Dan po dan dodje i Gjurgjev dan. *Da zna čovjek dje će

poginuti, ne bi ni odio. *Djevojka je tudja sreća. *Žeži pa bježi. Ženska pamet, kuća prosuta. Živi ka beg na Hercegovini. *Zabešio se*, ka tele u nova vrata. Zlo radjenje gotovo sudjenje. Zapiši na led. I ako je med sladak, ne valja prsti oglodati. I kokoška, kad vodu pije, na Boga gleda. I pop se u knjigu pomete. Kudije danas s' očima, tudije noćas s nogama. Kome narod, tome i Bog. Kako našla, onako snašla (navikla). Kad je suvo, krljaj, a kad mokro, brljaj. *Kad se djevojka rodi, ko da kuća izgori. Ko nema zeta, nema ni magarca. Lako je prijatelja steći, no ga je muka zadržati. Ljepše se s nekim bit, no s nekim pit.

(713)

Ko bi rekao, da je Marc Saulnier (Pension Dorsaz, Fusterie 6) tako divan dečko! Dao mi preporuku na Jeana Sigga, deputirca (Rue Pradier 1) i na consililleura Thiébauda.

(714)

[166] *Zastori, koji se sami dižu. *Osjećanje, kao kada vidite padanje kamena, kojemu se ne možete ugnuti. *Zvijezde potonuše s noću. Ostadoše tek neke, popadaše po džbunju i cvijeću i smiju se mladom ljetnjem suncu, koje ih vrelo pije.

(715)

6/VII 99 atentat protiv kralja Milana. Atentator Gjuro Knežević (Le Genevois)

(716)

Anne Radcliffe: *Les Visions du Chateau des Pyrenées.* Bruka. Ista baba pisaše još: *L'Italien ou Le confessional des Pénitents noirs; *Les mysteres du château d'Udolphe.*

(717)

Tennyson: *Enoch-Arden.* Prevod Zmajev. Krasno.

(718)

*bair = obala. *luka = župno mjesto, *kinjiti. *vedrovoljan. *zvekir = alka. mnidijaše. žacati se. zimzeleni tis (?). listom se digoše. pijuk = *budak.

(719)

9/VII. I opet jedan grozan dan! I opet jedna prokleta nedjelja za vratom! Ako ne uzmognem taj mjesec u Pariz, dajem sam sebi riječ danas, da ću se ubiti. Ovako živjeti nema smisla.

(720)

Atanackovićeva Dva Idola: kiso kupus sa medom.

(721)

Neki Stevan Žakula veli u Zori, da je Zmaj i velik ljubavnik.

(722)

Die freie Gesellschaft. Versuch einer Schlichtung des Streites zwischen Individualismus und Socialismus von Franz Stäpel. Chemnitz 1881. Pisac je protiv hipotekarskog zaduživanja. Das Radbertrusche Rentenprincip. *Repudiation* — Verlust der Dargeliehenen Kapitalien sammt Zinsen.

(723)

Ako ga do 21./VII. ne uzmem, propade mi kaput i prsluk, koji dobih od Okanovića.

(724)

[167] 17/VII 99 rastanak sa Karolinom... Podlaci (medju njima i glupa Emilija S-cki) rastaviše nas na dugo. Čitam u novinama, da je desertirao Vlad. Mažuranić i da ga je Belgija vratila (?)

(725)

nazočan.

(726)

Proljetos (99) štampana mi je Božićnja priča (u Nadi) i Impromptu (u N. Vieku).

(727)

20/VII. čitao u Vili i upoznao se s gosp. Dinićkom i gcama.

(728)

24./VII dao ostavku u Vili, zbog Stojiljkovićeve uvrjede. 26. moram iz stana. Bože, kako će se sve to svršiti? Danas (23/VII) uzajmi mi Dučić 50 cent. Šta ću sutra jesti, pušiti — ko zna. Ne znam, hoću li 26. o. m. i doživjeti. Ubiti se zbog kake više stvari — hajde de; ali zbog 20—30 fran! Zar je to život, zar život A. G. Matoša propada zbog 50—60 fran.?...

To je svršetak ove sveske. Gori od početka... 1899

(729)

[168] [zbirkom karikatura, za koju bi vaša literatura mogla jednog dana biti blagodarna...
Pišem Vama, a ne poštovanom Stoletu, resp. gosp. Stojiljkoviću, jer ne imam običaja da sam u prepisci sa nepismenim ljudima.]

(730)

[169—170] *Mome nepoznatom kolegi.*

Pišem Vam Prijatelju javno, jer ne znam vašeg imena ni adrese. U 178 br. »Obzora« čitam:
Ta kratka je notica povod toga pisma, za koje molim Višnjega, da Vas nadje živa, kada Vam je već sudjeno da gladujete! Rekoše mi, da je glad stvar vrlo škakljiva i da može svakoga ko se na nesreću rodio sa želucem otškakljati na krilo Abrahamovo. Zbog toga mi ona notica ne dade mirno oka stisnuti već nekoliko noći. Pretraživši i po treći put svoje džepove, osvjedočih se, da nemam ni mangure. Mjesto novca evo Vam nekoliko dobrih savjeta, a dobri su savjeti novac, kada se slijede. Pročitajte dakle ovo pismo do kraja, tako Vam fruštuka, ručka i večere, tako Vam Šobea, Zeiningera i Ziestera, tako Vam..., gladni i nepoznati moj kolego...
»Mlad...« »darovit« »književnik«. Ta to je grozno! Ta vi ste čovječe božji, gotovo predestinirani, da gladujete. Ali to je, vi imate tu bolest, da su vam zdravi zubi i želudac. I ja patim od nje. Dva puta dnevno jesti, — to je najmanja žrtva tome molohu, zdravome želucu naše mladosti. Medicina još nije tako daleko doprla, da bi si mladi književnici mogli dati izvaditi taj prokleti stomak i učiti mjesto želuca kaki Kochbuch ili Brillat Savarina. Isto je tako nemoguće skočiti iz halapljive godine, koja smundja ćurane zajedno s kostima, pa nikom ništa, u 80, koja se zadovoljava dnevno sa šakom pirinča u mlijeku. Oh, nesrećniče, vi ste »mlad«, a imate apetita.
Ja Vam protiv te kobne bolesti ne znam dati pravoga lijeka ni savjeta. Da jedete ciglu, zemlju, kreč, da gutate kamenje, balvane i eksere, koji ostadoše od gradnje sv. Kralja i da ćušnete u usta gosp. Crnetiću piramidu — Sljeme — ali sve su to trice prama jednom kuružnjaku!

(730) Koncept pisma, v. zapis 300.

BILJEŽNICA III.

[PARIZ, jesen 1899 — 25. IX. 1901.]

[1899]

(1)

[1] *Nebo kao da je puno žuči, koja pada po krovovima.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VIII, SD III.]

(2)

*Veli se, da treba imati ideja prije ili za vrijeme pisanja. I Š. ima ideja, ali samo — iza pisanja.

[MALA BIBLIOTEKA, SD VIII.]

(3)

*Hrek = panj. stoprv. pijevac, plandovati.

(4)

[1—11] *Pervenci*, Različne pjesme od P. Preradovića. U Zadru Tiskom Demarchi-Rougierovim. 1846. [...]

[KNJIŽEVNOST, SD VI. — VLADIMIR JELOVŠEK, SIMFONIJE II, SD VI. — NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I. — DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III. — PARIS, 28. NOVEMBRA 1901, SD III. — KUĆA, SD III. — ŠTROSMAJER, SD XV.]

(5)

[11] *Heineova lapidarnost i Mažuranić, Harambašić, Vraz. *Zašto danas nema ljubavnih pjesnika u nas? (Kranjčević). Španić imitator Heineov.

[MILETA JAKŠIĆ, SD VIII. — TRENUCI (DANICA MARKOVIĆ), SD VIII.]

(1) Iz Preradovićevih zbirki *Prvenci* i *Nove pjesme* Matoš je u cjelini ili u dijelovima prepisao ove pjesme: *Posvećenje, Što je ljubav, Mrtva ljubav, Pjesnik, Putnik, Izdajica, Dalmatin, Čeznuće* [*Prvenci*], *Posveta Strossmayeru, Tuga, Pitanje, Ljudsko srce, Pjesnikova kob, Laku noć!, Jesen, Noćne pjesmice, Majci, Veselje mladosti, Nadgrobnice, Slijepac Marko, Dvije ptice, Dvoslozi, Pjesma Banu i Banici* [*Nove pjesme*] (ISPUŠTENO!)

*Gyp antisemitka kao ona Španjolka u Heineovoj pjesmi, koju smota čivutin (Don Ramiro).

(6)

*Zaboravljanje prošlosti je često znak bujne sadašnjosti. Kosova se sjeća narod kojemu je zlo i dosadno.

(7)

Chrétien et crétin: pas une grande différence.

(8)

[12] *Koliko je sati? Pol šest. Ne, pol deset.

(9)

Berg, Schwartz; u oktobru 99 poslao mi dr Miletić 25 for.

(10)

Kmeziš se = dosadjuješ. *posuknulo staklo = kada se na nj uhvati znoj.

(11)

Izašo Zolin roman Fecondité.
Rostan napisao dramu *l'Aiglon.*

(12)

*trnci = srsi. *duvak = koprena. *ćurak = bunda. peča platna. *Živio nam Todor, nek se čini govor. *zvjerati. nagraisati. *utoli vjetar. *zapristasmo za psetom. nastavi u *bakrici* zelja. *posuknulo* staklo od naočari = ona mrena vodena. promigolji glavu kroz vrata u prkos. *gurabije = neki kolači. zareži i *lane. uzvjerio oči. *pustosvati. klibi se = kesi. *zakovrnu se u utrobi. *vancaga = *bitanga. nješto me držagnu u rebra. *crnpurast. prebranac = pasulj. mećava. gura se mic mic. vrzemo se. zapečak = čep. *pupav(ac) = debeljak. Kada se jede, pucaju *zaušnjaci.* buklija = vrsta posude za piće. rumenika *zaklokoće.* iste istacke (pojačano) novine. pastva = župa; prijaško. *okomio se na nj. zgrče se prsti. nogavice = pantaloni. *rovašiti. asura. *promeškolji. narogušen. *zgeba = kukavac. sročiše = sastaviše, naumiše.

(13)

En route (J. K. Huysmans) tako je dosadno, da ne mogoh pročitati do kraja.

(14)

[13] *J. K. Huysmans: Certaines.* [. . .]
[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III; — MILETA JAKŠIĆ, SD VIII.]

(15)

[14] *Veliki današnji franc. propovjednici: Monsabré, Didon, abbé d'Hulst.

(16)

neobikao = nenavikao. odupire družina. zametnu se motikom. dvogrla = vrula.

(17)

[14—16] *Eugen Dühring: Die Judenfrage als Racen-, Sitten- und Culturfrage* [. . .]
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VIII, SD III.]

(18)

[16] 14./XII 99 poslao mi kolega Viktor Car Emin, učitelj u Voloskom, 10 for.

(19)

[17]

(20)

11./XII u 3 sata nebrojeni pjesnici i umjetnici na grobu Alfr. Musseta. Bijaše 250 pjesnika, u kojih ime govoraše Ch. de Bussy. Musset se rodio 11./XII 810 u uličici des Noyers, danas bd St Germain.

(21)

*Revolucija u ime umjetnosti i estetike. Ja sam anarhista poezije.

(22)

13. decembra (u hôtel Gruot) rasprodaja: Ziem, Roybet, J. P. Laurens, Henner, Veyson, Detaille, Harpignies, Clairin, Meissonier e. c.

(23)

*Henner rekao za Böcklina: Ce n'est pas un artiste.
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XVI, SD III.]

(14) Ekscerpti u obliku citata i natuknica na francuskom i hrvatskom iz općeg sadržaja knjige, a napose o Ropsu, Rowlandsonu, Whistleru i Poeu. (ISPUŠTENO!)

(17) Ekscerpti na njemačkom i hrvatskom s građom povijesnih podataka o židovskom pitanju kroz stoljeća. (ISPUŠTENO!)

(24)

La conscience de l'Enfant (Gaston Deuvre). Humoriste: Courteline, Alphonse Allois, Tristan Bernard, Jules Lévy, Armand Silvestre, Maurice Donnay — Turčin Kara Ahmud.
Stephanus — Johannes — Paulus Krüger.
Petit Chagrin (Maurice Vauceire).
Grofica Marija Trostburg-Wolkenstein — Wagnerkinja i W.-ova prijateljica.

(25)

šušoljiti. *tapkati. *hvoja. voljko. *cjepidlaka. izbarabariti = izravnati. *vjetrogonja. *suton. skastilo = = crne suze.

(26)

[18] Exposition Lévy-d'Harmer, 150 Chausse.

(27)

S tobom je ma ljubav rasla od mladosti,
S tobom će ma ljubav živjet do starosti (Gjore Držić)

*krilatac = angjeo; *nona = ženska noga. *pribraja* na sviralu. patri me, medjnik. raboš = rovaš.

Rasti, rasti, o slobodni
Dubrovniče, rasti veće;
Rasti nebu grade ugodni
Na velike česti i sreće (Gjon Gjivo Palmotić)

*Dražije vam budi glas, ime, poštenje,
Neg' hip, nagnuće, sramotno življenje;
Na vik on živi, ki zgine pošteno. (Franjo Kr. Frankopan)

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(28)

Ti zvuci niesu nama nepoznati,
Otaca slavskih to nam je baština,
Kroz srodne žile što nam teče
Tamo sa Kijevskih drevnih stepa (Tresić)

Borba (Ciraki): Heineov slobodni verz, Badalić.
ckni = oteži (ne ckni nama svu istinu rijeti) pokle = = pošto

*Al naučih, kako solju gori
Tudji hljebac, kakvo li je brime
Ići tudjim stubam doli-gori (M. Pucić)

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VIII, SD III.]

*Ili nije moja narav kô svačija druga,
Kad ostalim što je dobro, meni je opako,
Ostalima što je radost, meni je poruga? (Pucić)

[19] »A sada?« jeknuh — »pjesme, priče, bajke!«
I plakah gorko, ko na grobu majke. (Šenoa)

jeda = da, a da. danguba. *razufani = sans courage *brčno brdo. svrž. strovali se. kob. zarilja = zaroni.

*Klonuti će idealna snaga
Moje duše i mojih pjesama!
Što će istom tad u zdvojnoj noći,
Gdje već večer turobna je tako?
Što će sviet, gdje ljubav nema moći
Što će život, gdje njim vlada pako?! (Harambašić)

(29)

*oči raskolači. na me *zahuktio. ukinu ga = ubi. pustimice. *zamrsio jezikom, srce joj se *ukosilo. očima zamieni. začinjaju kolo. *davor brate. vjetra *ćuh. *zadnjoč = z. puta. (Marković.) *povorka. brecnuti se. *suton. *razgale se magle. prvnik svog plemena (1.) *blaženik. hljev = hambar. revne ruke. *zatomljuje boli. ogarak. *grič = vrlet. tlapnja.

*Častno radi, skromno jedi,
Pa ti poso zlata vrijedi. (Šenoa)

Hrvaćanin! Ta je l'moguće?
On samo bubnju, puški vičan,
Slobode tudje viestnik dičan!
Da! u njem ima krvi vruće,
Probudio se mrki sin,
Slobodu i on za se prosi — —

[20] Jao! Jao!
Divota ova pusto groblje,
Taj krasni narod podlo roblje!
Mi? Zatrli smo grobu vrata
Da — još nas ima, još Hrvata! (Šenoa)

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, V, SD III.]

(30)

*Gdje se Oštrac k maglam diže,
Gdje rog tuče, frula sviri,
Jagoda se o vlat niže:
Nek mi se ondje duša smiri. (F. M.)

[MILETA JAKŠIĆ, SD VIII. — KOD KUĆE, SD IV.]

Početak *Šaš-polja* (Mark.) — Erlkönig

(31)

Anda vu morje vre vekivečno
Jedno nam leto kapnulo srečno.
Neg je l' nam drugo ovak tam zajde,
Je l' mozt nas predi tamo ne najde,
Al nam pak takvu porodi tugu,
V kojoj življenje bu nam predugo?
*Koje kad v pesmi kanim van dati,
Srce od plača ne mrem zdržati.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III.]

(32)

*Sad ti živem bez uhvanja, brate,
U dalekoj opuštenoj zemlji — — (I. August Kaznačić)

[POSVETA EUGENU KUMIČIĆU, SD III.]

(33)

[21] *izba. *hrek. *žrec. *stelja. lieha. *pozlobiše = potvoriše. jasne strieke potoka (trakovi). *prjekorjela hljeba. *nahrupiše. *gomoljika = Truffes (Šenoa). pizma.

(34)

*N je kao Dumasov mušketar: kada nije mogao da dobije markizu, zadovoljio se sa sluškinjom.

[MILETA JAKŠIĆ, SD VIII.]

(35)

Temenjak Velebit. uperio = pošao. *potleušica. mećava meće. brvna. *tjeskoba. cigli 1 krajcar. prodjede glavu kroz prozor. tonja. *plijesna vlaga. *uleknute oči. *mrzovoljno. vriština = kamenita zemlja. *u baziji (odbazati u svijet) = u »fremtu«. sve zarajta. *bugariti, davoriti. dotrampao kući. ni poture — mi marijaša. svojstvo. dolap = pretinac.

(36)

Umjetnosti treba: naivnosti ili fil., duboke koncepcije života = sinteze, a toga danas nema.

(37)

E. Schuré: Les grands initiés
E. Schure: Les grandes légendes en France
Papus: Traité élémentaire de science occulte
Dramarel: La science occulte

Revel: Notes sur les rêves
Paul Adam: En décor. — Etre
Soldi: La langue sacrée
De Guaita: Au seuil de mystere
De Guaita: Le serpent de la Genèse
Saint-Yves d'Alveydre: La mission des Juifs
Balzac: Seraphita. Louis Lambert. Ursule Mirouet
Viliers de l'Isle Adam: Axel
Peladan: La décadence latine. Vice suprême, Curieuse, e. c.

(38)

[22] pokarabasiti = posvadjati se. nagrabusiti.

(39)

Alex. modernost sastoji se u tom, da je južni pol njegovih žena — dva puta širi nego kod »akademika«; Meduza — imitacija Stuckovog Sotone (oči).
Max Stirner je divan.
U Zori (posljednja sveska od 99): Jelica Belović-Bernadzikovska, Jela Spasić, Kosara Cvetković, Milica Petrovićeva, Jelena Dimitrijević, Milka Grgurova, Mileva Simićeva, Danica Bandić (feš), Darinka Kalićeva.

(40)

20./XII pedesetgodišnjica smrti Chopina koncerat i conférence (Armand Silvester), u salonu Pleyel.
scripta manent.

[1900]

(41)

Menschliches, Allzumenschliches (Chemnitz 1879). *Ein Buch für freie Geister.* Dem Andenken *Voltaire's geweiht für Gedächtniss-Feier seines Todestages des 30. Mai 1778.*

»Mangel an historischem Sinn ist der Fehler aller Philosophen.«

(41) *Menschliches, Allzumenschliches:* naslov djela Friedricha Nietzschea.

(42)

zadnjom = z. puta. vedrac kamen. *gluha davnina. poduporanj. prijegor. *gredem. *knjige starostavne.

(43)

Nini i moja Tata J.! Dobre, lijepe duše.

(44)

Rochefort radi samo po 2 s. dnevno.
*Životinje »slične leći« (stjenice).

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III.]

[23] *Aur. Scholl* — spavaše prvu noć zbog stjenica na ulici. *Quarante Medaillons* (Akademici)

(45)

[23—24] *J. Barbey-d'Aurevilly: Les Diaboliques.* [...]

[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III; — KNJIGA BOCCADORO, SD VI; — ZAGREB I ZAGREBI, SD XV; — ZAGREB PO DANU, SD XV.]

(46)

[24] Mosquitosi umiru u rani, koju učiniše.

[NEŠTO NI O ČEMU, SD XV.]

(47)

[24—26] *Walter Pater: Portraits imaginaires.* Divna knjiga [...]

[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(48)

*Tot verba tot pondera (Horac.)

[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III.]

(49)

Don Ilija *(Doruša).* Dernek = vašar. skastio = odlučio. Sud šalje *rubača* za pokretnine, a *trubača* (tubatora) za nepokretnine. ravan čovjek = miran, dobar. **Uspor* kolo lomi = uzbrdica, klanac, inad. *preko izma* = vrlo, neopisivo. mahni ko metlom = izjedi sve. hajvan (tur.) = živina krupnog zuba. *pešnje* = donja konjska gubica. **oškopica* = nemirnjak, šalčina, zločo. *Svezat glavu i suzu otrt* = učinit koj važni posao. nije mu

(45) Citati na francuskom o dijabolizmu kao pravcu u francuskoj književnosti. (ISPUŠTENO!)

(47) Citati i ispisi s podacima o životu i djelima slikara Sebastijana van Storcka iz Paterove knjige *Imaginary Portraits* u prijevodu na francuski. (ISPUŠTENO!)

krivalo = bilo rdjavo. *plenuo = nezgrapno sjesti. Otpljucne, ko da si kapom o tle udario. *okisao* = smutio, razdražio se. *Komoštre* = Ako se sumnja o kojoj ženi da je vještica, onda, kad u kuću dodje, zavežu se *komoštre mrtvouzice*, pa ne umije izići. (To je zagorsko
[27] praznovjerje, premda je gotovo ispirilo.) *napoveljalo* na jezik = popilo. iskopajnik = upropastitelj. treni kesom = daj pare. **ta ti je u kabao* = pametna. Našeg ti ponedjeljka = Zagorci se većinom vjenčaju u ponedjeljak. **otava* = jesenska trava. **zadunavile* ledine = = zazelenjele. **listopad* = zreli, opali sa gore list. *škraljupina* = tanka kožetina. *zavojila* brašna = zamiješala u *južnu* (toplu) vodu. psetija večera = konjsko meso. *strunjavica* torba. brzdar = posuda od mijeha u kakovoj Zagorci nose mrs, da im torbu ne ošteti i bude čistija. *mutap* = ćebe. trebak = sir iz tvorila, iz jasenove kore u koju se metne netom usiren da se prižme ko u *kalupu*.

(50)

1900: Basler, Žitkijević, Jaržinjski, Rouveyre, Sošinski (D'Ostoya), Cazes, Blazy, »comtesa« Krišinska Kostecka.

(51)

Worth, *Paquin, Doucet = ženski par. krojači.

(52)

čest(ica) = hostija.

(53)

Przybiszewsky: *Viegeland: (die Verbannten, Zwei Junge, Zweifler, *Tanz, Satan).

(54)

**Munch* slikar groznice i halucinacija.

[PARIŠKI SALONI, SD XI.]

(55)

[28] Jan Luyken — graveur duševnih bolih, Arne Garborg (Fred), Huysmans. *Napoleon in der Hölle* (Wiertz). Raymond Lulle, Jean Dee, Paracelsus, Alex Sethon, Drolja Mad. Bevant, gdja Joriaux. Docre — djavlji sluga.

(56)

*Nietzsche je romantik (Rousseau).

[PARIZ, 28. NOVEMBRA 1901. SD III.]

(57)

*Abnormalno je normalno.

[PARIZ, 28. NOVEMBRA 1901. SD III.]

(58)

Knut Hamsun: *La faim.* Traduction Bayle (Nillsson 1895) Bois de *Bogstad.*

(59)

*brvina = greda za most. ciganin = štrk. *okošt, ubožan. prakljača. prga = još dobro ne sazrio ječam, koji siromasi povlataju, u crepnji na vatri osuše, samelju i ko puru jedu. *razbašio se i *raspahurio. blizne mačije = mlado. *vreva i gagolj. *iskokotio oči. ušmigale se = rashodale. butraste Zagorkinje. grbeža = grbavac. Doruša stara hrbina. osoka = stari gnoj pod marvom. okoprčan = žilav, čvrst, *lovan.* *Udegenečio se na Doruši. stravić (strah) koze pase. kljusinu u krv (skupo, dobro) prodao. Osukuju se svojim kućama (vraćaju). u ćumicam = u skupu. polupina = jadna kuća. »Nepošten ko popovske uši« (jer slušaju svašta na ispovijedanju). junga = oka i po. nakrivio se = opio se. sopica = sjedalo od kamena pred kućom. Bože joj daj tvrdu glavu = tako se želi zdravlje paripčetu. Ne da mu
[29] ni zuba obijeliti; sinišće = prostorije oko guvna (ko puran na sinišću). cavarika = tanko vino. *junačtvo i *čojstvo. ne umije ni svoje ime zamrčiti. pomrknu (očima) = namignu. *zazor mi sjesti. s popasa = s paše. zabečio se = zagledao. *svikolici. *odiva = djevojka.

(60)

Le Bourgeois Gentilhome. Le roman comique: *Ragotin, Destin.

(61)

*Božanski X (jer Bog stvori i magarce).

(62)

U Nadi (1900, 1. nov.) izadje vrlo povoljna kritika o Nov. Iverju od A(ndrije) M(ilčinovića).

(63)

ošljem = okrom. I njegova *listom* carevina. čerga. porežu (skroje) haljine. *»Bošnjacima nestanulo para, A brez para nije razgovora«. bijelo mlivo. Hajde bolje

da vidimo ko je. *Vitković, Kopčić, Sijerčić, Porča od Avale, *Gjerzelez Alija, Ljubović, Husrev beg, Ćuprilić.* vrnu se. madžarije = dukati. krti i ugari. samohrana majka. hat *zanjištao, njiska. utuviti = sustati. *dati pleća. otklem. *Sokolovići, Kulinovići, Rizvanbegovići, Atlagići.* binjektaš = kamen za uzjahivanje. *joguniti se. *jaran. perčin, gjergjef = okvir za vezenje. jagluk = ručni rubac. jamiti. Grad Legjan. *mirija = država. mizrak = koplje.

(64)

[30] Hrvati lakajsko pleme.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(65)

nalet = proklet. nišan. Rahvan = konj, koji diže u isti mah ili obje desne ili obje lijeve noge. šajvan = hladnik, lepeza. samsar = posrednik, senzal. sijaset = kazna, a ne mnogo. simit = beškot; Šam = Damask. tava = tiganj (Die Pfanne). skorašnji. tlaka = trag. tug = zastava od konjskog repa. svitnjak. *Kostreš, harambaša.* suviše = još. dobrovanje. istraga = propast. ostojbina = dio koji dobija raspuštenica od muža. odjako = odsele. zastrug = soljenka. jadac. *Pisnu* oko na zelenu travu. *Dok jednom ne omrkne, drugom ne svane. *Volovi se vežu za rogove, ljudi za jezik. *navrtala se = odlazila. krkače nosi = na ledjima. čupljem = = brstim. gardelin = Stieglitz. riljati = trljati. spica = = koštica. krava *mumi.* vrša = ona korpa iz kanafa, kojom se hvataju ribe. vriježi = stabljika, koja se penje.

(66)

*Č. Jakša »Und als die Kastraten sangen.«

[ZADNJE PJESME, SD VI.]

(67)

Čitah *Le Calvaire.* Junak Jean Mintié. Slikar Lirut. Drolja Juliette Roux.

(68)

[31] *kidisati kome. *golognjat. glamnja s ognja (drvo). namače na noge opanke. *Izdiri iz kuće, poganski *soju.* poganjević. iskopam = istrijebim, uništim. *nikogović. pasjak (pasjače u vokativu). pobaučke dogerenja (dopuzi). *pomavene nokti = pomodre. Naš narod *nejačica u Europi. crnokorac = nož. jamatva = berba. vrsnici = *vršnjaci. progalica = čistina. *sučelice = jedno

prama drugome. svràtati = skršiti vrat. izdala su polja = ne rode. nuzgredice. muka = brašno. zapitaju = = zatraže. bječve = čarape. blazina. Ko je uzročan? Tvoja pamet. skanjivam se. *Roni suze od očiju. ibrik. po odaji crvene prostirke. šikli odaje. nemojte mi obraz zapaliti (osramotiti). noćcu zanoćismo. sejire svatove. ubojita vojska. *pod raklju turio. kavgadžija. *dodijala. malo *povremilo vrijeme. sile i ordije. naustice = ustmeno. *Care, svečevo koljeno. *Namjera me namjerila. ploska = čutura. knjige rasturio.

Mi odosmo na carevu vojsku,
Da pijemo *vodu zaboravku,
Da nas stare zaborave majke,
Nadajte se suncu i mjesecu,
Ali nama nigda za vijeka,
Naše seke naske ne žalite,
Ašikujte i momke mamite,
Naše ljube naske ne čekajte,
Ne čekajte, već se udajite!
Mi ćemo se iženiti amo
Na Orlovu, na polju zelenu
Crnom zemljom i zelenom travom.

(69)

[32] *Nešto o ponosu i njegovih srodnicih.* Napisao Skender Fabković. U Zagrebu 1892. njemuština — životinja. očemeriti. prijetljiv. gojenac. *pokunjenost. uštiti radost. milolažac. zabrtviti. Bježan = ko bježi. hukati. *vrtirepac = laskavac. kobiti. *Davori Rim. *hrib = brežuljak. »Jedina sloboda razigra i uzdigne čovječju dušu, koja onda radja uzvišenih misli, kojim . . .«

*Bahatac baha se = hvali se. hvasta i hvastavac. »Neznadoše (koji se grade da neznaju) svijet pojedoše.« hljeban = sipak, mućnat. snuza se niz stepenice. nabubrjeti. *jurve. Svakoj mjeri ponosa *svoj* je uzrok. *svoji* (specialni) su razlozi. škripac. prepreden. na *uštrb* svoj. dublje se *brči.* pješe = pješke.

Sijni sunce u gosine dvore!
da se raja hlada naužije,
naužije u podrumih donjih;
**rosi roso gosine livade!*
da se roblje rosice napije

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XVIII, SD III.]

prudi mi. *u zao čas. u povodu očevu = iza oca. *naprečac. *plandujem. radićak = radni dan. lokvanj i lokvica. mahom = odma. *mošnja = budjelar. splohom = posvuda, općeno. ražalo se. pripuz. odmagati i
[33] pomagati. hvojka. sjeme razna tega. **staroviČnjak* = = konzervativac. prebranica šenica. gajtan plete. taze = svjež. prije bi se iskopali = uništili, propali. *kljast i sakat. kinčar = majstor koji niže džerdan. vijeke vjekovati. *Davor *tebe* djevojačka majko. sve devojke nadvisila glavom i rumenim *začinila* licem. oči su joj crne kukinjice. primalac. sokoliti se čim. *urvina* — rujina

Nije blago ni srebro ni zlato.
Već je blago, što je kome drago.

(70)

[33—37] Hugo: *Les Voix intérieures.* [...]
[ŽIVOT, SD VI.]

[1901]

(71)

[38] U *L'Oeuvre d'Art International* izašao je prevod, dosta osakaćen, Samotne Noći (Nuit Solitaire) koncem veljače 1901.

(72)

U Agram. Zeit. (20. febr. 1901) ima vrlo lijep članak o Nov. Iverju od Otona Krausa.

(73)

Moderni Revue (leden 1901) ima o meni članak od V. Jelovšeka.

(74)

27. veljače 1901. srećno odmikljao iz rue Popincourt 26. — U *Životu* izašao moj referat o M. Jakšiću.

(75)

Iz Novije srpske lirike. Kritičke studije dra Ljubomira Nedića, *prof. Vel. Škole.* Beograd 1893.
Dakavac, raspološem (spremom), »Tako se i ovde, iz pabiraka cit.

(70) Nepovezani citati stihova iz Hugoovih zbirki: *Les Voix intérieures, Les Rayons et les Ombres* i *Les Chants du Crépuscule.* (ISPUŠTENO!)

(76)

no = nego, pod okrilje, *prenemaganje, kao *mahom svi. mrzost. ovlaš = navlaš

Kroz ponoć nemu i gusto granje
Po tamnom krilu neme ponoći
Ko grdan talas jedan jedini
Da se po morskoj valja pučini —
Lagano uji ko da umire,
Il' da iz crne zemlje izvire.
— — — — — — — — — — — —
[39] Da l' ponoć tako mirno putuje?
Ni vazduh tako mirno ne gazi —
Ko da sa onog sveta dolazi?
Il kradom oblak ide na više?
Il bônik kakav teško uzdiše.
strepnja
A u oblaku ječe gromovi
Ko buntovnika besni zborovi.

nagovijestiti. *pozan. *Kamen sinji. »manerisano« (Nedić). *u nedoumici. prek i nepravedan. tečem slavu. *snebivati se. djetinjiti. izvještiti se. *grobovanje. *nestašan. *ugledati se na koga. Oj pelen pelenče. sjeta. prepreden. duvar. *zanetost. memla. *lakom. zamjeriti. poglavito. navika. razdraganost. terevenka. preliva pjesmu slašću. gramzi. na silu Boga. *sarevnjivo = ljubomorno. upinjati se. bisage. asura. na saćuri. uz put. umro naprečac. zamršaje. *sulud. prevrtljivost. iznebuha. neskladan i rogobotan. *omilostila mi život. sre-
[40] zati haljine. terzija. povlastice. nemušti jezik. *benaviti se. *utva zlatokrila. sa ruke *burmu* skida. prežaliti koga. *Povilo se za goricu sunce. nagao (nagnuo) bježati. Ostavte se brade moje. da li se sankom zanijeste. otuda izlazi. šlem. *istočnik = izvor. nisu s raskida. opominje na Bajrona. jaka na kaputu. *odvojio od drugih. oblagorodjavati. sklon sam. *pogružen u tugi. ispjevao po jednom obrascu.

(77)

*Brci ne čuvaju ni od kijavice, kamo li od smiješnosti. — Sokrat imadjaše u doba neobretenih krompira krompirski tek profil, Bogdan ima profil Sokratski, a Skerlić je i tu njegov učenik, da ga imitira profilom.

(78)

Kahlicu na glavu po zimi. *Šešir u Seinu.

(79)

Jaša i sport.
Poë i Gaboriau.
*Ja bi se mogao okladiti, da nema ni jedne fraze u Nediću, koja nije plagijat.
*Planina — kao orlušina slomljenih krila.
*Nije glavno forma. nego *izraz:* razlike...
[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]
*prokljuviti. *pljačkati.
[41] Buzdovan na tornju na Gor. Gradu.
*Le style c'est la chose, stil je sujet.
[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]
Pan Radićek i pan Jelovšek.
*Knjige se ne prave ko djeca, već ko piramide.
[POSVETA KUMIČIĆU, SD III.]
*Bogdan, koji pisaše o Bomaršeu, Bogdan
*...Tu leži B. Pop., koji pisaše o Bom.

(80)

struk od haljine. zabašuriti. *sinji teret, razmetati se (blagom). *razmetljivac. *probisvijet. *malaksalost. nerješivost = neodlučnost. presio (presjesti) mi kolač.. *samoživac. *osobenjak. *neotesanost. ćuti ko *mutav. besjeda. natresa se na me. *gotov sam, gotovost. *propištali su od mene. *ustručavati se. na *prostirci* se spava. Oćutao je (uvrjeda). buđ = plijesan. rdjaković, zagorčati. *nadovezao se na me = pik. nije nitkov, nego niko. *Skitnicati se. *badavadisati. razmaziti. *Kosa kao gar = ono u dimnjaku, od dima. *briznula u plač. ozetio ga. biće belaja. omrzao ga. ćata. *cjepidlake i cjepidlačarenja. ranac = der Ranz.

(81)

Krnic = Krpa, nije samo »Kr« zajedničko.

(82)

*Kritike ko o Bomaršeu su vrlo bon-marché.
[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(83)

[42] plotun = mnogo pušaka saspu vatru. *sneveseliti se. zaira. jakuljača od šinjela (kapuca). strjeha. *ranac = = telećak.

(84)

*Srce pod rebrima se zgurilo ko vrapci pod strehom.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(85)

jedim se. ornica = oranica. dobar pogodak (u centrum). lokve i lokvice. *gušanje. biju nas u tjeme. Pogodi ga, nije ni zjenuo. osakatiti. *ćutalica. ovolicki. *ražalih ga. Slave ti! gnjurajući se u vodu. nasumce. *aljkav. zakerati. koprcati se. navalice. *kavgadžija. leskova mast. gundjati. *Prznica = nikad ne vredja namerno. *zlopamtilo. iskaliti.

(86)

Gjorgjević na predavanju grad. Kasine »O maj«! Čudna eksklamacija, još čudnija štampana u Otadžbini. On veli »ricarstvo« (Ritterthum)

(87)

*smetenjak. sprema (naučna). *zluradost. gramžljivost. oblapornost. vjetrogonja. *trućati = bulazniti. nametljivac. laskavac. svijetu na vidiku. *poročan čovjek.
[43] usijana glava. zakuska. dokolica. čerga. *prionjiva srca (ko se brzo zaljubi). ščinjao = otezao. zagradje = faubourg. gmizati, gmizavac. *Trista mu petalja (daha). *oborio vjedje. sjedio u začelju. zalogaj. sporječkali se. konj rže. povija glavom i *_bakti_ (kroz nozdrve puše). silaj = ćemer. zavrgne se dvocjevkom (zabaci). omigne ramenima. zaton. *goluždrav. brdilo = za tkanje. tukac. muvati se. *granu sunce. vjetar *ćepirka, *lelujajući granama. hajduk na pohodu. Tamnija si nego obično. *batali zle misli. založiti = jesti. zapodjeti govor. Meni nasta osma god. *zakovrnu očima. crni glas. *_sluktio_ = = superlativno za _slušati_. strecati = štrec. *naricaljke, naričem. čamali još 2 dni. *svrnu pogled. *ispitljivost. skut(i). _štrk_, tanak u pasu i nježan. barabar = jednako. šugav. zacijelo. gloženje. talog. droždine = droždje.

(88)

*pianissimo teže nego forte svirati.

[JOVAN DUČIĆ: PESME, SD VIII.]

(89)

prečage = na ljestvi.

(90)

*Bogdan vazda: Vi znate — Vous savez, Belgijanac.

(91)

[44] *Naši pučki pisci = rdjavi, Naši pučki pisci bolje pišu. Zašto.

(92)

*»vicegraf« (Bogdan P).

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(93)

revnost. šine u stranu (žica, puknuvši).

(94)

*Paja i Gornja Kuća. *Grof od Takova.

(95)

pljeviti. Mlak moralist, *mlakonja. vatromet. nakarada. *pohabano odijelo.

(96)

*Bogdan o Ibsenu. Ned. »posl. reč« ko babi

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(97)

Sve su životinje pod ljudskom kožom, kao i sve sisavačke fizionomije na licu

(98)

Da je B. Pop. znao sastojine pariške hrane, nebi ga majci više pisao o Bom.

(99)

Za neke umjetnost slast, za druge muka; muka je meni slast.

(100)

Dragomir Janković veli »mrdnuo« za maknuo se.

(101)

Čemu čitati?

(102)

Smiče ramenima. besposlica. cura *protegljasta = dugačka. Kosa ko da vode nema na svetu (Janko). Kad smrkne, ona zažmuri. *Zanio očima za njom. *tek ne
[45] reče što *zareče* (htjede reći). obramnica. čekni malo. *krotko. prilagoditi se. razveze na dugo i široko. huče po sobi. ide traljavo. uluči zgodu. On se pred nju ispreči. Što si se *uzeo smijati? šajkača. »Žensko ti je srce ko puna čaša vode. Uzdrmaj ga pa će se preliti« (Janko). Ži'mi = živ mi bio!« »Ima brate slatke krvi« (Janko). Proševina. *Ozlila se na mene. *Obronak.

*skapati. vratnice. Zlo vreme napalo. Vetar *okupio* nazorice = bez prestanka, sve jače. zahitala = pohitala. *guber = gunj. More Maro! *Naopako. skovitljala ju vatruština. duleče (od dulek = djetešce). vrati se iz *nedodjina.

(103)

Ima li drama danas smisla?

(104)

*Ja ljubim njene blijede oči, njene blijede ruke, njene blijede usne, njene blijede oči, njenu blijedu kosu.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(105)

Dame Anastazie = cenzura. Gogoljev Revizor zabranjen pod Napol. III.

(106)

*Duša se grči kao šaka umirućeg.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(107)

*Janko i Laza Lazarević. Janko optimista i dramatik.
[MILETA JAKŠIĆ, SD VI.]

(108)

Dr mat. Petrović i alasi.

(109)

[46] Nadimci (Arnold » «, Amruš Mufljuz e. c.).

(110)

*Tresiću ne želim da se ženi, i ako to bude, žalim samo bijednu dječicu.

(111)

Tužaljka bijednog hrv. puritanca.

(112)

*Manteuffel. Omen et nomen.

(113)

*Prava je snaga tragična. Grom u hrastove.

(114)

*Kralj Milan na Magarećem Brdu.

(115)

*Adam: Je li ti krivo na zmiju?
Eva: Nije, htjela bi da me i opet slaže.

(116)

Jakšić bombastičan. Teže je dobro brijati, nego dobro odsjeći glavu ili — bundevu.

(117)

*Pao Neškoviću šešir u Seinu.

(118)

*Kao jantar. — *Modro oko kao guska.

(119)

Kovač Chopin. Mažuranići, Frank, hrv. prava aristokracija.

(120)

*Kruh u pustinji vrijedi više od miljarde; relativnost blaga. Konj vrijedi više od husara.

(121)

Joca Popović, Radničko društvo.

(122)

Karneval, pop. Kalemović i Toljan.

(123)

Čivutska imena (Stern e. c.)

(124)

Starč. nos ko Cyrano, mozag ko Sokrat, jezik ko Aristofan, srce ko Gubec, puši ko AGM.

(125)

Koliko su koštali konfeti? Milan i nerandža.

(126)

[47] *Kao jezikom bolni zub ili dijete firciger.

(127)

San prijatelj pravednika, budala i genija, dušmanin glupana i zlotvora.

(128)

Bogd. P. kritika kao buržoaska, polu srpska polu »kranjska« žena, Bogdan brblja i previše, *Nedić premalo.

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(129)

14. veljače, na Valentinovo žene se ptice i ostavljaju kolače po živicama.

(130)

*Čauš kod svatova.

(131)

Buturnica.
*Crni korali = skuplji.

(132)

Nedić, Garašanin et. — froundeurér

(133)

*Magare zovu na pir da na njemu vodu nose

(134)

navao (navla, navlu) — prevoznina kod morskih brodova.

(135)

*Dučić od Dux, dakle plemić

(136)

Hrvat ne mari za mat. interese; u tome gori od Srba. Kao u Španiji. Srbi i židovi.

(137)

*Ja sam simbol izmučenog i jurenog hrvatstva!

(138)

Ja sam clown, koji skače (sa konja prolaznosti) kroz obruč vječnosti.

(139)

Laure-Louise-Antoinette Hinner = Balzacova femme de trente ans.

(140)

Osim hrvatstva ništa u meni nije iskreno.

(141)

*Kod nas i util. kritika mora da postoji.

(142)

*Nedić, pazeći na formu ne opaža cjelinu.

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(143)

[48] Iza Slivnice obuzeo duhove pesimizam.

(144)

Hrvatska, naš narod i Grčka, Hrv. i renesansa

(145)

U Hrv. ima 1000 Brankovića.

(146)

Nedić ustrpljiv.

(147)

Medju purane nov puran i svi ga kljuvahu po glavi.

(148)

Heineu poezija Diogenovim buretom.

(149)

*Gjalski, koji ima nos kao Katalinić-Jeretov.

(150)

Croatia Croatae lupus.

(151)

*Srce pod rebrima se zgurilo kao vrapčić pod strehom.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(152)

Ispeci pa izreci. *N-eva kritika suha i kondenzovana kao užička pastrma.

(153)

*Noblesse oblige = Le nom oblige.

(154)

Ganges = otac crne kuge i bijelog lotosa.

(155)

*Slavuj, braneći svoje gnijezdo je herojskiji od orla.

(156)

Novine = moja rostra.

(157)

*Sokrat ne bijaše gimnazijalac i ne poznavaše Musićevu gramatiku.

[POSVETA KUMIĆIĆU, SD III.]

(158)

Nisam kao Walpole, već kao Alkibijad (prepelica).

(159)

*Na Heineovu grobu vijenac od suza (kiša) njemačkih djevica.

[PARIS, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(160)

*Zviždim ko Kent u kladama.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(161)

*Djetetom sam pojeo sunce i mjesec i zato mi je svijet potavnio.

(162)

*Bogdan o Ibsenu.

(163)

[49] Firdusi je možda veći od Homera, amerikanska literatura uništena Pissarom je možda veća od aleksandrijske.

(164)

*Parfum me sjetio na nju. Pijući absinthe pijem njene oči, hladne i pijane.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(165)

*Moja slika i prilika jakrep, ujedajući se u rep.

(166)

*Da mi bol ne postane navikom.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(167)

*Svinje se u zimi stisnu zajedno, na gomilu (Život)

(168)

*Kao umiruća žuta usta, šapćući umorni paternoster, drhti list.

(169)

*Sit ne mogu spavati od sitosti, gladan — od gladi.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(170)

*Oči zelene tek što ne mirišu kao zelene kantaride.

(171)

*X voli pauke i paučinu

(172)

Književnički je Ja Tartuffe, Torquemada, jezuita.

(173)

Pretvorimo bol u nasladu — a ne nasladu u boli, prenesimo nebo na zemlju (a pakao na nebo) i bićemo srećni ko Anakreon.

(174)

*Biti svijestan sreće je možda prvi korak — biti nesrećan.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(175)

Rudolf i Večera. Rapapport i Krachmal iz Galicije (Rev. de Revue)

(176)

*Horizontalne bore na licu B-ra i par. djevojaka.

(177)

Prometej: Isus prije Isusa.

(178)

[50] *Zaljubio se u portrait.

(179)

*Pište uši (ko da) — jauče tišina.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(180)

*Ništa ne smrdi ko truli ljiljani.

(181)

*Kao svjetlo kroz staklo.

(182)

*Crn je kao šišmiš, i izlazi u veče. Sivo odijelo et c.: personifikacija maglovite par. ulice. Ljubavnik zvijezda. Glad mu je sekretar, bolest vjerna ljuba, djeca dugovi, Pàris, — cio svijet kuća. On je aristokrata.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(183)

*Aristokracija socijalizma i anarhije.

(184)

*B-r je živa karikatura poznatog Dreyfussa i pozira karikaturistom. Nosi vazda 5 fran. i kupuje za silne novce (1 fr.) žigice i marke pa knjige, koje ni zašto prodaje. Tako nervozan kad ima novac, da — zaboravi jesti.

(185)

Ne lezi vraže.
Koharić i Delka.

(186)

Paris (moja Meka i moj Babilon).

(187)

*Osim misli ne poznajem tiranina.

(188)

*Zofka Kveder: Misterij žene (Sagriješila prvi put Misterijem žene).

(189)

*Luna čeka Lunačeka.

(190)

*Svaka briga ima 80 ljeta.

(191)

[51] *Kritičari mangeurs du cadavre ili stjenice.

(192)

U Parizu »Paori«, Gedže i »Parizlije« — *Svet. Mark. i B. Popović. Janko opisao Vl. Gjorgjevića.

(193)

Protiv kritike i kritičara.

(194)

*Noblesse oblige — le nom oblige.

(195)

*Ja volim biti Srbin nego Magjar.

(196)

*Starčević »Naso«. Hrvatsko ime. Nomina sunt odiosa.

(197)

*Pust kao Kosovo, u kojemu trunu mišice heroja.

(198)

*Nedićeve kome su pauze, — pauze dosta dosadne muzike.

[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(199)

*Čitam X. de la Maraju, pijem Xeres i žalim, što sa X de la M. ne bijah onog dana kod Xeres de la Frontere.

(200)

Kao što ne mogahu složiti lice čovjeka coupé en morceaux, tako kritičari ne bi mogli složiti pjes. izgubljeno djelo.

(201)

*Fein (o imenu).

(202)

*Kao kad legnete u hladan krevet. Kada se sjetim Napoleonovog bijega iz Rusije, žmarci.

(203)

Žitan klas i pjes. djelo.

(204)

Poljaci poseuri. Geršinski, Brz., Žitkijević, Basler, Nacht, Studnicki, Kohanjski.

(205)

*Pjesnici nemaju obično karaktera zbog taštine.

(206)

[52] Čorbuljav.

(207)

Die Geschichte des Socialismus in Einzeldarstellungen von E. Bernstein, C. Hugo, K. Kautsky, P. Lafargue, Franz Mehring, G. Plechanov.

(208)

*Čovjek je ipak zamršeniji od svih mehanizama, zagonetniji od svih zagonetaka prirode.

(209)

Pasivni Jevrejin i aktivni Rimljanin. Orao i stjenica, lav i magarac.

(210)

Nema naroda, koji ima pravo na veću budućnost od nas.

(211)

*Pravo je resistanzkraft; povećajmo je, povećaćemo i pravo.

(212)

*Srećni su samo oni, koji mogu da se obmanjuju.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(213)

*Ljubim ju kao slijepi slavuj što ljubi majsko sunce.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(214)

*Smiješnosti čine ga tužnim, tragičnosti veselim,
[PRVA PJESMA, SD II.]

(215)

*Moses-Hinković, Stern Zvjezdić.

(216)

Die Entwicklung des Socialismus von der Utopie zur Wissenschaft von F. Engels.

(217)

*Zvijezda zašla za dimnjak.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(218)

Peter Altenberg: *Was der Tag mir zuträgt fünfundfünfzig* neue Studium. Berlin G. Fischer.

(219)

[53] *Blaetter fuer die Kunst.* Eine Auslese aus den Jahren 1892—1898. Georg Bondi Berlin 1899. *Stefan George.* Hugo von Hofmansthal: Vorfrühling (vjetar):

*Er flog mit schweigen
Durch flüsternde Zimmer
Und löschte im neigen
Der ampel schimmer.

(220)

*Ko svježe sijeno.

*Jesen: Sve, sve je plakalo: oblačno nebo ko zaplakane oči, sa strehe kaplje kao sa suznih obrva, niz tavne prozore cijede se suze. Soba, moja tiha soba tiho

plače... Sunce, blijedo sunce osjećate kroz guste oblake kao srce što osjećate iza hladnih rebara...
Tek crni cvrčak pjeva svoju zvjezdanu, srebrnu pjesmu.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(221)

Verlaine

*Le chagrin qui me tue est ironique, et joint
Le sarcasme au supplice, et ne torture point
*Franchement, mais picote avec un faux sourire
Et transforme en spectacle amusant mon martyre,
*Et sur la bière où git mon Rêve mi-pourri,
Beugle un *De profundis* sur l'air du *Traderi.*

(222)

*Za me je u Parizu ljubav nemogućnost.
*Ljubav je — novac.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(223)

[54] *Znojna kao pupoljak.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(224)

Corneille: *Le Cid.* Suho do zla Boga i dosadno.
Si l'amour vit d'espoir, il périt avec lui...
Jamais nous ne goûtons de parfaite allegresse:
Nos plus herreux succès sont mêlés de tristesse.

(225)

Brijeg povijarak. Brod se nasukao

(226)

*Melanholija slušati žviždanje daleke željeznice. Pogledah modernu Gomorrhu i postadoh kamen. Usnuh slatko, kao dijete na sisi materinoj. opasan snagom.
[PRVA PJESMA, SD II.]

(227)

[54—55] Leconte de Lisle: *Poèmes antiques.* [...]

(228)

[55] Nicolas Dillon 12/V 01

(229)

Leconte de Lisle: [...]

(227) Iz de Lisleove zbirke Matoš na prekide citira ulomke iz pjesama *Bhâgavat, La Source* i *Dies irae* (v. zapis br. 229). (ISPUŠTENO!)

(230)

[55—59] La Bruyère: *Caractères.* [. . .]
[DR. LJUBOMIR NEDIĆ, SD VIII.]

(231)

A. France: *L'orme du Mail.* Les hommes furent jadis ce
[60] qu'ils sont à présent c'est à dire médiocrement bons et médiocrement mauvais.

(232)

prezati. zamomčiti. mošti. snebivati se. naćve. čekrci. ne skida sa nje očiju. kepec.

(233)

*U nas ima jamačno više ljudi od pera nego ljudi od riječi.
[PRVA PJESMA, SD II.]

Nos dimnjak mozga

(234)

[60—61] G. Dargenty: *Eugène Delacroix par lui-même.* [. . .]

(235)

[61] 29./VI. 1901. primih 20 kruna, 10 od Katalinića, ostalo od dra Gospodnetića (suradnika Nov. Lista), V. Kisića, Schöna (iz Zagreba) i D. Čorka.

(236)

Goethe: *Iphigenie auf Tauris.*

Es erbt der Eltern Segen, nicht der Fluch
Das leben lernt uns, weniger mit uns
Im andern strenge sein;

(237)

starac se *skljusi,* padne na zemlju. moj krmitelj = = hranitelj. grivna. kalauz = putovodja.

(238)

*»zadnjica svaka je, da im ih ni moć vući« (Držić)
[ZA NOVIM BOGOM, SD II. — JESENSKA IDILA, SD I.]

(230) Citati na francuskom autorovih misli i aforizama o raznim vrstama ljudskog karaktera. (ISPUŠTENO!)

(234) Ispisi s podacima iz života E. Delacroixa i citatima njegovih misli o istini, genijalnosti i odnosu slikarstva i književnosti. (ISPUŠTENO!)

(239)

[62] Početkom kolovoza 1901. došao k meni dr. Jacob Auer i — reste.

(240)

[62—65] *Mémoires du Chevalier de Grammont.* (Hamilton). [...]

(241)

[65—66] *Comte de Villiers de l'Isle Adam: Contes cruels.* [...]

(242)

[66—68] *A. de Villiers de l'Isle-Adam: Nouveaux contes cruels et Propos d'Au Dela.* [...]

(243)

[68] Mjera, das Maass, la mesure je broj, red, nješto svršeno, dakle ne odgovara vječnosti. Pravo je umjetničko djelo torso, varijacija iz nesvršene sonate, nješto bez svršetka.

(244)

[68—70] Chateaubriand: *Atala. René.* [...]

(245)

[70—73] *Essais de Montaigne (I. livre).* [...]

[PARIZ, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(246)

[73] ćuvik — brdo. dopadne rana. tamnik — tajan put (in Burgen). blene u decu.

(247)

[73—78] Novalis: *Hymnen an die Nacht.* [...]

[BAUDELAIRE, SD IV. — SRPSKI MODERNISTA, SD IV.]

(240) Ekscerpti u obliku citata na francuskom i parafraza na hrvatskom s građom autobiografskih podataka o autorovu životu. (ISPUŠTENO!)

(241) Citati na francuskom iz općeg sadržaja djela (v. zapis br. 242). (ISPUŠTENO!)

(244) Citati na francuskom iz općeg sadržaja Chateaubriandovih romana: *Atala* i *René.* (ISPUŠTENO!)

(245) Citati na francuskom Montaigneovih misli o raznim temama. (ISPUŠTENO!)

(247) Citati na njemačkom s građom pojedinih stihova iz zbirke *Hymnen an die Nacht* i ulomaka iz proznog djela *Fragmente vermischten Inhalts.*

(248)

[78] Auer, Eugenova šoca, Matica Srpska, Drevet, Vernot, Camara, Delormel, Stazić, Nikolić, Popper.

25. rujna 1901.

(249)

Izradio 30000 djelah. Potpisuje se fou de dessin. Rodjen 5. marta 1760, u jedn. Kod knjižara Graveusa, Primao za sliku 6—8 fran. Hara-kiri — otvaranje trbuha. Jap. roman, sablasti. Mangwa: improvizacija) divno. *Hokousai* maitre dessinateur des fantômes. Njegov unuk. Piše o sebi knjižarima »Quand il aura cent ans, il entrera dans le nombre des vrais dessinateurs«. Il signe: »viellard fou de dessin«. Teoretičar slikarstva. Priznaje, da je tek u 73 god. »shvatio gradju žive prirode, životinja, bilja, drveća, ptica, riba i kukaca.« Sin mu ne valja.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XX, SD III.]

BILJEŽNICA IV.

[PARIZ, siječanj-veljača 1900 — proljeće 1902.]

[1900]

(1)

[1] *I. K. Huysmans: Croquis Parisiens.* (Rafaellijeve, Toracinove slike) »L'imagination est décidément une bien belle chose; elle permet de prêter aux gens idées encore plus cottes que celles qu'ils ont eues sans doute.«
farceurs lugubres, bouffoneristes sinistres: Hogarth, Rowlandson, *Gilbray, *Cruikshank.
»Au fond, la beauté d'un paysage est faite de melancolie.«
La Rue de la Chine.

(2)

A. France, Abel Hermant, François de Carel, Rodenbach, Becque.

(3)

4 *M*-a: Matejko, Makart, Munkacsy, Mucha.
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XIII, SD III.]

(4)

Marie Colombier: Les Mémoires de Sarah Barnum, avec une préface par Paul Bonnetain. Vrlo duhovit pamflet. Sara ima 2 sestre. Smrt jedne sifilistične. »Le vin est moins une habitude qu'un art.«

(5)

Künstlermonographien: (Herausgegeben von H. Knackfuss): *Max Klinger.* Bio 3 god. u Parizu. Vom Tode I, Vom Tode II, O Ljubavi, Rukavica, *Isus na Olimpu (Oelgemälde); Klinger je i kipar. Ne kleše iz jednog nego iz raznih mramora: Beethoven, Kassandra e. c.

(6)

(2) *Franz Stuck* (Künstlermonographien) von Otto Julius Bierbaum.
Stuck, Böcklin, Thoma, *Rethel:* Phantasiemaler. Stuck rodjen u Tettenweissu 63 otac mlinar. Crtač kao i Klinger. Karikaturista, humorista. Tehnika mu naturalistična, sadržaj fantastičan.

(7)

Katalinić ima duplo lice.

(8)

*Sreća ima granica, nesreća bi bila bezgranična, da nema smrti.

(9)

*Hedviga crvene ruke i uzdiše.

(10)

*Pariz razumiju samo ekstremne prirode, ali ljubiti ga moraju svi.

(11)

*Dežman je sektar kao svi doktori.
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VI, SD III.]

(12)

Tour d'ivoire = toranj od binjiša

(13)

*Genij je često kao nevinost: ko ju ima, ne zna.

(14)

Ako nadjete u tom pismu orlovo pero: raslo je u Švajcarskoj.

(15)

Don Diego Rodriguez de Silva Vellasquez.
(H. Knackfuss). Najveći naturalista svih vjekova. Divan portrait Innocenta X, Filipa IV, Olivaresa, dvorske budale, Spinnerinnen aus der Tepichfabrik, St. Isabel za Madrid e. c. Grdne krinoline. à vue de chevelier. Vell. postade vitez reda St. Iago. Opći s Rubensom. Piše o velikim tal. slikarima, ali se taj traité izgubio.

(16)

[3] Kao da vjetar jaši kroz vješala.

(17)

Hrv. Salon 98: (Jutro) Vlad. Vidrić veli:

Svitaše. Još bi tama u lugu,
Pan se ukaza s omašnim miehom
On stupi na čistac pod jasiku tanku
I tu se oglasi smiehom.

Da je rekao:

Svitaše...
...ukaza s omašnim *s*miehom
. . . . . .
I tu se oglasi miehom.

bilo bi originalnije!

U ostalom, pjesma je à la Stuck — Böcklin.

(18)

*dokolica, skorojević (parvenu), *čangrizav

(19)

Henri Lavedan: Nocturnes (»A Henri Meilhac, Grand Croix de l'Esprit Parisien H. L.«) Ne vrijedi mnogo.

(20)

*Tinta = crna krv crne duše.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(21)

Pariz je sve, samo nije škola za stjecanje karaktera.

(22)

*Da je Homer doživio parisku zimu, rekao bi Zora sa kurjim očima...

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, V, SD III]

(23)

Barun Malvini simbolista.

(24)

[4—5] La IV. époque d. 1. peinture: [...]

[SLIKARSTVO NA PROŠLOGODIŠNJOJ IZLOŽBI, SD III.]

(25)

[5] *U modernoj se umjetnosti vidi tendencija pojednostavnjenja...

(24) Nazivi i karakteristike slikarskih pravaca nakon realizma. (ISPUŠTENO!)

(26)

Horla, Auberge, Vagabond, Une famille, Ljubav (patke) e. c. (Guy de Maupassant)

(27)

*Da ne postojaše, smrt bi bila prvi izum čovjeka.

(28)

Maška. Ko mačka oko slanine.

(29)

*Od svih mi je afektacija najdosadnija afektacija neafektacije, afektacija iskrenosti. [DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VI, SD III.] *Iskrenost je nesvjestna kao nevinost i genije.

(30)

[6] *Nova literarna vrsta kao nove cipele ili novo odijelo. Kako mi bijaše kada 1. čitah Zolu.

[PARISKI SALONI, SD XI.]

(31)

Brat Krnic veli u II. broju Nade 1900 (str. 31—32):
*»Moj je članak isključivo literarnoga sadržaja, a ljudskoga ima u njem samo toliko, koliko bih rado da ga nadjem u svem, što čitam.«
*»Ima ljudi, koje mrzim, ima ih prema kojima sam indiferentan, a samo ih malo ljubim.«
»dok zlobu prezirem uvijek, jer je kukavna...«
»da uvijek budeš u jednakom duševnom i osjećajnom mi*ll*ieu-u.«
*»Čemu graditi cirk, pa dovlačiti u njega gladijatore, da se biju, kad je cijeli svijet jedan cirk, a svaki čovjek krvoždniji od gladijatora...«
»On je u jednoj stvari (Zadnji stih) (toga stražnjeg stiha) htio prikazati, koliko boli čovjeka, kad mu umre ono, što je ljubio. Veoma blagodaran zadatak i sasma nalik na istinu — —«
*»Čitajte Neufeldtovu knjigu s njegovim doživljajima u Sudanu (A prisonier of the Khalifa).«
*»Misticizam i realizam su samo prividno oprečni pogledi na svijet. Filozofija im je ista, samo što realizam kaže: »ne znam«, a misticizam, »možda je ovako.«
[7] »Misterij je upravo tako realan, kao svaka druga realnost, te i nije drugo — nego realnost posmatrana s naličja...«
Koliko djetinjarija!

(32)

U 1., 2. i 3. b. Nade (1900) izlazi Camao.

(33)

»Zato bih molio, da ovaj članak čitate onako, kako je napisan, i da ne vidite u njem više, nego što zbilja sadržaje.« (I. Krnic u gornjem članku).

(34)

[7—11] *Comte Léon Tolstoi:* Qu'est ce que l'Art? Traduit du manuscript original russe par E. Halperine-Kaminsky.
II-éd. Paris 1898. [...]
[DOJMOVI SA PARISKE IZLOŽBE, VII, SD III.]

(35)

[11] *Fanatizam je vazda smiješan, pa i u formi fanatizma nauke.

(36)

dojam = impresija; mirodijar = bakalin.

(37)

Postadoh sentimentalan: Smijte se za spomen H. H.!

(38)

*Šepavac i baba: Katalinić. Oko na vratima: udari, zvonce: smrt.

(39)

*barba, šjor, gospar.

(40)

u Engleskoj žene iza ručka idu iz sobe.

(41)

[12] *Žali za slaninom kao da je na njemu rasla.
[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(42)

U Nar. Nov. (1900 br. 30, 7. veljače) napao me Hinković. Alexander i Henr. Vidaleve. Robert Schürer. Alfred Benoit: i glava i temperamenat Juričin. »Puppenheim.«

(34) Ispisi u obliku citata i parafraza na hrvatskom iz francuskog prijevoda Tolstojeve knjige; građa ovih ispisa pretežno se odnosi na Tolstojeve sudove o pojedinim piscima, slikarima i muzičarima. (ISPUŠTENO!)

(43)

*Dva Jevrejina i voda iz Jordana e. c.

(44)

*Ubiti boga.

(45)

Dositije Obradović

(46)

»Camao« u 1. 2. i 3. br. Nade 1900. Samotna noć 1. br. Života 1900.

(47)

*Ne Jovan, nego Ovan.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III.]

(48)

Komika i nauka: darvinizam, Pickwick.

(49)

U januaru 1900 umro Ruskin: taka smrt je groznija nego Boeri.

(50)

Slušo citoyena Ferna: švindler.

(51)

Ustrpljivost je dugačka i ravna cesta, na kojoj stiže i prestiže mediokritet genija na strmom i kratkom putu.

(52)

Smiješno ubije entuzijazam, dakle energiju.

(53)

*Prošlost bijaše estetičnija od sadašnjosti. Estet. konservativci.

(54)

»telegrafiraju« ispod stola ne dama i gosp., nego 2 gosp.

(55)

[13] *Blijeda moja zvijezdo.

(56)

Nazvaću priče Brodolomci.

(57)

Ivik = vrbik, cjelac led, zvuci *trižde (tužno), san oči svede, *urvine.

(58)

*Confiteor: uši = vrata, oči prozori, srce sakramenat, sin zvona.
*»*Orao.*«

(59)

*Uši su vrata gluposti, mozag magazin, a usta dućan gluposti.

(60)

Kritičar i »roué«: knjiga i žena.

(61)

Blazirani Jean Lorrain i Cat. Mendes buzeranti, kako veli Katalinić.

(62)

*Najslavniji zakonik boksanja napisao marquis Queensberry.

[UGASNULO SVIJETLO, SD I.]

(63)

*Testis unus testis nullus.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(64)

*Orao: zatvorio oči: 2 sunca.

(65)

*Charles Pichard i Blanša. Stari se kesi, ćuti kada je trijezan. Ona spava u mojoj prisutnosti.

(66)

*Koreniću je Mavro Jokaj pokojni. Fleišer napisao Boroti posljednje poglavlje.

(67)

*Odviše sam čito, a da budem sasvim originalan; premalo, a da to ne budem nikako.

(68)

[14—18] *Ruskin et la religion de la beauté* par Robert de la Sizeranne. [...]

[PARISKI SALONI, SD XI.]

(69)

[18] Ruskin nije muzikalan.

(70)

*Poezija — surogat sreće.

(71)

Poe: Goyina fantazija, Verlaineov karakter.

(72)

Don Ilija Ujević mi adresira: Velecienjeni Gospodin Gosp. Ante Gavril Matoš, hrvatski letterat Paris Francuzka. 11/2 900

(73)

*Charles Remy Pichard

(74)

prepodobiti se. žrvanj. *samoživost. spandjati.

(75)

*Pirinač ne volim ni na stolu, a kamo li na licu.

(76)

*Premda u P-zu ne vidjeh ni jednog vola, bojim se, da tu ima više rogova nego i u Zagrebu.

(77)

rednja čaša = posljednja. *izažmi suzu. *nećkati se. *vjetrogonja. avan = Mörser. *tucak = vagabond. prnjavor. *jaglac.

(78)

*Snaga se ne mjeri više po neprijateljima nego po prijateljima.

(79)

*Čifuti heroji kukavičluka.

(68) Citati na francuskom i ekscerpti u obliku parafraza na hrvatskom s podacima o Ruskinovu životu, djelima i estetskim pogledima. (ISPUŠTENO!)

(80)

[19] *Nada* (br. 4, 900): »*Samotna noć*« od *A. G. Matoša* jeste posve moderna crtica, pisana pod impresijom francuskih modernista i njihovog stila.

(81)

[19—21] *La Rochefoucauld.* [...]

(82)

[21] *Mnogi su zato male hulje, da ne moraju biti velikima.

(83)

*Biti glup nije grijeh, ali je grijeh glupo pisati.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXIV, SD III.]

(84)

Heineu antip. franc. poezija.

(85)

[22] Korenić se i opet medju nas plete u 7 i 8 br. *Kat. Lista* (1900). Gjalski i Kozarac ništa. (U 8. br.): »No ima u Životu članaka, koji ne bi pristali ni u jedan naš list, a evo u »Životu« nadjoše zakloništa. Takva je n. pr. »*Samotna noć*« od A. G. Matoša iz Pariza. Besmislena fantazija. Pravo čedo bolesne »moderne«. Psihopatički je doduše interesantno, no literarnoga i estetičkog interesa nema u toj »Samotnoj noći« ni za lijek. Jedino što je interesantno u njoj vidjeti Matoša, kako po svijetu luta kao deveti brat bez pameti.«

(86)

*Pariz ubija originalnost.

[PARIS, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

(87)

*Na Izložbi nema novog stila (Mirbeau)

(88)

Veltchinger (o zimskom kralju).

(89)

*»ce qué vient par la flûte s'en va par le tambour.«

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, VI, SD III.]

(81) Citati na francuskom iz djela *Réflexions ou Sentences et maxime morales.* (ISPUŠTENO!)

(90)

7. marta 1900 mi posla novčanu pomoć Mileta Jakšić

(91)

*Paul Adamu je drama inferiorni lit. oblik.

(92)

*Juvencijevo životvorno djelo.

(93)

J. Hawthorne lijepo piše, ali ne kao Poe.

(94)

s lica okrečena kuća. u nuglu *nalakten. *na licu se raskokale 2 pjege. *bogomoljan. *posnik. *bolećiv čovjek = spreman na suze. **roptati.* *nagrešpano lice. *denjci = Ballen. namijenili smo = darovali smo.
[23] oškito = čestito. *ispašta grijeh. *obdan, obnoć. hila = prevara. netrenimice. huhorača = zmija na Hvaru.

(95)

Czeruga, Torontal (M. Jakšić).

(96)

*Da je svijet ludačka glava, zemlja najludja u njoj misao.

(97)

*Kako kokot pije vodu.

(98)

[Buffon] *Bojažljive živine imaju duge uši.

(99)

Franklin pisaše Webu, kako da vraća dugove.

(100)

Jebo incognito princezu.

(101)

*Katolički List i Schotten, Židov koji kupuje od popova stare stvari, neka vrsta Čičikova.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(102)

Mika Dimitrijević. *Otud ide popa Pera, tulum — tulum — —.« *zaludnica; jatak. peza. kriomčar. bogaz. na *roglju* ulice. stopalo. gegati se. zarezujem koga. *zbo-

rit dječak. tarnice. *surevnjivost = ljubomora. na više, na niže. litija. cic = kambrik. *mimo stanicu. *ustuknu (prepade se). ostade s *nategom*. ode pod česmu. *razbrvi* košulju. *ovaploćen = utjelovljen. slameni šešir. *protegljasti obrazi. *džaveljanje = svadja. kaka *namjerna kola. *čitakinja* = ona čudna kapa, što nalikuje na polovinu dinje i što nose popovi u Šumadiji. Da je on odgovorio *oporo, ja bi dometnuo »nješto u antrešelj.« napi se, pa pošto *preduši*, nastavi. *unilen« i »sovokuplen« = vertieft. duri se. utrinja = oranica? *prezati.* pomjeriti se = pokvariti. *pop »zvjezdočtec«. *gatam. *sablažnjen.

(103)

8./III. 900 htio mamu prevariti Auer (da sam došo iz Pariza, po kaputić i forinte)

(104)

[24] Matavuljev Pop Agaton (Mala Biblioteka) je divna stvar.

(105)

*Licem na Badnji dan. djukela. *glomazno brdo. A ja samo stojim i trepljem = migam očima. tociljajka. »Drž se seko za kajiš, eto tociljaljke.« *doleteće mi crna tica = glas. zagrcnuo se pa kašlje. *prtina. *arnjevi* zeleni na kolima. *lepinja. zamrzla zemlja *šoboće* pod nogama. *talizaju = skližu. *veselica = zabava. otromboljio uši. *kunjam. za njom on pristaje svude = ide. uhiljadustručio. ustostručio. *nadureno momče. papkom očepiti. *dreždim = čekam u avliji. pomolio iz kuće. u neka doba.

(106)

Ćorovićeva *Na bijelom hljebu* je izvrsna stvar.
*jara = toplina iz peći. svi se ljudi *raščvarili. praćaka se srce. začiniti. prti po snegu. žižak svijetli. *smrkava se. pročarka peć. stenjem. zanese šakom punom žita. svjetlost je *ozarila. kecelja. *podgrcnu = prije plača. jedući pucaju nam zaušnjaci. *uzverili se = spanjili, začudili. *otkravi se srce. muku mu njegovu. *drečan = jako malo detešce, puno. *ne svede očiju = = ne zaspi. kaput »bunarskom vodom postavljen«. *Jak ko niko. vajkam se. *slušamo nedanimice. *rov = = jendek, opkop. prodrmusa. *samohrana majka. snježna udolina. ti ćeš mi biti *odmjena. škripi cjelac pod nogama (snijeg), otr oko. kotlina. *nadvodnješe se

oči. cjepti = dršće. tijelom mu *šinuše hladni mlazevi. *Suze je popanuše. odvugnu srce i u starca = smekša se. stara, *iskrzana* naslanjača. *nasumce = bez prestanka.

(107)

[25] Svet. Ćorović ima lijevo uvo više na stranu nego desno. Duhovito lice Maksimovićevo.

(108)

*Ćorović, u *Na bijelom hljebu,* opisujući ovna, veli: »sumnjam, da se poneki kritičar srpski, pri pisanju tako zamisliti može«. [DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXIV, SD III.]

(109)

Jov. Protić: Božić, uspomena. Krasno. Ivan Ivanić, M. Budisavljević, M. Car. *Ilija Vukićević.*

(110)

*u cik zore. popin domazluk. uždije bura. *zimomoran = frileux. u piću *pregoniti. vrzem se. okrnjavjeti. osakatilo jednom rukom. *doglavnik. muka mu prodje naprazno, u nevolji mi se *uz bok nadji.* *skresati malo novca. plačan položaj. igalo = obala. obareno zelje. pilav. *unatoč* tome. izmigolji iz ruke. *olinjali šešir. zanago = odista. *sisanče. ispreskakao me. očebrsnu grančicom 2 — 3 grumka tamjana. obred. obaznati = = saznati. promisao božji. podnimi se. *nahrupi. hramlje. unkaš. dva gutlja. odvikao = navikao. i ponijet i silan. *Hukće planina. Karaula. kresnu okom. *ozliti = = ozlovoljiti. ponikla očima. proštac. tiba groždja. prepusti se. žunja klikće. *oponac (za prst na pušci). razbi se dim. Kožan silav oko pojasa. *snebivati se. *nutkati. porebarke. *sigurni momci. *svanûće. golicati. skot. poboden kolac. račva na kocu. vrg = krčag. Zažareno polje *sjakti.* ne potrzajmo više toga. cer. *grabar. *na prečac. kuk. sitnogorica. peškir. *a* levi, *a* desni brk = = *sad* — *sad*. asure. razuzuren. *pućka dimove. reza na vratima. čivija. preturati oko stvarih. ćestar. rahat = = lako. naramak slame. krnjava testija.

(111)

[26] *Pasivnost jača od aktivnosti: Indijanci, Jevreji.

(112)

Janko je sličan Balzaku.

(113)

Čehov, Gyp, Lavedan

(114)

Dosadno izraditi siže e. c.

(115)

*Puntijar u Gračanima.

(116)

Pjesma Veljka Tomića u *Životu*, Domjanić u Nadi.

(117)

Njezin »budući« ne treba putovati u Italiju — na njoj će se dosta voziti.

(118)

dvorište u Primorju »*gromačom*« obzidano

(119)

*Zgode Zagrepčanina u Parizu.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III.]

(120)

Moore i William Archer najbolji engl. kritičari.

(121)

Košutova kočija u Paraćinu.

(122)

*Pisati nije dati dušu koji je nemaju.

(123)

Jak ko voda Nietzsche. X je vatra.

(124)

*Diamant ima za mene, samo ako ga vidim, istu vrijednost, bio na mojoj ili Rothschildovoj ruci.

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XXVI, SD III.]

(125)

*Heine antinomija.

(126)

Kao Katedrala: iz daleka velika, iz bliza lijepa.

(127)

*Treba se popeti na toranj, pa da vidiš, kolicni je.

(128)

I muleća je kobasica *»parizianizam«.

[DOJMOVI SA PARISKE IZLOŽBE, XV, SD III.]

(129)

*Ja sam škvorac be »k«.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(130)

*U Srbiji žene peru noge, ovdje — druge stvari.

[NEKAD BILO — SAD SE SPOMINJALO, SD I.]

(131)

*Evo vam Iverje — sve i ništa.

[POSVETA KNJIZI *NOVO IVERJE*, SD I.]

(132)

*Propjevao sa žabama i slavujima.

(133)

Sujet: Dobrotvori (u Parizu austr. društvo)

(134)

[27] **Klopara* mi u ušima glas. *pojedinačnost = individualizam. *sebeljublje. *raspojas. *bȁkra* = ono mjesto gdje se staje nogom, kad se meće kamena. dostojanje = imetak. kamatar = zelenaš. *plahovit. inoče = = žene jednog muža

(135)

Sujet: Radić se vraća slijep u selo . . .

(136)

*Hinković: stari mebl u našoj literaturi, iz vremena Nachtstuhla.

(137)

*La lupe va devenir, grâce à la découverte de docteur Emile Berger, binoculaire et sféréoscopique

(138)

Fridrih Wilhelmovo (II) pismo Kantu (1/X 794)

(139)

*Vojvoda Westminster 1 mill. franaka dnevno!

(140)

Zbirke sira Wallacea, vojvode Westminstera, Forber, Knight, Siltzer.

(141)

Israëls, velik hol. slikar.

(142)

*claret — vin bordeaux, koje tako krstiše Englezi da ga mogu piti. consort = suprug.

(143)

Od revolucije do danas u Franc. ništa svršilo

(144)

Voltaire à Mme du Deffant: »J'aime encore mieux avoir des rentes sur la France que sur la Prusse. Notre destinée est de faire toujours des sottises et de nous relever. Nous ne manquons presque jamais de nous ruiner et de nous faire battre, mais au bout de quelques années, il n'y paraît pas. L'industrie de la nation répare les balourdises des ministères.«

(145)

[28] 1889. otvorena 7./V. Pucali na Carnota, 6.
[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, V, SD III.]

(146)

*»tandis que toutes les Parisiennes sont jolies, même quant elles ne sont pas.«

(147)

Kako bi morala izgledati hrv. izložba... (Satira)

(148)

*Vjerujte mi, da čovjek više nauči o životu, listajući po 1 godištu Figara, nego pročitavši g. Skerlića.

(149)

*Španjolci kao da su u Puerta del Sol.

(150)

*Renan, mislilac, koji ima sve premise, ni jednog zaključka. Isus njegov »qui fit les délices de nos mondaines«.

(151)

Madjari: slava.

(152)

*Alexandre Dumas, u predgovoru »la Femme de Claude« opominje Franceze na ozbiljnost. Bourget hvali u »le Disciple« buržoaziju. Guguss.

(153)

*Jack the Ripper
*1. vojna muzika baron Trenck komponista

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XIV, SD III.]

Hinković — meuble iz vremena Nachtstuhla.

(154)

Ivo Pilar: *Secesija.* »Svatko hoće, da mu ona (umjetnost) donosi tipove, formulare za mišljenje i čuvstvovanje.« »Danas traži naše općinstvo djela prave umjetničke vrijednosti, a prosudjuje ih svjetskim mjerilom. To je samo posljedica *uvjerenja, da je naš narodni opstanak na svaki način osiguran.«

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XIII, SD III.]

(155)

[29] *Annunzio se zove Gaëtano Rapagnetta.

(156)

Baltazar Patačić *doktor od pinte.

(157)

*trusovina = voda zaboravka. *Smjehuljci = jamice od smijeha na licu.

(158)

Tresićeva »Pobjeda Krjeposti«.

(159)

[29—37] Émile Gaboriau: Les Comédiennes adorées. [...]

[DOJMOVI SA PARIŠKE IZLOŽBE, XVI. i XXIV, SD III; — BURA U TIŠINI, SD I.]

(160)

[37] Renan: *Dialogues et fragments philosophiques.*
Si chacun écrivavait son rêve de l'infini, peut-être du rapprochement de ces rêves sortirait-il quelque vérité;

(159) Ekscerpti na francuskom i hrvatskom s bogatom građom podataka o životu i radu velikih francuskih glumica: S. Arnould, Camargo, Saint Huberty, M. Rejard, Du Parc, M. Beaupre i dr. (ISPUŠTENO!)

(161)

[37—39] Diderot: *Paradoxe sur le Comédien.* [...]
[PARISKI SALONI, SD XI; — MILORAD GAVRILOVIĆ, SD X.]

(162)

[39] *najzad, *obaška, *pregorjeti. peka = »pik«. Djeca san utvrdila. patiše = prestaje.

(163)

Napeo prazna crijeva preko lire, da ljepše zvuče.
*Oštar i dubok kao bora na ženskom licu.
Ne vidjeh tvorničkog dimnjaka — tek plamen u zraku.
*Caveau des Innocents.
Soba zaudara kao puna ćelija III. klase.

(164)

25./X 1900. putuje Tata.

(165)

Sofokles: Kralj Oidip.
Weh, weh, wie schreklich weise sein wo nicht Gewinn es bringt dem Weisen — —
Tu je težište tragedije:
Nirgend glänzt
Apollon noch in seinem Ruhm.
Es sinkt der Glaube. — Oidip je racionalista (zagonetka), kao i Jokasta.
— — doch ist
Kein süssrer Anblick, als des Aeltern Auge sehn.

(166)

U *Svjetlu* (broj 43, 28/X 1900) izadje članak o Novom Iverju od Frana Hrčića pod naslovom *Pjesnik kontrasta.*

(167)

[40—43] *J. J. Rousseau: Confessions.* [...]
[DVJESTAGODIŠNJICA JEANA JACQUESA ROUSSEAU-A, SD IX.]

(168)

[44] *La marquise de Sade* par Rachilde.

(161) Citati i ispisi na hrvatskom iz predgovora izdanja i Diderotovih tekstova o kazalištu i glumcima. (ISPUŠTENO!)

(167) Ispisi u obliku citata na francuskom i parafraza na hrvatskom s građom autobiografskih podataka o autoru. (ISPUŠTENO!)

(169)

Alphonse Daudet: *Trente ans de Paris.* Lijepi članci o Rochefortu, bojemima (brasserie u rue des Martyrs), »diners des auteurs siffles« (Turgenjev u r. de Douai 50). Četvorica gurmana u rue Murillo.

(170)

U Humanité Nouvelle izašao o hrv. lit. i o meni članak od Krnica (decembar 1900). Fabkovićevi mi šalju za novu godinu 1901. 20 kruna. 1./1. 1900 putuje Marković, koji se vrlo lijepo ponio spram mene. Mucha mi pumpovo 10 fran. Brzozowski, Žitkijević, Nacht, Basler, kafanica u r. de Bacy, Kumanudi. Hinkovićka priča da sam makro.

[1901]

(171)

bunjište. *raskasapio. ždrijelo. zakačka. spetljati. peštera. *lubina* mesa. raboš. raskubati = trgati. šugav = jadan. *zlikovac. *prepreden. gošni = puhni. ublina = = bunar. otačastvo. obrukan. katarište = držak od barjaka. *bogobojaznik. gurbet. čojstvo = čovještvo. *odiva = djevojka. *ambiz. sprdnje kapetanske = jadni kapetani. *blagoutrobije. metne u ukisao (ošuri) kožu pršuta. *davudžije = parničari. *praznov. kućići, plemići, *sojlije.* tazbina. nikogović i nikogovina. *zlopateći. tekovina. strvina. rastelali. ulak. *gnjusan. grabulje = Y (za djubre). čaršav. *bezočan. ortak i ortačina. izhlapi. *zagrebe. crkavanje. *oskvrnuti. bočiti se. Teško
[45] se bosti šutome sa rogatim. *razvratnik. Kakvo drvo takav klin, kakav otac takav sin. kročiti. *kokotiti i ačiti se. rdja i splačina. *gubavac. nadmašiti. podrigivati. *džandrljiv. bize. ustadoše *listom.* *golotrbi Crnog. *mlitav. *survati u ponor. skitač. vadjevina = dug za ruske darove u C. G. urmetin (kukuruz) crnog. *Pas ti se mesa napotezao. *zdipiti. franzavac = sifil. bolesnik. Pušti pasju nogu pod trpezu, ona će bezazorno odma i na trpezu. trijezan ili trjezven. *U slijepoj zemlji i ćoravi konji prolaze. vješto *protureno.* Ako laže

(170) U zapisu o Markoviću Matoš je zabunom datirao odlazak svog prijatelja s 1. 1. 1900, iako se radi o godinu dana kasnijem datumu, tj. 1. 1. 1901.

koza ne laže rog. *snishodljivo = milostivo. obnarodovati. gazija = junak. Filip Jota Kovačević pjeva jednom Petroviću: »Moj Filipe, moj čestiti brate«, a ovaj će mu: »Muč *krivorepa patarice! nijesmo mi braća, već sam ja Petrović, a ti nikogović i skitačina«. *gjenije, *izduhač. trupačke. stukne u zemlju. kljast i raščepljen. i pročaja = i tako dalje. obojak. *pirovanje, orgije, nakarade. pinjat = bakrač (s ognja). na uštrb. bunjište. oprovrgnuti. *srećovati. *ovlaš, navlaš*, smjerati. vtori = drugi. jatak. *objeleže*. ujdurme. bogalj. *blesast. *kezuniti se. da se pêtom prekrstiš. otpadnik. uzaman. *globačina. šajkaši = srb. Mlečići. *mahnitac. vrtoglavica, Ćipur = brdašce kraj Cetinja. Brijest. *gronuo i ostario. okomio se na. latio se. *najamnik. potuljeni žar ognja. *zlosrećnik i *zlovajnik. popovati. sebičnjaci. na odmet. obrt = preokret. *podmuklost. buljook. brčkaju. kopornuti se = maći se. strv = trag. napinjati. to-
[46] ljagati. prljav. koroman (biskvit) crnog. laju i vežgaju kroz novine. šćelepirio. spletke. *Reci mi frlju, dok ti rekla nisam. Kad je prema glavi, mi ćemo i oca po glavi. svijetli palac = dvor. *bastadur = odvažan čovj.

(172)

(U veljači 1901) poziva Josip Buzolić na predplatu Znanosti (Split) —

(173)

nevješt pismu. darežljivac. Mjesto »igrati koga« neka se veli: *učinio se*, kazati prijateljem. pričiniti, pričinjavati se, graditi se čime. baniti se. knežiti se = arrogare sibi dignitatem knez. kmetovati, pauniti se, kapetaniti se, gavaniti joj lako, bašiti se, rači mi se, glumiti milionara. priprost. pokojište.

(174)

Gospodja Marija, Starč. gazdarica

(175)

Barnum i Lisinski

(176)

Dragutin Bedenko u Zagrebu

(177)

28 velj 1901 Dežmanova kraljica Jelena.

(178)

Stari prije smrti pozvao svoju Nežiku, dvorkinju da mu donese opanke »jer se danas selim iz ove kuće. *»Hvala... Dobro« — zadnje riječi, popivši malo vina.
[POSVETA KUMIČIĆU, SD III.]

(179)

*Lunaček (Priposlano): Poznavajući *ton* pisanja *Hrvatske*, spoznao sam da *moj ton* ne spada medju njene redke...

(180)

Manfred knez Borelli, Zadar. Pavlinović don Miho, Spljet (kanonik)

(181)

Petar Uzelac umirovljen u činu četnika austrijskog.

(182)

[47] *pregaranje, zapis A. Starč. huliti, *zazoran mu. odmagati kome. obezbjediti. priuštati si, prosvjed, harmast. *žacati se. razglabati.

(183)

Zovu na pretplatu Nove zvijezde.

(184)

Karas, pop H. Vučetić i J. Tomac.

(185)

Hrv. Pravo ima dopis iz Varaždina (21. veljače), koji pisaše Jurmić, kako mi se čini. »I nehotice mi pade na um simpatični Matoš.«

(186)

Na Visu ima neki Ivan Dinko Macchiavelli. Stanko Henneberg. Štefl Kugler. Stari »stresa krušku« (Iv. Prodan). *Crveni karanfilj Starč. cvijet.

(187)

List Kibic, Jožica Turković (Brozović) i Pepić Jambreščak, Rendić.

(188)

huškati, *kostrušiti se. šaš. *nahukano staklo. osoran. krošnjast, udes (udesiti

(189)

Herm. pl. Neuberger (Rieka) Baričević bez ruke i Stari.

(190)

*malaksati, bodro, srabljivec

(191)

Dežman lagao Leonu, da mi posla 50 for. Kraus pisao o meni u Slavonische Presse i u Agr. Tagblatt.

(192)

*Pierre Louis: Aphrodite. Varijacija: Salammbo i Thaisa.

(193)

*Kao miris ljubavnice, ostavši u pomrčini.

(194)

*Hladan se vjetar ugrije, prešavši preko njenih očiju.

(195)

*Herostrat bio možda junak.

[POSVETA KUMIĆIĆU, SD III.]

(196)

[48] Paul Bourget: *Le Disciple*

(197)

*medovina, ograšje. *kivan. zgarište. *sebar = der Leibeigene. dokle sunce teče. izobilje. stjeg. svjerovati = držati riječ, vjeru. Orlik Celjski = Ullrich von Cilli. čoha venedička. ogolitim. Svilojević = Szilagyi. strijela Tataranka. argati i saraori. *leventa. ravno mezevo = polje (bojno). *Ne hajem. Knjiga na koljeno (pismo). *dizdar = Burgherr. moba i ručkonoša. osmanska *hala*. razur (od *razoriti*). mučki napadaj. uhoda. promijari = kmetovi (zakupnici?). udes. hajka. traga = pasmina. isukati mač. malaksati. *pudljiva paščad. rob dragokupi. *utanačiti. odoljeti. mezimac. golem. *Miletić je dotrajao. *zatočnik. ucijeniti koga. huda slugo. čamiti. Krzotina (na sablji, nožu). oči otežale od starosti. pakosnik. sočivo. utro se spomen. talac. obreći = obećati. uporstvo. kuda si se djeo. hajduk presreće. po dvoru se **rasprtiše* Latini. mrzniji su mi. *pedepsati. nikom ponikne. ćorava rabota. tor. odmazda. kuplja = trgovina. stranputica. vinovnik pokolja,
[49] mladar = mlado drvo. *razgovjetan. gromoglasan. mrmoriti. *nevjerija = Turci. okončavaju. pritaja se =

= ućuta. koleda(ti). ožališe ju. *pru se = pravdaju. skut. svojta. mujezin oglasuje sa *pirga*. *snebivati se. *prenemagati se.

(198)

I kletve su karakteristične.

(199)

*X se sumnja u savršenstvo, kao da Bog ne bijaše savršen i onda, kada stvori prvog idiota.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(200)

*Batina ima 2 kraja, kada se slomi ima 4 kraja.

[POSVETA KUMIĆIĆU, SD III.]

(201)

Pisati naučio u pomrčini.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(202)

On (naslov za članak o Nediću)

[ON, SD I.]

(203)

Djevica — kokota.

(204)

Francis Jammes: *Clara d'Ellebeuse ou l'Histoire d'une ancienne jeune fille.* Vrlo lijepo. Puno diskretne poezije stvari, amarum rerum.

Des choses: Ces âmes et ces choses obscures ont une douceur telle que je ne me demande pas si elles ont une autre raison d'être que cette douceur même, ni si
[50] je prête un charme à leur humilité«. »Qui prouverait que les choses ne sont point capables d'affection, ou qui démontrerait leur inconscience?« Le mal de vivre: »Les oies allaient devant eux comme des morceaux de lune.«

(205)

[50—51] *Wagner* von Ludwig Nohl. [...]

[POSVETA KUMIĆIĆU, SD III. — KAZALIŠNE RADOSTI, SD X.]

(206)

[51] *Muzika — jezik nijemih stvari

[PRVA PJESMA, SD II.]

(205) Citati i natuknice na njemačkom i hrvatskom s građom podataka o Wagnerovu životu i djelima. (ISPUŠTENO!)

(207)

*Prsten od bijelog, blijedog binjiša na bijelom prstu — na prstu od slonove kosti.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(208)

*Danas, kada se taksira ljubav i pjesma.

(209)

Nos mozga dimnjak

(210)

*Grdobe današnjeg života, Paris.pozor.oglasi i atensko kazalište.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(211)

*Vrhunac naslade, ljubavi, ljepote je ubitačan u smrt

[PRVA PJESMA, SD II.]

(212)

[52] Ad. van Beyer et Paul Leautaud: *Poètes d'aujourdhui.* (Mercure de France)

(213)

Simplicius Simplicissimus kod Hrvata. Luda (Jupiter) priča o vel. Njemačkoj. Diamant veseli, smaragd pobudjuje volju zu den Studies. Rubin čovjeka veseli i usrećuje. Granate ne daju spavati. Jacint uspavljuje, a ametist ne da spavati.

(214)

Ovih dana (29/IV 1901), mislim prekjučer, ubio se Stanislav Brzozowski, brat Vincentov.

(215)

Simplicius govori (254—255) o vjerskoj toleranciji. *U Louvreu igra Orfea. Vrač. Hajduk. 2 puta se ženi. **Melchior Sternfels von Fuchsheim.* Rusija, Korea, tursko ropstvo, Mljeci, Rim, povratak kući i opet postaje pustinjakom, »die Stadt Strassburg mit ihrem hohen Münsterdom gleichsam wie das Herz, mitten in einem Leib beschlossen, hervorpranget.«
Lerna malorum — das Sumpfquell aller Uebel (in der Hölle), nekako bilje, Simplicius poznaje vrstu telefona. Hodočasti sa lećom u postolama, Loretto, Rim, Kairo, Robinzonada sa dundjerinom.

(216)

*Svaki dan cipele et. c.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(217)

[53] *Misli kao laste oko jesenjeg tornja.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(218)

*Njegov duh taman, kao morske dubine, pune bisera i života.

(219)

Hello (u Le Siècle): — Jeste li vidjeli Pariz? *Non. J'y suis allé une fois mais les maisons m'ont empêché de voir la ville.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(220)

*»Un être n'est comique qu'à la condition d'ignorer sa nature.« (Baudelaire)

(221)

*Seneka ne bi — kao ni Daumier — mogao postojati bez opačine.

[GOSPOĐA SA SUNCOKRETOM, SD X.]

(222)

Posljednji: Jedan, Unus, μόνος.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(223)

*I talenat je danas — zanat.

(224)

*Nos ko durbin.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(225)

*Jer poklanja život. Samoubijca dokaz besmrtnosti duše.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(226)

*Ružičasta koža: ko lampa u mramoru.

(227)

*Ko clown, Gospodjici.

[PRVA PJESMA, SD II.]

suza = krmača.

[PRVA PJESMA, SD II.]

Gdje stanuju tice i mirisi.
*Ko iskra što spava u srcu i kamenu, u oku i u oblaku, u duši i u gvoždju.

[PRVA PJESMA, SD II.]

(228)

G. Gublin, Gustave Buisset, Aymard, Meunier, Sacki, Madelaine, Delormel, Champion, grof Gostomski.

(229)

*Misli kao crni lepiri na bijelo cvijeće.

(230)

*Henri Monnier: *Mémoires de Monsieur Joseph Prudhomme.*

(231)

[54] Pupak —. Kaki je to organ? Estetički.

(232)

Euripides: *Iphigenia bei den Tauriern.* übersetzt v. Jacob Mähly.

Könnt ich, wo der Feuerball
Oben wallt, auf leuchtendem Geleise
Eilen mit der Flügel Schwung
Und ob meinem Vaterhaus
Hemmen meine luftge Reise,
Dann den Fuss im Reigen schwingen
In der edlen Jungfraun Kreis e. c.

(233)

Huit jours chez M. Renan par M. Barres. (A Perros-Guirrec. Côtes du Nord).

(234)

Nemati cigaretu je tragičnije nego nemati — milion.

(235)

U zraku bijele mrve — perje — latice od cvijeta — lepirići.

(236)

2 tipa: Verlaine i Ste Beuve, Gorki i Turgenjev.

(237)

Hrv. nar. karakter?

(238)

Ovih dana (sredinom juna 1901.) ubio ljubavnik gdju Przybyszewsku (Vincent i Stanislav +)

(239)

Stol Rousseaua i Voltairea kod Procopa. Sam.

(240)

U Brankovu Kolu, 1901 br. 23 govori o meni M. Marjanović.

(241)

Sredinom juna, 1901. noću, intenzivan miris jagoda na bd St Michelu.

(242)

*Milanska katedr. više tornjeva, nego što je kose na tjemenu Pasarićevom.

(243)

*ne bi li ih *preslastio = privolio (na to). *pizma. vilota = vol dugih i zakovrčenih rogova. *po tudjim ta-
[55] banima batine brojio. mačak = kesa novaca. bradavica. *snošljiv* (tolerantan), ravan čovjek. *Kakva mamica, takva Katica. Ne izgubi imena, dočekat ćeš vremena. osnac = žito kad iznikne i zazeleni se. Jer na ležećega (vola) ne daju *izora* = plaće. Kljunom čvokne. Pametan se čovjek ni budalastoj narugati neće. jamčim. vonj. *ustručavam se. nekoličak riječi. zapražene = ispucane, smrznute noge. *vrcom* u kuću = ravno. pojata.

*Crnje ptice od gavrana nema,
Grdjeg starca od djevojke nema.

Ako neće nêća, hoće hôća. nahod. Vrapci po kupini puljaju. Stravić koze pase. *lanuti. neharnik. hrsuzica = zla žena. ošaknuo = odbio, otjerao kao živinu. punac (mask. punica). Namjerio se brus na sjekiru. *zvedljivost* = curiosité. *osoran. preneražen. *skobiti.

(244)

Psaume 37: Je suis tout courbé & tout abattu; & je marche toujours avec un visage triste et défiguré. — Car je sens dans mes flancs une ardeur qui me brûle & qui me tourmente; & je n'ai aucune partie saine dans mon corps. — Je suis tout languissant & tout brisé et mon coeur ne pousse que des sanglots et des cris.
*Psaume 101: Car mes jours se sont evanouis comme

la fumée, & mes os se sont séchés comme un foyer ou le feu brûle sans cesse... Je suis devenu semblable à un pelican des deserts, & au hibou des lieux solitaires & ruinés..., [PARIZ, 28. NOVEMBRA 1901, SD III.]

[56] ...Je passe la nuit en veillant; & je me trouve comme un passereau qui est tout seul sur le toit d'une maison...

...Je mange le cendre comme le pain; je mêle mon breuvage de mes larmes.

*Mes jours s'en vont comme l'ombre qui s'evanouit au soir, & je sèche comme l'herbe.

(245)

*Vječnost cviet, kojemu osjećamo samo miris.

(246)

[56—59] *L'Imitation de Jesus-Christ.* [...]

(247)

[59] Aristofan: Tice.

(248)

Hrv. Pravo (1901, 17. srpnja, br. 1705) donosi: Dr. Tresić zatvoren. Jučer smo javili o samoubojstvu nesretne učiteljice Slave Srkulj, prešutiv hotomice sve potankosti. Za danas javljamo, da je danas u podne radi saveza s tim činom zatvoren urednik »Hrvatske« dr. T. Pavičić!

(249)

*Sladak kao šaputanje ljubavnih, divljih riječi kroz san drage žene.

(250)

*Metoda je glavno — ne znanje. Umjeti, ne imati.

[PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(251)

Prirodnjaci su kao ljudi, koji govore sa gluhonijemima i bilježe svoje rodjene riječi.

(252)

*Nous eclaircissons avec obscurité.

(253)

Nervi su žice, na kojima srce tambura po duši.

(254)

Većina naših organa (penis, 2 ruke i t. d.) bi separatno od našeg tijela, mogli biti živa bića.

(255)

*Jesmo li mi Memnona kip, kroz koji pjeva zora ili mjesečina, na koju laju crni psi?

(256)

*U Francuskoj nema dosta samoće za Goethea, Shakespearea.

(257)

Božiji duh nad vodama

(258)

[60] *Danas su države nemoralnije od posljednjeg vucibatine: Engleska i Boeri.

(259)

*Tantum religio potuit suadere malorum!

(260)

[60—61] Voltaire: *(Essai sur les Moeurs et. c.).* [...]
[PARISKI SALONI, SD XI.]

(261)

[62] *Macaulay,* u essayu o Baconu, omalovažuje klasike, filosofe. »Mit langen Reden und langen Bärten füllten sie die Welt an, und liessen sie so schlecht und unwissend, wie sie dieselbe gefunden hatten.
*Ein Morgen Landes in Middlesex ist besser als ein Fürstenthum in Utopien. (Nicht immer). [EMERSON, SD IX.] Der Weise, nach den Begriffen der Stoiker, würde sicherlich etwas höheres sein, als eine Dampfmaschine. — In der That, er besass diese Gabe (komičan dar), oder besser, sie besass ihn bis zu einem krankhaften Grade.

(262)

[62—63] Racine: *Phèdre* [...]

(260) Ekscerpti u obliku citata i parafraza na francuskom i hrvatskom iz općeg sadržaja Voltaireova djela, a posebno iz dijelova koji se odnose na hrvatsku povijest. (ISPUŠTENO!)

(262) Nepovezani citati stihova iz Racineovih djela: *Phèdre, Britannicus, Andromaque* i *Les Plaideurs.* (ISPUŠTENO!)

(263)

[63—65] Euripides: *Medea* [...]

(264)

[65] Euripides: *Die Bakchantinen*

*Mit Augen, dunkel wie der Wein, darinnen
Der süsse Schimmer Aphroditens glänzt... (taki je Bakhos).

[MODERNI SIMBOLI, SD XV.]

Dass dich der Wahn, daran du glaubst, nicht täusche:
Des Menschen Höchstes sei Besitz der Macht.
Zgoda sa Pentejem i Bakhosom je ista, kao u Auerbachs Keller i — Gorskom Vijencu.

den Bakchos preisend
Als Jagdgesell'n, Mithelfer bei dem fange
Als Sieger — *der den Jammer ihr ersiegt.*

(265)

Mene razdiru misli o D. kao Dijanini psi Akteona.

(266)

*Dragica slična ruskoj carici.

(267)

Behain mi priča, da si je demonski Van Gogh presjekao trbuh. Odsjeko uho i poslo ženi. Kod njega se upoznah: Higinio de Basterra, kipar (7 rue Belloni)

(268)

[66] *Aischylos: Agamemnon*

Sie lastet schwer, des Bürgergrolles Stimme;
Die Schuld entpresster Flüche wird bezahlt.

*Den Einzgen, der den Tod besiegen konnte
Ihn tödteten des Gottes Blitze selbst. (Asklepios)
dier selbst
Singst du die leidgen Lieder, wie die dunkle
Nachtigall, nie des Sanges müd', ihr »Itys«!
»Itys«! durch's grumumblühte Leben klagt

Ein muthger Tod ist unser letztes Glück
*Es lechzt das Glück der Sterblichen nach Gram

(263) Citati pojedinih stihova iz njemačkog prijevoda Euripidove *Medeje*. (ISPUŠTENO!)

(269)

*Austrija — guvno.

(270)

*Lice mirno — kao more.

(271)

Taine: *De l'Intelligence;* sinteza Kanta i Milla.

(272)

Elémir Bourges: *Crépuscule des Dieux* (Vojvoda od Braunschweiga)

[ZOLA I ELÉMIR BOURGES, SD IX.]

(273)

I individualista je altruista, samo što je njemu altruizam uslov za individuum, ne obratno (kao kod kršćana).

(274)

Portrait bez modela.

(275)

Kuplerov Jovanović. Milan Stojković, Skerlić i Dučić.

(276)

Ritam je više, ideja manje.

(277)

[67] Drndam kao zvono sv. Kralja u 2 sata.

(278)

Le Feu. D'Annunzio. Duse. Smrt Wagnerova.

(279)

Germanik ne može uzdržati kukurijekanja

(280)

*Zahireni majmun, rinoceros sa zuboboljom.

(281)

Sophokles: *Aias.*
Tragici hvale umjerenost.

*Wohllauf,
O Nacht, du mein Licht,
O du Finsterniss, mir helleuchtende.
Es ist die Liebe, welche Liebe stets gebiert.

Aias ubija stoku ko Don Quijotte.

und dem Liebenden

Will ich so weit zu Dienstes Hilfe willig sein,
Als bleib er es nicht immer.

Durch solche Überhebung über Menschenmaass
Erwarb er bei der Göttin schweres Zürnen sich.

Nicht als ein Handwerk hab ich meine Kunst erlernt.

(282)

Svak nalazi kod Helena uzor.

(283)

oprezina = Schürze. truo na parama. mrs (iti). imaštinja. prznica i nakomica. jadi te ne zadesili. grom porazi. vrsti se. vrzino kolo. Na tome se razmililo = =svršilo. šara očima (namiguša). ćivot. mošti.

(284)

Bludničke, griješne ruke.

(285)

Početkom decembra 1901. umro Eugen Konscheg.

(286)

[68] *Ledja se puše kao proljetni plotovi.
poprište, svojakati.
Kao pahuljice.

(287)

Kurve od Engarsa. G. od njih karikaturu
Mjesto nosa — pupak

(288)

Nikome koncesije, pa ni sreći. Upola ljubiti.

(289)

aždaja. *gradina. bjeljeg = mjesto odredjeno napred za sastanak. obodac = mindjuša. s glave poginuti = = sasvim propasti. vràtilo = u stanu za tkanje valjak na koji se navija platno i opet drugi na koji je navijena predja. glàviti (glâvim) = dogovarati se. *grajam. grivna = ogrlica. *doslutiti. ema (ema) nego, ali. babonjiti = vikati. zagrčiti = učiniti što grkim. zgodan = stasit. zrcalo. *jejina = sova. kljûč (gen. kljúča) = kipljenje vode. mlaz krvi. kuka kojom se sijeno

grabi. krknuti = pisnuti, dahnuti. máma = meka. màsla (gen. masálâ) = posvećeno ulje kojim se i nemoćnici na samrti mažu. muštanje = čini, čarolije. nadmašati se = nadmetati, natjecati se. nâko = već ako. naredan = spreman. nárok = sreća. trunje. nečesov = u Gp. T. nekakav. nečovjek. ništav. obisti (obidem) = obaći, posjetiti, pokušati. optok = ono čime je haljina optočena. òčajati se (-jem se) = ostati. povukuša = koji se od kakog posla povuče natrag.
[69] voda *ponire*. postojbina. prebol = povratak zdravlja iza bolesti. previrati (-rem) = izlaziti preko ruba od suda. pregalac. prtljati = blebetati. pùnje = vino što se o krsnom imenu daje u crkvu i s kojim se u slavu ustaje. ràzvale = ruševine. ràzgubati (-bam) uništiti, kao gubom. razdvoj = ono gdje se razdvaja. raspra = = svadja. rasprtiti = urediti. *samovoljan. svojakati. sirak (siráka gen.) koji nema nikoga svoga, sirotan. sjenokos = sjenokoša 2.) vrijeme ka se sijeno kosi. spläka = = mala barica (od kiše). spläčine = pomije. stâviti se, stâvim se na koga = sjetiti se. stavljati se = sjećati se. stjecati se, stječem se = zbivati se. stube. stuglina = =debelo šuplje drvo. sustopice = ustopice. suhoparan. ùklin = prokletstvo (ukleti). *uljanik = pčelinjak, kovanluk. *uljesti (-ljezem). ùtrkmiti = pomiriti. vrištati. *čabar. *čamati = slabjeti, ginuti. čepati, čepljem i čepam = tlačiti, gaziti. činjati (činjam) počimati. *šenuti. šipak = granat-jabuka.

[1902]

(290)

Gdja Fabković poslala mi zimi 1901—1902. kaput, hlače i 5 for.

(291)

Krajem januara 1902. pomirio se sa Gulanferima.

(292)

Kada ide, ne maše rukama.

(293)

[70—71] *Flegeljahre*, eine Biographie von J. Paul. [...]

(293) Citati na njemačkom iz općeg sadržaja romana. (ISPUŠTENO!)

(294)

[71] *inokosan. *voćar = voćnjak. On *oknu* volove i pusti iz jarma. Moj mesec grȁd ne bije = vele srp. praktikanti. U mene nema *oglušaka* = ja se ne činim ko da ne čujem. mȁl = imanje. poruka. klonjati u radu. momčiti koga. prionuti. terzija. zabulila se maramom. pa najlak = i najzad. Sunce beše *s koplja.* krstine i snopovi (žita). neće da odujmi = ne prestaje. potes = = šuma. Živjeli su dosta tanko. pospješiti. gadlje = = gajde. naduje jare na gajdama. dulac na gajdama. Želje ga sjeo i pivo popio.

(295)

[71—73] *Oeuvres de prince de Ligne.* [. . .]

(296)

[73—74] *Casanovas Gefangenschaft und Flucht.* [. . .]
[GOSPOĐA SA SUNCOKRETOM, SD X.]

(297)

[74] Pierre Kropotkine: *Autour d'une vie.* P. K. Stock 1902.

(298)

M. Barrès: Leurs figures 1902.

(299)

Hans Herrig: *Gesammelte Aufsätze über Schopenhauer.* Ed. von Hartmann i Julius Bahnsen — Schop. učenici.

(300)

Julian Hawthorne: Archibald Malmaison. Fürst Saronis Frau = lijepo. Saroni ima crne oči: *Es kam mir vor — veli neka gospodja — als ob seine Augen ein schwarzes Zeichen auf mir hinterlassen müssten. — U *Permuschelhalsband* ima mjesto kao u jednoj mojoj noveli (Prva pjesma): Dasjenige, was in einer Atmosphäre von Rache, Hass und Verzweiflung existiert hat, wird zuletzt von der umgebenden Luft so durchtränkt, dass keiner sich nähern kann, ohne den bösen Einfluss zu fühlen. Und dieser Einfluss, wenn man sich ihm ergiebt, dringt mächtig in uns ein, ergreift zuerst die Seele, dann auch den Körper.«

(295) Ekscerpti u obliku citata na francuskom s de Ligneovim mislima o različitim temama i natuknicama na hrvatskom s povijesnim podacima.

(296) Citati na njemačkom s građom autobiografskih podataka o autoru. (ISPUSTENO!)

(301)

[75] Musik ist die Poesie der Luft (Jean Paul)

(302)

Prvom polovicom februara 1902. prevela Zofka Kveder U čudnim gostima za prašku *Politiku.*

(303)

V. Hugo: *Notre Dame de Paris.* Opis katedrale je divan. Ostalo slabije.

(304)

[75—76] *Ueber Helden, Heldenverehrung* — Thomas Carlyle [...]

(305)

[76] Racine: *Bérenice.*

Qu'en quelque obscurité que le sort l'eût fait maître,
Le monde en le voyant eût reconnu son maître.

(306)

Sofokles: *die Trachinierinnen.* Smrt Heraklova.
Oedipus in Kolonos

Nie geboren zu sein, wo ist
Höhrer Wunsch?

(307)

Dante: nunquam revertar. *come è duro calle = alaj je tvrd put. [CVIJET SA RASKRŠCA, SD I.]

(308)

Imati duha je često isto što i nemati (para)

(309)

Izmedju 2 sunca.

(310)

Koliko sam putah, tvojim ognjem svetim
Opit, tumarao po plavoj pustinji. (Njegoš)

(311)

[77—78] Ed. et J. Goncourt: *L'Art au XVIIIme Siècle.* [...]

(304) Ispisi s citatima općih mjesta iz njemačkog prijevoda Carlyleova djela *On Heroes.* (ISPUŠTENO!)

(311) Citati na francuskom i natuknice na hrvatskom s podacima o razvitku umjetnosti u XVIII. stoljeću. (ISPUŠTENO!)

(312)

[78] U Viencu 1902. (krajem veljače) napao me J. Hr.

(313)

Da nadjem curu koja je kao ja, jedno bi drugo uništili, proždrli od ljubavi.

(314)

*Žaba pije vodu« — stara pj.

(315)

*Hrv. opozicija: ko miševi, kojima se zapleše repovi i oni crkavaju.

(316)

Sjećam se onog cinika sa kišobranom u Ženevi, koji pljuvaše u neki lončić u žen. biblioteci.

(317)

Kao mutna čahura.

(318)

Beecher Stowe i Mallarmé, Kumičić i Vojnović.

(319)

*Ja pravim knjige ko djeca; ne baš ozbiljno.

(320)

Kao djerdan: presijeci nit i zrna padaju.

(321)

Demokraciju volim, jer je najbolja od datih forama za razvitak osobe.

(322)

*Kao ptice što padaju u Mrtvo more mrtve.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(323)

[Volim mlade književnike: izlaze ko pilad iz] Pjesme koje pišu pjesnici svojoj djeci draganama.

(324)

[79] Proljetos (1902) mi crno osvanu sunce! Ona se udaje.

(325)

Spomenik Jelačiću je spomenik hrv. gluposti.

(326)

G. Kahn: Le livre d'images.
L'heure est lente, lente et l'homme est monotone.
Dormez, revez, courez l'avanture.

(327)

Narod jede prostim gestovima.

(328)

Pellissier: Le Mouvement littéraire. Vrijedna, objektivna knjiga. Kritika Brunetièra je oštra i pravedna. Kao i kritika Taineove hist. revolucije.

(329)

Ralph Waldo Emerson: Essays. Ueberhaupt erweist sich jedes Uebel, welchem wir nicht unterliegen, als ein Wochthäter. — Ein grosser Mann ist stets bereit klein zu sein. — Emerson je optimist. — Wenn der Dichter ein wirklich gutes Drama schreibt, dann ist er selbst Cäsar und nicht bloss dessen Spieler, Der Mensch ist ein Strom, dessen Quelle verborgen ist. — Wehe wenn der Allmächtige einen Denker auf diese Erde sendet. Dann ist alles in Gefahr. »Ein Mann, sagte Crommwell, kommt nie weiter, als wenn er nicht weiss, wohin er geht. — Wir sind umringt von Schönheit, aber unsere Augen sehen nicht scharf genug. — Der Mensch ist nur eine Hälfte, die andere Hälfte ist seine Darstellung. — des Menschen Leben ist nur siebzig Sabate lang, mögen sie nun rasch oder langsam wachsen.

(330)

[80] *Euripides:* Hekube.

Klug ist im Unglück, wer das, was er muss, auch will. — Glavna formula stoicizma.

Nicht Meer, nicht Erde trägt solche schändliches Geschlecht.
(kao žene)

Ein jeder weiss es, der mit ihnen hat verkehrt.

(331)

Potres u Parizu — —

(332)

Kubanci su X-u ljudi, koji puše Kuba cigare, Britanci, koji puše britanike. Za »Pavao i Virginiju« misli, da je to neki Pavao, koji puši virgjiniju.

(333)

Baciti crvenu košulju na ulicu. Mistifikacija. Policija misli: ubijstvo.

(334)

*Ja sam kao lijeni popovi. Mrzim praznike.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(335)

*Na izložbi opazih, da svi Hrvati imaju nješto ropskog, lakejskog u govoru i ponašanju.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(336)

A. France: Le Lys rouge. Naslov ne pristaje sasvim romanu. Pisac daje svojim licima svoje maksime i teorije. — Mais les hommes sont plus ennuyeux que les livres. — Tout ne se sait pas, mais tout se dit. Otac junakinje je trop sage pour se faire une sagesse importune.

[81] U Chouletteu je opisan Verlaine. Mlečanke su tako lijepe, da ne restairait-il de ces femmes — là qu'un os, on retrouverait dans cet os le charme de leur structure exquise. — Quoi qu'on fasse, on est toujours seul au monde. Na str. 289. imitira Verlainea (La Sagesse). La belle ligne, c'est l'éclair qui blesse délicieusement les yeux — Toute créature humaine est un être différent en chacun de ceux qui la regardent. Na str. 346 meće u usta svom Paulu Venceu, romancieru, Goetheove riječi, kao da su njegove (Nous ne trouvons que nous dans les livres). — Il ne faut jamais se quitter quand on s'aime.

(337)

Henri de Régnier: Le Bon plaisir. Roman, u kojemu sjaji kao sunce Louis XIV. Izradjen po memoarima. Junak neki plemić Pocancy, muž kćeri maršala Manissarta, kojega iznenada kompromituje njegova iznenada nadjena mati.

(338)

A. France: La Rôtisserie de la reine Pédoque. Opat Coignard kod Astonaca. Ubio ga Čivutin. Ironija Franceova. Knjiga je debela anekdotama.

BILJEŽNICA V.

[PARIZ, jesen 1901 — jesen 1902.]

[1901]

(1)

[1] *X. je Ikar, jer leti na tudjim krilima.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(2)

*Heine je osvetljiv ko grčki Bog.

(3)

Grci su junaci, te tirani. Ideja konkurencije je uzvišena kod Grka.

(4)

*Za njim (fantomom) ostade tek miris, miris skrhanog, uvelog bosiljka.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(5)

*U Hrvat. je hrvatsko samo selo.

(6)

U Nadi br. od 1. okt. 1901. štampao je Hörman unatoč mojoj molbi moju priču Prva pjesma, nagradjenu (120 fran.) i primljenu od Matice Srp.

(7)

*Snaga, prava veličina vazda propada: Rim, Napoleon, kršćani, Englezi. Mediokritet je *sila, stjenica je žilavija od lava. Židovi.

(8)

*Objesila glavicu ko ranjena ptičica.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(9)

*Čovjek može sam sebe stvoriti da vidi 4. dimenziju.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(10)

Umjetnine ne poznaju druge veličine, osim estetičke. Glava Zeusova je veća od Piramide.

(11)

*Za sadržaj (sujet) Franju Josipa.
[IMPROMPTU, OP. II, SD XV.]

(12)

*Studije mi posule licem bjelinu misli i papira.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(13)

Ghirlandajeva slika.

(14)

Tomo Bradanović u Valparaisu.

(15)

*Mene, osobito za ovakih kišljivih dneva, boli svijet — kao invalida njegova drvena noga.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(16)

*Žena je danas higijensko sredstvo.

(17)

*Jer se za nas, literate, veli, da smo u svojim knjigama kao drugi u svojim gaćama.
[PUT U NIŠTA, SD I.]

(18)

*Kao majka božja u crkvama ili slika Figarove ženidbe u brijačnicama.

(19)

[2] Jesenas (1901) me posjećuje Oto Žerdik, tehničar, sin vlast. činovnika iz D. Miholjca (Majlath)

(20)

Vampiri de Muy, Ardisson (souilleur de cadavres)

(21)

Atletu crncu Peter Jacksonu dignut u Sydneyu spomenik?
[IMPROMPTU. OP. II, SD XI.]

(22)

Naš je narod vrlo ironičan, kad veli Radiću Bog pomozi.

(23)

Konac civilizacije će biti kao i njen početak: babilonski toranj. Éloge de simplicité.

(24)

*Priroda je onaka, kaku je mi stvaramo, hoćemo.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(25)

*Franc. jezik sili na duhovitost. 3/4 Franc. su duhoviti zbog jezika, bili bi glupi, da su Hrvati.

(26)

*Clown u cirkusu.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(27)

*Ball bei Hof. Grofica X.

(28)

Dick i ouvertira u Brodu.

(29)

*Ko kad stisneš prstom zatvoreno oko.

(30)

Misliti o 2 stvari u isto vreme.

(31)

vonjati, sablazan.

(32)

Srpski kozaci.

(33)

*Dijete nikada ne pružaše tako požudno ruke za zvijezdom, kao X. za zločinom.

[PUT U NIŠTA, SD I.]

(34)

Najuzvišenije osjećanje u Learu.

(35)

*Zemlja mjesto, gdje dalo nebo paklu rendezvous.

(36)

*Laka i lijepa kao šareno odijelo lepirovo.

(37)

*Elemir Bourges: Les Crépuscule des Dieux: junak vojvoda od Braunschweiga.

[ZOLA I ELEMIR BOURGES, SD IX.]

(38)

[3] *Metoda je važnija od znanja.

[PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(39)

Toledo, Bruges, Mljetci, Lesbos (Mytilene).

(40)

L. Tailhad: Au Pays du Mufle

Josephinu Pelladanu smrde noge.

»Ce que j'ecris n'est pas pour ces charognes . . .«
(Laur. Tail. chez le »Mufle«: Conférences et Pamphlets)
*tout gouflés d'insolances«

Et les ioutres (čivuti) au nez circonflexe, au teint puce,
sou les femmes, le betail et les petits,
Chantent le Sabaoth qu i rogna leurs prépuces.

u Quart. Latinu:

Des Valaques, des riverains du fleuve Amoor
S'acoquinent avec des pretar des indigestes
Qui s'y vieneent former aux choses de l'amour.

Jean Rameau-a

*On le prendrait, tant il est beau, pour un dentiste

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

Coeur de lapin, ventre de porc, nez de gorille,
Incarnation des plus saumâtres Wichnous,
Dubut de Laforêt qu'une galle essorille,
Etant un pur gaga, rayonne parmi nous

Or, en ces jours lugubres et malsaine
Amour s'enfuit, mais Vérole demeure.

(41)

Bilješke jednog pisca (Matavulj u Letopisima 1901) Jovan Popović Lipović, vitez reda sv. Gjorgja. — Duka od
[4] Meduna. — libiti se. đornut. lukav. nišan(iti). *presenetiti. konačno izadje iz sobe. skorašnji doživljaji. grajiti. lonački sin (kučkin sin). prenerađen. zazorno. uvidjav-

nost. Počni pa kloni. pun pouzdanja. pljačkaši. negodovati. svirep. kvar. plijen. obuzdati. zla kob.
Uskoci: Miloš Slavčić, Vukan Vlatković, Gjorgje Maslarda, Marko Margitić, Mirko Domazetović, Martin Posidarac, Gjuragj Vranjanin. Pećica hajduk.
uputiti se. vičan poslu. pisnuti. *Potom* oni odu. *Prihvatiše se (jedoše). uzaptiti. ostrvo. hajati. ucjenjivati. presretahu trgovce. snabdjeti vinom. priticali su drugi, uskoci, gusari i pljačkaši (neplaćeni od vlade) = venturini. *zlehuda plaća. istrijebiti ljude. ratnik. ovlašan rad. odoljeti. budzašto. Oči im se navodiše. *štir = drač. lola. *ubav. povijeran sluga = vrlo vijeran. *skobiti ga = sastati ga. More, *hoće bit, neće bit. *smijeran. *Mrtvac se raskapao od ležanja. oladilo mi se srce ne znam ni riječi. mlada nevjesta = zaručnica. pošo žagor od usta do usta. *sklepte se oko generala. huškati. *cjepidlaka. *prekaljen. nišan. Mržnja. kao kamen u vodu.

[1902]

(42)

Zvijezda i ikre
*Raspinjem ga na krst
*Pezderc, Beuc, Klapšec

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

[5] *Mirni atleti: lavovi.

(43)

*Najeren ko pijetlova krijesta.
*Jela sam travu ko bolna kuja.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

Smrdi na luk

(44)

Tako glupo umrijeti! reče suznih očiju (Konac novele)

(45)

Pjesničko djelo kao gnijezdo ili košnica.

(46)

Baciti košulju sa crvenom farbom na ulicu.

(47)

Prvu noć ostavio dukat na stolu.

(48)

*Francuzi i Bogu vele Vi.

[MINISTARSKO TIJESTO, SD I.]

(49)

*Svaka nova knjiga nov skandal.

[ZOLA I ELÉMIR BOURGES, SD IX; — MINISTARSKO TIJESTO, SD I.]

(50)

Strašan kao borba izmedju gazde i sluge.

(51)

*Ja sam kao lijeni popovi. Mrzim praznike.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(52)

N me svrbi kao sjećanje na uši.

(53)

4 tornja kao 4 žira.

(54)

Kao dijete što grebe krastu.

(55)

*Najerena glava kao u Franka.

(56)

Knut Hamsun: Victoria. Čovjek od mošusa bere sjene. Hamsun sličan Hörmanu.

(57)

5 kukavica: 5 kćeri Lazareve.

[LJETNE I PROLJETNE RADOSTI, SD XV.]

(58)

*Životinje kojima smrad oružjem služi.

[LJETNE I PROLJETNE RADOSTI, SD XV.]

(59)

*Peterlinček lepo poje, lepo poje...

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

(60)

Diagonala Dučićevih sila sa komponentom Dučić jedva 10%.

(61)

*Slamni šešir u zimi.

(62)

*Kod svake lektire nove ljepote.

(63)

Stajić. Žerdik. Dillon.

(64)

More u mojoj sobi

(65)

*Najveća muka nemoći spavati.

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

(66)

[6] Muke za ovakog toplog zimskog vremena.

(67)

Bog je ugodno, djavo neugodno.

(68)

Radnik nije interesantan

(69)

Džingiskan i Napoleon (služi ideju).

(70)

*Škiljave oči: ne znam kamo gledati.

(71)

Najveća muka neizvjestnost: tamnica ili vješala.

(72)

*Volovi: opis.
*Moj stil — vitriol

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

Osvetio mi se, poslavši mi — rekomandirano: »Tu je 1000 fran.«

(73)

*Mjesto novaca facteur sa čestitkom

[DUŠEVNI ČOVJEK, SD I.]

(74)

*Doći ću u nebo — glupo. On je sretan. *Nietzsche e. c. geniji lude, glupani. *Glupost je normalna. *Zemlja je glupa, nebo nije samo plavo kao guščije oko. Gotovani. *Ja, glupan, koji sam stvoren na sliku i priliku božju.

*Glupi grčki bogovi, janjci, grlice, Duh Sveti, Gogolja i Badovinac. *Ljudi grčkog tipa glupi. Po Zagrebu grlio glupane. *Glupi prirodni zakoni. *Glupa ljubav. *Razum je lampa, ali lampa gluposti. *Sreća je slučaj, slučaj je glupost, sreća je dakle glupost. Srce dršće kao ta preda mnom svijeća. Progres glupost. Uši, stjenice, lavovi, židovi i Rimljani. *Trbuh dominira, jer je gluplji od glave. *Rusija. Neću u nebo zbog sv. Duha. *Štap mjesto Pegaza. *Pametniji od 5 Kineza. Glupa poezija. *Pjesnici lažu kad nisu glupani. Ustrpljivost — gunj gluposti. Nijemci u školama. *Danas se manje uči, manje memorije, glupani su pisci. *Jeo mačke i pacove, živio od mlijeka svojih šoca.

[SILOM BUDALA, SD XII. — PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

(75)

M. Maeterlinck: *Princesse Maleine.*

(76)

[7] *Mme Staal-Delaunay:* ... c'est moins l'importance des choses qui en fait le mérite que l'à propos. Vojvotkinja de Ferté joj reče: »Tiens, mon enfant, je ne vois que moi qui aie toujours raison.«

(77)

Jožinjski se pudra (ko Tkalč.) kad ima penez.

(78)

*Sunčanica za suncem.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

*Grudi, na kojima umriješe ruže.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

Poluotvoreno mrtvačko oko.
Mirisi kao vagoni iza odlaska Ličana.

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

Na balu otvorena mesnica.
Kad pišem suha usta, nisam gladan.

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

*Oči u vola ili u žabe.

[MINISTARSKO TIJESTO, SD I.]

*Ukrali mi kod kupanja odijelo.

[PISMO IZ PARIZA, SD XV.]

(79)

Adžilić

(80)

I ona je ko Venera. Trebala bi figin list, ali — i na licu.
" " " kao moderne kuće: prednja façada huj, stražnja pfuj!

(81)

Zvona mekana kao vata

(82)

*Imponuje mu aristokrat kao svakoj raji.
[MINISTARSKO TIJESTO, SD I.]

(83)

*Umrlo komšinici dijete. Oči mutne — kao smola, puna magle, na licu smiješak.
[BIJEDA, SD II.]

(84)

U suhom crijevu violine može ležati nebo i pakao.

(85)

*Pas i mačka kraj komšiničinog djeteta. Pas objesio uši. Mačka skače na mrtvaca. [BIJEDA, SD II.] Svjećica gori kao dušica.

(86)

[8—9] *Rivarol: Discours sur l'Universalité de la langue française.* [...]

(87)

[9] **Florian:* Les Maures de Grenade. Abderahman je ostavio 45 sinova i 41 kćer. Abdéranu III. piše, da je 14 dana bio srećan.

(88)

ne Hercules quidam contra duos — dva loša ubiše Miloša.

(89)

Guardati da colui, che non ha letto che un libro solo = = Hüte dich vor dem, der nur ein Buch gelesen hat.

(86) Citati na francuskom s autorovim maksimama i anegdotama o talentu, njemačkom jeziku, idejama, engleskim i francuskim knjigama itd. (ISPUŠTENO!)

(90)

A. France: Opinions de M. Jérôme Coignard. Coignard je une sorte de mélange merveilleux d'Epícure et saint François d'Assise — To nije roman, nego zbirka refleksija o državi, ministrima, pravdi, vojsci i t. d.

(91)

6 prstiju kao Bogorodica Ise Kršnjavija.

[PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(92)

Sličnost izmedju kuća, stilova i fizionomija.

(93)

Veliki ljudi slični pojavama: Beethoven oblak, Byron ocean, Heine trnovita ruža, Dante usjano gvoždje.

(94)

*Žali, te ne može pljunuti na zvijezde.

(95)

Zna strane jezike kao portir.

[PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(96)

[10] Max Stirner (Kaspar Schmidt): *Der Einzige und sein Eigenthum.* Fenomenalna, i ako dosadno napisana knjiga. [...]

[ZA NOVIM BOGOM, SD II.]

(97)

E. T. A. Hoffmann: Doge und Dogaresse. Novela. Glavna lica dužd Marino Falieri i Annunziata. Steno.
Das Vetters Eckfenster. Opis berlinske pijace sa pjesnikovog prozora. Ova je stvar možda inspirirala Lj. Nenadovića.

(98)

[11] tankoćutnik = le raffiné. testera (pila). ročište (rendezvous). obići = faire visite. zaludno čeljade (lijeno). *uzdašljiv.* *umoljčalo (napunilo moljcima). truba platna. mrsno i posno. Šta radiš, po Bogu! remetiti. džaveljati se (svadjati). seoski atar. oklijevati. bdijenje. ustalac. sovra. travare i vračare. uze se osecati i nabrecivati. *smak sveta. kačara. *izmećar.

(96) Citati autorovih aforizama o ženama, skitnicama, ljudima, dužnosti itd. (ISPUŠTENO!)

(99)

[11—12] Voltaire: *Contes en vers et Satires.* [...]

(100)

[12—14] *A. France: La Vie littéraire* (Première série). [...]
[ZOLA I ELEMIR BOURGES, SD IX.]

(101)

[14] Ja mogu svakome biti prijatelj, meni niko.

(102)

Ugladjen kao potočni šljunak.

(103)

[14—16] *B. Spinoza: Der Theologisch-polit. Traktat.* Divna, demokratska knjiga, u kojoj je na kraju apologija slobodnog Amsterdama, kao naši stari što hvaljahu Dubrovnik. [...]

Knjiga završuje dostojanstveno i skromno: Ich weiss, dass ich ein Mensch bin und irren kenn. Doch war ich ernstlich bestrebt, nicht zu irren, und besonders auch, dass alles, was ich schreibe, mit den Landesgesetzen, der Frömmigkeit und den guten Sitten in Einklang stehe.

(104)

[16] Shakespeare: Der Sturm (Üb. von A. W. von Schlegel) *Witz soll nicht unbelohnt bleiben, so lang ich König in diesem Lande bin — veli pijanica Stephano.

*Da je Shakespeare naturalista, Miranda bi se zaljubila u čudovište Kalibana i rodila bi žabu. — Da je Shakespeare naturalista i t. d. (pobunih se).

(105)

*Mi i u moralnoj našoj strukturi nosimo tajne, kojih se stidimo i kojih ne možemo pokazati kao sadržaja u našim crijevima. Pokazati ih značilo bi smrt.

(99) Nepovezani citati pojedinačnih stihova iz zbirke. (ISPUŠTENO!)

(100) Citati na francuskom s autorovim mislima i sudovima o književnoj kritici, književnosti i društvu, Mariji Baškircev, Zoli, povjesničarima, Balzacu, Bourgetu i popisom naslova članaka objavljenih u knjizi. (ISPUŠTENO!)

(103) Uglatim zagradama označeni su ispušteni citati o različitim temama iz djela.

(106)

*Zašto se ne perete?
Zamazani: Čisti se nikad ne peru.

[BOEMSKI ŽIVOT, SD, XV; — UMJETNIČKE NOVOSTI, SD XV.]

(107)

[17] Zvijezde su prozorčići, kroz koje vidimo nebo, a mjesec je okno, kroz koje viri glupan.

(108)

Slavni Pera Taletov. Skerlić napisao studiju o nov. fr. knjizi, t. j. prepisao Pelissiera (april, 1892)

(109)

X je izgubio i djevičanstvo broj dva.

(110)

Spinoza: Abhandlung über die Vervollkommnung des Verstandes. Napisano, ako se ne varam, po Descartesovom *Discoursu.*

Denn wiewohl ich das im Geiste sehr klar begriffen hatte, konnte ich darum doch nicht die Habsucht, die Lüsternheit und den Ehrgeiz ganz ablegen.

Man rede nach der Fassungskraft der Volkes und gehe keiner Arbeit aus dem Wege, die uns an der Verfolgung unseres Ziels nicht hindert. Denn wir können nicht geringen Vorteil vom Volk erlangen, wenn wir uns seiner Fassungskraft möglichst anbequemen.

(111)

*Svijet mogućnosti, svijet poezije je veći od realnog.

(112)

Friedrich Hölderlin: Gedichte.

Mich verlangt ins bessre Land hinüber
Noch Alkäus und Anakreon
[18] *Dem Genius der Kühnheit*
*An das Göttliche glauben
Die allein, die es selber sind.

Oder kömmt, wie der Strahl aus dem Gewölke kommt
Aus Gedanken die That? Leben die Bücher bald?
(An die Deutschen).

Wer das Tiefste gedacht, liebt das Lebendigste,
Hohe Tugend versteht, wer in die Welt geblickt,
Und es neigen die Weisen
Oft am Ende zum Schönen sich.

...und wie die Kinder bin ich,
Die besser schlummern, wenn sie ausgeweint.

Viele versuchten umsonst, das Freudigste freudig zu sagen,
Wer spricht endlich es mir, hier in der Trauer, sich aus.
(»Sophocles«)
Licht der Liebe! scheinest du denn auch Todten, du goldnes!

(113)

Dojam grčkih kipova: kao da se budi i teče iz mramora svjetlo.

(114)

arnjevi (na konjima). pršav snijeg. strčiti. cer. sa(o)nik. prtina(ica) = put sniježan. dizgini. u loncu se krčka kupus. džarajući mašicama po peći. krčag. utrapiti kome što = dati silom. smucaju se džaba ovuda. Protrupkaše (plesaše) od zime. sare na čizmama. grca i jeca. odularen konjic. sundjer. sliniti = plakati. opuči dalje = nastavi. splačine = napoj. šmokljan. izlišan. otužno mu bi. zlatan pervaz na kapi.

(115)

[19] Cilj kulture je emancipacija volje.

(116)

Jastreb u zraku: kao zakovan za modrinu.

(117)

mehana. medjer si ti neki mudrac. poneki put. sanćim = bajagi. djem u ustima konja. uzamance. dokopa alat. kazuk = oni stupovi, na koje se vežu ladje. tišma i guranje. detence ototanji = zadreči. prtljag. sve se na svetu ogugla = otvrdne. kinjiti se. čamova daska = lijes (iz čamovine). sjekutić. banbadava. umijem se i uljudim. neki njegov svojak = iz svojte. da ga se otarasim. pričao mahom (samo) o sebi. *čini se nevešt. begenisati djevojke. peševi (od gunja, kaputa). drvljanik = naslagana drva. ćemane. ćupa s pekmezom. ćalov. manj = osim. tunjavi Pavle. priseban. tarnice. krklja

mu u grudima. letivjetar. *tandrk kola. testija. peškir. ikraš = riba ikrasta. ne izbivam ti iz kuće, puškomet od njega. nagvaždavaš = brbljaš. srknuh. vidiš li, bolan! konji u kas. skombrljati se pod kola. uprsim se. homut (rukovijet) sijena. džak. kanap. tobolac. da se ne kaza = da ne reče ko si. Nuto ljudi! djakonije = darovi. *o* sirćetu, *o* piliću, o kolaču = tu... il...
[20] moba. pentrati se. snebivaju se. klepaju kose. obrok. zeljov. *što se džapaš. lasno. ljudina. ne razumeh ni bele. što se toliko kidate = brinete (?) namirnica (namiriti). kaznačej = blagajnik. zvečak = klatno. zvezda = čelo. *ostrmoglaviše ga (okrenuše noge gore). santrač od bunara = ograda. ispupčio prsi. bisage. presamiti se preko deteta = pade. ne reče mu *prijekorne.* jagorčevina = kako mislim: ona zemlja ispod proljetnog snijega. uortači se, ortak. *stenjem. burek. služavnik = tasse de service. planinka. u karlici mekinje. stakne vatru. čabrica = u koju se muze krava. kandilo. katana. reza na kapiji. veselniče moj! zavrati se u krevet. oskoruše. drndati vunu. zaprška (za čušpajz). *ukekati očima. Žao mi *na te.* riza. crnorizac K. junoša. brekće životom. odadžije po kancelarijama promašiti. promicaše *naokriške* pored njega. isteže se = protegne se. zaparložena bašta = zapuštena. zaraza na stoci. nisu mu sve koze kod kuće = kad se neko ljuti ili brine. oskudica. glas mu nekako šobotao. *zolja = osa. ustručava se. rovašiti. mlivo. savesno i predano radio. cmakaju se.
[21] ne znam što mu *naspelo.* oturi tablu. zanovijetan. piljnu joj u oči. požarnik = vatrogasac. libi se = ustručava. usiljavam se. hasura. useknjivaše se. taze hljeb. raskalašno. Meni se odsekoše noge. pupi šuma. bunovan sam. uglavim svijeću u svijećnjak. hartija na stolu se *potklobučila* od vode. bekelji se na me. maziti. kusnuo sam od te slasti. *stropošta se na stolicu. trabunjati = brbljati. abonos = ebanovina. šeprtljiti. osorljiv. odalači ga! slavina na buretu. akov. na pravdi boga. kljucne ga ključem. poštovao ga što može biti = i kako! rekne po koju. izjelice. dahije. popraješ mi. trgovina zabataljena = zanemarena. otpadi se od kuće. *pustahija. ciglo jedan put. majka kopni (slabi) iz dana u dan. raspučio košulju. napast. pučina (morska). pustolina = pusto polje. tunjez = glupan. riječ mu na jalovo prodje. priliči mu. izobliči (izgrdi) ga. ušla neka pomama u ljude. vrljika = kolac. sipljiva kobila. prebije golijeni. **putir.* *iznemaže = slabiji je i slabiji. prekovrnu = umre.

učestaše bolovi. ašov = lopata. povodeći se = teturajući. dadilja. obrvala ga starost. familijaz = učiteljski podvornik u Srb. desilo se. ni u šta se ne pača. ponude
[22] i pokloni, ubrus. kovčeg. preslica i razboj. drȍnja. naprasno = naprasito. pokunjio se. da budete postidni pred = da se stidite pred. ustežući se nastavi. urnebes od popova. opojaše ga. *povampiriti se. činija s jelom. jedan po jedan gazda = i te kaki gazda. mator. pop *se zabeči = začudi. crkavica = njiva. tvoja je starija i pametnija, šćućuriti se. kamara (žita.) rahat = lasno. brigaju brigu. cvijelimo dijete = rastužujemo, *ničice pade. činija. zavičaj. malaksati. giga nogama (na stolici). vabi kokoši. sahranili ga. gospodin čovjek. rukunice na (plugu). kupusara (knjiga). ustuknu jedan korak. promaha = »cug«. krčevina. da presvisnem. poruka za kola. povarošančila se. padne na uznak. prućim se na krevet. zgeba = kukavelj. Ta hajduk neće *zar* od mene... zvjera amo tamo. presresti će te na putu hajduci. stajaćak (vojnik). trgovci luče svinje. ćemer. kevilj = = momče. mosur = ona cijev kojom se iz bureta potеže vino, ar = staja. dobrosrećnik. uporno. *Kuku mene! zbeg = skrovište na bijegu. jetrve = žene braće. roptati. ide uz nos = *prkosi. čudo i pokor. redara = gazdarica. aja = nikako. ama = ali, ta. komi grah. saćurica = košarica. ne pogani mi ruke. dela (deder). mrska mi. nam-
[23] ćor = prznica. žena mi se natresa i pakosti. rintaš = = teško radiš. rdjo! okorna riječ. nemoj me po zlu pominjati. kova = škaf na zdencu. sprda se sa mnom. maznica.

(118)

[23—25] *Oeuvres de François Rabelais.* La vie de Gargantua et de Pantagruel.

[...]

U Pantagr. travestira bibliju.

[...]

Svezak II, str. 185. (Bibliothèque Nationale) umuje Rabelais isto tako kao i Njegoš.

[...]

To je divna simbolska knjiga.

[...]

(118) Uglatim zagradama označeni su ispušteni citati na francuskom i parafraze na hrvatskom s građom iz ukupnog sadržaja romana.

(119)

[26] *Nebo, modro, sjajno, mekano i šuškavo kao cvijet od perunike.

(120)

Egal, Frat, Lib. — na Morgue i na zatvorima!

(121)

Cezar kao novorodjen gorostas ubija republiku, svoju majku.

(122)

Bilo bi zanimljivo istraživati, kako se pojam komičnoga mijenja u vjekovima: Evolucija komike.

(123)

*Passato el pericolo, gabbato el santo (Prošla opasnost, rugamo se svecu.) Lombardska posl.

[ZOLA I ELEMIR BOURGES, SD IX. — OD ZAGREBA DO CRVENOG LJILJANA, SD XI.]

(124)

Pljuvačka gladnog čovjeka, isposnika je otrovna (kako veli Rabelais) svim zmijama i otrovnim životinjama.

(125)

*Mrda ustima kao majmun tražeći uši.

(126)

Aristarh solski posmatraše 58 god. pčele.

(127)

Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

(128)

Vrapci jedu tek pošto ih kljuckamo po repu.

(129)

Veći je zločin ukrasti mrtvacima njihovo odijelo nego djela pokojnim piscima, veli Synesius.

(130)

Veliki su ljudi kao znakovi perioda: jedan je upitnik, drugi, treći ?! e. c.

(131)

[26—27] Mme de Staël: *De l'Allemagnes.* [...]

(132)

[28] Moralna vrijednost pejsaža = sloboda.

(133)

Zna jezike kao hotelski vratar.

[PISMO ALEKSIJU, SD XV.]

(134)

Da je danas moda imati dušu, on bi imao i dušu.

(135)

J. Stuart-Mill: L'Utilitarisme.

Il vaut mieux être un homme malheureux qu'on porc satisfait, être Socrate mécontant plutôt qu'un imbécile heureux.

La disposition aux nobles sentiments est, dans beaucoup de natures, une plante délicate, facilement flétrie par les influences hostiles et surtout pur le manque de nourriture.

(136)

3./VI. 1902. bijasmo Nikola Gj., Nikolić i ja aretirani u St. Cloudu (park, Café Bleu). Neki pijani radnik Klein denuncirao nas, da smo bacili u vodu čovjeka...

(137)

4. lipnja 1902. u 2 s. poslije podne umro u 75. god. života dragi naš Marko Stiić.

(138)

[28—29] Tacitus: *Die Annalen.* [...]

(139)

[29] *Lucien-Descaves: Sous-Offs.* Zbog tog romana bijaše velik proces e. c.

(140)

Maurice Magre: *Le Poème de la Jeunesse.* Moderno. Pjeva željeznice, kurve, radnike.

(131) Citati na francuskom o razlikama između Nijemaca i Francuza, genijalnosti i patriotizmu i o drami i tragediji. (ISPUŠTENO!)

(138) Citati na njemačkom s općim mjestima iz *Anala* te sa nekoliko podataka o vladavini Neronovoj. (ISPUŠTENO!)

(141)

Pierre Quillard: *La Lyre hérôique et dolente.* Čisto simbol. pjesme.

(142)

[30] G. Kahn: *L'Adultère sentimental* = Dosadan roman. Kahn htjede napisati isto što Flaubert.

(143)

Jehan Rictus: Doléances

La Piège:

A présent les trottoirs mouillés
Reflèt'nt le ciel et ses couleurs
Et les ruisseaux ballad'nt'du bleu
.....
Eune Etoile encor solitaire
Tremble comme une grosse larme
Qui s'irait su' l'point d'déringoler
Su'tout's les chieries de la Terre

A Paris, les soirs de Printemps,
Ça sent la merde et les lilas.

Complainte pour complaire a Bibi-la-Purée:
Stupeur du badaud, gaîté du trottin,
Le masque à Sardou, la gueule à Voltaire,
La tignasse en pluers sur maigres vertèbres
Et la requinpette au revers fleuri
D'horribles bouquets pris à la Poubelle,
Ainsi se ballade à travers Paris
Du brillant Montmartre au Quartier Latin
Ribi-la-Purée, le pouilleux célèbre
Prince des Crasseux et des Purotains.

(144)

[31] *Charles Albert: L'Amour libre.*

Gaston Dauville, u Psychologie de l'amour, ovako definira ljubav: »L'amour est une entité émotive spécifique consistant dans une variation plus ou moins permanente de l'état affectif et mental d'un sujet à l'occasion de la réalisation — par la mise en oeuvre fortuite d'un processus mental spécialisé — d'une systématisation exclusive et consciente de son instinct sexuel sur un individu de l'autre sexe.« U Parizu ima preko 400 000 drolja.

(145)

drenik, šljivik, ivik, kestenik, žazao (bolje od žezlo), *mrtvo puhalo, ovoga stika (beogr. ovog časa), čokanjče, pik Jovo na novo, malčice, onako *klot* (biogr.), mamipara, karati, guravi svijet, ohol, arampara = kajišarski novac. Zamakao si joj za oko. *škrgutnu zubima. frontaš. pismen. osloviti ga. saleće ga. ciglo 200 groša. *ološ. krlja = klop. obrlatiti. Voimja oca i sina. melez.

(146)

X ko vrba jadikovka. — *Ne volim Wagnera ko muziku. — *Lice mu kao da duva u trubu. — P imao više ukusa od Dr. — Paris kao čir, koji će se razvaliti. Kao tice na telegr. žici. — Bubić-Vabić.

(147)

[32] *Oči kao rane, tako bolne.
12, 8, 5 = 6
*Glup kao kaki pianist. sirenska priroda. Chiliasmus = = vjera u skori dolazak Mesijin. Nota gj.

(148)

Upoznao Čedu Andonovića. On i Predić feš dečki.

(150)

Moralna os svijeta (važnija od geografske) je fizička: *ona je u našim pantalonama (ili gaćama).

(151)

[32—36] *Leben und Meinungen des Herrn Tristram Shandy von Laurence Sterne.* Prekrasna knjiga. Sterne je satir u ruhu engl. protestanta, kvekera. Roman svršava (a to mu je karakteristika):
— — von was handelt denn eigentlich diese ganze Geschichte? Von einem Hahn und einem Bullen, sagte Yorick, und zwar ist eine der schönsten Geschichten, die ich jemals hörte.
[...]

[STEVAN SREMAC, SD IV.]

(152)

[36] Slikar Holbein bijaše patljak (ljevak)

(153)

Smerdiš, lažni Dimitrije.

(151) Citati na njemačkom iz čitavog sadržaja romana. (ISPUŠTENO!)

(154)

Ja (pa još muško) rodih miša, papagaja, a skoro ću vrapca.

[MIŠ, SD I; — CAMAO, SD I; — VRABAC, SD I.]

(155)

Koncem jula 1902. vodio sam po Parizu jednog hrv. medjeda, graždanina Gnezdu. — Lumpovao sa gulanferijom, bacao jaja u prozor.

(156)

*Donnez moi les couilles d'une poule.

(157)

*Svijet se stidi stida.

(158)

Ljudevit Dvorniković, hrv. kritičar.

(159)

Kao husar koji dizaše ždrijebe svaki dan.

(160)

[36—37] *Jean Lombart: Byzance.* Slika carigradskih religioznih, kult. i polit. prilika pod vladom Konstantina V. isaurijskoga. Glavna lica Slovjeni, Justinianovi potomci Upravda i sestra mu Vilinica, Eustokija, pa Harairi, Sepeos i Solibas, glava »zelenih«. Borba Sv. Sofije i Sv. Čistoće, kojoj je glavar manihejac i budista, izumitelj baruta Hybreas. Roman završuje padom zelenih, Sv. Čistoće i junaka.
[...]

(161)

[37] cunjati (lo)

(162)

[37—40] Platon: *Gorgias.* [...]

(163)

[40] *Paul Bourget: Pastels.* 10 priča. Ništa osobito.

(160) U nastavku zapisa nekoliko citata na francuskom iz sadržaja romana i građa o autorovu životu i radu iz predgovora izdanju. (ISPUŠTENO!)

(162) Citati na njemačkom s dijelovima Sokratovih monologa. (ISPUSTENO!)

(164)

first class ladies = prve žene (I. klase) catoblépas = = životinja (u Tentation), koja sama sebi grize šape.

(165)

Već 2 mjeseca jedem u kremeriji Robillard (r. d. 1. Montagne Ste Géneviève). Sinoć je (24/VIII 02) častio Basler. — Grozno!

(166)

Amor i Psiha (Apuleius). Priča bi bila još krasnija, da je ne kvare retorička mjesta.

»Pokazaše se u korskom pjevanju Nerejeve kćeri i neotesani Portunus sa modrušavom bradom. Salacija, sjajna ribarska nimfa i Palaemon, mali kočijaš dupina i krdo Tritona.« Za Amora veli:

Jupitar dršće pred njime, svi ga se bogovi plaše
More strepi pred njim, styžki ga boji se mrak.

Amorov dvor: ... »jer mu visok strop od kedrovine i slonove kosti nose zlatni stupovi, a zidovi se sjaju od srebrnih životinjskih likova ...«

Psiha ima samo Amorov glas, ne čuje ga.

*Zephyrus, Amorov sluga.

Jedna sestra Psychina je »primila od njenog oca, starog muža prznicu, glatter als ein Kürbis und kleiner als ein Zwerg.

»I oni nisu sretni, kojih sreću niko ne pozna.«

*4 bijele grlice voze zrakom Veneru.

U Lakejdamonu, u Tänerumu, je otvor podzemnog usjeka.

[41] Zeus se kao ljubavnik pretvorio u zmiju, plamen, bika i labuda.

Apulej je klasični Offenbach. Amor i Psiha je priča puna simbolskih elemenata.

(167)

[41—43] *Theokrits Gedichte* (Joh. Heinr. Voss) [...]

(168)

[43] *Kleine Erzählungen und Skizzen. Multatuli* (E. D. Dekker). Prvi roman Max Havelaar.

Eduard Douwe (Daues) D.

(167) Ekscerpti na njemačkom i hrvatskom s građom iz sadržaja Teokritovih pjesama i citatima pojedinih njegovih stihova. (ISPUŠTENO!)

»Ich habe niemals etwas ersonnen. Das kann ich nicht. Ich ersinne meine *Ideen* ebensowenig wie eine schwangere Mutter ihre Kinder erzeugt.

(169)

Frank Wedekind: Die Büchse der Pandora. Drama u 3. čina. U posljednjem ubija Jack Lulu, junakinju. Dosta lijepo. Stvar je štampana u Die Insel. Urednik F. Wedekind, (Muenchen 19 Petrusstrasse)

(170)

Pausanias: Führer durch Attika. U Ateni: Leosthenes und seine Kinder (Arkesilaos) Zeus und Damos (Leohares).
Die Knidier nämlich verehrten die Aphrodite ganz besonders und in verschiedenen Tempeln, im ältesten

(171)

[44—49] *Grčka antologija.* [...]

(172)

[50—60] *Griechische Anthologie* (aus Jacobs'scher Sammlung. [...]

(173)

[60] lokati. *skrušenost. *daća (kod smrti). činija. prkositi. Lucifer — Svjetlonoša. bardak. činija. tvoriznu vrata (tiho škrinu). *skrušen. mesopust. zahvalni oltari.

(174)

[60—62] *Ludwig Nohl: Mozart* [...]

(175)

[62] U Hrv. Pravu, br. 2045 (1902) veli Jurislav Janušić (o P. Preradoviću): »Nietzsche i njegovi zmajski zubi, Przybyszewski, *Baudelaire.* d'Annunzio, Gorki postaviše egoizam na piedestal zemstva.«

(171) Ekscerpti na njemačkom i hrvatskom s bogatom građom podataka o grčkoj mitologiji, temama grčkog pjesništva i o životu i radu pojedinih pjesnika. (ISPUŠTENO!)

(172) Ekscerpti u obliku citata na njemačkom i natuknica na hrvatskom s podacima o povijesti grčke književnosti i citatima iz pojedinih djela. (ISPUŠTENO!)

(174) Ekscerpti na njemačkom i hrvatskom s podacima o životu i djelima Mozarta i citatima iz njegovih pisama. (ISPUŠTENO!)

(176)

Ja u Parizu imam jedno — onu zvijezdu.

(177)

William Morris: Nouvelles de nulle part (News from nowhere). Slika socijal. društva iz godine 2003. — Ništa osobita. U njegovoj štampariji divna edicija Chaucera. 1834—1896

(178)

Auer iskopao Čivutina Haasa iz groba i metnuo ga noću pred dućanska vrata.

(179)

Badava: kada su gulanferi (Ivan Krstitelj Tk., Gjuro (Gjuka) Tk. i dobro nam poznati Age M) zajedno, ne može se reći da si dosadjuju. Tako su 13. sept. 1902. u našem odsustvu (bili smo u rue d. Pont-Neuf) izgorjele pokretnine braće Tkalčića, a kada dodjoše stanovati 76 r. Mazarine, stade nam prijetiti Gjokina Maržolena. U tu svrhu kupiše gulanferi 2 (dve) budže (toljage, ćule) i kada izadjoše oko ponoći iz kafane Henri IV,
[63] mahaše ratoborni Robiček tako strašno svojim buzdovanom, da Maržoleni i šaranima ni traga ne bijaše. Kada nema što bolje, gulanfere amizira ćula, šaran, nož i plamen. Osim crnca Robiček se nikoga na svijetu ne plaši. Osobito otkada mu je staza od kose na tjemenu, odonda si jebo ježa, ako ti se on (Robiček) nadoveže svojom drenovačom. Kako je abergläubisch, njegova ćula će mu služiti kao amajlija (amulet) kod koncerata, za koje on (Robiček) baš ništa ne radi. Oni (Ivica i Jurica) imaju izvrstan apetit, a Robiček tvrdi, da ima medju gulanferima najbolji kurac. O tome bi se dalo dugo raspravljati, jer i Juričin (pa i moj) nije na odmet. Najljepše smo počeli raditi (kuhajući pot au feu, pasulje e. c.) i — zajebancije! Tješi nas, da mi zajebavamo više druge nego drugi nas, a to je glavno. Dok to pišem, u hotelu nješto uzdiše, škripi zubima, jebe ježa, plače! Bože, što bi to moglo biti? Da Gjoka ne kolje Maržolenu, da Maržolena ne davi Gjoku? Da crnac, crni crnac nije prodro u Robičekovu sobu (broj 14)? Šta je to? Ah — to Robiček siluje gdju Morel, ako nije tako, onda gdja Morel siluje Robičeka. Badava: Robiček je

najveći jebac, najveći zulumćar i najveći brbljavac, a ako to pročita, više se blamirao nego da je udario nosom u moj nokat. Robiček, Jurica — grozni ljudi!

(180)

[64] X ima oči od sjene. Suze joj se trune od očiju kao zvijezde što se trune sa noćnog neba.

(181)

18/IX 02 dobih pismo. Obskrbno skladište vlastelinstva Kutjevo, Ivanovac. Pošta i željez. postaja Ljeskovica (slavon. vicin. željeznica). Neki X me u njemačkom trg. pismu šalje, preporuča gosp. Cardebotu, trgovcu puževa, rue d. l. Petite Truanderie.

(182)

[64—66] *De la Démonialité et des Animaux incubes et succubes* par le R. P. Louis Marie Sinistrari d'Ameno (Paris. Isidor Liseux, 5 Malaquais 1882) [...]

(183)

[66] X i njegovo dvostruko ja (jaja)

(184)

M. Car piše (Letopis 1902 knjiga 215) »No taj se projekat ne ostvari radi protivnosti samog Sundečića, koji u to doba bijaše već zagrizao u onu slatku jabuku iz *Erosova bostana* (?).

ćud. povorka. maala (faubourg). kandilo. klisarica. sav ubrljan mašću. aščinica. prtena košulja. koja vajda. ponjava. uporno. ulav = šenut, uzet. ćerana = dugačka jednostavna soba, kuća u kojoj se suču užeta. bećar. *raskovnik = travka kojom se otvaraju svi zatvori, naročito gdje je zatvoreno blago. mrtvička mjesta = stijene, ambizi, opasna mjesta, s kojih kada se čovjek oklizne, mrtav ostaje. golem. trijezan. gornji boj = kat. X se klati, klateći se.

(185)

Jurica prdi pod nos kontrabasistu. Ja jebem (septembar 1902) neku Marie Graf.

(182) Citati na francuskom o demonizmu uopće. (ISPUŠTENO!)

(186)

Leon Riotor: Auguste Rodin. Za Rodinove kipove veli Raud-Bovy: »Fast alle haben Reflexe seines eigenen Gesichtes«.

(187)

[66—67] *Longus: Daphnis et Chloe.* [...]

(188)

[67] *Aishylos: Agamemnon.* Stražar. Od Troje dodju do Argosa vatre glasnice. Kasandra. Smrt Agamemnova. Klitajmnestra se izgovara na žrtvu Ifigenijinu, koja ju ujede u materinsko srce. Aigist, cousin Agamemnonov, sin Thyestov, priča, kako je Atrej počastio njegovog oca mesom djece (Pelopsa)

Dem Geier gleich, der mit beschwingten Ruder
Kreischend sein brutberaubtes Nest umschifft,
Stoll: Die Götter und Heroen der klass. Alterthums.

(189)

[68] nad obrvama krvava kaplja.
Tako mi Ate i Erinije!
Sam sebi pjevam requiem kao labud, Mozart ili — —

(190)

Iz Janinovog (Jules) predgovora *Mooreovim Irskim Melodijama:* [...]

(191)

Velut inter ignes luna minores ...

(192)

Na čelu haos, u oku očaj, na ustima sprdnja ...

(193)

[68—70] *Sv. Ivan Apostol: Apocalypsa.* [...]

(194)

[70] Što te nema, što te nema dragi da mi dojdeš ... Pronicav.

(195)

*Kada bijah dijete, ideal mi bio biti kočijaš. — Latron i Mirko, naši konji u Našicama.

(187) Citati na francuskom i hrvatskom iz mitološkog sadržaja djela (o nimfama, Panu, Bakhu itd.). (ISPUŠTENO!)

(190) Ekscerpti na hrvatskom s biografskim podacima o Byronu i Mooreu. (ISPUŠTENO!)

(193) Nepovezani citati na latinskom. (ISPUŠTENO!)

(196)

Gazda moj meni ništa ne duguje. Naprotiv.

(197)

[70—72] *Hugo: Odes et Ballades* [...]

(198)

[72] Mlle de Sombreuil acheta le bonheur de sauver son père en buvant un verre de sang (humain).
Maršal Michel Ney bijaše bačvar, Murat konjušar.

(199)

Srpski nužnici kao božje oko △ u šokačkim crkvama.

(200)

Strepi ko vrapčić u ruci.

(201)

Zuji ko telegraf. stup.

(202)

[72—73] Goethe: *Torquato Tasso.* [...]

(203)

[73—74] *Dante Alighieri: Das neue Leben.* [...]

(204)

[74] *Aischylos: Agamemnon*
Klitaimnestra kći Ledina.
Glasnici plamenovi iza trojanske izdaje. Wo 's lernen kann, ist auch das Alter jung.
Glück sass, die Retterin, an unserm Steuer,
Agamemnon ide na crvenom putu u kuću (na sagu)

(205)

[74—81] *Walter Pater: Die Renaissance, Studien in Kunst und Poesie* (Leipzig 1902. bei Eugen Diederichs) [...]

(197) Nepovezani citati pojedinih stihova iz Hugoovih zbirki: *Odes et Ballades* i *Les Chants du Crépuscule.* (ISPUŠTENO!)

(202) Nepovezani citati pojedinih stihova iz djela. (ISPUŠTENO!)

(203) Ekscerpti na njemačkom i hrvatskom s građom biografskih podataka o Danteu i nekoliko općih citata iz njegova djela *Vita nuova.* (ISPUŠTENO!)

(205) Citati i ekscerpti na njemačkom s građom podataka o P. della Mirandola, S. Botticelliju, L. della Robbia, Michelangelu, Leonardu, Giorgioneu i njegovoj školi, J. de Bellayu, Winckelmannu i o renesansnoj umjetnosti i poeziji uopće.

(206)

[81] Hugo: les hommes sont tous condamnés à mort avec des sursis indéfinis.

(207)

[82—85] *Torquemada et l'Inquisition, par Émile de Molènes.* Paris (Chasnuel, édit. 1897) [...]

(208)

[85] 17/X 02 u veče bio na jednom anarhist. sastanku, gdje me Paul Monatte predstavio Taillhadeu. Tombola. Bio je vrlo ljubezan. Rekao, da Slaveni ne spadaju u indoevropsku familiju.

(209)

14/X 02 vidio u Louvreu boerske generale.

(210)

19/X 02 odveo me Basler gdjici Bozvanskoj, slikarici, rue Vaugirard. Jedna blondina je lijepo pjevala Schuberta i bretonske nar. pjesme. Kozirao sam sa 2 Njemice, jednom lijepom, iz Berlina. Ona je slikarica, pozna Hauptmanna, Fuldu e. c.

(211)

Ako mi Živaljević i Pissenberger ne pošlju novaca, ja sam propao!

(212)

Velmoža. *snebivam se.

(213)

Nije ono najjunačkiji pisac, koji pokazuje svoju i tudju snagu, već onaj, koji javno pokazuje i one, svoje i tudje slabosti, kojih se najviše stidi.

(214)

[86] X ima više ukusa od Dragice.

(215)

Tišina mi je najbolji učitelj.

(216)

lokati. skrušenost. daća (mrtvačka). činija. prkositi. Lucifer = Svjetlonoša. bardak. trmiznu vrata. mesopust. zahvalni oltari.

(207) Ekscerpti na francuskom i hrvatskom s podacima o inkviziciji i inkvizitorima, mučenju djece i o autodaféu. (ISPUŠTENO!)

(217)

*Magarci pjevaju slavu magareću, nebesa pjevaju slavu gospodnju, a...

(218)

*Crvene oči kao bijeli kunić.

(219)

Ja sam kao papa, Diogenes i sv. mati crkva: živim od pumpanja.

[IZLIŠNE MISLI IZLIŠNA ČOVJEKA, SD XV.]

(220)

Jacquemenesovi nokti su vazda u crnini. Konjsko meso na žurnalu, a kada sam ga grecao: »Ne dižite mast«. Za pacove veli: — Ne tjerajte ih, oni su kod svoje kuće.

[VRABAC, SD I.]

Gigerl Parfait. Zovu ga plus que parfait.

(221)

Volio bih bos u Bistricu, nego čitati cijelog X-a.

(222)

[86—87] *L. Sterne: La Voyage sentimental en France.* Divna, divna knjiga!

[...]

U XXX. glavi divno karakterizira franc. duh i karakter.

[...]

Humorist prije socijologa.

[...]

Glava L lincenciozna.

(223)

Leopold Katscher: Aus England. fellows — privatni učitelji, koji mora da su članovi engl. univerziteta. — Na kraju školske univers. godine Commemorations--tjedan u Oxfordu. Studentice plaćaju za školarinu i pension na univerzi 100 gvineja (2100 maraka) godišnje. Mnogo stipendista. Die Studentinen von Girton bilden wohl die einzige weibliche Feuerwehr, die es auf Erden giebt, senior-wrangler = derjenige cambridger Student, der beiden Abgangsprüfungen den allerhöchsten Rang erklimmt.

(222) Uglatim zagradama označeni su ispušteni citati iz Sterneova putopisa *Sentimental Journey through France and Italy* u prijevodu na francuski; ovi citati uglavnom obuhvaćaju Sterneovu klasifikaciju raznih vrsta putnika.

Times begründet 1785 von John Walter. Daily-News utemeljio Dickens. Observer — najvažniji polit. tjednik. Englezi pišu anonimno.

(224)

Pustolov, megdan. lih = samo. djever = svjedok. *zatočnik = vitez, mejdandžija. pogodba. timor. obad. blagota = bijeli smok. čeonik = načeonik. *župan. vukodlak. poprište. ratovi = hamovi. *zadužbina. oskudan. Rastko = krsno ime sv. Save. presaldumiti. *velmoža. vršnjak. ispolin = div. bezdan. ponornica. odvoliti = = nakaniti se i odustati. pohitati. iznuren. obilat. rasa = haljine kaludjerske, prepusti se. *smireno(ost). *isposnica = stan isposnički. tuč. *putir = kalež. ganutljiv. spasonosan. oglušiti se. palica. štaka. ukrijepi ih = podrži, sačuvaj ih. gnjev. sjeme Izakovo. rogozina = sag od rogoza. bditi, bdjenje. o jutrenju. pogrepsti, pogreb. udesiti, udes. sv. Simeon *mirotočivi. mrsiti konce. nišan. čini se nevješt. *smiluj se *na nas.* metež. prepodobni Inokentije. mošti = relikvije. revnost. potonji = budući. pomete ih — zbuni. stožer. smutnje, smutljivci. prezam od nje. strepiti. monah. uputi se. čatac = lector. pregalač(tvo). pomazanik. skrušen. priliči mu. naricati. kivot (ćivot) = grobnica. svetitelj. odmetnik, koljivo. vodenica. lakomiti se na što, lakomac. s koljena na koljeno.

(225)

Nar. pjesme (Vuk): Gromovnik Ilija. Zemlja Indjija. oglobiti. utri suze *od* bijela lica. srdobolja. pomoriti. Ognjena Marija. *svi jedanak* od zemlje skočili — kao
[89] jedan. bjelica šenica. pomamio se. rusa glava. kamatnik i mitnik. Minuše unaprijed. ijetko. kučka. žestoke muke. na bijes djevojka = odrasla i stala na snagu. zaludu. *pastorčad. stanac kamen. tankovrha jela. svaku su joj *milost* donosila. zaovica = sestra ženinog muža. jetrvice = žene braće. bilje od omraze. omrazim brata i sestricu. Na zlo seju milovao, na gore joj milost donosio. Života mi i moga i tvoga ogrezli u krvi. Konjma za repove. Odbi konje niz polje. *Kroz kosti joj trava pronicala. Jezero se provalilo. dvaš = dva puta. ondolen. čedo se usciktalo, majka se prepanula. pleće (Tantalovo). suze ga popanule. Bacio se konju o ramena. Kud ćemo se dijevati = ići. Od *bedrice* sablju povadio. strpljeti. *trudan* i umoran. Hodi k *mene.* Kiridžija = = Fuhrman. ponude = darovi. aždaha. arslan. naho-

dio = nalazio (majku). gudjeti. iskobi svoje dijete = unesreći. potljen = posle. grohotljivo = grotom. perčin. *postojbina. mljezinica = mezimica. ban s preko mora. *morija = kuga. samohrana majka. Nejačak Jovane. dvoru na pomolu. Zatjecali se = kleli se, obećavali. Potavnjeo kao da si pod zemljicom bio. Meni jeste golema nevolja. burme i prstenje. Da se iženimo. lasno. baška = = obaška. navratiti vodu. šenluk i veselje. Kad je bilo *noći* po jaciji, mladijence na *djerdek* svedoše. *duvak, koprena, kidisati bratu. *Volim ga od očinjeg vida. busija. demir-pendžer. San je *klapa,* a Bog je istina. žežena rakija. zametnuše hajku. hajkači. *mermer-avlija. dvori i timari. žurina = mali kobac. djoga se dofatio, vranac *vrišti.* I *uminu* Mujo planinama. vran = gavran. No mi tica *piskom odgovara. povrni se. vidarica vila. izvidati rane. žedjica mu odoljela = nije joj mogao odoljeti. tiho Dunavo. Mrda kralja tamo i ovamo. Pa on sljeze niz kulu visoku. ar = štala. Moj *hudni* porode. kita i svatovi. Hazur da ste, kićeni svatovi. jabuka na stablu. zadjede se jedan modar oblak (od Budima do Prizrena). Uljegoše u dvore. Kum i starojko. svedu se mladenci. Svekrva = muževa mati. *Nas lagali, mi polagujemo. pržina (morska). zlatoruki sin. zmija kraosica. kravosas. uželjela se brata.

(226)

[90] Nous nons avançons moins dans le monde, en rendant des service, qu'en recevant.

Il y a trois epoques dans l'empire d'une dame en France ... Elle est coquette ... puis déiste ... et enfin dévote. Oh! je suis assuré que j'ai une âme. Les matérialistes, et tous les livres dont ils ont corrompu le monde, ne pourront jamais me convaincre le contraire.

(227)

*Kao kosa pokojnika u knjizi

*Volim pariske mačke, les chats parisiennes, osobito koje žene nose u krilu, peru i njeguju.

(228)

Čarapić! Nosim žutu i bijelu čarapu: srednjovjekovan čovjek.

[BALKON, SD I.]

(229)

*Nijemci nemaju ponašanja.

(230)

Garçon mi »bacio« kruh i čikove.

(231)

Jelavić je lojalan, jer ima duge uši kao Franz Josef.

(232)

Poklanjam novac kraljici Dragi. Da nisam M., htio bi biti Aleksander, ali ne Aleksander, kralj ovakim »sižejima« kao Živaljević.

(233)

Politesse ubija individuum.

(234)

Francuz se ne veseli i smije kao mi.

(235)

*Živ. je hu — hu — Vi mislite huncut. Ne Ž je hu — hu — human čovjek.

(236)

*Kostur lepirski.

(237)

Žene i franc. politesa. Eugenija i engl. kraljica, flatterie, caprice. Vanité. Zašto volim eleganciju? Da sam bogat, volio bi surovost.

(238)

26/X 02 spomenik Baudelaireu.

(239)

Ja sam gladan kao A. G. M.

(240)

Henry Becque: Les corbeaux. (kom. u 4 čina) To je tragedija novca. (U Michel Pauperu je B. socijalista.) *Gavrani su davani 14. sept. 1882 u Komediji. Bezdušni notar Bourdon veli: Si on recherchait aujourdhui en France l'origine de toutes les fortunes, il n'y en a pas cent, pas cinquante, qui résisteraient à un examen scrupuleux. Teissier starac uzima, prostituira Mariju.

[U PARIZU, 5. SIJEČNJA 1903, SD III.]

H. Becque: *La Parisienne* (kom. u 3 čina). Neizmjerno fino i moralno.

[91] Allons, les hommes ne sont guère heureux; célibataire oucocu, il y a bien peu de choix.
Pariskinja veli: Quand un homme a vu à une femme un bout de sa chemise, cette femme est sacrée pour lui, sacrée! retenez ce principe et qu'il vous serve à l'occasion.
Ne mettons pas les autres dans la confidence de nos ennuis, ça ne sert à rien.
Ona veli: Nous sommes bien faibles, c'est vrai, avec celui qui nous plaît, mais nous revenons toujours à celui qui nous aime.
Pariskinja se davaše u Parizu, Théâtre de la Renaissance 7. februara 1885. U Komediji 11./XI. 1890. u Théâtre du Vaudeville 18./XII. 1893.
Treba čitati Souvenirs d'un auteur dramatique. (Ovo je 3. sveska njegovog kazališta u edicijama Le Plume)

(241)

Benjamin Constant: Adolphe
le mépris est silencieux. Za jebanje se veli: »Cela leur fait si peu de mal, et à nous tant de plaisir«.
et presque jamais personne n'est tout à fait sincere ni tout a fait de mauvaise foi.
ces èternelles conversations qui se prolongent précisément parce qu'elles ne devraient jamais commencer.

(242)

Louis d'Aunay: Les Aventures du Chevalier de Warvick. Pisano u 24. god. Meće se o bok Manon Lescaut. Veli se, da je to istinski dogadjaj gdjice Bouqueville.

(243)

*Lješine u grobovima zadrže svoju formu, dok se do njih ne dovuče svjež zrak, jedan zrak sunca i sve padne u prah.

(244)

Moje meso, moje jake mišice osušiše se i izgorješe na žrtveniku ljubavi i slobode, izgorješe zbog nje.

(245)

Kao jezik, kao plamen, crven kao mačje uho (?)

(246)

Od njega ostade tek suza koja se smiješi i smijeh koji plače.

(247)

26/XI 02 sam ukrao na odeonskim galerijama jednu R. de Gourmontovu knjigu, koju proda Predić babi rue des Ecoles za 1.5 fran.

(248)

[92] Wilde reče, da Krist ne ljubljaše svoju majku, jer je bila djevica. Ljubljaše Magdalenu.

(249)

U Lohengrinu se ritteri silno hvale (25 str. Reclam).

(250)

Crkva se davi od svijeta.

(251)

Rane = izvori. Pade od ljubavi.

(252)

Koncem oktobra 1902. sprijateljih se sa Duparqueom. Otac mu je prvi draguljar u Liègeu. Igramo šah. Priča mi o svom životu, o svom ujaku slikaru de Groux-u. Stan mu blizu mjesta, gdje bijaše spaljen de Molais. Sa njegovog prozora se vidi seinski kanal, pa quai od rue Dauphine do bd St Michela. Modelira Dantea, portretira, pravi divne bijouxe. On je Valonac.

(253)

Ivica je bio jako bolestan: banda. Uhvatio od Švabice (bez zuba).

(254)

Dokrajčio sam taj svezak, bez uspjeha. Pametniji nisam, bolji nisam. Ludji sam i gluplji nego lane. Svršavam ga 76 rue Mazarine, odakle mikljam, ako dobijem novaca i ako budem mogao. Ja još ne vjerujem dosta u sebe, ne znam vladati sobom. Što sam dalje, to me ljudi više poštuju. Došao je neki Čokorilo (novembar 1902) i nije antipatičan čovjek. Odviše brblja i govori

mi: »Mi pripovjedači, nas dvoje«. Cilindar i sivi Menčikov. Mitričević, sin ruskog pukovnika, dao mi večeras (»uzajmio«) 3 dinara. Od toga sam mogo i sutra živjeti, a ja potrošio s Alisom i ostao gladan. Na Alisu imam pik. Vidiću. Piše mi neki Gjuro Janeković, pravnik (1 Gajeva ul II. kat) Preporuča mi se. Tata se silno, siroma, tuži na Leona i na Milana. Da mi umru roditelji, to bi me ubilo više od svega. Basler, Dostoja — šuftovi. Ne dam im više ruku. A sada, servus, g. A. G. M. i spavajte mirno, ako možete.

BILJEŽNICA VI.

[PARIZ, 1901.]

[1901]

(1)

[1—5] M. Barrès: *L'homme libre.*
Roman je tu kritika, kritika u romanu. O Ste Beveu et. c. Barrès je idealista i pesimista. Stil = Pascal, crkv. oci, Sv. Trofim.
[...]
[BARRÈS, SD IX.]

(2)

[5—6] Le Jardin de Bérénice. [...]
[BARRÈS, SD IX.]

(3)

[6] Sous l'oeil des Barbares
L'ennemi des Lois
Du sang, de la Volupté te de la Mort
Trois Stations de Psychothérapie
Toute licence saul contre l'Amour
Une Journée parlamentaire
[BARRÈS, SD IX.]

(4)

[6—9] *Les Déracinés* 1898. [...]
[BARRÈS, SD IX.]

(5)

[9] Barr. je prema Stend. što je Boulang. prema Napoleonu.

(6)

[9—10] *L'Appel au Soldat* [...]
[BARRÈS, SD IX.]

(1) U ovom zapisu, kao i u zapisima br. 2, 4, 6, 13 i 23 Matoš je u obliku citata na francuskom i natuknica i parafraza na hrvatskom detaljno ekscerpirao sadržaje navedenih Barrèsovih djela. (ISPUŠTENO!) Tu je građu ekscerpata Matoš gotovo u cjelini prenio u svoj esej o Barrèsu, i to bilo u obliku doslovnih citata, bilo u parafrazama (SD IX).

(7)

[10] Barrès je kršćanin po nasladi analize duševne. Kritika analize.

(8)

René Jacquet: Notre Maître Maurice Barrès. Paris (Nilsson) 1900.
Stanuje bd Maillot.
»Un grand garçon à la figure de proconsul«, — disait, il y a dix ans, Jean Moreas.

(9)

[10—12] Tableau historique et critique de la Poésie française au XVIe siècle (Sainte Beuve)
[...]
Begovićeva ljubav nije Petrarkina.
[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(10)

[12] *Marot-ova* Dijana.
Dučić citira *A sa Dame.* Cl. Marot: Cupidonov hram. Pisma, ekloge, epigrame, ode, balade.

In n'a cervelle ne cerveau,
C'est pourquoy si hault crier j'ose.
Qu'on mene aux champs ce coquardeau.

*Venus, la déesse immortelle
Tu as faict mon coeur bien heureux,
De l'avoir faict estre amoureux
D'une si noble damoyselle

Mais quand je sens son cueur si chaste et hault,
Je l'ayme tant, que je ne l'ose aimer.

(11)

Clélie, Histoire romaine, par Mr de Scudéry, gouverneur de Notre-Dame de la Garde. Paris chez Augustin Courbé, au Palais en la Galerie des Merciers, à la Patine M. DC. LX Avec privilèges du Roy.

[13] *Sadržaj: (str. 399—411) »La Rivière d'inclination se jette dans une Mer qu'on appelle le Mer dangereuse...«
[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(9) Ekscerpti na francuskom i hrvatskom s podacima o latinskoj tradiciji i njezinu utjecaju na francusku poeziju. (ISPUŠTENO!)

(12)

Goethe: ... sie bedenken nicht dass die Erfahrung nur die Hälfte der Erfahrung ist.
Es ist so schwer etwas von Mustern zu lernen, als von der Natur.
Lasst uns doch vielseitig sein! Märkische Rübchen schmeken gut, am besten gemischt mit Castanien. Und diese beiden edlen Früchte wuchsen weit auseinander. Der Dilettant verhält sich zur Kunst, wie der Fuscher zum Handwerk

(13)

[14] *Barrès: Sous l'oeil des Barbares.* [...]
[BARRES, SD IX.]

(14)

[14—19] *Du Sang, de la Voluptè et de la Mort.*
[...]
Barrès je kao sv. Dionizije, koji nosi pod pazuhom i ljubi svoju glavu.
[BARRES, SD IX.]

(15)

[19] Trois stations de Psychothérapie,
licence sauf contre l'amour,
Journée Parlementaire.

(16)

[19—20] *T. Gautier: Émaux et Camées* [...]

(17)

[20] Goethe (Satyros): Habt eures Ursprung vergessen
Euch zu Sklaven versessen
Euch in Häuser gemauert
Euch in Sitten vertrauert
Kennt die goldnen Zeiten
Nur als Märchen, von weiten.

[21] So mögt ihr denn nie Dreck bekleiben:
Ich zieh meine Hand von euch ab,
Lasse zu edlern Sterblichen mich herab.
[MILETA JAKŠIĆ, SD VIII.]

(16) Citati ulomaka pojedinih pjesama iz zbirke i prijepis pjesme *Variations sur le Carnaval de Venise.* (ISPUŠTENO!)

(18)

Jules Huret: Enquête sur l'Evolution littéraire.
[...]

(19)

[22] *Taine: De l'Intelligence.*
»Ja nije μόνον , ja je društvo i s psihološkog gledišta. anerythropsie

(20)

liljan i tulipan
Vieux époux
Vieux jaloux
Tirez tous

Les verroux

damoisel
Tankoćutnik = le Raffiné.

Prête-moi ta plume
Que j'ecrive un mot

J'endoure

Froidure
Bien dure.

(21)

[23] Cellini: Und so darf ich mich wohl rühmen, dass ich von braven Männern abstamme. Vitruvius behauptet dass man um die Architektur recht auszuüben, nicht allein gut zeichnen, sondern auch etwas Musik verstehen müsse.

[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(22)

Dr. E. Dühring: Die Judenfrage als Racen-,-Sitten- und Culturfrage

(23)

[23—26] *M. Barrès: L'ennemi des Lois* [...]

[BARRES, SD IX. — LIRSKA ŠETNJA, SD VIII.]

(18) Ekscerpti u obliku kraćih natuknica na hrvatskom i francuskom o Barrèsu, Morèasu, Mendèsu, L. de Lisleu, L. Bertrandu, Wagneru i parnasovcima. (ISPUŠTENO!)

(24)

[27—28] *Phil. Chasles:* Études sur le seizième siècle en France [...]

(25)

[29—32] *Oeuvres choisi de J. du Bellay* — Léon Séché
[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(26)

Adieu, amy lecteur
[KNJIGA BOCCADORO, SD VI.]

(24) Ekscerpti s podacima o usporedbi Italije u XV. i Francuske u XVIII. stoljeću i citatima stihova Lorenza Medicija. (ISPUŠTENO!)

(25) Ekscerpti i natuknice na francuskom i hrvatskom s podacima o životu i radu J. du Bellaya i citatima ulomaka iz njegovih pjesama. (ISPUŠTENO!)

PRILOZI

NAPOMENE O SVESKU SEDAMNAESTOM

BILJEŽNICE
(Opće napomene)

Dvadeset sačuvanih Matoševih *Bilježnica* svojim su osebujnim oblikom i raznovrsnim sadržajem naročit i nedjeljiv dio ukupne piščeve književne ostavštine, iscrpan dokument o širokim prostranstvima njegovih interesa kao i pouzdan vodič kroz njegovo stvaralaštvo i život. Prvi zapisi u njima potječu iz jeseni 1895, iz vremena kad Matoš u Beogradu upravo započinje svoju kritičarsku, feljtonističku i esejističku djelatnost, a posljednji — iz jeseni 1913. kad je boravio u Rimu, tražeći uzalud lijeka istrošenom svom zdravlju i pišući zadnje svoje putopisne feljtone. Tako kronološki omeđene bile su jedini i stalni Matošev pratilac u petnaestak godina njegova paćeničkog i lutalačkog života, ali i njegova najintenzivnijeg i najzrelijeg književnog djelovanja, uvijek pri ruci za »direktno fotografiranje impresija« — kako je to napisao u eseju o Stevanu Sremcu. Sam je bio u najvećoj mjeri svjestan njihove važnosti za svoje stvaranje: kad je u Križevcima (1910) izgubio jednu bilježnicu rekao je da ga je zadesila »nesreća, i to prava elementarna nesreća«.

U značenju takva doista nezaobilaznog izvora za studij Matoša, *Bilježnice* su već podosta dugo i poznate i korištene u našoj književnoj kritici, ali su unatoč tome sve do danas ostale vjerojatno najnedočitaniji dio njegove ostavštine. Drugačije kazano, premda stručno i pouzdano elaborirane u kritičkim radovima o Matošu, *Bilježnice* su ipak u cjelini ostale nepristupačne, jer njihov tekst — izuzev nekoliko manjih ulomaka — nije nigdje objavljen. Tu prazninu ispunjuje ili, točnije, želi ispuniti ovo izdanje.

Matoševe *Bilježnice* nalaze se od 1953. u arhivu Instituta za književnost i teatrologiju Jugoslavenske akademije u ovom sastavu:

BILJEŽNICA I. (Beograd, jesen 1895 — Ženeva, proljeće 1898.)
Bilježnica, uvezana u tvrde šarene korice, sa ukupno 176 ispisanih i nepaginiranih stranica, veličine 18×11 cm.

BILJEŽNICA II. (Ženeva, proljeće 1898 — ljeto 1899.)
Bilježnica s naslovom »Misli i utisci«, uvezana u tvrde tamnoplave korice, sa 170 ispisanih i nepaginiranih stranica, veličine 22×17,5 cm.

BILJEŽNICA III. (Pariz, jesen 1899 — 25. IX. 1901.)
Bilježnica, bez korica, sa 75 ispisanih i nepaginiranih stranica, veličine 21×17 cm.

BILJEŽNICA IV. (Pariz, siječanj-veljača 1900 — proljeće 1902.)
Bilježnica, uvezana u polutvrde crne korice, s 81 ispisanom i nepaginiranom stranicom, veličine 21×17 cm.

BILJEŽNICA V. (Pariz, jesen 1901 — jesen 1902.)
Bilježnica, uvezana u polutvrde crne korice, s 92 ispisane i nepaginirane stranice, veličine 21×17 cm.

BILJEŽNICA VI. (Pariz, 1901.)
Fragment od 28 ispisanih, nepaginiranih i neuvezanih stranica različite veličine: 21,5×17,5, 19×15 i 20,5×13 cm.

BILJEŽNICA VII. (Pariz, 1902.)
Fragment od 27 ispisanih, nepaginiranih i neuvezanih stranica, veličine 21,5×17,5 cm.

BILJEŽNICA VIII. (Pariz, jesen 1902 — Samobor, 17. VIII. 1908.)
Bilježnica s kockastim papirom, uvezana u polutvrde crne korice, s 284 ispisane i nepaginirane stranice, veličine 21,5×16,5 cm.

BILJEŽNICA IX. (Pariz, 1903 — Zagreb, 16. IX. 1909.)
Bilježnica s iscrtanim papirom, uvezana u polutvrde, svijetlosmeđe korice, od 99 ispisanih i 3 prazne stranice, nepaginirana, veličine 22×17,2 cm.

BILJEŽNICA X. (Beograd, jesen 1906 — Zagreb, prosinac 1910.)
Bilježnica s kockastim papirom, uvezana u polutvrde crne korice, od 78 ispisanih i 32 prazne stranice, nepaginirana, veličine 19×12 cm.

BILJEŽNICA XI. (Zagreb, 18. IX. 1909 — jesen 1911.)
Bilježnica s iscrtanim papirom, uvezana u crne polutvrde korice, od 144 ispisane i nepaginirane stranice, veličine 24,5×19,5 cm.

BILJEŽNICA XII. (Zagreb, proljeće—jesen 1911.)
Notes s kockastim papirom, uvezan u sive polutvrde korice, od 34 ispisane i 78 praznih stranica, nepaginirano, veličine 16×11 cm.

BILJEŽNICA XIII. (Zagreb, 8. I. 1912 — 13. III. 1913.)
Bilježnica, uvezana u tvrde šarene korice, od 124 ispisane i nepaginirane stranice + 1 umetnuti list, veličine 20×16 cm.

BILJEŽNICA XIV. (Zagreb, siječanj 1912.)
Bilježnica s iscrtanim papirom, uvezana u meke plave korice, od 59 ispisanih i 17 praznih stranica, nepaginirana, veličine 20,3×17 cm.

BILJEŽNICA XV. (Zagreb, siječanj—prosinac 1912.)
Bilježnica s iscrtanim papirom, uvezana u meke plave korice, od 38 ispisanih i 34 prazne stranice, nepaginirana, veličine 20,3×17 cm.

BILJEŽNICA XVI. (Kraljevica—Zagreb, jesen 1912.)
Notes s kockastim papirom, uvezan u polutvrde sive korice, od 16 ispisanih i 11 praznih stranica, nepaginirano, veličine 13×9 cm.

BILJEŽNICA XVII. (Zagreb, 1912.)
Bilježnica s iscrtanim papirom, uvezana u meke plave korice, od 15 ispisanih i 78 praznih stranica, nepaginirana, veličine 20,3×17 cm.

BILJEŽNICA XVIII. (Zagreb, proljeće — 11. X. 1913.)
Bilježnica, uvezana u tvrde plave korice, sa 124 ispisane i nepaginirane stranice, veličine 20×16,5 cm.

BILJEŽNICA XIX. (Zagreb—Rim, jesen 1913.)
Bilježnica, uvezana u tvrde crveno-crne korice, s 24 ispisane i 96 praznih stranica, nepaginirana, veličine 20×16,5 cm.

BILJEŽNICA XX. (Zagreb, veljača 1913 — Rim, prosinac 1913.)
Notes, uvezan u polutvrde crvene korice, od 43 ispisane i 9 praznih stranica, nepaginirano, veličine 14×8,5 cm.

U ovom su opisu *Bilježnice* kronološki razvrstane prema vremenu njihova postanka, i to na temelju Matoševih datacionih oznaka (II, VIII, IX, XI. i XVIII) ili prema različitim podacima iz njihova sadržaja kao i putem posredne dokumentacije. Taj je kronološki postupak objašnjiv na primjeru *Bilježnice XV.* koja nije datirana, pa čak i u samom tekstu ne sadrži ni jedan datacioni podatak, ali se s punom sigurnošću može svrstati u 1912. godinu. Ona naime sadržajno obuhvaća prvopise Matoševih pjesama ELEGIJA, OVO NIJE OBIČNA GNJAVAŽA, SERENADA, NAŠE ŽIVOTINJE, CANTICUM CANTICORUM i KRINOLINA te prvopis scenskog pokušaja MUDROST VRHOVA. S obzirom na to da su ELEGIJA i OVO NIJE OBIČNA GNJAVAŽA zapravo dijelovi Matoševe pokladne »revije« koju je sastavio za zabavu Hrvatskog akademskog športskog kluba, opravdano je smatrati da je sama *Bilježnica* započeta siječnja 1912, budući da je zabava održana početkom veljače 1912, a »revija« u njezinu programu »što čitana, što zaplijenjena«. S druge strane, kako su pjesme NAŠE ŽIVOTINJE i CANTICUM CANTICORUM te scenski pokušaj MUDROST VRHOVA bili objavljeni siječnja i veljače 1913, dopustivo je datirati završetak *Bilježnice* s prosincem 1912. Na sličan je način uspostavljena i kronologija ostalih *Bilježnica,* a pažljiv će čitalac iz njihova sadržaja kao i iz napomena lako uočiti sve podatke koji su omogućili da se tako utvrđeni slijed prihvati kao konačan za izdanje.

Ovo izdanje prikazuje ukupan sadržaj *Bilježnica,* premda ne donosi njihov tekst u cjelini već u određenom izboru; svi Matoševi doslovni citati iz brojnih knjiga nisu ovdje navođeni, jer bi opsegom znatno premašili ograničeni prostor ovih dviju knjiga. Pri tom valja naročito naglasiti da su ispušteni samo oveći ekscerpti iz lektire, i to oni koji ne sadržavaju nikakvih Matoševih kritičkih primjedbi, nego se svode isključivo

na direktne citate. Dakako, i ti su citati zanimljivi, jer mogu ukazati na to što je Matoš zapisivao iz lektire, uputiti na njegov kut gledanja, ali je to od najužeg stručnog interesa i teško bi moglo privući pažnju šireg čitalačkog kruga. S druge strane, kako izdanje ipak ne bi izgubilo na svojoj informativnosti, to je ispušteno gradivo u glavnim crtama opisano u bilješkama ispod teksta, pa je na taj način ipak osigurana mogućnost uvida u cjelovit sadržaj *Bilježnica.* No, dodati je da ni ovaj princip nije formalno proveden: ako se radilo o autoru ili djelu od posebne važnosti za proučavanje Matoša, tada su i takvi ekscerpti u cjelini navedeni. Učinjeno je to npr. s ekscerptima iz Starčevićevih djela koji su ovdje preneseni, iako u njima nema nikakva traga Matoševim objekcijama (usp. *Bilježnica* X), a isto je tako postupljeno i u drugim slučajevima.

Tako priređene, Matoševe se *Bilježnice* objavljuju u točnom i doslovnom svom tekstualnom, pravopisnom i kompozicijskom obliku, ali uz slijedeće redakcijske intervencije koje omogućuju lakše snalaženje u materijalu:

(a) Zasebne tekstovne jedinice koje je Matoš u *Bilježnicama* odijelio vodoravnim crticama označene su arapskim brojkama koje su stavljene u okrugle zagrade iznad prvog reda svake cjeline.

(b) Arapske brojke u uglatim zagradama s lijeve strane označuju stranicu *Bilježnice* na kojoj je tekst pisan.

(c) Uglatim su zagradama označene precrtane riječi, rečenice, stihovi i strofe u prvopisima Matoševih djela zapisanih u *Bilježnicama.*

(d) Zvjezdicom su označeni Matoševi znakovi uz pojedine zapise; Matoš je obično siglom V ili precrtavanjem označio jedinicu koju je unio u svoja djela ili se njome poslužio pri pisanju.

(e) Uglatim su zagradama iza pojedinih jedinica ili ispod njih označeni utvrđeni naslovi Matoševih djela (s podatkom o odnosnom svesku ovog izdanja *Sabranih djela)* u koja je unio tu građu.

(f) Uvučenim su retkom navedeni naslovi ili dijelovi početne rečenice u cjelini ispuštenih jedinica; tri točkice u uglatim zagradama označuju ispuštene ekscerpte.

(g) Matoševa natuknica u Registru imena izrađena je na principu predmetnog registra i obuhvaća sve zapise koji se odnose na njegov život i djelo.

Građa Matoševih *Bilježnica* podijeljena je u ovom izdanju u dva sveska: XVII. i XVIII; svezak XVII. obuhvaća *Bilježnice I—VI,* a svezak XVIII. *Bilježnice VII—XX.*

DAVOR KAPETANIĆ

REGISTAR IMENA

(Strane 7—350)

ABOUT Edmond 84
ACKERMANN Louise 219
ADAM Paul 251, 284
ADŽILIĆ 319
AICARD Jean 220
ALAUPOVIĆ Tugomir 188
ALBERT Charles 329
ALBERT Eugen d' 203
ALDRIDGE Ira 40
ALENÇON (vojvotkinja) 102
ALISA 345
ALKIBIJAD 266
ALLAIS Alphonse 248
ALTENBERG Peter 270
AMBROZIJE 50
AMIEL Henri-Frèdéric 91, 225
AMRUŠ Milan 210
ANAKREON(T) 267
ANDERSEN Hans Christian 82
ANDÒ Flavio 116
ANDONOVIĆ Čedo 330
ANĐELIKA 160
ANTIĆ Jovan 125, 138, 162
APULEJ 332
ARBUTHNOT Jean 123
ARCHER William 287
ARETINO Pietro 73, 144, 147
ARISTARH 327
ARISTIP 230
ARISTOFAN 89, 146, 192, 263, 301
ARISTOTEL 107, 152
ARMITAGE Edward 65
ARNAUTOVIĆ 35
ARNIM Achim von 124
ARNOLD Đuro 262
ARNOLD Robert F. 207
ARSENIJEVIĆ M. 48
ARVÈDE Barine 186
AŠKERC Anton 169
ATANACKOVIĆ Bogoboj 241, 243
AULIĆ 126, 141, 183
AUER Jakob 273, 274, 285, 334
AUERBACH Berthold 37, 82
AUGIER Emile 96, 187
AUGUST 112
AUGUSTIN sv. 145, 156
AUMALE vojvoda d' 102
AUNAY Louis d' 343
AUSTIN Alfred 28

B. v. Cvetković Brana
BACON Francis (Verulamski) 45, 147, 171, 302
BADALIĆ Hugo 248
BADOVINAC 319
BAGLIVI Đuro 140
BAHNSEN Julius 307
BAKIĆ 127
BAKUNJIN Mihail Aleksandrovič 36, 37, 62, 172, 182, 191
BALDO Urbino 45
BALZAC Honoré de 9, 124, 228, 251, 264, 286
BANDELLO Matteo 152, 156
BANDIĆ Danica 251
BANDURI Anselm 140
BANVILLE Théodore 70, 186, 219, 221
BARBEY d'Aurevilly Jules 46, 63, 71, 73, 128, 195, 209
BARBIER Henri-Auguste 219
BARBOTIA 182
BARČIĆ Erazmo 188
BARETTI 234
BARIĆEVIĆ 295
BARNEY Barnato 110, 111
BARNUM Phineas Taylor 293
BARRÈS Maurice 72, 131, 299, 307, 346, 347, 348, 349
BARTET Jeanne-Julie *Regnault* 102
BARTHÉLEMY Edmond 132

BASLER 253, 269, 292, 332, 338, 345
BASTERRA Higinio de 303
BAUDELAIRE Charles 70, 71, 127, 174, 186, 188, 219, 298, 333, 342
BAUKOVIĆ I. 119
BAUKOVIĆ Marko 119
BAUMBACH Rudolf 67
BAYLE Pierre 171
BEAUMARCHAIS Pierre-Augustin 251, 261
BECK Olga 235
BECQUE Henry 275, 342, 343
BEDENKO Dragutin 293
BEECHER-STOWE Harriet 309
BEETHOVEN Ludwig van 65, 120, 146, 179, 203, 275, 321
BEGOVIĆ Milan 269, 347
BEHAIM Martin 303
BELLENGÉ Marguerite 43
BELLI Helena 168
BELOVIĆ-BERNADZIKOVSKA Jelica 251
BEMRATI Olga 46
BENOIT Alfred 279
BENTHAM Jeremy 182
BÉRANGER Pierre-Jean de 86, 190, 218, 220
BÉRAUD Jean 37, 40
BERG Leo 160
BERGER 222
BERGER Emile 288
BERGH Sven Richard 47
BERKELEY (earl) 173
BERKELEY George 173
BERNARD Tristan 248
BERNHARDT Sarah 102, 180
BERNSTEIN Eduard 269
BERTHELOT Marcelin 47
BERTRAND J. 186
BESEN Walter 42
BETTERTON 40
BEVANT (gospođa) 253
BEYER Ad. van 297
BEYLE Henri, v. Stendhal
BIERBAUM Otto Julius 276
BIOCH pl. 204
BISMARCK Otto 173, 180
BJELINSKI Visarion Grigorjevič 37
BJÖRNSON Björnstjerne 82, 147, 184, 185
BLANSA 281
BLAVACKI Helena Petrovna 51, 240
BLAZY 253
BLODEK Vilém 22
BLOWITZ Henri 189
BÖCKLIN Arnold 120, 247, 276, 277
BOEHM Joseph 65
BOGOVIĆ Mirko 111
BÖHME Johann George 156
BOILEAU-DESPRÉAUX Nicolas 106
BOIS Jules 128
BOLANDEN 211
BONDI Georg 270
BONNARD Pierre 66
BOOTH Edwin 40
BORELLI Manfred 294
BORGIA Cesare 198
BORKEMUELLER Franz 191
BORNIER Henri de 220
BOROŠA 192, 227
BOROTA v. Treščec Branjski Vladimir
BOSCH Hieronymus 199
BOSE Ernest 69
BOTIĆ Luka 188
BOTTESINE 203
BOTTON Jeremy 75
BOUCHER Maurice 220
BOUCHERON Maxime 41
BOUILHET Louis 219
BOUL 127
BOULANGER Nicolas-Antoine 346
BOUNETAIN Paul 74, 275
BOURGES Elémir 304, 315
BOURGET Paul 46, 127, 131, 132, 219, 290, 295, 331
BOZNAŃSKA Olga 338
BRABETZ Jean 22
BRADANOVIĆ Tomo 313
BRADDON Marie Elizabeth 33, 36
BRAHMS Johannes 90
BRANA, v. Cvetković Brana
BRANDES Georg 43, 45, 59, 82, 85, 86, 113, 116, 118, 122, 124, 132, 155, 179, 186, 189, 191
BRANGWYN 90
BRASSEUR 165
BRET HARTE Francis 11, 187
BRENTANO Clemens 125
BREŠĆENSKI Šandor 184
BRIEUX M. 91
BRIGHT John 53
BRIZEUX Auguste 219
BRONTE Charlotte 176
BROSON Sarah 148
BROUGHTON Rhoda 42
BRUANT Aristide 32
BRUCH Carl 191
BRÜCKE 73
BRUNETIÈRE Ferdinand 67, 74, 132, 142, 174, 175, 176, 310
BRUNO Giordano 172
BRUSINA Špiro 126
BRZOZOWSKI Stanislaw 297, 300
BRZOZOWSKI Wincenty (Korab Vincent de) 269, 292, 297, 300

BUCHENBERGER 210
BUCKLE Henry-Thomas 84, 146, 189
BUDISAVLJEVIĆ Mĥan 286
BUFFON Georges-Louis Leclerc de 144, 284
BUISSET Gustave 299
BUKOVAC Vlaho 197
BUNIĆ VUČIĆ Đivo 129, 130, 140
BUNUYAN John 190
BUONARROTI Michelangelo 154
BURCKHARDT Leon 174
BURNS Robert 117, 227
BUSSY Charles de 247
BUSSY Ernest 222
BUZOLIĆ Josip 293
BYRON George Gordon Noel 7, 78, 81, 91, 117, 147, 161, 162, 177, 193, 196, 202, 321

CABALLERO Fernan 211
CALAS Jean 123
CALVIN Jean 95
CAMARA 274
CAMPANELLA Tommaso 171
CAMPBELL Mary 117
CANTILLI Ljubica 186
CAR Marko 11, 147, 231, 286, 335
CAR EMIN Viktor 247
CARDANUS Gerolamo 203
CARDEBOT 335
CARDUCCI Giousè 188
CAREL François de 275
CARLYLE Thomas 308
CARNOT Sadi 289
CARPENTIER 182
CARRARA Jules 222
CARRENO Tereza 188
CARRIÈRE Eugène 107
CARTESIUS, v. Descartes René
CARUS 96, 97, 98
CASANOVA Giacomo 74, 307
CASPER Johan Ludwig 82
CASTELLAR Emilio 234
CASTILLO Antonio Canovasa del 116
CASTRO Y BELLVIS Guilhen 195
CAZES 253
CELLINI Benvenuto 349
CEZAR Julije 24, 310
CHAMBRIER Alice de 222
CHAMPFLEURY Jules 200
CHAMPION Edward 299
CHANTREY Francis 65
CHARCOT Jean-Martin 75
CHARPENTIER Alexandre 117
CHARRIER Henry 97
CHASLES Philaret 350
CHATEAUBRIAND François-René 125, 178, 209, 218, 273
CHAUCER Geoffrey 334
CHÉNEDOLLÉ Charles-Julien de 218
CHÉNIER André 188, 218
CHOPIN Frédéric 120, 231, 263
CHROCKFORD 110
CICA 135
CIRAKI Franjo 248
CLAIRIN 247
CLARETIE Jules 47, 148
CLOVIO, v. Klović Julije
COLOMBO Cristoforo 113, 147
COFFIGNON 82
COLERIDGE Samuel Taylor 217
COLOMBIER Marie 275
CONSCIENCE Hendrik 211
CONSTANT de REBEQUE Benjamin 123, 343
COPPÉE François 46, 47, 219
COQUELIN Ernest, ml. 40
CORNEILLE Pierre 86, 144, 195, 211, 218, 271
CORNET 40
COROT Jean-Baptiste-Camille 41
COUPERUS Louis 187
COURBET Gustave 41
COURIER de MÉRÉ Paul-Louis 175, 176, 177, 217
COURNAND Antoine de 125
COURTELINE Georges 248
COUSTURIER Edmond 132
CRANACH Lucas 199
CRNETIĆ 244
CROMWELL Olivier 310
CRUIKSHANK George 275
CUKER Nikola 109, 162
CUREL François de 34
CVETIĆ Miloš 9
CVETKOVIĆ Brana 44, 48, 54, 76, 83
CVETKOVIĆ Kosara 251

ČEHOV Anton Pavlovič 287
ČERNJIŠEVSKI Nikolaj Gavrilovič 182
ČUČUK Stana 134
ČUMANJSKI 223
ČOKORILO 344
ČORAK D. 272

ČOROVIĆ Svetozar 106, 164, 285, 286
ĆULIĆ 192

DABIEF Eugèn 178, 179
DAGULFUS (opat) 80
DAMPT Jean 117
DANIČIĆ Đuro 108

D'ANNUNZIO Gabriele 127, 192, 194, 290, 304, 333
DANTE ALIGHIERI 28, 200, 308, 321, 337
DANTON Georges-Jacques 78
DARGENTY Georges 272
DARWIN Charles Robert 38, 39, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 75, 77, 87, 196, 202
DAŠKJEVIĆ 181
DAUDET Alphonse 13, 47, 162, 240, 292
DAUDET Léon 47, 91
DAUMIER Honoré 199, 298
DAUVILLE Gaston 329
DAVIDOV 181, 190, 241
DEE Jean 253
DEFFAND Marie du 289
DEGAS Hilaire-Germain-Edgar 90
DE GEER 59
DE GROUX Charles 344
DEIBLER 207
DEKKER Edouard Douwes (Multatuli) 332
DELACROIX Eugène 41, 272
DELAVIGNE Casimir 218
DELEPIERRE 68
DELILLE Jacques 125
DELINI Kosta 84
DELKA 268
DELORD Eugène 47
DELORMEL 274, 299
DELPIT Édouard 47
DEMOURS (gospođa) 223
DENNER Balthasar 107
DESBORDES-VALMORE Marceline 219
DESCARTES René 63, 140, 171, 323
DESCAVES Lucien 74, 328
DESJARDINS Paul 67, 218
DETAILLE Edouard 247
DEUVRE Gaston 248
DÍAZ DE LA PEÑA Narcisse-Virgile 41
DICKENS Charles 176, 339
DIDEROT Denis 52, 75, 174, 291
DIDON Henri 247
DIEDERICH Benno 160
DIERX Léon 219
DIETZ Lucija 210
DIFENBACH Wilh. 209
DILLON Nicolas 271, 318
DIMITRIJEVIĆ Jelena 251
DINIĆKA (gospođa) 243
DINULOVIĆ Marija 116
DINULOVIĆ Svetislav 36, 86, 59
DIOGEN 44, 62, 265, 339
DU BELLAY Joachim 350
DÜRER Albrecht 198
DISRAELI Benjamin lord Beaconsfield 53, 111
DOCRE 253
DOMENTIJAN 89
DOMJANIĆ Dragutin 287
DONNAY Maurice 248
DORCHAIN Auguste 219
DÖRUM Ivan 206, 209, 212
DOSTOJEVSKI Fjodor Mihajlovič 70, 114, 117
DOUCET 253
DOUMIC René 126, 127, 131, 186, 187
DOWELL Mac 188
DUBOIS-REYMOND 77
DRACHMANN Holger 59, 207
DRAGOMANOV 36
DRAMAREL 250
DREVET Pierre-Louis 274
DREYFUSS Alfred 141, 268
DROZ Ama 234
DRŽIĆ Đore 129, 248, 272
DUCANGE Victor 56
DUCHOSAL Louis 222
DUČIĆ Jovan 237, 243, 264, 304, 317, 347
DUBUS Edouard 68
DÜHRING Eugen 247, 349
DUMUR Louis 68
DUMAS Alexandre, Otac 217
DUMAS Alexandre, Sin 52, 64, 107, 187, 290
DUMUR Louis 68
DUNCET Lucien 148
DUPARQUE 344
DUSE Eleonora 304
DVORNIKOVIĆ Ljudevit 331
DYBFEST 212

DŽINGISKAN 318

ĐALSKI Ksaver Šandor 13, 64, 129, 153, 175, 197, 265, 283
ĐORĐEVIĆ Vladan 98, 170, 260, 268
ĐORĐIĆ Ignjat 129
ĐURO IV. Waleski 117

EBERMANN Leon 52
EBRARD N. 179
ECHEGARAY don José 85
EDWIN Thomas 160
EGERTON George 52
EGGIS Etienne 221
EGLI Alexandre 222
EHREMBERG 67
EHRHARD August 71
ELIOT George (Mary Ann Evans) 176
ELSLER Fanny 124
EMERSON Ralph Waldo 40, 42, 310

ENGEL Eduard 162, 231
ENGELS Friedrich 270
EPIKUR 191
ESHIL 36, 303, 336, 337
ESQUISOL 70
ESSEINTES Jean de 72
EUKLID 81
EURIPID 89, 101, 299, 303, 310
EYCK Hubert van 156, 199
EYCK Jan van 156, 199

FABKOVIĆ Marija 292, 306
FABKOVIĆ Skender 256, 292
FAGUET Émile 86, 142
FARABI 88
FAURÉ Sébastien 110, 182, 224
FERN 280
FEUILLET Octave 33
FICHTE Johann Gottlieb 36
FIELDING Henry 75, 176
FINLEY 50
FIRDUSI Abdul Kasim Mansur 266
FLAUBERT Gustave 176, 189
FLÉCHIER Esprit 174
FLEISCHER Vjekoslav 145, 210, 281
FLORIAN Jean-Pierre Claris 320
FLUMEL Nikola 69
FOLNEGOVIĆ Fran 201
FORBER 289
FORTUNY Mariano 41
FRANCE Anatole 218, 219, 223, 272, 275, 311, 321, 322
FRANK Josip 200, 227, 263
FRANKLIN Benjamin 284
FRANKOPAN Franjo Krsto 248
FRANJO JOSIP 103, 312, 342
FRÉCHETTE Louis 224
FREILIGRATH Ferdinand 28
FREUDENREICH Dragutin 184
FRIEDRICH WILHELM II, 288
FRINA 54, 55
FROMENTIN Eugène 145, 181
FULLER Ida 169
FULLERTON Georgine 211
FUSTER Charles 222

GABORIAU Émile 259, 290
GAJ Ljudevit 133
GALÉ (gospođa) 33
GALIANI l'abbé 174
GALLET Louis 223
GAMALIEL 118
GARAŠANIN Ilija 264
GARBORG Arne 182, 253
GARKI Stjepan 182, 183
GARRICK David 40
GAUCHER Maxime 222
GAUTIER Judith 118
GAUTIER Théophile 70, 72, 124, 186, 210, 219, 348
GAVARNI Paul 199, 210
GAVRILOVIĆ Jelena 116
GAVRILOVIĆ Milorad 7, 8, 9, 10, 37, 45, 48, 84, 113
GEHLEN 67
GENTZ Friedrich von 124
GEORGE Stefan 270
GERARDET (gospođica) 234
GÉRICAULT J.-A.-Théodore 41
GERMANIK 304
GERSINSKI 269
GETALDIĆ Marin 140
GHÉON Henri 220
GHIL René 68, 69, 220
GIBBON Edward 177
GILBERT M. 174
GILLBRAY 275
GILKIN Ivan 132
GILLE Vatere 220
GIUSTI 51
GIRARDIN Émile 223
GLADSTONE William 53, 159
GLAVAŠ Radoslav fra 164
GLIGORIJEVIĆ Andra 169
GLIŠIĆ Milovan 94, 99
GNEZDA 331
GODEFFROY 120
GODET Philippe 222
GOETHE Johann Wolfgang von 49, 50, 63, 69, 105, 132, 142, 147, 153, 155, 172, 174, 193, 240, 272, 302, 311, 337, 348
GOETHE Ch. 142
GOGH Vincent van 303
GOGOLJ Nikolaj Vasiljevič 112, 142, 262
GOGOLJA Janko 319
GOLDSCHMIED Leonor 180
GONCOURT Édmond i Jules de 74, 308
GONČAROV Ivan Aleksandrovič 154
GONDRAN Émile 66
GORKI Maksim 299, 333
GORSKI (gospođa) 183
GOSPODNETIĆ 272
GOSTOMSKI (grof) 299
GOTSCHALL 29
GOURMONT Remy de 67, 344
GOYA LUCIÉNTES Francisco de 241, 282
GRABOVSKI 14
GRAF Marie 335
GRAMONT-CADEROUSSE Emmanuel-Marie-Pierre-Félix-Isidore, duc de 43, 273
GRAND-CARTERET J. 200

GRANDVILLE Jean-Ignace Gérard 199
GRATTAN Henry 117
GRAVE Jean 182, 185
GRAVENS (knjižar) 274
GRAY Charles 111
GREGH Fernand 220
GREGOROVIUS 32
GREGR Julije 58
GRENNIER Edouard 219
GREUNEUTTE 90
GRIGOROVIĆ 82
GRGASOVA Milka 251
GRODDECK Carolus Theod. 154
GROS Antoine-Jean 203
GUBLIN Georges 299
GUALA LEIST 43
GUBEC Matija 263
GUBERNATIS Anđelo 85
GUESVILLER Gustave 47
GUICHES H. 74
GUYAU Marie-Jean 182, 183, 187, 191, 193
GYP (pseud.; Sibylle-Gabrielle-Marie-Antoinette de Riquetti de Mirabeau, comtesse de Martel de Janville) 47, 287

HAAS 334
HAFIS Semsedin Muhamed 178
HAHN 211
HAMON Jean-Louis 181, 182
HAMSUN Knut 15, 128, 183, 184, 254, 317
HÄNDEL Georg Friedrich 121
HANDL 58
HANSEN Hans 169
HANSLICK Eduard 49, 85
HARAMBAŠIĆ August 147, 245, 249
HARAUCOURT Edmond 66, 220
HARDY Thomas 42
HARPIGNIES Henri 247
HARTMANN Eduard von 195, 307
HARTMANN Franz 51
HASSELT André van 220
HATIN Eug. 178
HAUPTMANN Gerhardt 48, 338
HAWTHORNE Nathaniel 284, 307
HAYDENDAHL 46
HAYM 89
HEGEL Georg Wilhelm Friedrich 37
HEINE Heinrich 12, 33, 42, 48, 102, 107, 121, 134, 141, 142, 144, 145, 178, 179, 186, 214, 231, 245, 246, 248, 265, 266, 283, 287, 312, 321
HÉMON F. 195
HENNEBERG Stanko 294
HENNEQUIN Emile 188, 189, 190
HENNER Jean-Jacques 247
HERDER Johann Gottlieb 156
HEREDIA José-Maria 219
HERELLE G. 192
HERMANT Abel 275
HEROSTRAT 295
HERRIG Hans 307
HERVIEU Paul 47, 128
HERZFELD Marie 182
HESIOD 214
HETTNER Hermann 89, 196
HEUMER Ernest 125
HEYDEN Hubert von 47
HINKOVIĆ (gospođa) 292
HINKOVIĆ Hinko 179, 270, 279, 288, 290
HINNER Laure-Louise-Antoinette 264
HIPOKRAT 153
HOBBES Thomas 172
HOFFMANN 69
HOFFMANN Ernst Theodor Amadeus 174, 321
HOFMANNSTHAL Hugo von 270
HOGARTH William 61, 275
HOKUSAI 274
HOLBEIN Hans 330
HÖLDERLIN Friedrich 323
HOMER 26, 28, 81, 83, 139, 178, 266, 277
HONEGGER I. I. 190
HOOCH Pieter van 53
HORACIJE 92, 111, 115, 184, 252
HÖRMANN Kosta 229, 231, 232, 235, 237, 312, 317
HOUDON Jean-Antoin 148
HOUSSAYE Arsène 47
HRANILOVIĆ Jovan 309
HRČIĆ Fran 291
HRISTKIJEVIĆ Karolina 223, 227, 231, 232, 234, 243
HÜBBE-SCHEIDEN 51
HÜBSCHE Katarina 83
HUCH Rikarda 52
HUGO C. 269
HUGO Victor 91, 98, 118, 155, 189, 206, 209, 218, 257, 308, 337, 338
HUME David 51
HUNGERBÜCHLER 241
HUNT Holman 53, 66
HURET Jules 67, 349
HUYSMANS Joris Karl 63, 71, 72, 118, 128, 187, 246, 247, 253, 257
HYRTH Joseph 67

I., v. Ilić Vojislav
IBROVAC Milan 60
IBSEN Henrik 25, 26, 33, 34, 71, 76, 78, 81, 86, 148, 182, 184, 261, 266

IHERING 32
ILIĆ Dragutin 57, 115, 164
ILIĆ Jovan 91, 120, 127
ILIĆ Vojislav 13, 29, 91, 207
ILIĆ Žarko 9, 14, 50, 54, 80, 135
ILINIĆ Fr. 159
IMMERMANN 124
IRVING 53
ISAJLOVIĆ 48, 103
ISAKOVIĆ Saša 197
ISARSOHNOVA 232, 235
ISMOLOVSKI 169
ISRAËLS Jozef 289
IVAN APOSTOL sv. 336

JACKSON Peter 313
JACOBSEN Jens Peter 31, 33, 207
JACQUEMENES 339
JACQUET René 347
JAKŠA Čedomil (Jakov Čuka) 255, 259
JAKŠEVAC 201
JAKŠIĆ Đura 52, 117, 149, 150, 263
JAKŠIĆ Mileta 229, 257, 284
JAMBREŠĆAK Pepić 294
JAMMES Francis 220, 296
JANEKOVIĆ Đuro 345
JANIN Jules 336
JANKOVIĆ Dragomir 261
JANUŠIĆ Jurislav 333
JARNY (gospođa) 43
JAUNER 83
J-ć, v. Jakšić Đura
JEAN Paul 147, 306, 308
JEFTIĆ 25, 162
JELAČIĆ Josip 309
JELAVIĆ Vjekoslav 342
JELIĆ Tata 252, 291
JELOVŠEK Vladimir 259
JENDRAŠINEC Andrija 99
JENKO Davorin 27, 83
JERNEJCOVA 181, 207
J. Hr., v. Hranilović Jovan
JÓKAI Mór 281
JONES Paul 117
JORDANOVA Veselina 210
JORGAĆ 134
JORIAUX (gospođa) 253
JOVANOVIĆ 304
JOVANOVIĆ D. 28, 93, 116
JOVANOVIĆ Milan Batut 35
JOVANOVIĆ Paja 108
JOVANOVIĆ Sima 85
JOVANOVIĆ Slobodan 132
JOVANOVIĆ Vladimir 76
JOVANOVIĆ Zmaj Jovan 25, 125, 240, 242, 243
JOVIČIĆ 24
JOŽINJSKI 319
JUDIC Anne-Marie-Louise *Damiens* 24, 26, 27, 33
JULIEN Adolphe 47
JULLIARD 203
JUNG Mariane 50
JUSTE Olivier 221
JURICA, v. Tkalčić Juro
JURIĆ ZAGORKA Marija 179
JURMIĆ Miško 182, 294
JUVENAL 112, 156

KABOGA Maroje 140
KAHN Gustav 68, 220, 310, 329
KAISER Isabelle 222
KALANTAROV 182
KALEMOVIĆ 263
KALIČEVA Darinka 251
KALISCH 235
KANT Immanuel 187, 189, 196, 288, 304
KAPČEV 212
KARA Ahmud 248
KARADŽIĆ Vuk Stefanović 140, 340
KARAĐORĐE, Đorđe Petrović 134
KARAGAN (porodica) 74
KARAS Vjekoslav 294
KARLO V 140
KATALINIĆ JERETOV Rikard 265, 272, 276, 279, 281
KATON 104, 178
KATSCHER Leopold 339
KAULBACH Wilhelm von 61
KAUTSKY Karl 269
KAZNAČIĆ August 250
KEAN Edmund 40
KEATS John 29, 127
KEFISON 89
KELLER Gottfried 207
KEMBLE 40
KEPPLER 172
KIERKEGAARD Sören 86
KIPLING Rudyard 27
KISIĆ V. 272
KLEIN 328
KLEIST Heinrich von 124
KLEMENČIĆ 182
KLIČKOVA Jelena 120
KLINGER Max 275, 276
KLOVIĆ Julije 118
KNACKFUSS 275, 276
KNEIPP Sebastian 111
KNEŽEVIĆ Đuro 242
KNIGHT 289
KOEN Leon 125

KOHANJSKI 269
KOHARIĆ Janko 268
KOJEN Leon 125
KOMARČIĆ Lazar 98
KONSCHEG Eugen 305
KONSTANTIN V. 331
KORENIĆ Stjepan 281, 283
KOSCH Karoline 62
KOSIĆ 122
KOSSUTH Lajos 287
KOSTECKA Kristina 253
KOSCIUSZKO Tadeusz 106
KOVAČEVIĆ Filip Jota 293
KOVAČEVIĆ Jovo Đ. 159, 169
KOZARAC Josip 283
KRACHMAL 267
KRAFFT-EBING Richard 49, 63, 69, 70, 154
KRANJČEVIĆ Silvije Strahimir 142, 234, 245
KRAUS Oton 257
KREMER 121
KREUTZER Rodolphe 121
KRIŽANIĆ Juraj 133
KRNIC Ivan 235, 259, 278, 279, 292
KROGH Kristian 46
KROPOTKIN Pjotr Aleksejevič 45, 57, 58, 98, 169, 181, 182, 307
KRSTIĆ-LJUBISAV Vasa 168
KRŠNJAVI Isidor 321
KRÜGER Paul 248
KUČERA Oton 50
KUGLER Štef 294
KUGLER (advokat) 100
KUMANUDI Kosta 292
KUMIČIĆ Eugen 73, 309
KURELAC Fran 147
KUTUZOVE (gospođice) 235
KUZMA, v. Plakovski Kuzma
KVEDER Zofka 268, 308

LABICHE Eugène 33
LA BRUYÈRE Jean de 272
LACAUSSADE Auguste 219
LAFARGUE P. 269
LAFORGUE Jules 68
LAGARIĆ Pavle 203
LAMARTINE Alphonse de 218
LAMPE 122
LAPRADE Victor de 219
LARROUMET Gustave 180
LAPSANOVIĆI (braća) 159
LAUDON 117
LAURENS Jean-Paul 247
LAVEDAN Henri 131, 209, 277, 287
LAWRENCE Thomas 65
LAZAREVIĆ Laza 262
LEADSEN 65
LEAUTAND Paul 297
LEBRUN Pierre 218
LECONTE De Lisle 71, 189, 219, 271
LEEMPOELS Jef 107
LEFEBVRE Jules 148
LEFEVRE E. 173, 174
LEIBNIZ Gottfried Wilhelm 62, 172, 218
LEIGHTON Frederik 53, 65
LEMAIRE Nicolas-Eloi 156
LEMAITRE Jules 68, 102, 166, 186, 212, 218, 219
LEMAYNE André 219
LEMERRE (nakladnik) 70
LENAU Nikolaus 201
LE NÔTRE Andrè 123
LEON XIII. 111
LEONARDO da VINCI 61, 156
LESSING Gotthold Ephraim 160, 180
LESUEUR Jean-Baptiste-Cicéron 123
LEVERRIER Urbain-Jean Joseph 52
LÉVY Jules 248
LICHTENBERG 63
LIE Jonas 160
LIEBKNECHT Karl 58, 131
LIECHTENSTEIN Isaac 184
LIEPOPILI Antun 227
LIGNE Joseph de 307
LINDENBERG Paul 213
LISINSKI Vatroslav 293
LIST Friedrich 108
LOMBART Jean 331
LOMBROSO Cesare 70, 75
LONGUS 336
LOPE DE VEGA 117
LORENZO Tina di
LORKOVIĆ Ivan 129, 142
LORRAINE Claude 152, 156
LORRAIN Jacques 74
LORRAIN Jean 281
LOTI Pierre (Julien Viaud) 91, 218
LOTZE Hermann 191
LOUIS XIV 123
LOUIS Pierre 295
LOYSON Charles 218
LOZIĆ Sima 43
LUCAN 104
LUCCHENI 180
LUCIJA 160
LUDWIG I. 124
LUDWIG II. 145
LUJ FILIP 102

LUKRECIJE 88, 191
LULLE Raimond 253
LUM 182
LUNAČEK Vladimir 268, 294
LURSSON Carl 47
LUTHER Martin 81
LUYKEN Jan 253

Lj. N., v. Nedić Ljubomir
LJUBIBRATIĆ Mića 122
LJUBIŠA MITROV Stjepan 76

MACABE 162
MACAULAY Thomas *Babington* 8, 14, 43, 137, 302
MACHIAVELLI Ivan Dinko 294
MACREADY William 40
MADELAINE 299
MAĐAREVIĆ Joca 37
MAETERLINCK Maurice 70, 116, 128, 131, 319
MAGNAN Bernard-Pierre 75
MAGNES 146
MAGRE Maurice 328
MAISTRE Xavier de 95, 99, 177
MAJEVSKI 181
MAKART Hans 275
MAKSIMOVIĆ Boža 169, 286
MALATA Oskar 56, 60, 116, 120, 121
MALATO 182
MALLARMÉ Stéphane 28, 47, 68, 220, 309
MALTHUS Thomas Robert 45
MALVINI (barun) 277
MANDSLEY 70, 75
MANET Édouard 90
MANSARD François 123
MANUEL Eugène 219
MARBOT Antoine 94
MARCONI Guglielmo 114
MARDEN Orison Swett 118
MARGUERITTE Paul 74
MARHOLM Laura 52
MARIJA 293
MARINA Virginia 116
MARINKOVIĆ Josip 120
MARINKOVIĆ Kosta 109
MARJANOVIĆ Milan 300
MARKOVIĆ 125
MARKOVIĆ Franjo 162, 249
MARKOVIĆ Josip 292
MARKOVIĆ Svetozar 39, 268
MARNI J. 47
MAROT Clément 347
MARQUARDT Joachim 195
MARTHA Constant 180
MARTIĆ fra Grga 188
MASCAGNI Pietro 46, 121
MASSENET Jules 223
MAŠIN Draga 342
MATAVULJ Simo 59, 67, 164, 285, 315
MATEJKO Jan 275
MATIĆ Ant. 176
MATOŠ Antun Gustav 9, 31, 44, 48, 77, 80, 85, 95, 96—98, 100, 103, 104, 105, 109, 114, 115, 116, 118, 121, 122, 125, 126, 129, 130, 132, 133, 135, 140, 141, 142, 145, 148, 157, 164, 168, 169, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 188, 192, 199, 200, 203, 205, 206, 209, 210, 212, 213, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 237, 240, 241, 242, 243, 244, 247, 254, 257, 263, 264, 266, 271, 272, 279, 280, 282, 283, 284, 285, 291, 292, 294, 295, 300, 303, 306, 308, 309, 312, 313, 319, 328, 330, 331, 332, 334, 335, 338, 342, 344
MATOŠ August 130 142, 143, 233, 345
MATOŠ Danica 122, 231, 232
MATOŠ Leon 117, 345
MATOŠ Marija 232
MATOŠ Milan 232, 263, 345
MAUGRES Gaston 180
MAUPASSANT Guy de 104, 278
MAURICE Charles 66, 67
MAX Gabriel 49
MAZZINI Giuseppe 51
MAŽURANIĆ Ivan 188, 245
MAŽURANIĆ Vladimir 243
MEČNIKOV Ilja 84, 345
MEDICI Lorenzo 153
MEDOVIĆ Celestin 204
MEHRING Franz 269
MEILHAC Henry 113, 277
MEISSNER Alfred 117
MEISSONIER Jean-Louis 247
MENDELSSOHN-BARTHOLDY Felix 120
MENDÈS Catulle 70, 281
MENGS Anton Raphael 22
MENDOZA Diego Hurtado 75
MÉRAT Albert 219
MÉRIMÉE Prosper 47, 131, 153, 189
MERLIN 182
MERILL Stuart 68
MERRIMAN Henry Seton 43
METHOFER 182
METTERNICH Klemens Wenzel Lothar 124
MEUNIER Constantin 31, 299
MEYER Richard M, 161, 235
MICHAUX 63
MICHELANGELO v. Buonarroti Michelangelo
MICHELET Jules 217

MICHELETTO Don 198
MICKIEWICZ Adam 177
MIHAJLOVIĆ Dragoljub 115
MILANO Edoardo 182
MILČINOVIĆ Andrija 254
MILETIĆ Stjepan 14, 184, 185, 227, 246
MILIVOJEVIĆ (gospođa) 56
MILL John Stuart 95, 98, 182, 304, 328
MILLAIS I. E. 53, 65
MILLET Jean-François 41
MILLEVOYE Charles Hubert 218
MILOJEVIĆ Aleksandar 116
MILOVANOVIĆ Milovan 181
MILUTINOVIĆ Dobrica 9
MILJKOVIĆ Velja 94, 154, 169
MIRBEAU Octave 70, 283
MISTRAL Frédéric 47
MITRIĆEVIĆ 345
MOLÈNES Émile de 338
MOLIÈRE (Jean-Baptiste Poquelin) 124, 153, 199
MOLINARI Gustave de 182
MOLKENBUHR 58
MONATTE Paul 338
MONET Claude 90, 217
MONNIER Marc 221
MONNIST Albert 47
MONROE James 174
MONSABRÉ 247
MONTAIGNE Michel Eyquem de 40, 162, 163, 273
MONTEGUT Émile 173
MONTESQUIEU Charles 84, 118, 128, 131
MONTEZ Lola 124
MOORE George 42, 287
MOORE Thomas 117, 336
MOREAS Jean 66, 68, 220, 347
MOREAU Paul 69
MOREL (gospođa) 70, 334
MORHARDT Mathais 222
MORHOLM Laura 70
MORNY Charles du 43
MORRIS William 27, 28, 58, 334
MORRISON Arthur 42
MORSELLI Heinrich 203
MORSIMOS 89
MOST 182
MOSZKOWSKY Moritz 120
MOŠINSKI Adolf 175
MOUNEROU Frédéric 221
MOUNET-SULLY Jean 40, 94
MOUNIER Henri 199, 299
MOUREY Gabriel 161
MOZART Wolfgang Amadeus 333, 336
MUCHA Alfons 275, 292
MÜLLER Max 11, 55
MÜLLER Wilhelm 145
MUNCH Edvard 253
MUNKACSY Mihály 275
MÜNTZ Eugène 107
MURAT Marko 337
MUSARD (gospođa) 43
MUSIĆ August 265
MUSSET Alfred de 28, 219

N., v. Nigrinova Vela Augusta
NACHT Siegfried 269, 292
NADSON Semjon J. 29
NAMETAK Hasan Fehim 164
NANSEN Peter 187
NAPOLEON Bonaparte 89, 140, 177, 213, 253, 269, 312, 318, 346
NAPOLEON III. 43, 262
NEDIĆ Ljubomir 29, 240, 257, 259, 261, 263, 264, 265, 268, 269
NEGRI Ada 190
NELSON Tony 169
NENADOVIĆ Ljubomir 321
NERVAL Gérard de 174, 186
NEŠKOVIĆ 263
NEUBERGER Herm. pl. 295
NEUFELDT 278
NEUMANN Dragutin 176, 206
NEWMAN John-Henry 53
NEWTON Isaac 189, 240
NEY Michel 337
NEŽIKA 294
NIETZKI Max 142
NIETZSCHE Friedrich 38, 39, 72, 73, 127, 155, 192, 196, 201, 202, 236, 253, 287, 318, 333
NIGRINOVA Vela Augusta 28, 32, 83
NIKOLAJ II. 140
NIKOLIĆ Andra 45
NIKOLA Nikolić Đ. 328
NIKOLIĆ 274
NINI 252
NODIER Charles 123
NOHL Ludwig 296, 333
NORDAU Max 28, 29, 31, 34, 40, 41, 49, 61, 69, 70, 71, 74, 105, 107, 132, 139, 145, 146, 193, 204
NORDSTROM 47
NORMAN (grof) 185
NOVALIS 123, 273
NOVELLI Ermete 116
NUŠIĆ Branislav 119

NJEGOŠ Petar Petrović 92, 93, 94, 119, 133, 326

OBERLÄNDER Adolf 46
OBRADOVIĆ Dositej 280
OBRENOVIĆ Aleksandar 114
OBRENOVIĆ Milan 62, 103, 162, 242, 262
OBSTFELDER Sigbjörn 113
ODAVIĆ Risto 109
OFFENBACH Jacques 332
OHNET Georges 190
OKANOVIĆ Svetislav 237, 243
OKRUGIĆ Ilija 108
OSMOLOVSKI Aleksandra 227, 231
OSMOLOVSKI Feđa 227, 231
OSTOJIĆ Mato 173
OTÉRO Carolina 43
OTTROAY Toma 74
OVIDIJE 81

PACHER i KISIĆ 122
PADEREWSKI Ignacy Jan 85, 183
PAGANINI Niccoló 34
PAILLERON Édouard 84, 234
PAIVA (baronica) 43
PALEY 45
PALMIRS 182
PALMOTIĆ Junije 248
PALSON Gestur 28
PANČIĆ Josip 103
PANTELIĆ Jova 125, 153, 155, 162, 166
PAPPUS 250
PARACELSUS 253
PARSONS 182
PASARIĆ Josip 201, 210
PASCAL Blaise 346
PASTEUR (Madame) 241
PATAČIĆ Baltazar 290
PATER Walter 252, 337
PAULHAN 67
PAULT Denis 74
PAUSANIAS 52, 54, 333
PAVAO sv. 77, 79, 118
PAVIĆ Armin 215
PAVLEKOVIĆ Ema 126, 180, 191, 223, 235
PAVLICA Milka 56
PAVLINOVIĆ Mihovil 294
PAVLOVIĆ ZRAK Milan 85, 135, 237
PEARL Cora 43
PEJINOVIĆ Miloš 89, 98, 115
PELAGIĆ Vasa 213
PELEZ 40
PÉLLADAN Joséphin 69, 70, 71, 73, 128, 251, 315
PELLISSIER Georges 310, 323
PERIKLO 112, 236
PERRAULT Claude 123
PETAR 173
PETERSEN Eilif 46
PETRARCA Francesco 227, 347
PETRONIUS Arbiter 75, 192
PETROVIĆ 262
PETROVIĆ Danica 85
PETROVIĆ Filip 293
PETROVIĆ Kosta 88
PETROVIĆ Milica 251
PETROVIĆ Nikola 87, 115, 125
PETROVIĆ Stevo 79
PHILIPPON Charles 199
PICHARD Charles Remy 281, 282
PIDERIT Theodor 61, 63
PIGALLE Jean-Baptiste 199
PILAR Ivo 197, 290
PINERO 43
PINZON Sebastian 198
PIROĆANAC Kosta 106
PISSARO Camille 90
PISSENBERGER 338
PLAKOVSKI Kuzma 181, 191
PLATON 45, 192, 202, 331
PLAUT 124
PLEHANOV Georgij Valentinovič 169, 181, 269
PLESSIS Elise-Françoise du 221
PLESSIS Maurice du 68
PLINIJE 200
PLON Eugène 180
POE Edgar Allan 131, 143, 174, 186, 187, 190, 259, 282, 284
POGAČIĆ Milka 169
POICTEVIN Francis 68, 128
POLIĆ Ante 227
PONGY Liane de 43
PONSARD François 12
PONSOLBY 111
POPOVIĆ Bogdan 57, 258, 259, 260, 261, 263, 266, 268
POPOVIĆ LIPOVIĆ Jovan 263, 315
POPOVIĆ ŠAPČANIN Milorad 240
POPPER 274
POTAPENKO 171
POUSSIN Nicolas 123
PRACAT Miho 140
PRAKSITEL 54, 55
PREDIĆ Uroš 330, 344
PREECE 114
PRER., v, Preradović Petar
PRERADOVIĆ Petar 23, 26, 245, 333
PRÉVOST Marcel 47
PROCHARDT Jean-Jacques 220

PRODAN Ivan 294
PROPERCIJE 80
PROTIĆ Jovan 286
PRUDHOMME Joseph 299
PRUS Bolesław 55
PRZYBYSZEWSKA Dagny 300
PRZYBYSZEWSKI Stanislav 183, 188, 228, 253, 333
PUCIĆ Medo 248, 249
PUŠKIN Aleksandr Sergejevič 11, 142
PUVIS de CHAVANNES Pierre 28, 37, 66, 192

QUEENSBERRY (markiz) 281
QUEVEDO Y VILLEGAS Francisco 75
QUILLARD Pierre 329
QUINCEY Thomas 188

R. 59
RABELAIS François de 218, 326, 327
RACHILDE 291
RACINE Jean 218, 302, 308
RAČKI Franjo 201
RADCLIFFE Anne 242
RADIĆ Stjepan 152, 288, 314
RADOVIĆ Aleksandar 88
RAFAEL Sanzio 41, 49
RAFFAELI Jean-François 90, 275
RAJKOVIĆ Emilija 116
RAKILA 109
RALEIGH Walter 53
RAMBERGER 84
RAMBERT Eugène 218, 221
RAMI Dželaledin 88
RANKE Leopold von 37
RANKOVIĆ Svetislav 238
RANJINA Dinko 130
RAPAPPORT 267
RATKOVIĆEVA 184
RAYNAUD Ernest 68
RAYS Gilles de, v. Retz Gilles de
RECLUS Elisée 182
REGNAULT Jean-Baptiste 41
RÉGNIER Henri de 68, 220, 311
RÉGNIER Mathurin 47
RÉJANE Gabrielle-Charlotte 102
RELJKOVIĆ Matija Antun 238
RELJA L. P. 227
REMBRANDT Harmenszoon van Ryn 145
RENAN Ernest 147, 165, 176, 178, 289, 290
RENDIĆ Ivan 294
RESNARD Pierre 28, 156
REŠID Mustafa 164
REŠKOVAC-RADAKOVIĆ Katarina 234
RETTÉ Adolphe 68, 132
RETZ Gilles de (Rays) 72, 82
RIBARAC Stojan 9
RIBEAUX Adolphe 222
RIBERA José 241
RIBOT Théodule-Augustin 70
RICHARDSON James 176
RICHELIEU Armand-Jean du Plesis 63
RICHEPIN Jean 67, 71, 220
RICON Jeanette 148, 234
RICTUS Jehan 329
RIGAUD J. J. 171
RIKAKIS 91
RIMBAUD Arthur 68, 69, 220
RIOTOR Leon 336
RIVAROL Antoine de 320
ROCH 240
ROCHEFORT Victor-Henri de Rochefort-Lucay 240, 252, 292
ROCHEFOUCAULD François de la 283
ROCHEGROSSE Georges-Antoine 40
ROD Edouard 66, 67, 94, 126, 166, 217
RODE Holge 116
RODENBACH E 220
RODENBACH Georges 128, 129, 187 275
RODIN Auguste 28, 336
ROLLINAT Maurice 66, 70, 220
ROMANOVIĆ Miloš 126
RÖMER 227
RONSARD Pierre de 218
ROPS Félicien 188
ROSCOE 153
ROSNY Honore i Justin Boex, zvani J.-H. 74, 127, 187
ROSSETTI Dante-Gabriel 53, 58, 66
ROSSEL Virgile 222
ROSSI Ernesto 40
ROSSINI Gioachino Antonio 49, 145
ROSTAND Edmond 220, 246
ROTSCHILD 23, 142, 287
ROUSSEAU Jean Jacques 75, 105, 148, 172, 253, 291, 300
ROUVEYRE André 253
ROWLANDSON 275
RUBENS Peter Paul 276
RUDLOV 212, 231
RULIC 100
RUSKIN John 280, 282
RUYSBROEK Jan de 128
RUŽIČKA-STROZZI Marija 83

SADE Donatien Alphonse François 73, 82, 291

SADGER 25
SAINTE-BEUVE Charles Augustin de 71, 85, 123, 128, 219, 221, 227, 299, 346, 347
SALIS Rodolphe 88
SALISBURY Robert Cecil 53
SALVINI Gustavo 40, 84, 116
SANARELLI 113
SAND George 82, 123
SARCEY Francisque 175, 230
SARDOU Victorien 66, 107, 329
SARGENT John Sauveur 90
SARGINE 96
SAULNIER Marc 242
SAVIĆ Boža 113
SAVIĆ Petko 145
SAVIĆ Žarko 104
SAVICI (braća) 105
SCHAMS Ferdinand 206, 227
SCHAMS Hedwiga 122
SCHELWEIN Robert 72
SCHERER Max 89
SCHILLER Johann Cristoph Friedrich 152, 174, 187
SCHLEGEL August Wilhelm von 145, 322
SCHMIDT 176
SCHOELL Adolf 196
SCHOLL Aur. 252
SCHÖN 272
SCHOPENHAUER Arthur 104, 105, 106, 109, 132, 196, 202, 205, 307
SCHOSLAMMER Sven 33
SCHRÖDER 43
SCHUBERT (Madame) 234
SCHUBERT Franz 50, 134, 203, 338
SCHUMANN Robert 203
SCHURÉ E. 250
SCHURER Robert 279
SCOTT Walter 117
SCUDÉRY Madeleine 347
SÉCHÉ Léon 350
SEGANTINI Giovanni 76
SEIFERT Lina 227, 231, 234, 235, 237
SÉNANCOUR Etienne de 122
SENEKA 108, 298
SENTIEN 223
SENJČEVIĆ Luka 159
SETHON Alex 253
SÉVERINE Caroline Rémy 47
SHAKESPEARE William 29, 36, 63, 66, 70, 141, 155, 176, 212, 302, 322
SHELLEY Percy Bysshe 45, 46, 117, 147, 177, 219
SIENKIEWICZ Henryk 106
SIGG Jean 242
SILTZER 289
SIMIĆ Kosta 98
SIMIĆ Milena 251
SIMONID 64, 79
SINA Ibn 88
SINDING Otto 46
SINĐELIĆ 134
SIZERANNE Robert de la 282
SKERLIĆ Jovan 258, 289, 304, 323
SKRAM Amalija 52
SMILES Samuel 48
SOFOKLE 12, 81, 291, 304, 308
SOKRAT 11, 40, 62, 113, 258, 263, 265
SOLARIĆ Pavle 133
SOLDI Mario 251
SOLOGUB (grof) 120
SOMBREUIL Marie de 337
SONNETHAL Adolf von 39, 40
SOŠINSKI 253
SOULARY Joséphin 219
SPASIĆ Jelka 251
SPENCER Herbert 77
SPIES 182
SPINELLI Croce 67
SPINOZA Baruch de 51, 322, 323
SREMAC Stevan 114, 162
SRKULJ Slava 301
STAAL DE LAUNAY 319
STAËL-HOLSTEIN Anne-Louise- Germaine Necker 123, 328
STAI 212
STAJIĆ Vasa 318
STANIŠEVSKI 223
STANKEVIĆ 36
STANOJEVIĆ Gojko 125
STANOJEVIĆ Ljuba 103
STAPEL Franz 243
STARČEVIĆ Antun 62, 216, 233, 263, 268, 293, 294, 295
STAVISKI (gospođica) 229
STAZIĆ Đoka 125, 274
STEAD 27
STEFANOVIĆKA 119
STEINACKER 116
STENDHAL Frédéric de 46, 131, 152, 156, 177, 187, 198, 225, 226, 227, 229, 231, 235, 346
STEPNJAK 182
STERN Adolph 83
STERNE Lawrence 104, 330, 339
STEVA 7
STIIĆ Marko 328
STIRNER Max 32, 72, 251, 321
STOJANOVIĆ Vlajko 79
STOJČEVIĆ Milan 89, 116

STOJILJKOVIĆ Stole 243, 244
STOJKOVIĆ Milan 304
STRINDBERG August 85, 185
STRIYENSKI Casimir 198
STROSSMAYER Josip Juraj 147, 162
STUCK Franz von 251, 276, 277
STUDNICI 269
SULEAU 217
SULLY Maximilien de 148
SULLY PRUDHOMME Armand 219, 222
SUMBATOV 40
SUNDEČIĆ Jovan 335
SWIFT Jonathan 63, 123, 173
SWINBURNE Algernon Charles 28, 66, 189
SYNESIUS 327

ŠAPČANIN Milorad, v. Popović-Šapčanin Milorad
ŠARIĆ (gospođa) 122
ŠEGVIĆ Kerubin 233
ŠENOA August 88, 249, 250
ŠPANIĆ Stjepko 175, 178, 210, 211, 213, 215
ŠPITALER Terezza 227
ŠREPEL Milivoj 225
ŠVIGLIN 184, 207

TACIT 119, 328
TAFAEL Džafar Ibn 88
TAILHADE Laurent 66, 315, 338
TAINE Hippolyte 74, 123, 131, 147, 161, 190, 193, 196, 198, 212, 304, 310, 349
TALETOV Pera 323
TAMAYO y BAUS Manuel 76
TASSO Torquato 143
TAVAN Edouard 221
TENAILLE DE SALIGNY Xavier 83
TENNYSON Alfred 53, 242
TEOFRAST 63, 64
TEOKRIT 332
TEXTE Joseph 187
THACKERAY William 176
THAULOW Fritz 107
THAUSING Moritz 198
THEGERSTROEM 47
THEURIET André 219
THIÉBAUD 242
THIERRY Auguste 189
THOMA Hans 276
THORWALDSEN Bertel 180
TICKNER 57
TIECK Ludwig 124
TILLE Alexander 38, 39
TIMAGORA 54
TIMOFEJEVA (gospođica) 236
TINSEAU Léon de 39
TIZIAN 199
TKALČIĆ Marija 225
TKALČIĆ Dragica 95, 122, 199, 225, 227, 229, 231, 303, 338
TKALČIĆ Ivo 122, 206, 229, 231, 232, 335, 344
TKALČIĆ Juro 122, 168, 173, 181, 200, 218, 225, 229, 232, 279, 334, 335
TKALČIĆI (braća) 122, 126, 222, 225, 231, 306, 319, 334
TODOROVIĆ Pera 13, 45, 147
TODOSIĆ Zorka 37
TOLSTOJ Lav Nikolajevič 65, 69, 127, 140, 189
TOMAC Juraj 294
TOMIĆ Josip Eugen 57
TOMIĆ Veljko 287
TOLJAN 263
TONNISE 75
TORACINO 275
TORDINAC Nikola 82, 159
TORQUEMADA Thomas 267, 338
TORRIGIANI Pietro 154
TOSAIĆ 80
TOXIL Leo 82
TRAVIES C. I. 199
TRENK Franjo (barun) 290
TRESIĆ PAVIČIĆ Ante 188, 190, 192, 194, 197, 200, 228, 232, 248, 262, 290, 301
TREŠČEC BRANJSKI Vladimir 64, 281
TREVELYAN 8
TRIGOULET 40
TROSTBURG-WOLKENSTEIN Marija 248
TUKIDID 35
TURGENJEV Ivan Sergejevič 26, 28, 62, 80, 81, 107, 142, 211, 212, 213, 241, 292, 299
TURKOVIĆ Josip 294
TURNER William 65
TUŠKAN Grga 201
TWAIN Mark 41, 111

UJEVIĆ Ilija 223, 229, 241, 252, 282
UZELAC Petar 294

VACARESCO Hélène 224
VACHER 207
VACQUERIE Auguste 47
VAJDA Ivan 240
VALABRÈGUE Albin 128
VALDÉS LEAL Juan de 73
VALFREY 93

VALOŽIĆ Velimir 44
VALJAVEC Matija 87
VARVARA Mario 132
VAUCEIRE Maurice 248
VEBER Jean 40
VEČERA Marija 267
VELÁZQUEZ Diego Rodriguez de Silva y 276
VELTCHINGER 283
VERHAEREN Émile 220
VERNET Claude-Joseph 274
VERLAINE Paul 28, 51, 68, 172, 213, 216, 220, 222, 271, 282, 299, 311
VERZENI 82
VESELINOVIĆ Janko 29, 43, 80, 81, 83, 86, 98, 198, 227, 261, 262, 268, 286
VEYSON 247
VIDALEVE Alexander 279
VIDRIĆ Vladimir 277
VIGNIER Charles 68
VIGNY Alfred de 219
VIKTORIJA (kraljica) 111, 114
VILLIERS de l'Isle-Adam Auguste 71, 251, 273
VILLON François 174, 198, 220
VINET Alexandre 217
VINOGRADOV 227
VITRUVIJE 349
VLADISAVLJEVIĆ 241
VOGÜÉ Melchior de 67, 142, 218
VOIGT Georg 186
VOJISLAV, v. Ilić Vojislav
VOJNOVIĆ Ivo 309
VOJNOVIĆ Kosta 206
VOLTAIRE François-Marie Arouet 7, 14, 28, 91, 123, 132, 137, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 191, 205, 206, 211, 231, 251, 289, 300, 302, 322, 329
VOSS Johan Heinrich 332
VRAZ Stanko 186, 245
VUČETIĆ H. 294
VUJIĆ 84
VUKIĆEVIĆ Ilija 230, 286
VULIĆEVIĆ Vujica 134

WAAGEN Gustav Fr. 156
WACKENRODER W. H. 123, 124
WAGNER Richard 69, 118, 120, 127, 131, 160, 248, 296, 304, 330
WALPOLE Horace 266
WALTER John 339
WARNERY Henri 222
WATER Gulielmo van de 192
WATSON William 27
WEBB 89, 284
WEDEKIND Frank 333
WEHLAU 43
WEINEWRIGHT Thomas Griffith 73
WERENSKIOLD 46
WEISMAN August 71
WHISTLER James Abbott Mac Neil 90
WHITMAN Walt 70
WIENIAWSKA (gospođica) 181, 182, 199
WIERTZ 253
WILAMOWITZ-MOELLENDORF Ullrich von 108
WILDE Oscar 72
WILLE Bruno 182
WINKLER Antoaneta 206, 210, 224
WINKLER Eliza 206, 210, 224
WISEMANN 211
WOODS Margareta 42
WORDSWORTH William 217
WORTH 253
WRONSKY 186
WYZEVA T. de 139

XERES DE LA MARAJA, v. Begović Milan

ZACCONI Ermete 98
ZACCONI Oreste 116
ZANKI Pavo 227
ZENO 232
ZEOVEROVIĆ 222
ZIEM Félix 247
ZLATANOV Aleksandar 230
ZOLA Émile 60, 74, 82, 87, 123, 126, 144, 155, 160, 187, 190, 246, 278
ZORN Anders Leonard 47
ZRINJSKI Đuro 213

Ž., v. Ilić Žarko
ŽAKULA Stevan 243
ŽERDIK Oto 313, 318
ŽITKIJEVIĆ 253, 269, 292
ŽIVALJEVIĆ Danilo 338

D. K.

KAZALO

BILJEŽNICA I.
[Beograd, jesen 1895 — Ženeva, proljeće 1898.] . . 7

BILJEŽNICA II. »MISLI I UTISCI«
[Ženeva, proljeće 1898 — ljeto 1899.] 137

BILJEŽNICA III.
[Pariz, jesen 1899 — 25. IX. 1901.] 245

BILJEŽNICA IV.
[Pariz, siječanj—veljača 1900 — proljeće 1902.] . . 275

BILJEŽNICA V.
[Pariz, jesen 1901 — jesen 1902.] 312

BILJEŽNICA VI.
[Pariz, 1901.] 346

PRILOZI

NAPOMENE O SVESKU SEDAMNAESTOM *(Davor Kapetanić)* 353

REGISTAR IMENA *(D. K.)* 357

Izdavači:

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

»L I B E R« IZDANJA INSTITUTA ZA ZNANOST O KNJIŽEVNOSTI

»MLADOST« IZDAVAČKO-KNJIŽARSKO PODUZEĆE

Za izdavače
Marijan Matković

Kontrolno čitanje
Bratoljub Klaić

Vanjska oprema
Josip Vaništa

Tehnički urednik
Katica Zorzut

Korektor
Zdenka Fabijančić

Br. M. K. 48
Naklada: 5.000 primjeraka
Tiskanje završeno 20. studenoga 1973.

Tisak
»Ognjen Prica« Zagreb

